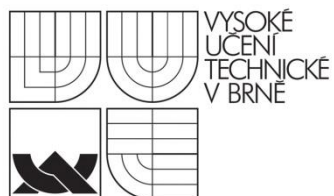

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ VUT V BRNĚ
FACULTY OF FINE ARTS OF BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

SOCHAŘSKÝ OBJEKT V KULTURNÍ KRAJINĚ REFLEXE NEJEN VEŘEJNÉHO PROSTORU

SCULPTURAL OBJECT IN CULTURAL LANDSCAPE REFLECTIONS OF NOT ONLY PUBLIC SPACE

DISERTAČNÍ PRÁCE / DISSERTATION

AUTOR PRÁCE / AUTHOR

MgA. PAVLA KAČÍRKOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE / SUPERVISOR

prof. akad. soch. JAN AMBRŮZ

STUDIJNÍ PROGRAM

VÝTVARNÁ UMĚNÍ

STUDIJNÍ OBOR

UMĚNÍ VE VEŘEJNÉM PROSTORU A UMĚLECKÝ PROVOZ

2014

Prohlašuji, že jsem dizertační práci napsala samostatně s využitím pouze uvedených a řádně citovaných pramenů a literatury a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Brně dne 20. 6. 2014

MgA. Pavla Kačírková

Děkuji Prof. akad. soch. Janu Ambrůzovi nejen za vedení této práce, ale i za celkové nasměrování a vnímání sochařské tvorby. Za velkou pomoc při realizacích soch v rámci Jiné krajiny.

Také bych chtěla poděkovat všem, kteří se mnou během doktorského studia spolupracovali, a všem, kteří mi poskytli inspiraci či nové informace.

Jmenovitě bych pak chtěla poděkovat Mgr. Rostislavu Koryčánkovi a PhDr. Kaliopi Chamonikolasové, Ph.D. za přátelské rady a konzultace, Ing. arch. Milanu Šuškovi za podnětné poznámky k teoretické části disertace.

Děkuji také Mgr. Haně Haganové za jazykovou korekturu této práce.

*Vrátit se k přirozené logice krajiny, respektovat její odvěké
zákonitosti obyčejným „selským“ rozumem. J. Ambrůz*

ANOTACE

*Disertační práce si klade za cíl porozumět rurálnímu prostředí, na konkrétním případě vesnice **Šarovy**, v celé jeho jedinečnosti a celistvosti intravilánu i extravilánu. Poukazuje na palčivé problémy současné krajiny jako je odcizení člověka krajině, scelování lánů, špatná politika státu.*

*Případová studie mapuje činnost občanského sdružení **Jinákrajina** na území katastru obce Šarovy a blízkých obcí. Popisuje jednotlivé aktivity občanského sdružení (sochy, aleje a stromy, zajímavá místa v krajině, naučné stezky, akce, a návrhy pro vesnici), jejich důvody vzniku, vyvolané reakce a důsledky.*

Cíle výzkumu chtějí ukázat, že umění může být právě spojovatelem přístupů ekologického a sociálního.

ABSTRACT

*The aim of the dissertation is to understand the rural environment, using the specific example of the **Šarovy** village, in all its uniqueness and wholeness of its built-up and rural zones. It points out the pressing problems of current landscape, such as the alienation of man and landscape, land consolidation, or bad state policy. The case study describes the activities of the citizens association **Jinákrajina** in the area of Šarovy and nearby villages. It describes individual activities of the citizens association (sculptures, avenues and trees, interesting places in the landscape, nature trails, events, and plans for the village), the reasons for their origination, the reactions they caused, and the consequences. The objectives of the research aim to show that it is art that can be the joining element between ecological and social approaches.*

KLÍČOVÁ SLOVA:

Vesnice, krajina, lidé, sochy v krajině, rurální prostředí, intravilán, extravilán

KEY WORDS:

Village, landscape, sculpture in the landscape, rural environment, uniqueness, wholeness

OBSAH

1. ÚVOD	8
2. KULTURNÍ A HISTORICKÉ HODNOTY KRAJINY ŠAROV	11
2.1. KULTURNÍ KRAJINA A VESNICE	13
2.2. NEJSTARŠÍ OSÍDLENÍ	19
2.2.1. Archeologický výzkum.....	20
2.3. DĚJINY OBCE.....	24
2.4. KRAJINNÉ STRUKTURY ŠAROV.....	35
2.4.1. Cenné objekty a soubory v lokalitě Šarovy.....	39
Cesty a úvozy	40
Stodoly	45
Sady a humna.....	48
Křížek	53
Studny.....	53
Kaplička	56
Obecní úřad Šarovy.....	59
2.5. SOUČASNÁ VESNICE ŠAROVY - SOUVISLOSTI A POZADÍ.....	62
2.5.1. Dotazník	63
2.5.2. Vesnice – zde jsme doma	67
2.5.3. Za humny.....	77
3. JINÁKRAJINA	80
3.1. OBČANSKÉ SDRUŽENÍ JINÁKRAJINA	80
3.1.1. Hledání východisek, hledání paralel v ČR.....	81
Česká Barokní Krajina.....	81
Lidoví tvůrci přelomu 18. a 19. stol.....	83
20. stol. a současnost.....	83
Sympozia	87
3.1.2. Jedinečnost občanského sdružení Jinákrajina.....	88
3.2. LIDÉ JINÉKRAJINY	90
3.2.1. Jan Ambrůz.....	90
Architektura	93
3.2.2. Studenti a další autoři.....	98
4. REALIZACE V KRAJINĚ	99
4.1. BOD, LINIE, PLOCHA, AKCE.....	99
4.2. KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ – PROJEKT JINÉKRAJINY	103
4.2.1. Rok 2007	104

Vypracování koncepce projektu, hledání míst pro první krajinné objekty - KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ	104
4.2.2. Rok 2008	106
Křižová cesta	106
New Design	112
Billboard	113
4.2.3. Rok 2009	116
Přerušení stavebního řízení pro seskupení Kaplí	116
Lipová - 20 LIP /27.10.2009/ „LIPOVÁ“	116
Započata obnova chodníku mezi obcemi Šarovy – Lhota	118
4.2.4. Rok 2010	118
Kaple I	118
Jeřábová	123
4.2.5. Rok 2011	124
Poleh	125
Workshop „Vesnice u silnice – pole bez cest“	129
Hrušňová – výsadba starých hrušňových odrůd	135
Hvězdy nad Hlavou	139
Jeřábová	140
Olinkova studánka	140
Značky	141
4.2.6. Rok 2012	144
Pavučina	144
Výstava	148
Cena české krajiny	150
Hrušňová a jeřábová	150
Bufet 5055	152
Lípy	154
Nejkrásnější Humna	156
4.2.7. Rok 2013	160
Výstava	161
Modlitba	162
5 Třešní	162
Plenér – červená	165
497	165
Bufet 5055 a hranečníky	171
Zprůchodnění	173
Jeřábová	176
Napajedla	176
4.2.8. Rok 2014	178
HŘBITOV	178
MOKŘAD	181
MODLITBA	184
PŘEDNÁŠKA	184
JABLOŇOVÁ	185
PLENÉR – MODRÁ	186
WROCLAV	187
RÁZ KRAJINY	187
4.2.9. Budoucnost	188

Krajinná Kaple	189
Kaple II	190
Kaple III	193
5. HLEDÁNÍ SOUČASNÉ VESNICE A KRAJINY - PROPOJENÍ KULTUROLOGICKÝCH A EKOLOGICKÝCH PARADIGMAT MYŠLENÍ	195
6. ZÁVĚR	197
BIBLIOGRAFIE	200
SEZNAM PŘÍLOH	204
TEXTY PRO JINOUKRAJINU.....	204
KORESPONDENCE.....	207

1. ÚVOD

O Krajině bylo napsáno mnoho. Jak by také ne. Celé naše bytí je od nepaměti ochraňováno touto kolébkou, kterou jsme si v posledních tisíciletích podmanili natolik, že již těžko nacházíme panenskou přírodu, bílá místa na mapách. A není to ani podstatné hledat nedotčená místa. Důležité je nakládat s místem, kde se pohybujeme, které obýváme zodpovědně a citlivě. Krajina je člověkem přetvořena, jeho chováním ovlivněna.

Stačí jen krátce zapátrat v literatuře a již na vás vyskočí spousta různých definic pojmu krajina a její pojetí různých vědních oborů. To jen dokládá složitost celé situace vztahu krajiny u nás. Toto téma se stává častým motivem diskusí a kontroverzí. Je to fenomén, který není statickou a trvalou záležitostí. Je to dynamický a neopakovatelný jev s celou škálou proměnlivosti přírodních i kulturních.

Umělec se po celá staletí snažil krajinu reflektovat ve své tvorbě. Krajinu samotnou se snažil přetvářet. Vždy však bylo podstatné dokonalé poznání místa, poznání kontextu. Zároveň já sama jsem umělkyní tvořící v krajině. V Šarovech mám realizovanou Křížovou cestu a Kaple I. Bude to tedy svědectví zatížené i obohacené tímto poznáním a mou zkušeností s tvorbou.

Tento text si klade za cíl ukázat jedno konkrétní místo ve své nejširší rozmanitosti historické, sociologické s následnými sochařskými a kulturními vstupy. Základní předpoklad je: *Je nutné poznat v co nejširším kontextu místo a pak s ním pracovat a tvořit.*

Land art umělec chtěl s trochou nadsázky svým uměním zachránit kousek půdy. Pracuje s myšlenkou, že pokud je kousek půdy zasvěcen umění, může být zachráněn před dalším vývojem, tj. třeba zástavbou.

To však pro současnost neplatí. Umělec chce do krajiny přivést člověka. Chce vzbudit zájem o dané místo, podnítit zájem o minulost a reálné prožitky s krajinou.

Příroda nezastupuje nic lidského, je vůči člověku indiferentní. K ničemu neodkazuje, nic neopakuje, a ve své nekonečné rozmanitosti je nevyčerpatelným zdrojem zkušenosti nového. (SCHMELZOVÁ, 2014)

Soustředíme se tedy na Českou republiku, na území Moravy, blízko Zlína. Na konkrétním příkladu vesnice Šarovy a jejich příběhu přibližujeme problém současné vesnice a soudobých výtvarných vstupů do ní. Nehledejme zde divokost přírody, malebné výhledy. Zkusme se oprostit od povrchních soudů a hledejme vnitřní krásu tohoto území. Popisujeme konkrétní lokalitu, její historii, současnost, přístupy místních obyvatel a úřadů. Tato práce se snaží přiblížit a začlenit především aktivity a jednání občanského sdružení *Jinákrajina*, které působí v malé vesnici Šarovy. Občanské sdružení působí v této lokalitě – samotné vesnici a jejím okolí, které je určeno především dosažitelností pěších okruhů.

Vznikají zde jednotlivé objekty a sochy, nové a obnovované linie v krajině – cesty a stromořadí – a v širším kontextu se zde uvažuje o krajině jako celku. Jsou to jedinečné počiny, které se mohou stát potencionálním vodítkem pro rozličné vesnice v naší republice. Pozorování místa se také odehrává iniciováním impulzů právě při realizacích soch v krajině, výsadby alejí, stromořadí, při obnově starých cest. Můžeme to vnímat také jako aktivační a motivační popudy, které by chtěly současnými vstupy povyšovat jednotlivá místa, zkrášlovat¹ a zpřístupňovat lidem. Nejde zde o podbízivé líbivé vstupy. Spíše počítáme s hlubším vcítěním a důkladným uvažováním nad konkrétními lokalitami.

U výtvarných vstupů považujeme za cenné nejen vnější, ale právě vnitřní děje. Určitý filozofický rozměr problému. Kladení si otázek o své minulosti, vztahu k místu. Přeměna uvažování od hmotného k hodnotám myšlenkovým. Stává se trendem především obnovovat původní historické objekty v krajině. Dříve klasickými projevy lidové estetiky bylo tzv. „lidové krajinářství“. Tento proces probíhal i zde v Šarovech. Lidé viděli potřebu sázet stromy podél cesty, podél úvozů. Značili si tím cestu, vytvářeli vlastní orientační body. Stromy jim poskytovaly stín v parném dni. Ovocné stromy vysazovali podél cest. Ty byly jednak užitečným prvkem, ale zároveň se stávaly i krajinotvornými a estetickými body nad vesnicí.

Setkáváme se s nářky ekologů, kteří volají po určitých bodech v krajině. Body, které nemusí být nutně pouze přírodního či historického charakteru. Jsou vítanými cíli

---

¹ Pod heslem zkrášlovat, myslíme především citlivě dotvářet tak, aby vše bylo v harmonii – lidské i krajinné.

a orientačními body v krajině. Shledávám tak unikátní příležitost, kdy se současné výtvarné umění může stát také nositelem environmentální a ekologické funkce. Zároveň se domnívám, že tyto novodobé objekty – sochy, kaple apod. – by měly uspokojovat aktuální potřeby současného obyvatele místa. Právě proto se ukazuje, že novotvary dobře plní tuto funkci a zároveň odpovídají změnám v měřítku šablonovité nové krajiny. Tyto přístupy jsou v zahraničí již ověřené a vyhledávané, přesto zde nejsou přijímány vždy pozitivně.

Zabývám se také tvrzením, že samotná krajina je výtvarným počinem. Od její struktury a šablonovitosti až po detailnější pohled na jednotlivá území druhovou rozmanitostí.

Důležitou součástí výzkumu lokality Šarovy je dialog mezi místními, pozorování jejich konání a výsledků jejich snažení. Není cílem vcítit se do jejich příběhů, což by samotné mohlo vést až k dezinterpretaci a nekritickému vidění. Nechci ztratit určitý odstup, který dává svobodu vidět dobré i špatné stránky. Podstatným se tedy stává dlouhé časové pozorování místa, které probíhá již deset let. Podstatní jsou zde obyvatelé a místo samotné.

Mám jedinečnou možnost sledovat jednotlivé počínání a realizace občanského sdružení zblízka. Zároveň zaznamenávám příběhy a názory místních obyvatel. Krajinu formují lidé. Jsou její součástí. Také pro tuto práci jsou klíčoví místní obyvatelé a jejich počínání. Tato místa navštěvuji již od roku 2004. Když se lidé ptají, jaké to tam je, hovoříme v příbězích, svých či prožitcích druhých. Tak i tato práce bude určitým typem vyprávění příběhu jedné vesnice a blízkého okolí.

Na konkrétních příkladech a příbězích jednotlivých míst chci také ukázat reflexi veřejného prostoru v sociologické rovině. Nevyhnutelně docházím k logickým závěrům, že vše souvisí se vším. Podstatní jsou lidé a jejich myšlení.

Pokusím se nastolit a připodobnit jednotlivé klady a problémy současné vesnice na příkladu vesnice Šarovy.

2. KULTURNÍ A HISTORICKÉ HODNOTY KRAJINY ŠAROV

Hezké české slovo krajina, které je v tomto textu skloňováno neustále, je výsledkem PŘÍRODNÍCH JEVŮ, ale je zároveň výsledkem VNITŘNÍ KRAJINY (LAPKA, 2000) lidí, kteří v ní žijí. Podstatnou roli zde hraje stav vědomí. Krajinu ovlivňují právě ty sociální skupiny obyvatel, které přímo v krajině hospodaří a jsou vlastníky jednotlivých částí mozaiky krajiny.

Naše zem vznikla na základech křesťanské víry, která měla na utváření mentality lidí hluboký význam. Ovlivnila tak veškeré chování a činnosti obyvatel. Mnozí se proti tomu vzpouzí a neztotožňují se s křesťanstvím. Nicméně vzdělání, písmo, ale také citlivost a vnímání jednotlivce nejen jako součástí masy jsou odkazy této víry. Zároveň slavíme křesťanské svátky – Velikonoce, Vánoce atd. Pomalu se vytrácí jejich obsah, ale stále jsou přítomné.

Určujícím pro krajinu je její poloha, specifika počasí a ročních období. Ty rovněž zásadně vymezují rozlohu a charakter místa, kde se usadil a žije člověk. Přestáváme být vnímaví vůči takovým veličinám, jako jsou světové strany, směry větrů, rozvodňování řek, přilet a odlet ptáků, výskyt různých druhů rostlin, stromů, přítomnost škůdců. Pomalu se vytrácí citlivost vůči krajině. Jsme chráněni teplem a pohodlím domova, komfortem a rychlostí automobilů, prací, která není spojena přímo s „dobýváním“ potravy, a oblečením. Maximálním kontaktem s krajinou zůstává zahrada za domem. Ta stojí jako pomyslná bariéra, „ochranný val“ mezi člověkem a přírodou. Získáváme pohodlí na úkor jiných hodnot. Důležité je neztratit o nich povědomí. Zároveň si uvědomit potřeby vesnice samotné, hledat a vytvářet podmínky pro setkávání, udržet si zdravou sebedůvěru vesnice a nepřibližovat se slepě městu, vytvořit příjemný prostor pro žití.

Lapka a Gottlieb tvrdí, že především vlastníci, kteří přímo hospodaří na svých pozemcích, mají největší předpoklady k šetrnému (ekologickému) hospodaření v krajině. Toto tvrzení se ukazuje pravdivé i na našem případě Šarovy. Potvrzuje se, že tyto předpoklady jsou dány přirozeným vědomím ekologickým a hospodářským, možná i přeneseným transcendentálním vnímáním krajiny – jejího řádu, harmonie a Boha.

UVĚDOMOVAT SI KRAJINU

Zásahy člověka do krajiny, „zabydlování“ a další kultivace jsou spojeny s jejím osídlováním již od neolitu. Proměna způsobů obživy s sebou přináší větší zásahy do krajiny. Z lovců a sběračů se stávají zemědělci, kteří cíleně obhospodařují. Až do konce 18. století se rozhodující krajinotvornou činností stává zemědělství. To přetváří celou krajinu a formuje ji. Na dnešní podobu krajiny má vliv již více faktorů než jen zemědělství. Harmonická kulturní krajina je ve své podstatě z větší části nezáměrným produktem života agrární společnosti, spojeným s technologickou zkušeností tradičního zemědělství. Je nutné zdůraznit, že i to, co dnes vnímáme jako „přírodu“, není již po staletí původní krajinou, přičemž nejvýraznější antropogenní změnou v plošném měřítku je přeměna vegetačního pokryvu krajiny. (KUPKA, 2010)

Specifikem této obce je také nízká míra víry mezi obyvateli. V minulosti zde byl realizován jeden kříž v polích, který byl následně přemístěn bez větší logiky do obce k silnici. Dále zde probíhala výstavba drobné kaple. V současné vesnici Šarovy však tyto aktivity, ve formě výstavby, nacházíme sporadicky. Vnímáme tu spíše tendence k opravě a nezdařené revitalizační pokusy ze strany místního obecního úřadu. Tomuto problému se budeme věnovat následně v kapitole 2.4.1. *Cenné objekty a soubory v lokalitě Šarovy*.

Proč dochází k změnám vztahu lidí k místu, kde žijí? Domníváme se, že se tak děje především díky změně charakteru obživy a stylu života obyvatel. Nutno zdůraznit, že většina obyvatel Šarov nemá v místě zaměstnání a dojíždí do blízkých větších měst. Proto se tu objevuje nový typ obyvatel tzv. „vesničtí měšťané“. Ti svým způsobem života chtějí využívat pohodlí měst, zároveň *komunitnost* vesnice. Zajímavé úvahy se dozvídáme z vyprávění místních pamětníků, kteří se zamýšlejí nad historií a současností obce. Za problém označují nevšímavost a nepodporování sousedských vztahů vesničanů. Na vině jsou podle nich změny stylu života. V následující kapitole o studnách (2.4.1. *Cenné objekty a soubory v lokalitě Šarovy*) popisuje Josef Popelka svoje vzpomínky.

2.1. KULTURNÍ KRAJINA A VESNICE

Kulturní krajina je chápána jako pomezí přírody a kultury. V zásadě rozlišujeme krajinu jako strukturovaný prostor, krajinu chápanou prostřednictvím smyslů a krajinu pojímanou systémově. V krajině hledáme a dokážeme vysledovat mozaikovitost, šablonovitost a typizaci. Vše se v obměnách opakuje. Přesto je nám vryta do paměti podoba naší rodné krajiny. Je to nehmotný projev krajiny, která se otiskuje do mysli člověka, jenž v ní žije, prochází jí. Vnímáme ji všemi smysly.

Krajina je velmi široký a mnohvrstevnatý pojem. Pokud se ji nějakým způsobem snažíme redukovat, musíme si být vědomi toho, čeho se zbavujeme a jaké to má nakonec důsledky.

Pozoruhodné popsání kulturní krajiny nacházíme u Kováře, ten vnímá kulturní krajinu, která je vizuálně lákavá a zároveň prosperující, jako „manželství“ přírody a kultury. V mezinárodním ohledu je dnes samozřejmostí spojovat vztah ke kulturnímu dědictví se vztahem k dědictví přírodnímu. A právě téma kulturní krajiny je spojovatelem, nebo spíše mělo být, různých přístupů ke krajině všeobecně.

Zásadní knihou v Československu bylo vydání *Obytné krajiny* od Ladislava Žáka v roce 1947. V té době byla pro estetiku krajiny a venkova přelomová. Stále je chápána jako základní literatura, přesto v ní pozorujeme zásadní posun vnímání vady krajiny ve vztahu k dnešku.

První pozemková reforma proběhla na českém území po první světové válce v letech 1919-1938. Jejím cílem bylo rozdělení velkých soukromých pozemků. Po první světové válce jedna třetina pozemků patřila německé a maďarské šlechtě. Rámcový zákon vymezoval vyvlastnění pozemků nad 150 ha zemědělské půdy, nebo nad 250 ha celkové půdy. Touto reformou prošly 4 mil. ha půdy. Součástí reformy bylo i zřízení Státního pozemského úřadu.

Druhá pozemková reforma se odehrávala v letech 1945–1948, po skončení druhé světové války. Jednalo se především o přerozdělení majetku Němců, Maďarů, kolaborantů a zrádců. Došlo ke změně velikosti zabírané půdy snížením hektarů jen na 50.

Nedozírný vliv měla na krajinu kolektivizace. Komunistická strana Československa vyvlastňovala individuální soukromé majetky a měnila je na kolektivní, což se dělo v souladu s politickou teorií *stalinismu*. Hlavní fáze probíhala v letech 1948–1960. Přesto tento proces dozníval až do sametové revoluce. Kolektivizace se citelně dotkla právě i Šarov. Pomocí velkých nátlaků a pokřivené legislativy donutili sedláky a rolníky vstoupit do Jednotného zemědělského družstva. Posledním sedlákem zůstal *Josef Michálek*.²

OBRÁZEK 1 STODOLA JOSEFA MICHÁLKA DNES NAD AUTOBAZAREM. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ 2014, JAN AMBRŮZ 2011)

Po roce 1989 byla pocítována potřeba ošetřit problém krajiny zákonem. Česká legislativa se opírá o EVROPSKOU ÚMLUVU O KRAJINĚ.³ Ta vymezuje pojem „*krajina*“ jako část území tak, jak je vnímána obyvatelstvem. Její charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů. Úmluva se věnuje krajině jako celku. Zná krajinu pozoruhodnou, běžnou i narušenou. Ošetřuje dohodou krajinu přírodní, venkovní, městskou i industriální. Zároveň ponechává právo a povinnosti na ochranu, správu a plánování krajin na každém jednotlivci, ale i na všech evropských zemích (*Výbor rady Evropy, 2000*).⁴ Přesto se český stát potýká nejen s nedořešenou politikou územního plánování. Praktický proces začleňování Evropské úmluvy o krajině neprobíhá plně.

² Jeho stodola dodnes stojí, jinou nenajdeme. Nyní se k ní nedostaneme. Je nad autobazarem.

³ Jménem České republiky byla Úmluva podepsaná ve Štrasburku dne 28. listopadu 2002 a po ukončení ratifikačního procesu dne 1. října 2004 vstoupila v platnost. Přístup ČR k Úmluvě je logickým vyústěním české tradice ve vztahu k hodnotám krajiny a péči o její přírodní a kulturní dědictví.

⁴ V České republice existují další více či méně funkční nástroje a úmluvy vztahující se ke krajině – Hodnocení vlivu na životní prostředí E.I.A., S.E.A., TUR – uplatňující princip „to care for“, Územně plánovací dokumentace velkých územních celků (ÚPD VÚC), Územní systém ekologické stability (ÚSES), European Ecological Network (ECCONET), Agenda 21, Natura 2000

Politické zájmy, veřejní činitelé a jednotlivá ministerstva⁵ nezačali zvyšovat povědomí společnosti o významu krajiny. Ve svých programech nedeklarovali krajinu jako jednu ze zásadních hodnot a priorit trvale udržitelného rozvoje.

Velkým problémem je přerozdělování pozemků v rámci pozemkových úprav.⁶ Dnes v legislativě existují takové možnosti, aby proces územního plánování nevznikal naráz. Územní plán by měl mít možnost postupného doplňování jak v čase, tak v rozsahu území podle potřeb obyvatel. Ideální je probíhání občanské participace. To znamená, že podněty vycházejí ze strany obyvatel, kteří je předkládají odborníkům. Nutné ale je, aby konečnou zodpovědnou rozhodující osobou byl architekt, který podněty zpracuje do kvalitního celku.

Je důležité si uvědomit, že pojem Krajiny má v sobě i filozofickou rovinu. V roce 1868 *Gerard Manley Hopkins*, anglický jezuitský kněz, teolog, filolog a básník, ve své básnické tvorbě poprvé používá slovo „INSCAPE“. Vyzdvihuje tak hodnotu krajiny – *landscape* a povyšuje ji na *in-scape* (LAPKA, 2008). *Krajinu vnitřní*.⁷

V dnešní době si mnoho lidí uvědomuje tuto hodnotu. Přesto je nesmírně důležité stále připomínat, že právě krajina a místo našeho původu ovlivňuje to, co jsme. Hovoříme o pojmu IN STRESS. V tomto významu jde o sílu, která způsobuje, že se *vnější krajina* vtiskává do podoby naší duše.

Je to krajina, která nás ovlivňuje, ale jsme to i my, kteří ji formujeme a přetváříme k obrazu svému. V dějinách se pohledy na to, jak má vypadat harmonická krajina, měnily.

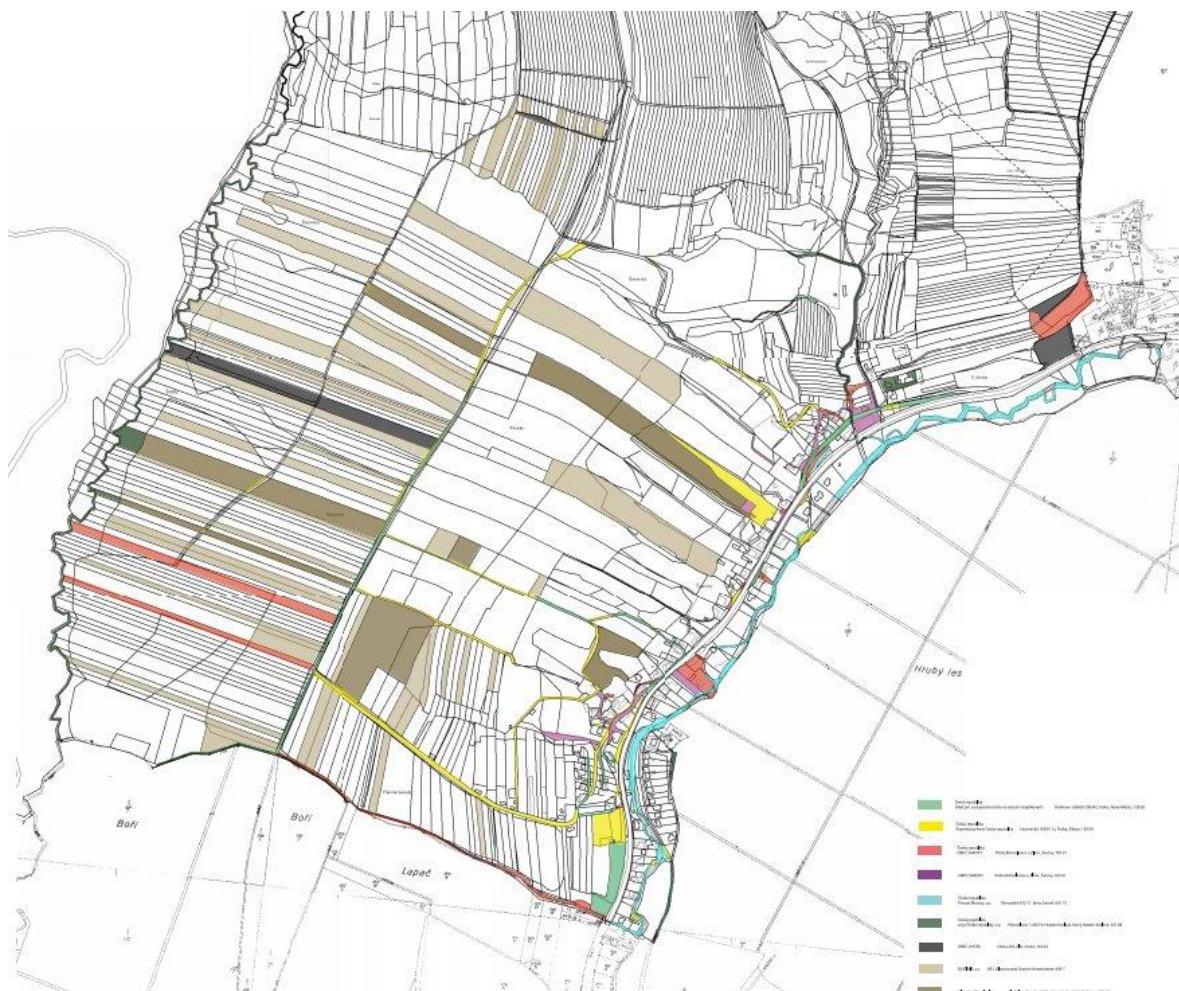
Stále častěji se setkáváme i s pojmem LANDSCAPE CONSTRAINT – *omezení krajinou*. Jsou to omezení na praktické i filozofické úrovni, která určují využití krajiny a s nadsázkou také přístup ke světu. Krajina má být vnímána jako celek.

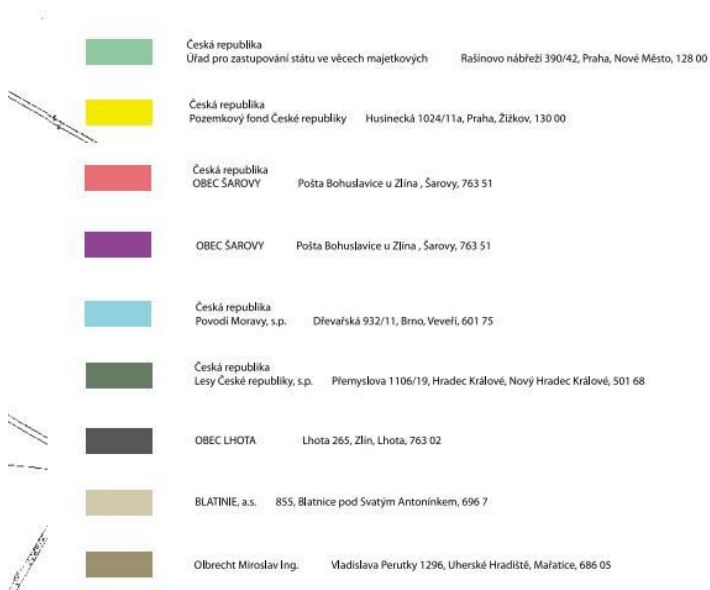
⁵ Ministerstvo životního prostředí, zemědělství, pro místní rozvoj, kultury a školství, mládeže a tělovýchovy.

⁶ Termín Krajinný ráz a ochrana krajinného rázu nalezneme v zákoně 114/92 Sb. Paragraf 12.

⁷ Pojem inscape rozebrán v knize W. H. Gardnera –*Gerard Manly Hopkins: Poems and Prose*

OBRÁZEK 2 MAPA KÚ ŠAROVY S VYZNAČENÍM VLASTNÍKŮ POZEMKŮ, OBEC VLASTNÍ MINIMUM POZEMKŮ, NEZASADILA SE O JEJICH ZPĚTNÉ PŘEVEDENÍ, COŽ KOMPLIKUJE JEJICH VYUŽÍVÁNÍ.

OBRÁZEK 3 POPIS K KÚ MAPĚ.

V 19. století se pozornost lidí upírala ne na krajinu samotnou, ale na hrady a zříceniny v ní. Toužili po zasněném, vzdáleném ideálu, který spatřovali v historických příbězích a v hrdé rytířské minulosti. *Estetické a později ekologické důsledky průmyslové revoluce v 19. století vyvolaly trauma, jehož výsledkem byla fetišizace "původní nedotčené krajiny"* (SCHMELZOVÁ, 2014)

V současné době jsme se vzdálili krajině. Není to místo, kde se pohybujeme, kde žijeme. Většinu času trávíme jinde. Máme jiné starosti, než měli lidé před pár desítkami let. Z krajiny jsme se vytratili. Nyní krajinou jen projíždíme.

V krajině vyhledáváme stromy, kameny, kapličky a prehistorické objekty. Pozorujeme posun od *nacionálně chápané krajiny* ke *krajině ekologické, harmonizující až mystické*. Krajina má vliv na náš vnitřní život. Je jedním z našich učitelů. Dokáže formovat a vychovávat náš rozum a soudnost. Nabízí stálé hledání analogií. Neschopnost vnímat potřeby krajiny a zároveň touha být v ní vede k vytváření *suburbii*⁸, v současné době velmi aktuálního a palčivého problému. Zde se jen potvrzuje, že cit dávno vymizel.

Není novým zjištěním, že masová kultura pokřivuje vnímání společnosti. Často nenávratně mizí v *extravilánu* krajinné prvky i krajinné komplexy. Takovému stavu se lze však vyhnout motivováním obyvatel tak, aby funkčně využívali přírodní zdroje, udržovali je a také dotovali krajinu energií.

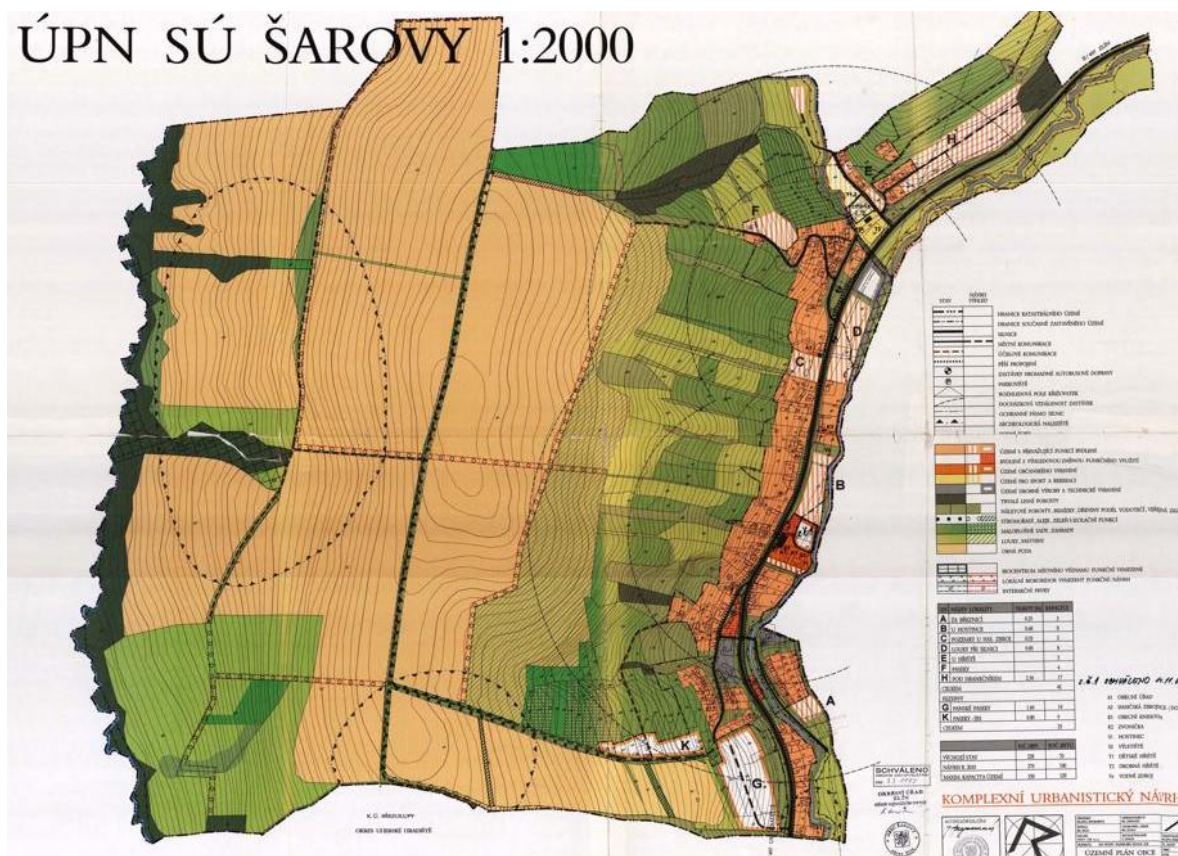
V krajině kolem Šarov jsou všudypřítomné výsledky vědomého a cíleného organizování. Vytváří tak kulturní a historickou charakteristiku a jedinečnost místa. Při vyhodnocování jednotlivých prvků v krajině i na vesnici můžeme dále usuzovat na sociální struktury, pohyby obyvatel v místě, ekonomickou sílu. Krajina, konkrétní místo nám tak vypovídá o stavu vyspělosti společnosti, kulturních tradicích, úrovni vzdělání, vývoji umění a filozofie a o celkovém pohledu na svět. Pozorujeme rovněž, jaký vztah mají obyvatelé ke své vesnici, jaký mají emocionální vztah ke krajině a jak vnímají její krásu.

---

⁸ Zástavba sídlištního typu. Rodinné domy vyrostlé za vesnicí či městem. Touha po přírodě vede k devastaci a v určitém smyslu až *zelenému vězení*. Např. od devadesátých let známý pojem *zelených vdov*.

ÚPN SÚ ŠAROVY 1:2000

OBRÁZEK 4 TENTO ÚZEMNÍ PLÁN PRO ŠAROVY Z ROKU 1997 NEPOSLOUŽIL TĚMĚŘ K NIČEMU. DOBOVÝM ZPŮSOBEM JSOU ZDE NAZNAČENY VZTAHY KRAJINNÝCH STRUKTUR, ZÁKLADNÍ KOMUNIKAČNÍ LINIE PROPOJUJÍCÍ INTRAVILÁN S EXTRAVILÁNEM.

Stejně jako na jiných místech i v tomto případě bezesbytku platí, že nezanedbatelný vliv na rozhodování obyvatel mají právě místní autority, osobnosti a jednorázové politické události a rozhodnutí. Jsou to znaky⁹ kulturní a historické charakteristiky krajiny, které je možné dále vyhodnocovat.

Zaměřuji se zde na sochařský objekt v kulturní krajině, vycházím z přesvědčení, že umění je nedílná součást lidství. Je to intenzivní potřeba projevit své vnitřní pnutí navenek. Ovlivňuje lidské konání – ať už se jedná o jeho tvůrce či konzumenta. Proto vnímám potřebu aktivně se vyjadřovat i výtvarným projevem. Šarovy mají mezi svými obyvateli několikrát výtvarné umělce¹⁰, jejichž potenciál není doceněn a mohl by zvýšit atraktivitu této vesnice. Mám na mysli především Jana Ambrůze¹¹ a jeho aktivity spojené

⁹ Terminologie převzatá z (VOREL, 2006)

¹⁰ Jarcovjak, Ambrůz, deMaschio

¹¹ Více o Janu Ambrůzovi v kapitole: 3.3. Osobnost Prof. Ak. Soch. Jana Ambrůze.

s občanským sdružením *Jinákrajina*. Zde vnímám velmi pozitivně to, že Jan Ambrůz v lokalitě bydlí, aktivně krajinu zkoumá a zná ji. Na místní úrovni nejsou tyto realizace obecním úřadem prozatím podporovány.

Základem jakéhokoli jednání a jako hlavní se zdá být právě *důkladné poznání*, které dovolí umělci přemýšlet a tvořit pro konkrétní místo. Proto je podstatné znát historii místa, kde se pohybuje, v našem konkrétním případě lokalitu Šarovy.

Ve spisech britského historika *Federica Williama Maitlanda* nás upoutá přirovnání krajiny ke „*kouzelnému palipestu*“ pergamenovému rukopisu, jehož stránky jsou nejprve popsány, dopisovány, mazány a znovu doplňovány. Můžeme v krajině hledat a nacházet historii lidského rodu.

Pojďme tedy listovat pomyslnou kronikou a nechme si vyprávět příběhy skryté v tomto místě.

2.2. NEJSTARŠÍ OSÍDLENÍ

Při hledání nejstarších osídlení v oblasti kolem vesnice Šarovy se dostaneme až k období mladého paleolitu konkrétně k jeho nejstaršímu období AURIGNACIENU¹². Území Moravy ovládl moderní člověk *Homo sapiens sapiens*, který přežil ostatní lidské species. Mezi významná naleziště tohoto období patří právě Louky u Zlína. Je to 7 km vzdušnou čarou od samotných Šarov. Při pochůzkách po rozoraných polích byly nalezeny *štípané kamenné artefakty* odpovídající tomuto období. Z této skutečnosti lze usuzovat na osídlení již v této době. Na území Moravy je používání menilitových rohovců dosud známé jen na několika mladopaleolitických stanicích v její střední části. Menilitové rohovce byly používány během *paleolitu* v blízkém okolí jejich výskytu. (Podborský V., 1993).

6. tisíciletí před naším letopočtem je pro toto území velmi typické svou KULTUROU LINEÁRNÍ KERAMIKY. Právě v této oblasti zemědělci oboustranně neosídlovali pouze břehy mírných svahů nad řekami Morava i Olšava, ale i přilehlá údolí podél potoků. Na levé terase řeky Dřevnice se nachází nedaleká nálezově bohatá sídliště v *Otrokovicích – Kvítkovicích* a ve

---

¹² aurignacká kultura (přibližně 32000 – 2 000 př.n.l.)

Zlíně – Malenovicích¹³. Nebo Podél levostranného přítoku Dřevnice, potoku Racková, se nachází sídliště v Mysločovicích, Rackové a v nedalekých Žeranovicích. Nejčastějším typem objektu zde byly *sídlištní jámy* a pro tuto oblast typické sídlištní tzv. *hliníky*. Půdorys domů lze charakterizovat jako menší (cca 6 x 4 m) jednoprostorové stavby s podlahou mírně zapuštěnou nebo přímo na povrchu terénu. (Podborský V., 1993)

OBRÁZEK 5 NÁLEZ PRAVĚKÝCH KAMENNÝCH NÁSTROJŮ NA POLI POD SALAŠÍ 26. 6. 2011.
(FOTO JAN AMBRŮZ, 2011)

Na konci pozdní doby kamenné na počátku 2. tisíciletí př. n. l. dochází k velkému migrování a prolínání skupin kulturně smíšených náplní. Nejstarší zemědělská kultura na našem území se datuje právě do období kultury s lineární keramikou z pátého a čtvrtého tisíciletí před naším letopočtem. Osídlení zde existovalo i v mladší až pozdní době bronzové, tedy v období, které se nazývá kulturou popelnicových polí podle typického žárového způsobu pohřbívání. Poté toto území ovládají Keltové a následně se zde usídlují Slované.

2.2.1. ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM

Archeologický výzkum probíhal v lokalitě mezi obcemi Šarovy a Březolupy. Během června 2010 pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno báдали v prostoru rekonstrukce a přeložky silnice II/497 Šarovy – Březolupy.

¹³ K nejvýznamnějším nalezištím na Zlínsku patří pole u Malenovic zvané Mezicestí. Jedná se o místo 7 km vzdálené od Šarov. Naleziště Mezicestí dokládá, že západní část Malenovic osídlovali lidé téměř nepřetržitě po dobu šesti tisíc let. Je to takzvané polykulturní naleziště. Toto území bylo dlouhodobě osídlené nositeli různých archeologických kultur, kteří si zde stavěli své osady a pohřbívali své mrtvé. (DIVILKOVÁ, 2012)

OBRAZEK 6 POHLED NA ARCHEOLOGICKÉ VYKOPÁVKY. (FOTO LANGROVÁ 2010)

V průběžné zprávě archeolog Mgr. Ivan Čižmář uvádí: „Bylo prozkoumáno několik OBJEKTŮ KULTURY S MORAVSKOU MALOVANOU KERAMIKOU. Jedná se o dvě polohy vzdálené od sebe cca 300 metrů. Nepočtené nálezy obsahují hrubou keramiku s vystouplými pupky, sekerku ze zelené břidlice a kamenný mlat. SLOVANSKÉ OSÍDLENÍ bylo doložené několika podlouhlými objekty a jednou poměrně mělkou zásobní jámou. Nepočtený soubor keramických zlomků zdobených vlnicemi může datovat situace do 9. století, je však možné, že se zde nachází také keramika staršího datování.

Zajímavým objevem byla nepříliš mocná kulturní vrstva obsahující střepy ze 14. a 15. století, která se nacházela na třetí lokalitě. Vrstvu již dříve poničenou orbou a nyní projíždějící těžkou technikou nebylo možné systematicky zkoumat, byl tedy pouze upřesněn její rozsah a odebrány keramické vzorky. Ve vrstvě bylo rozpoznáno několik zahloubených objektů se STŘEDOVĚKÝMI NÁLEZY, mezi kterými vynikla destrukce kamenného otopného zařízení ukrývající torza minimálně 10 keramických nádob. Nejspíše se jedná o stopy po zaniklé středověké vsi zvané Šarov, která byla vypálena v druhé polovině 15. století během česko-uherských válek.

OBRÁZEK 7 NA SNÍMKU JSOU NÁLEZY ČÁSTÍ NOŽE, UCHA SKLENICE A KERAMICKÉ NÁDOBY. (FOTO ALEŠ FUKSA, PRÁVO, 2010)

Tato vesnice byla položena jižně od nynější obce (od hospodářských stavení Lapač) a rozkládala se také patrně podél vodoteče přitékající od hradu do říčky Březnice (podle písemných pramenů tvrz-hrad přiléhala ke vsi). Zajímavostí zajisté je, že byl hrad Šarov i po vypálení vsi stále osídlen pány ze Šarova. Tito byli mimo jiné i držitelé majetků, mezi něž spadaly pozemky, na nichž se rozkládá keltské oppidum Staré Hradisko, kde organizovali dobývání vzácné myrhy (jantaru) v průběhu 16. - 17. století.

Z výzkumu vyšlo nakonec najevo, že vlastní osídlení je nejspíše položeno výše ve svahu a byly zkoumány především splachy z tohoto sídliště. I tak se ale podařilo získat bohatou kolekci keramiky, včetně několika železných artefaktů a bronzové spony.“ (ČIŽMÁŘ, 2010)¹⁴

¹⁴ ČIŽMÁŘ, Ivan. 2010. Archeologické nálezy mezi obcemi Šarovy a Březolupy. Ředitelství silnic Zlínského kraje. [Online] 30. 7. 2010. [Citace: 28.. 3. 2014.] <http://www.rszk.cz/aktual10/tz1031.htm>.

OBRÁZEK 8 PŘEDNÁŠKA ARCHEOLOGA 10. 10. 2010 V MÍSTNÍ HOSPODĚ O VÝSLEDČÍCH VÝZKUMU.

OBRÁZEK 9 DOKONČENÁ PŘELOŽKA SILNICE, KOLEM NÍŽ PROBÍHAL ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM. ZE SNÍMKU JE PATRNÉ, JAK NEŠETRŇĚ A NELOGICKY VEDE STŘEDEM POLE NOVÁ SILNICE. DŘÍVE SILNICE LOGICKY LEMOVALA HORNÍ OKRAJ LESA. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

2.3. DĚJINY OBCE

OBRÁZEK 10 ZNAK OBCE ŠAROVY.¹⁵

Zásadní linii vesnice určuje hlavní silniční tepna mezi Uherským Hradištěm (15,4 km) a Zlínem (11,8 km).

OBRÁZEK 11 SILNICE SPOJUJÍCÍ ZLÍN S UHERSKÝM HRADIŠTĚM. PODHLED OD ZLÍNA. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2011)

¹⁵ Znak dominuje erbovní znamení Šarovců – zlatá korouhev v modrém poli. Praporek na korouhvičce je proveden v barvách dalších významných držitelů jak starých Šarov (Tetourové z Tetova a z Malenovic), tak nově založené vesnice, původně nazvané po svém zakladateli Vilémovici. Objevuje se zde i symbolika pečetidla obce – dubové ratolesti. Připomínají mnohasetletý šarovský dub, který byl vyvrácen vichřicí a z jeho kmenu je nyní socha před obecním úřadem.

Přesto, jak jsme se již v předchozí kapitole dozvěděli, byl v této lokalitě podstatný právě potok Dřevnice, který protéká nynější vesnicí. Potok zajišťoval dostatečný přísun vláhy a také kolem něj vznikaly úrodné břehy, v jejichž naplaveninách se dařilo pěstování plodin. Původní osídlení se rozkládalo nad současnou vesnicí (podél potoka ve směru na Uherské Hradiště). V tomto místě panují lepší podmínky pro zemědělství.

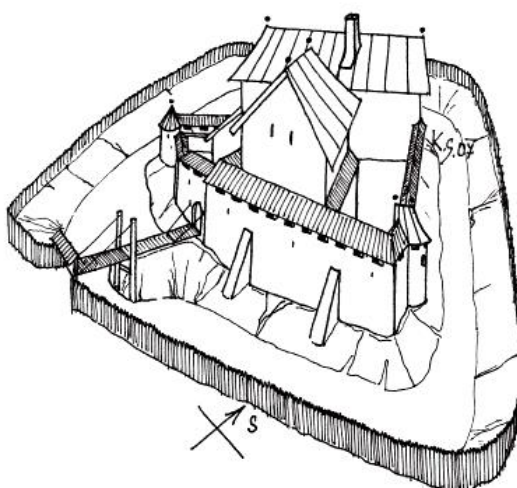
Název Šarovy poprvé nacházíme ve slově *Swarov*. Ves byla od roku 1360 majetkem starobylého vladyckého rodu ze *Šarov – Šarovců*, kteří ve 14. století vlastnili řadu vesnic i tvrz, kde sídlili. Byli to bratři Jan a Oneš ze Sarova, někdy mezi lety 1353 – 63 je také připomínán zdejší kostel.

Místo bývalého panského sídla dnes připomínají již jen terénní změny nacházející se na ostrožně, asi 1,5 km jihovýchodně od obce Šarovy. Tvrz zde snad mohla stát již koncem 13. stol. Majitelem byl rod ze Šarov. Tvrz je poprvé písemně zmíněna roku 1406, kdy *Oneš ze Šarov* prodal ves Šarovy s tvrzí svému bratru *Čeňkovi*. Později, roku 1421, ji získal král *Zikmund*. Podle některých zpráv byla tvrz obydlená až do roku 1560, ale krátce nato je již popisována jako pustá. Následně roku 1513 byla tvrz prodána i s pustou vsí. Místa se ujal pán *Václav Tetour z Tetova*, majitel Zlámaného Újezdu a Malenovic. Ten připojil statek k Malenovicím, ale asi v roce 1539 jej přivtělil k Březolupům. Šarovy společně s Březolupy pak ještě dlouho sdílely své osudy a majitele. V roce 1641 již náležely opuštěné šarovské pozemky k Otrokovicím, s nimiž byly přikoupeny k Napajedlům hrabaty z *Rottalu*. Za nich byla osada obnovena¹⁶. Skutečná existence obce však sahá s největší pravděpodobností před rok 1699, kdy podle zachovaných zpráv byla založena ves Vilémovice. Následně je v roce 1715 uváděna jako součást napajedelského panství. (*KOHOUTEK, 1995*).

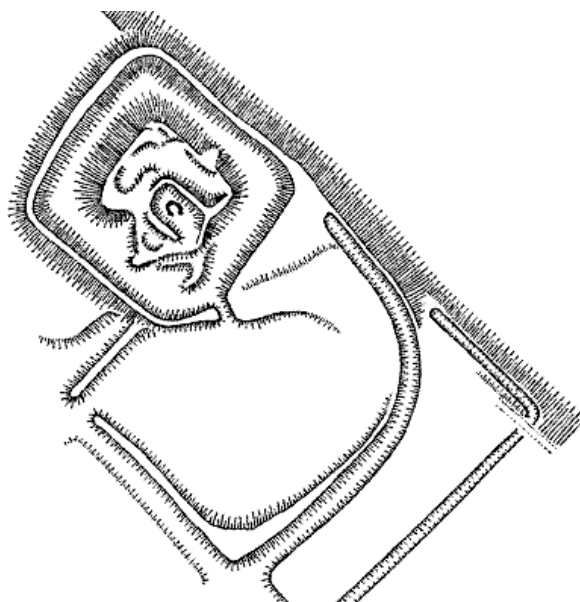
---

¹⁶ Na krátko změnila obec název na Vilémovice – podle zakladatele Julia Viléma hraběte z Rottalu.

OBRAZEK 12 ŠAROVY - KRESEBNÁ REKONSTRUKCE SÍDLA HRÁDKU V JEHO VRCHOLNÉ FÁZI, KAREL SVĚTLÍK, 06/2010.

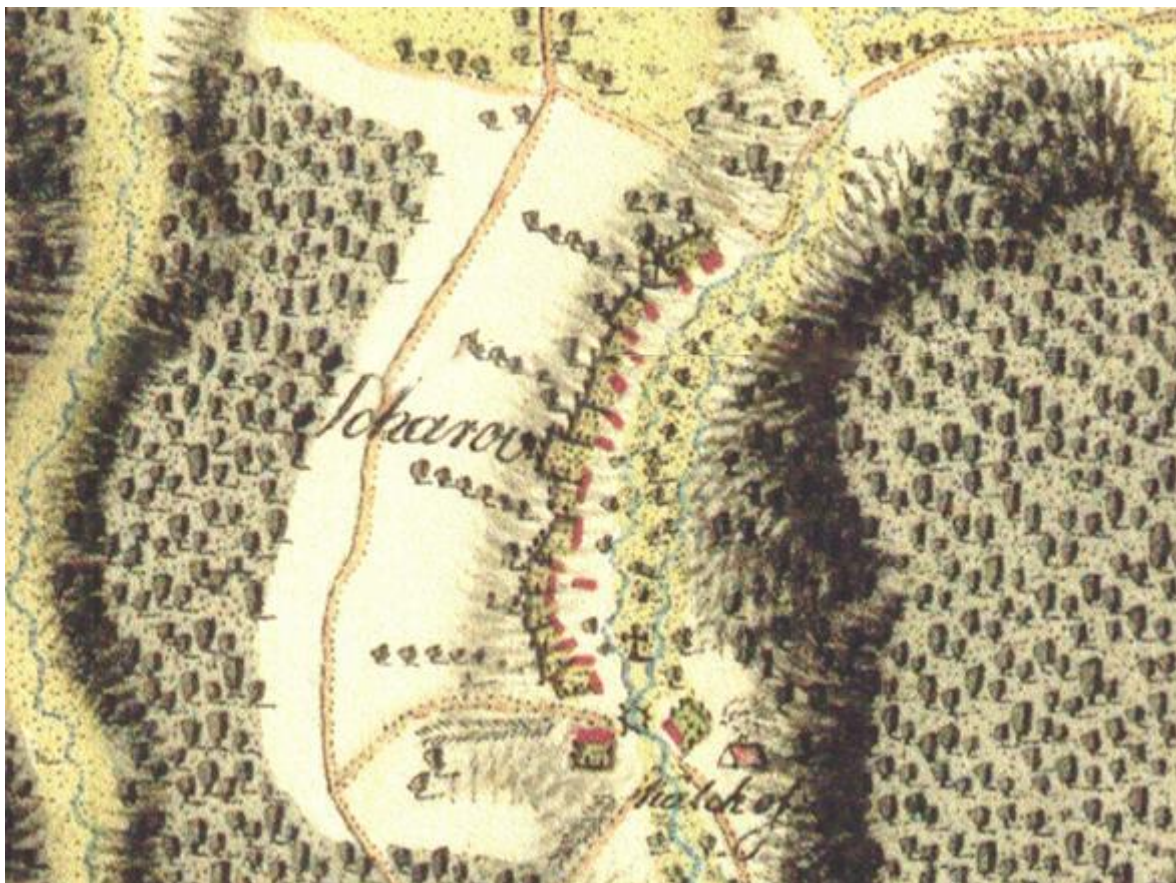

OBRAZEK 13 PŮDORYS LOKALITY KOHOUTEK JIŘÍ, HRADY JIHOVÝCHODNÍ MORAVY, ZLÍN, 1995, STR. 115, OBR. 1222.4.2. MÍSTA DUCHOVNÍHO VÝZNAMU (NEHMOTNÉ HODNOTY KRAJINY) OKOLÍ ŠAROV SPECIFICKÉ ATRIBUTY KRAJINY.

Nejstarší archeologické nálezy lokality Lapač pocházejí z patnáctého století a potvrzují existenci zaniklé vesnice Šarovy, která se na rozdíl od nynější stejnojmenné obce nacházela zhruba o půl kilometru jižněji v blízkosti středověkého hradu. Původní ves byla vypálena ve druhé polovině patnáctého století během česko-uherských válek a na více než sto let zcela zanikla.

Kronikáři na přelomu devatenáctého a dvacátého století do knihy napsali, že se s letopočtem 1147 v Březolupech a jejich katastru uvádějí čtyři hospody. „*Lze dokonce*

soudit, že první hospoda byla postavena už v roce 1390, protože byla předmětem soudu majitele panství pana Čeňka ze Šarov,“ potvrzuje kronika. „Pověstná byla hospoda Zavadilka. Byla to nejstarší panská hospoda v Březolupech. Stála při cestě do Zlína nad Lapačem. Proslavily ji časté zábavy, které byly doprovázeny ještě častějšími bitkami. Dále pak rvačkami formanů a obchodníků. Jedni jezdili pro dříví do lesa, druzí vozili zboží.“ Popisuje kronika Březolup, zmiňující historii obce do roku 1918.

OBRÁZEK 14 I. VOJENSKÉ (JOSEFSKÉ) MAPOVÁNÍ – MORAVA.

Podíváme-li se do Mullerovy mapy z roku 1716, je vidět, že obec Swarov (Šarovy) ležela pod úbočím několika kopců s cestou, která se táhla klikatě podél říčky. Na mapě z let 1876 - 1878 jsou již dobře patrné domky podél cesty, jejichž humna směřují ostře do kopců. Na druhé straně potoka se nachází les, jenž zůstal zachován do současnosti. Z této mapy můžeme vyčíst, jakým způsobem lidé, tehdejší obyvatelé Šarov, přemýšleli o svých domovech. Dovedli si dobře odvodit, že ideálními místem pro sady a políčka budou právě jihozápadně směřující mírnější svahy. V kopci vytvořili úvozy a terasy zabraňující erozi

půd. Na mapě nalezneme cca 33 zakreslených budov. Toto charakteristické rozložení vesnice zůstalo zachováno do současnosti.

Do roku 1849 patřily Šarovy k napajedelskému panství. V období 1868 – 1948 náležely k okresu Uherské Hradiště. Od 1. 1. 1949 se staly součástí okresu Gottwaldov. Nyní se nacházejí ve Zlínském kraji (okres Zlín).

OBRÁZEK 15 ŠAROVY, FOTOGRAFIE Z ROKU 1898. (FOTO Z KNIHY ŠAROVY 2005)

V roce 1882 ve vesnici vznikla jednotřídka. V roce 1900 byla dokončena stavba okresní silnice ze Šarov do Bohuslavic. Byla vybudována za rok a stála 3 016 zlatých.

Jak se z kroniky dozvídáme, všechny okolní dědiny měly své dobrovolné hasiče, jen Šarovy zůstaly pozadu. V roce 1927 padlo rozhodnutí o založení Dobrovolných hasičů. Kdo první s touto myšlenkou přišel, už asi dnes nezjistíme. Rozhodující je, že se našla skupina mužů, kteří byli ochotni něco pro ostatní udělat. Zejména se našel takový člověk – pan *František Vyoral* – který se za nový spolek zaručil celým svým majetkem. A tak 8. dubna 1927 byl spolek dobrovolných hasičů v obci s 28 činnými a 5 přispívajícími členy založen.

OBRÁZEK 16 PRVNÍ ŠAROVŠTÍ HASIČI. (PŘEVZATO ZE ŠAROVCE 1/ 2012)

Aby bylo možno plnit základní úkol, potřeboval sbor hasičskou stříkačku. Podařilo se ji zakoupit již 4. června za 4 000 Kč od firmy Baťa. Šarovy tak měly vlastní ruční hasičskou stříkačku. Od svého vzniku až do roku 1943 sbor organizoval i společenský život v obci. Každý rok připravil jedno, ale i čtyři, divadelní představení, maškarní zábavy, fašank a podobně. Přítrž této činnosti udělaly protektorátní orgány, které koncem války zakázaly divadla a taneční zábavy.

5. června 1932 bylo za účasti místních obyvatel a hasičských sborů z Bohuslavic a Březolup slavnostně otevřeno hasičské skladiště. Rok 1935 přinesl první ostré zásahy hasičského spolku v obci. 18. března, v předvečer svátku Josefa, se jako každý rok vyhrávalo každému Josefovi u jeho domu. Když hráli u domu č. 11 pana *Josefa Bernatíka*, zazněl signál „*Hoří!*“. Oslavenci vzplála stodola. Okamžitým zásahem se podařilo oheň lokalizovat, aby se nepřenesl na sousední objekty. Krátce nato znovu hořelo – tentokrát shořela došková chalupa Jana Soukupa, č. 14. I když v obou případech bylo podezření na žhářství, pachatel nebyl zjištěn.

Potom již začíná velmi těžké období okupace Československa a vyhlášení protektorátu Čechy a Morava. V roce 1939 hasiči vyprovodili na poslední cestě svého prvního starostu

Jana Pavlíka, v roce 1942 i druhého starostu *Jana Bartase*. Na jeho místo nastoupil *Bohuslav Hilner*. 12. prosince zatklo gestapo zakládajícího člena Josefa Hubáčka. Přestože byl podroben krutému mučení, neprozradil ani jednoho svého spolupracovníka v odbojové skupině.

V roce 1942 byl zaveden telefon a elektrické žárovky se poprvé rozsvítily 18. 3. 1943.

V roce 1945 zůstala jen 1. – 5. třída. Starší ročníky navštěvovaly školu ve vedlejší vesnici Březolupy.

OBRÁZEK 17 ŠAROVY, FOTOGRAFIE Z ROKU 1948. (FOTO Z KNIHY ŠAROVY 2005)

18. května 1947 byla slavnostně vysvěcena šarovská kaple. Od začátku školního roku 1950 chodily děti od šesté třídy do Bohuslavic. 5. července 1958 byly Šarovy postiženy povodní. Hasiči dále pokračovali ve své činnosti, stavěli žňové hlídky, obnovili požární nádrže na potoce, uspořádali pouťovou zábavu. Situace se pro skutečnou práci zhoršovala. *Stanislav Janků* se odstěhoval, ze *Stanislava Postavy*, *Hynka Vojtáska* a *Františka Vyoralu* se stali přispívající členové. A tak na říjnové schůzi 1952 se v zápisu objevuje vystoupení *Františka Bartase*, předsedy: „*Za dnešních okolností prohlašuje, že se vzdává všech funkcí a ohlásí předsedovi MNV, že dnešním dnem hasičskou jednotu rozpouští.*“ Neznamenalo to však konec činnosti.

OBRÁZEK 18 POHLED NA DOLNÍ KONEC ŠAROV. (FOTO Z KNIHY ŠAROVY 2005)

K nejvážnější události roku 1958 došlo 5. července. Následkem průtrže mračen se rozlila Březnice a v Bohuslavicích strhla desítky domů. Šarovští hasiči svým zásahem v obci zabránili větším škodám a až do 10. července čistili potok, studně a čerpali vodu ze sklepů.

V roce 1966 se poprvé udělovaly odměny v JZD za žně, trhání lnu a práci traktoristů, kteří si brali ve svém zaměstnání dovolenou.

V roce 1967 se poprvé začalo hovořit o zániku školy v Šarovech vzhledem ke klesajícímu počtu žáků.

Roku 1968 začínají první práce na stavbě silnice, protože ta stará, vybudovaná péčí obce koncem 19. století, už nevyhovovala nejen rostoucí dopravě, ale ani potřebám obyvatel samotných, jak se dozvídáme z kronik.¹⁷

Roku 1975 zanikla škola po 91 letech své existence.

Rok 1976 znamenal ztrátu samostatnosti Šarov, které se staly od 1. července součástí střediskové obce Bohuslavice. Byla zahájena stavba nového obchodu, který vznikl převážně brigádnickou činností. Došlo také ke sloučení zemědělských družstev do jednoho JZD Rudý říjen v Gottwaldově – Kudlově.¹⁸

---

¹⁷ Zajímavostí je, že stavba silnice přinesla obci problémovou rodinu silničářů. Ti se přistěhovali do středu obce – tzv. *likusáku*. Byli to Romové s početným houfem dětí. S nimi měl učitel ve škole velké problémy.

¹⁸ Celková plocha, na které toto družstvo hospodařilo, byla 2.700 ha.

Roku 1978 byl ve znamení dokončování staveb. V Bohuslavicích byla dokončena školka, kde pomáhali i šarovští občané. 5. prosince byla otevřena prodejna Jednoty. Sokol pokračoval v budování hokejového hřiště na horním konci.

1979 byl dokončen rozvod místního rozhlasu. Sokol se podílel na dostavbě šaten u kluziště a organizoval společenské akce. V Bohuslavicích se uskutečnila okrsková spartakiáda za účasti šarovských cvičenců.

V roce 1980 přibyla hasičům zvláštní práce – JZD osázelo kukuřicí lán nad obcí, což se opakovaně projevilo po deštích splavováním ornice a záplavou bahna v obci. Hasiči čistili vpusti kanalizace.

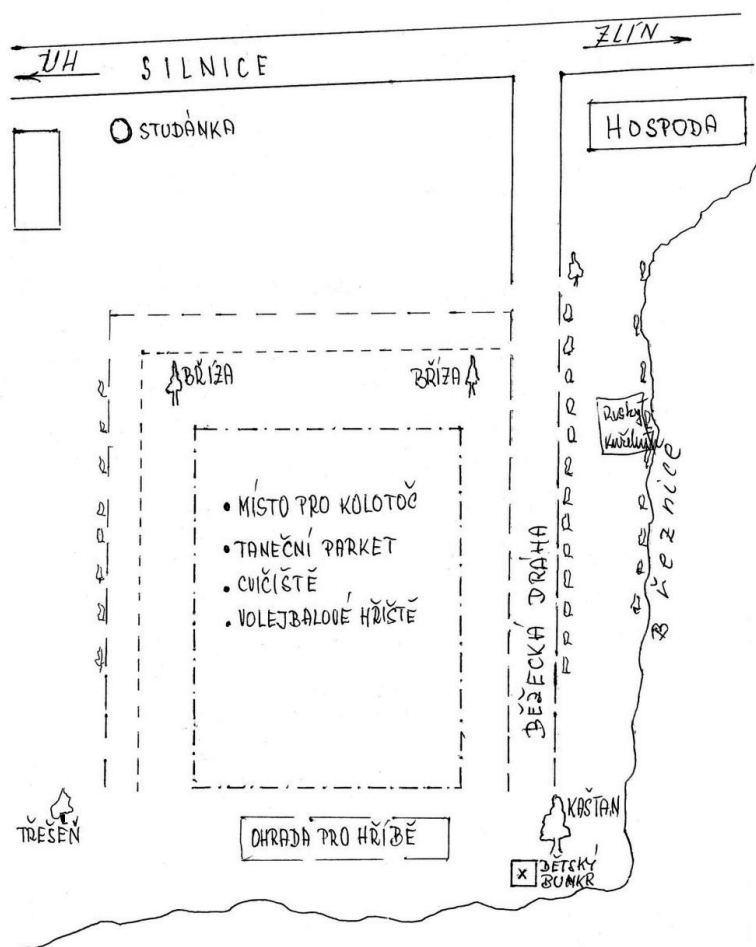
V této době se velmi inicioval i Český svaz žen, který organizoval řadu akcí pro své členky, děti a další zájemce.

1984 se započalo s budováním pohostinství na místě původní hospody. Byl budován výčep, kotelna a uhelna.

OBRÁZEK 19 TAKTO VYPADALO DNEŠNÍ VÝLETIŠTĚ NA POČÁTKU MINULÉHO STOLETÍ KOLEM 1925. (ARCHIV OBCE ŠAROVY)

OBRAZEK 20 PODLE VZPOMÍNEK NAKRESLIL F VOJTÁSEK, PLÁNEK MÍSTA ZA HOSPODOU.

V roce 1986 byla dokončena rekonstrukce pohostinství a 14. listopadu bylo slavnostně otevřeno. Stará budova byla zbourána a vystavěn byl zcela nový objekt s vodovodem, ústředním topením a elektrickými akumulacími kamny v sále.

Problémy byly s polním hnojištěm JZD na vrchové cestě, protože hnojůvka vytékala na cestu a v období dešťů byla volně splavována do vodních zdrojů. Podobně negativně působila i skládka jedovatých látek ZPS na Lhotě.

1987 došlo po vydatných červnových srážkách k zaplavení luk, zanesení studní, náplavám na cestách a zanesení kanalizace.

Rok 1988 nevybočoval v žádném směru. Městský národní výbor konstatoval, že v Šarovech bylo dosaženo základní občanské vybavenosti - obchod, pohostinství, kluziště

se šatnami, volejbalové hřiště a taneční kolo. Objevuje se také první návrh obec plynofikovat.

O rok později jako ohlas listopadových pražských událostí v Šarovech vzniklo Občanské fórum. Vše probíhalo v klidu. Zejména starší občané uvítali, že se okresní město vrátilo k původnímu názvu Zlín. V červnových volbách 1990 zvítězilo Občanské fórum.

V březnu 1991 se staly Šarovy samostatnou obcí.

Rok 2001 se zapsal jako rok sčítání obyvatel, domů a bytů. V obci žilo 218 lidí, a to 97 mužů a 121 žen. Trvale obydlených bylo 67 domů s 88 byty, 10 domů užíváno jako rekreační a 3 trvale neobydleny. V obci bylo registrováno 39 aut. Po zrušení okresů se Šarovy zařadily pod správní obvod Zlína jako pověřené obce. Již podruhé byl vykraden obecní úřad, tentokrát zmizel počítač, tiskárna a radiomagnetofon.

V roce 2002 byla hlavním úkolem plynofikace obce. Dodavatelem stavby se stal *Plynotop Hluk*. 1. června byla slavnostně otevřena rekonstruovaná budova hasičské zbrojnice a protokolárně předána do užívání SDH Šarovy. Firmě *V-projekt Ing. Vyoral* byl zadán projekt vodofikace obce. V listopadu proběhly volby do obecního zastupitelstva, jehož členy se stali *Miroslava Fejtová, Martin Fusek, Vlastimil Kozlík, Josef Gajdušek a Robert Šimík*. Starostou byl zvolen *Josef Gajdušek*.

V červnu se i v Šarovech uskutečnilo referendum o přistoupení ČR k Evropské unii – většina voličů, 67,3 %, se vyslovila pro vstup.

26. ledna 2012 byl starostovi slavnostně předán dekret o udělení znaku a vlajky. Autorem se stal se svým vítězným návrhem heraldik *Miroslav Pavlů*.

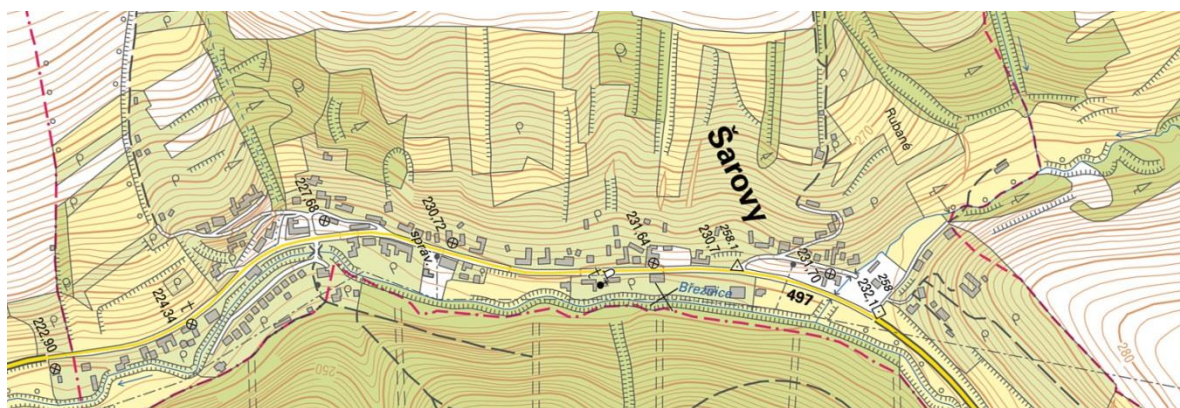
V současnosti má obec Šarovy 241 obyvatel. Leží v nadmořské výšce 233 m n. m. Katastrální plocha obce činí 223.2 ha. (zeměpisná šířka: 49° 9' 4'', zeměpisná délka: 17° 36' 15')

2.4. KRAJINNÉ STRUKTURY ŠAROV

Pokud se snažíme popsat určité struktury místa, vesnice i krajiny, musíme mít vždy na paměti tři aspekty, které se neustále propojují a samovolně ovlivňují. Jsou to SPOLEČNOST – KULTURA – KRAJINA.

Pro charakter vesnice je podstatná dochovaná struktura sídla. Šarovy od svého vzniku leží u říčky. Ta poskytovala vláhu, prostupnost krajinou, byla orientačním vodítkem. Podél potoka logicky vznikla cesta, která přirozeně spojovala vesnice podél říčky. Obce jsou chráněné náručí kopcovité krajiny.

Zároveň je patrné, že obyvatelé se naučili využívat jejich jižních svahů pro pěstování ovoce a zeleniny. Dnes tato potřeba zaniká.

OBRÁZEK 21 SOUČASNÁ PODOBA SVAHŮ NAD VESNICÍ, JSOU PATRNÁ PŮVODNÍ POLÍČKA A STRUKTURA SADŮ.

V Šarovech nenacházíme nikterak výjimečné krajinotvorné či sídelní prvky, které by byly většího než lokálního významu. Za pozornost v Šarovech ale jistě stojí víceméně dochovaná cestní síť – tím míníme stezky, trasy doprovázené úvozy, sady, stodoly, mostky, lávky. Typické pro toto území jsou právě takové sady nad vesnicí. Mnohodruhé ovocné sady spojovaly s vesnicí právě hluboké úvozy, terénní jizvy zaříznuté do svahu. Ve vztahu k místním obyvatelům jsou velmi vypovídající právě humna se svým zázemím v podobě stodol, špejcharů, kůlen, seníků, plotů a zídek. Nad obytnými domy ve svahu se rozkládají dnes neudržované sady, drobná políčka a travnaté plochy. Dnes je většina nevyužívaná.

VESNICE U SILNICE – KRAJINA BEZ CEST

„ZHOSPODÁŘSTĚNÍ ROZUMU, CITU A PRÁCE“

OBRÁZEK 22 POHLED Z VRCHOVÉ CESTY NA DNES JIŽ ZCELENÉ VELKÉ LÁNY PŮDY. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

Když vyjedete za hranice České republiky, například do Rakouska či Německa, nikde neuvidíte velké lány, jako je tomu u nás. Je to právě otázka vlastníků a uživatelů půdy. Cizinci se při pohledu na naše rozsáhlé plochy polí diví, že se veškerí vlastníci pozemků dohodli na pěstování jedné plodiny. Necitlivé hospodaření zemědělských družstev je velký problém české krajiny.

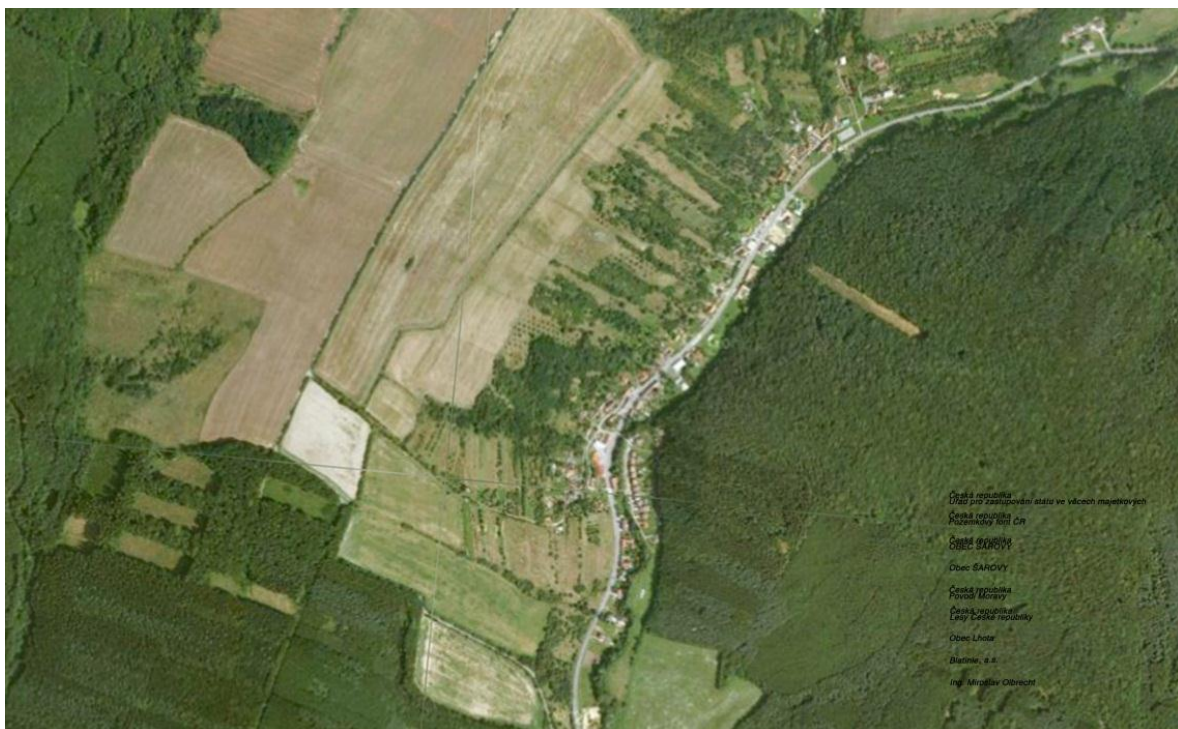
Inspirativní může být pátrání v minulosti. Mnohé o historii krajiny odhaluje *Letecká archeologie* (GOJDA, 1997). Náhled dává možnost vidět terénní změny. Je možné sledovat zaniklé stezky, meze. Barevné změny půdy a rostlin naznačují pozoruhodné jevy zapomenuté historie. Sledujeme strukturu krajiny, z níž vyplývá její funkce (zemědělství, lesnictví, sady...). Můžeme tedy odhadovat, jakou dynamikou probíhaly změny v krajině, jaký měla vývoj. To vše má zpětný vliv na její strukturu. Ukazuje se, že vše souvisí se vším.¹⁹

---

¹⁹ K dispozici jsou pro území ČR multitemporální letecké snímky od roku 1935 do současnosti.

OBRÁZEK 23 LETECKÝ POHLED NA ŠAROVY 1950.

OBRÁZEK 24 LETECKÝ SNÍMEK ŠAROV 2013.

I ve zkoumané lokalitě se stále setkáváme s nepromyšlenými vstupy do *extravilánu*. Hospodaření na velkých lánech zapříčinilo množství přerušených lokálních *biokoridorů* a dalších liniových prvků v krajině, které přirozeně rozdělovaly velké celky orné půdy. Nastoluje se proto trvalá potřeba tyto *plochy, struktury a linie* v krajině vymezovat a podporovat. Ta má nejen pozitivní vliv na oku lahodící pestrou skladbu místa, ale významně podporuje *biodiverzitu a ekologickou významnost*. Zabraňuje se vyčerpání krajiny a selhání celého systému.

Vhodnými děliteli krajiny jsou stezky, chodníčky, které směřují jak k přírodním, tak i k historickým či uměleckým prvkům – bodům v krajině. Určitým návodem se proto může stát i lokalita Šarovy a aktivity občanského sdružení *Jiná krajina*. Jejich sochy – body jasně demonstrují, že i v krátké době, ve které vznikly jednotlivé objekty v krajině, dokáží v pozitivním směru měnit druhovou skladbu flory a tím i početnost drobné fauny, která je závislá právě na přechodových územích.

V krajině rozeznáváme několik krajinných složek, jako jsou *krajinné matrice, plošky a koridory*. Mezi těmito místy vznikají „*meziúzemí*“ – EKOTONY. Jsou to okrajová, přechodová území, v nichž je jiné světlo, teplota, rychlost větru, vlhkost. Jedná se o meze, rozhraní lesa a louky, pole a cesty,... Můžeme ho chápat na různých úrovních - od biosféry až po populace. *Ekotony* jsou charakteristické vyšším počtem druhů rostlin i živočichů, protože se zde často vyskytují druhy obou hraničních společenstev a navíc zvláštní druhy charakteristické pro přechodnou zónu. Obecně proto můžeme říci, že čím více přechodových území v krajině nalezneme, tím je vyšší *biodiverzita*. Zvedá se její ekologická hodnota, zároveň se stává nosnou krajinnou strukturou. Krajinná rozmanitost vede k příjemnějšímu vnímání a kulturní estetice. *Ekotony* určují bohatost krajinných struktur a ráz. Zároveň se tato místa ukazují z historického hlediska jako nejstabilnější. Jsou vhodné k rekreačním a zájmovým činnostem (rybaření, běh, myslivost, sběr plodů, procházky...). Toto je právě problém zkoumané oblasti, kde hospodaří jedno velké zemědělské družstvo²⁰, vymizela rozmanitost a pole se stala monokulturami. Na velkých lánech s rozoranými cestami bez mezí a stromů se pěstuje jen jedna plodina. Je to

---

²⁰ Společnost BLATINIE, a.s. se sídlem Blatnice pod sv. Antonínkem 855. BLATINIE, a.s. je také členem plastikářského klastru, který sdružuje plastikářské firmy zejména zlínského kraje.

krátkozrakost uživatelů, kteří vnímají krajinotvorné prvky jako překážku. Mnoha studiemi bylo potvrzeno (*KILIANOVÁ, 2009*), že výnosy půdy jsou vyšší, pokud existuje přirozené rozčlenění na menší celky. Ačkoli jsou studie veřejně známé, uplatnění příslušných dat v praxi je bohužel téměř nulové. Rozorávání stále pokračuje.

Jeden z velkých problémů scelených lánů v Šarovech jsou právě lokální povodně, zaplavování splavenou ornou půdou a znečištění kanalizace. Na vině bylo především vysazování kukuřice, která svým charakterem kořenového systému neudrží ornici při deštích. Dnes není výsadba kukuřice nad obcí povolena.

2.4.1. CENNÉ OBJEKTY A SOUBORY V LOKALITĚ ŠAROVY

Tato kapitola se zaměřuje na výjimečné objekty, stavby, místa, která jsou z vnějšího pohledu zajímavá a cenná. Budou to tedy stavby, ale také hospodářské budovy, které mají vypovídající hodnotu pro současnost. Zároveň si všímá studen, sadů a úvozových cest, které jsou důležitým určovatelem struktury vesnice a blízkého okolí. Vnímáme je jako určité tepny místa. Nyní jsou z velké části nepoužívané. Podstatnou cestou pro Šarovy dnes, je právě ona hlavní cesta spojující Uherské Hradiště se Zlínem. Kapitola se zaměřuje na ty drobné původní, dodávající život do okolí. Cesty, které vytvářel život a potřeby obyvatel. Z vyprávění několika pamětníků a z dobových pramenů a kroniky se dozvídáme o mnohých pozoruhodných místech, jejich zvláštěnostech a specifikách. Nejprve se tedy zaměříme na cesty, které dennodenně byly využívány zemědělci, na stodoly jako technické zázemí hospodaření, na sušárny na ovoce a sady, které jsou nádherným věncem stromů nad vesnicí, pozůstatkem, který je již z velké části zpustlý.

Jeden oddíl kapitoly poukáže na duchovní body ve vesnici. Tedy křížek nyní umístěný u cesty a kapličky. Mezi domy postavené po roce 1990 je i v celostátním kontextu ceněna budova obecního úřadu.

Z historického pohledu k vesnici náležela také dřívější tvrz Svarow.

CESTY A ÚVOZY

Jak vypadaly šarovské cesty původně již můžeme zjistit jen v archivech. Hlavními cestami v Šarovech byly DRAHOVÁ, KOPANINOVÁ, VRCHOVÁ a nesmíme opomenout cestu NA LHOTU. Z kroniky se dozvídáme o obecní cestě z Březolup, která vedla v roce 1891 k domku (č. 12), přes louky a dvůr mlynáře (č. 1), přes mostek mlýnského náhonu. Tento most byl až do roku 1893 v péči mlynáře. V roce 1897 začala stavba silnice od mlýna do Bohuslavic. K jejímu dokončení a uhrazení nákladů došlo v roce 1900. Současně byla zrušena cesta přes mlýnský dvůr a vybudována nová kolem zahrady k mostku s přechodem na DRAHOVOU cestu. V roce 1905 byl při úpravě obecní cesty vybudován 15 metrů proti vodě nový most na DRAHOVOU cestu, aby se lépe najíždělo na okresní silnici. V roce 1911 se upravovala DRAHOVÁ cesta od mlýna, nad MALIŠKOVOU SUŠÍRNOU.

OBRÁZEK 25 DRAHOVÁ CESTA, 1960 (PŘEVZATO ZE ŠAROVCE 1/ 2012)

Hlavní cesty, tedy DRAHOVÁ, VRCHOVÁ a KOPANINOVÁ, byly se souhlasem 45 majitelů pozemků vyměřeny v roce 1926. Cesty se staly majetkem obce. V roce 1928 se opravovaly obecní cesty a okraje pozemků se označovaly hranečníky – kamennými patníky. Tím byly

důkladně vyznačeny tři uvedené cesty, po kterých obyvatelé Šarov vyjížděli na svá políčka.²¹

Z DRAHOVÉ cesty vedly k jednotlivým stavením schůdky. Z původních se zachoval jen jeden k domu č. 42. Na kameni je zaznamenán letopočet 1906.

Další důležitou cestou byla cesta KOPANINOVÁ. V minulosti, jak se dozvídáme z kroniky, to byla cesta velmi důležitá a spojovala Kopaniny, Staré Kopaniny a vedla až do vesnice. Svázela se po ní úroda z polí. Z vyprávění obyvatelky Libuše Langrové se dozvídáme, že se jednalo o jednu z nejpěknějších cest. Lidé ji měli velmi v oblibě. Tuto cestu spravovali místní. Byla pečlivě vysekávaná, na její mezi rostly spousty mateřídoušky. Podél cesty byly vysázeny ovocné stromy, které nesly užitek.

Místní používali a znali tuto cestu ve spojení např. „*Půjdu dolinkama*“ – každý věděl, že půjde chodníkem mezi Kopaninami. Bylo zde opět velké množství lučních květů.²²

Po vrstevnici cesta pokračovala dál a dalo se po ní dostat až k mlýnskému náhonu. Když byla v roce 1900 vybudována silnice ze Šarov do Bohuslavic, začalo se jí říkat *Stará cesta*, pamětníci to používají dodnes.

Dnes je KOPANINOVÁ cesta od *Dolinek* zarostlá.

Cesta VRCHOVÁ začíná u lesa Boří. Tato cesta vede hranicí katastru Březolup a Šarov. Již podle názvu je patrné, že vede po hřbetu hřebene. V minulosti se na ní nacházelo několik odboček. Dnes je patrná především odbočka na cestu DRAHOVOU.

Dále se na ni napojovalo několik úvozů. Níže ve svahu vodorovně s VRCHOVOU cestou vedla ještě jedna. Ze vzpomínek paní Langrové se dozvídáme, že zde byl pěkný výhled na náletové borovice, kolem nichž se jezdívalo s kravami na louku. Cesta šarovskými loukami byla úzká, ale od jara do podzimu pečlivě udržována majiteli luk.

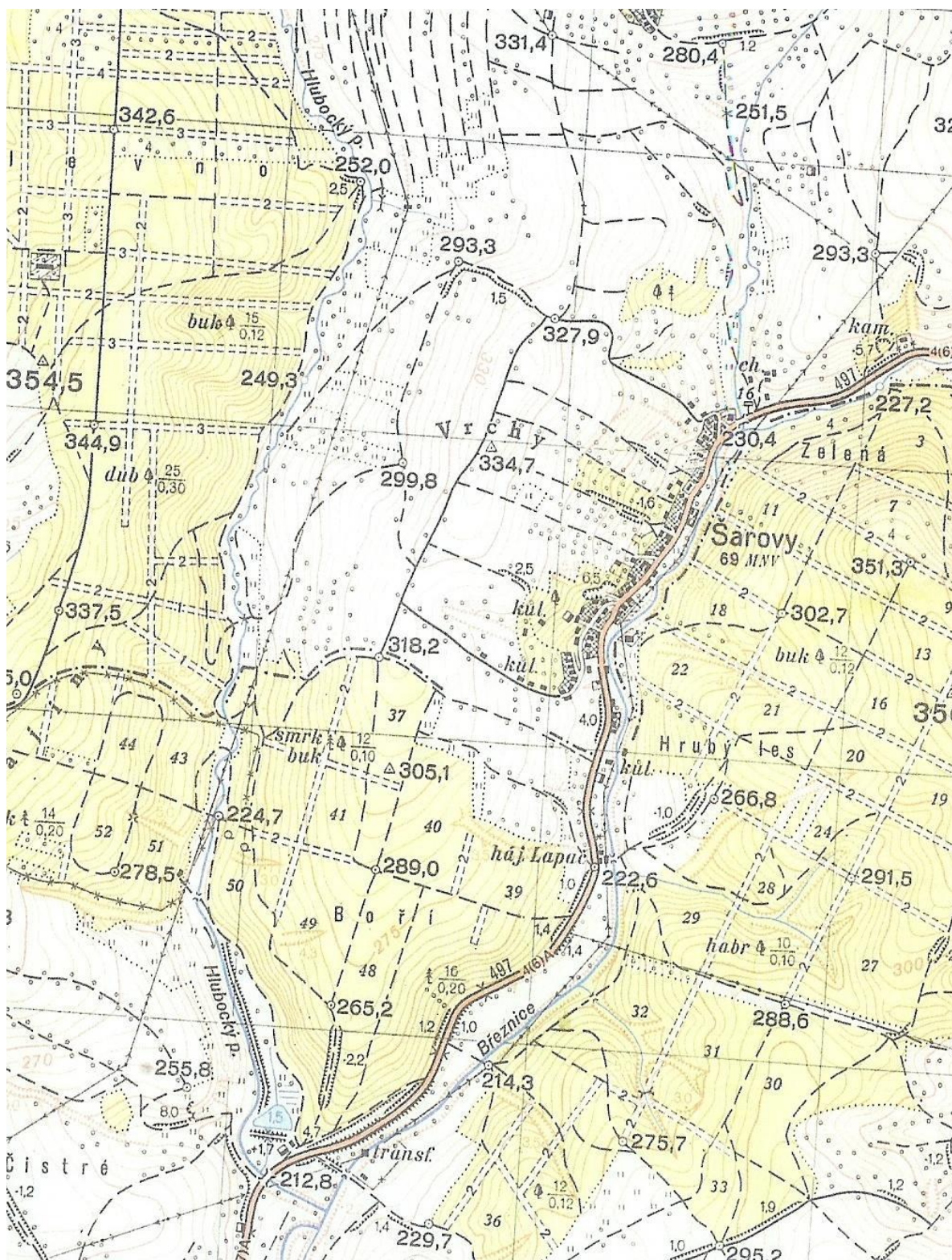
V tomto místě také nacházíme pomístní název *Paseky a Přídanky*, které byly děleny cestou PASEKOVOU. VRCHOVÁ cesta pokračovala podle polí Vrchů směrem ke Lhotě. Proto se jí někdy říkalo LHOTSKÁ.

---

²¹ Kronika Šarov

²² Petrklíče, plícník lékařský, mateřídouška, světlík lékařský, divizna a další.

OBRÁZEK 26 MAPA Z ROKU 1944 UKAZUJE POLNÍ CESTY – ARCHIV OBCE – ZVEŘEJNĚNO V ŠAROVCI 3/2010.

OBRÁZEK 27 VRCHOVÁ CESTA. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2013)

Na hranicích katastru Šarov a Lhoty odbočovala vpravo další cesta – ÚLEHLOVÁ. Vedla až dolů do vesnice. Dnes již rozorána.

VRCHOVÁ cesta byla oboustranně osázena různými odrůdami třešní²³ a vzácněji višněmi.

Langrová vzpomíná na třešně kolem VRCHOVÉ cesty: *„Obdivovali jsme je zjara, když kvetly, ještě více, když dozrávaly. Kdo z kolemjdoucích neměl v úmyslu pošlapat obilí pod stromy, mohl okusit chutné plody z větví přímo nad cestou.“*

Z cesty VRCHOVÉ se nabízí řada krásných pohledů. Ať je to *Komárovský les, Karlovice, Lhota, Salaš, část Bohuslavic* a v dálce *provodovské kopce*. Na Bílé Karpaty je nejlépe vidět z polí *Vrchů* od trigonometru 335,0 m n. m., nejvyššího místa šarovského katastru.

Ze zápisů obecního úřadu v kronice lze zjistit, že těmto cestám byla věnována soustavná pozornost: *„1899 cesta ke Lhotě, 1902 cesty Drahová, Vrchová a Úlehlová, 1912 cesta v Růbanínách, 1943 cesta Drahová. Staří obyvatelé vzpomínali, že velmi často starosta vyhlásil „robotu“ a chlapi s krumpáči a lopatami šli upravovat uvedené cesty.“*

Další důležitou cestou pro Šarovské občany byla cesta NA LHOTU. Původně podél této cesty nestál žádný dům. Nyní zde naleznete např. dům Jana Ambrůze, který si sám projektoval. Poblíž této cesty v místě zvaném Bartasova louka se nacházelo obecní mrchoviště. Zde se odkládal uhynulý dobytek a brav. Ještě v roce 1948 je o něm v kronice zmínka. LHOTSKOU cestu protínal potůček, který tvořil hranici katastru Šarov a Lhoty a vytvářel mnoho

---

²³ černice, bělice, křupky, srdečnice apod.

zátočin a mokřin. Bylo možné jej přeskočit nebo se dalo jít brodem, který byl využíván lhotskými hospodáři. Potok se často rozvodňoval.

Tato cesta NA LHOTU byla pro obyvatele po staletí důležitá zejména proto, že Šarovy byly přifařeny k Lhotě. V místním kostele se konaly svatby, křtiny i pohřby.²⁴ Chodilo se tudy do Malenovic na vlak. Zároveň ji trvale využívali zaměstnanci letecké továrny firmy Baťa v Otrokovicích Bahňáku, kteří tudy chodili na autobus do Lhoty. Dnes tuto cestu obnovil *Jan Ambrůz*.

OBRÁZEK 28 LÁVKA PŘES POTOK U CESTY NA LHOTU, JAN AMBRŮZ 2013. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2013)

Ze silnice u *Lapače* odbočovala vpravo cesta do *Panských pasek*. Pro obyvatele Šarov byla důležitá zejména po roce 1926, kdy proběhla parcelace velkostatku v Březolupech.

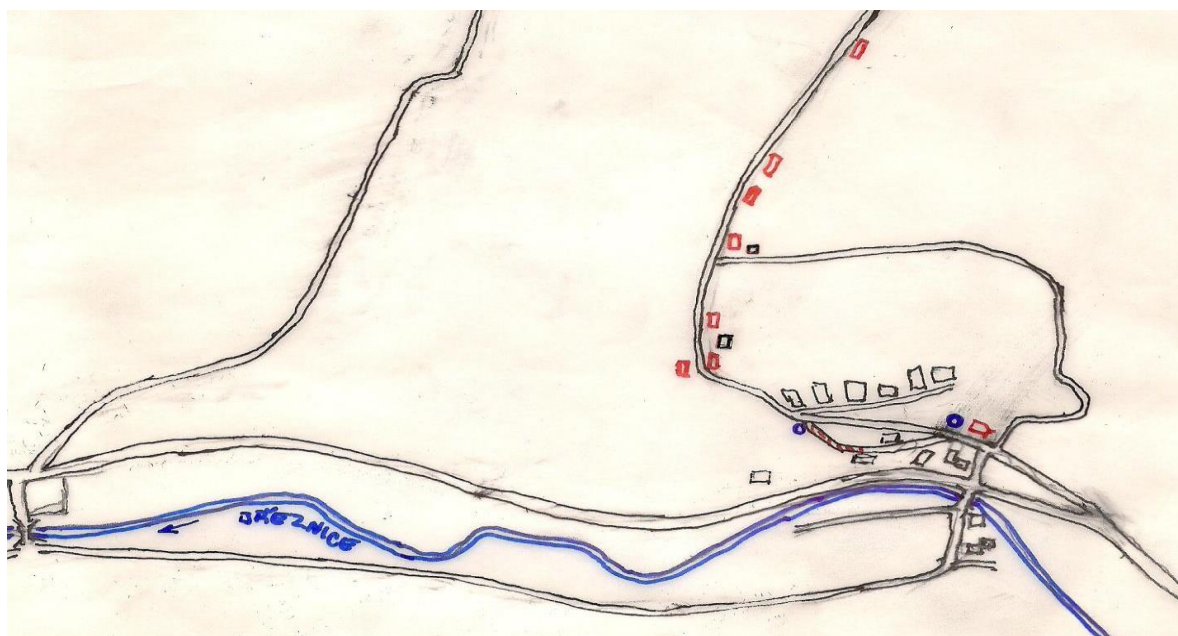
²⁴ Ztratila trochu význam změnou územního rozdělení, kdy se Šarov stal součástí okresu Uherské Hradiště a byl přifařen do Březolup.

STODOLY

OBRÁZEK 29 STODOLA A SÝPKA U ČECHMÁNKŮ (FOTO Z KNIHY ŠAROVY 2006)

Stodoly jsou typickým hospodářským stavením, které v současnosti není téměř využíváno, a jsme svědky jejich pomalého chátrání a zániku. O mnohých se dozvídáme ze vzpomínek místních obyvatel. Typickým rysem stodol na tomto území jsou kamenné podezdívky, které dorovnávaly svažité terén. Vyznačovaly se velkou podobností. Tvořily je silné trámy, stěny se vyráběly z širokých desek a vrata byla veliká. Stodoly měly stejné vnitřní uspořádání. Nacházel se tu hliněný mlat, který v období žní sloužil k mlácení obilí.²⁵ Ve stodole se schovávaly také žebříky na sklizeň ovoce, případně také fukar na čištění obilí.

OBRÁZEK 30 SCHÉMA ROZMÍSTĚNÍ STUDNÍ A STODOL, NÁKRES LIBUŠE LANGROVÁ 2010.

²⁵ Později, po příchodu mlátiček, se používal jen k vymlácení slámy na povřísla.

Ze vzpomínání Libuše Langrové se dozvídáme o osudu stodol toto: „Hospodáři využívali stodoly k uskladnění sena, uložení snopů a po vymlácení i slámy. Vedle byl přístavek na uložení zemědělského nářadí. Výjimkou byl přístavek z kotovic vedle stodoly Ondrašíkovy, č. 39, který přečkal všechny pády stodol, rozmary počasí a stojí dodnes. Snad nejdůležitější byla stodola Ondrášova. Při žních hospodáři, kteří stodolu neměli, vozili sklizené obilí a strýc Ondráš mlátil. Mlátičku měl postavenou pod střechou vedle stodoly. Červené střechy stodol byly zdaleka vidět, hlavně na jaře a na podzim, kdy ovocné stromy kolem stodol byly bez listů. Stodoly časem chátraly, protože po združstevnění se prakticky nepoužívaly, a postupně padaly.“

Nejvíce stodol stávalo podél DRAHOVÉ CESTY. První, z které je dnes chata, stávala stodola VYORALOVA (č. 68.). Naproti ní DOHNALOVA (č. 53). Ostatní se nacházely v řadě ONDRAŠÍKOVA (č. 43 dodnes stojí), BERECKOVA, (č. 40), dále ONDRAŠÍKOVA (č. 39), ONDRÁŠOVA, (č. 46), AMBRŮZOVA, (č. 64), a poslední PAVLÍKOVA (č. 4.)

K některým stodolám se vážaly i legendy. Jednu z nich popsala Libuše Langrová takto: „Mlynářova stodola stála u cesty, kde je dnes travnaté parkoviště. Vyprávěly se o ní strašidelné zvěsti. (V ní prý stávaly máry. Objevovala se tam bílá postava, která podle tehdejšího povídání „v hubě žváchala plachtu“.) Večer po klekání by žádného z děcek nenapadlo tudy projít.“

OBRÁZEK 31 AMBRŮZOVA STODOLA. (FOTO ONDŘEJ LANGR, 1999)

OBRÁZEK 32 POHLED DO MICHÁLKOVY STODOLY (ARCHIV JINÁKRAJINA, 2012)

OBRÁZEK 33 STODOLA JOSEFA MICHÁLKA - DETAIL SPOJENÍ (FOTO JAN AMBRŮZ)

Podél KOPANINOVÉ cesty na pravé straně se nacházela stodola BERNATÍKA. Sloužila především k ukládání sena z okolních stání. Kousek nad bývalým domem č.35 dál od cesty stojí stará FUSKOVA stodola.

SADY A HUMNA

**OBRÁZEK 34 POHLED NA ŠAROVY Z ROKU 1970 – KRAJINNÁ ROZMANITOST POLÍ, SADŮ A CEST.
(FOTO Z KNIHY ŠAROVY 2006)**

Nedílnou součástí obce Šarovy jsou sady a humna. Dnes je najdeme místy v neutěšeném stavu. Jsou často nevyužívané a tím ztrácí svou užitkovost a funkčnost. Prakticky nad celou vesnicí se táhne pás ovocných sadů. Tyto sady byly hlavně užitkové. Patřily ke zdrojům místního ovoce. Zároveň fungovaly jako přechodový stupeň mezi obytnou částí a poli. Pamětníci vesnice vypráví o dětských hrách na tomto malebném území. Z pohledu ekologického mají tyto sady stále ještě velký potenciál. Jednak ve výnosnosti, a také v druhové skladbě specifických rostlin a živočichů.

OBRÁZEK 35 SUŠÍRNA NA OVOCE. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ 2011 A HISTORICKÁ FOTOGRAFIE Z KNIHY ŠAROVY 2006)

V jarním období vytváří kvetoucí stromy bílý prstenec kolem celé vesnice. Pokud se snažíme dopátrat odpovědi na otázku, co s těmito rozsáhlými početnými stromy, nabízí se řešení ve formě obecních sadů. Rekonstrukce stávající sušičky na ovoce. Zřízení moštovacího lisu. Toto místo by tak opět mohlo ožít, nést užitek. Sady by nesly i sociální rozměr setkávání. V modifikaci tak odkazovat na tradice předků. Toto místo by pak mohlo být cílem i případných turistů.

Na podporu revitalizace sadů a humen *Jinákrajina* v roce 2012 zorganizovala soutěž *O nejkrásnější humna*.

OBRÁZEK 36 OBSYPANÉ JABLONĚ PLODY, NIKDO JE NESKLÍZÍ. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

**OBRÁZEK 37 JANČOVO HUMNO A SAD NÍZKOKMENNÝCH JABLONÍ VYSAZENÝCH V 70. LETECH.
(FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)**

OBRÁZEK 38 STARÝ SAD NAD VESNICÍ. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRAZEK 39 STROJILOVO HUMNO - SAD ZA STAROST O JABLOŇOVÝ VYSOKOKMENNÝ SAD Z 50. LET. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

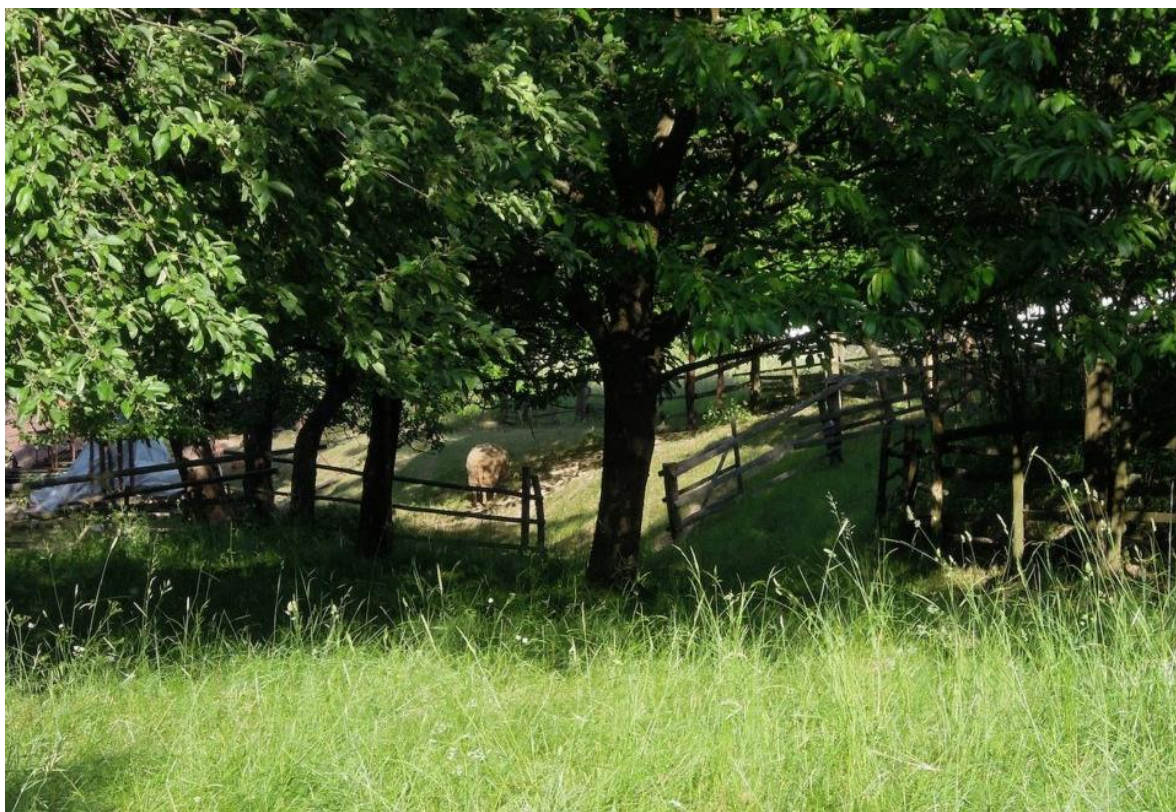

OBRAZEK 40 ŠUSTKŮV SAD BYL OCENĚN ZA TRVALOU A KOMPLEXNÍ PÉČI O TOTO KDYSI POLE NA KOPANINÁCH. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRÁZEK 41 HUBÁČKOVO HUMNO BYLO OCENĚNO ZA ZIMNÍ PRŮKLEST SADU A PODZIMNÍ VÝSADBU NOVÝCH STROMKŮ NA HRANICI POZEMKŮ V MÍSTECH ZAORANÉ CESTY. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRÁZEK 42 OPLOCENÍ. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

KŘÍŽEK

Kamenný křížek byl postaven mlynářem *Hrubošem* v roce 1759 na památku zemřelé dcery. Kříž měl původně své místo právě u mlýna. V roce 1961 byl přesunut na dolní konec obce. V současnosti se kříž restauruje a měl by být následně umístěn na původní místo k mlýnu. Je zapsán do nemovitých kulturních památek v Jihomoravském kraji.

OBRÁZEK 43 KŘÍŽEK - FOTO Z ROKU 2006 A NA HISTORICKÉ FOTOGRAFII U MLÝNA. (FOTO ŠAROVY 2006)

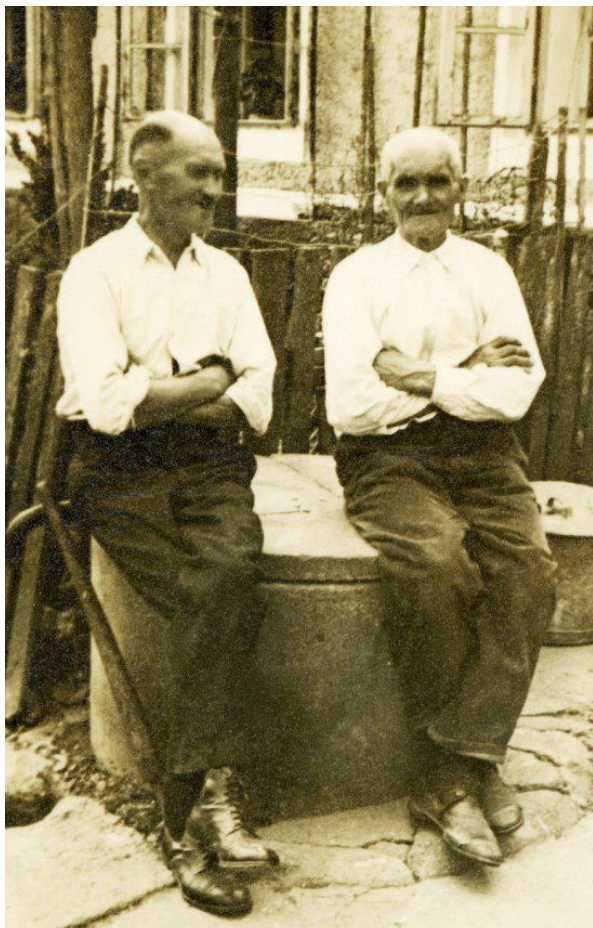
STUDNY

Z kroniky se dozvídáme o studnách, které se nacházely v blízkosti *Drahové cesty*. Šlo o dvě studny. Jedna (dnes u současného travnatého parkoviště), kterou tvořil původně jen pramínek vyvedený do trubky, sloužila kolemjdoucím jako osvěžení. Následně se obyvatelé shodli na jejím rozšíření. Vykopali hlubokou jámu a pramen do ní svedli. Nadzemní část byla opatřena metr vysokou obezděnou zídou. V období sucha tuto studnu využívali i další obyvatelé Šarov.

Druhá studna se nalézala pod cestou v blízkosti žlebu u domu č. 46. Je popisována jako hluboká přes 20m, vyzděná kameny. Zakončena byla dřevěným bedněním a stříškou. „Pod stříškou byl rumpál na spouštění dřevěného okovu do studny. Okov byl zaháknut na řetězu, točením kliky na boku rumpálu se spouštěl dolů, nabral vodu a zase putoval

nahoru. Voda se přelévala do dřevěných putének tak dlouho, až bylo dostatek vody pro dobytek a domácnost. Studna by jistě dnes vzbuzovala velkou pozornost kolemjdoucích.“

Na místo vzpomíná i pan Miloš Postava: „V létě sloužila i jako lednice, do okovu se uložilo maso a spustilo několik metrů hluboko.“

OBRÁZEK 44 F. A L. ONDRAŠÍKOVI SEDÍ NA STUDNI (ARCHIV OBCE ŠAROVY)

V této oblasti došlo k takovému pohybu okolní půdy, že ho lidé označovali za velmi nebezpečné. Proto byla studna nakonec zasypána.

Pozoruhodné je i vyprávění Josefa Popelky. Ten se při svém vyprávění dotkl nejen studní, ale také sousedských vztahů dříve a dnes.

„Od nepaměti platilo, že u vodního zdroje se scházelo vše živé. Na vesnici to byly studny, u kterých se lidé potkávali, a také se u studny besedovalo. V Šarovech bylo takových studní několik. Další velmi frekventovanou studní byla studna u domu č. 39, u Ondrašíkového na bařině. Chodili sem pro vodu sousedé, lidé při cestě na pole a scházeli

se zde staříci z dolního konce. Ušúlali si cigaret, zapálili a řídili chod obce. Jen tak vzpomínám – Karel Vesecký, Jan Čechmánek, Sukup, Ludvíček, Šťastný a taky domácí Bařínák.

Naproti Dudového bývala studna Postavova. Tuto studnu jsme okupovali my, kluci. Celý den jsme se honili po hřišti a tady jsme se občerstvovali. Na horním konci dosud stojí pumpa Dupalova. Za starých časů to byla jen studna s hákem. Vodu odsud bralo celé okolí a nosila se daleko. Když se můj děda příženil do domu č. 37 k Ambrůzom, první, co začal řešit, byla voda. Spolu se svými sousedy vybudoval první skupinový vodovod v obci. Součástí toho byl i kohoutek, volně přístupný u cesty do polí. Sem si pro vodu chodili i Hrbáčkoví. V druhé polovině minulého století si lidé začali budovat domácí vodárny a spolu s televizí a ostatními vymoženostmi, které doba přinesla, ztrácíme, aniž si uvědomujeme, o co přicházíme, kontakty se sousedy.“

OBRÁZEK 45 STUDNA NA HORNÍM KONCI ŠAROV (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2014)

KAPLIČKA

Přestože Šarované v roce 1947 postavili a slavnostně vysvětili kapličku u cesty, nejsou věřícími. Nehlásí se k těmto hodnotám, což v této oblasti může být vnímáno jako výjimka.²⁶ Stavba malé kapličky v Šarovech může mít souvislost s poválečným nladěním obyvatel. Jedná se o drobnou sakrální stavbu s dřevěnou věží.

OBRÁZEK 46 PŮVODNÍ PODOBA KAPLIČKY Z ROKU 1898 (FOTO Z KNIHY ŠAROVY 2006)

Kaplička stojí u hlavní komunikace protínající obec. Není však nijak akcentována, spíše se utápí v chvoji. V roce 2013 došlo ke kultivaci bezprostředního okolí kapličky. Poměrně necitlivým způsobem byla vytvořena hradba dřevěného oplocení. Opraveny byly kamenné prvky u kapličky – křížek a památník obětem druhé světové války s pamětní deskou Josefu Hubáčkovi. Vývoj tohoto místa krásně ukazují doložené fotografie. Osvětlení kapličky je řešeno plastovým okem svítidla nad vstupem. Na návrzích vzniklých během workshopu

---

²⁶ Osmdesát let patřila obec Šarovy k silně katolickému Uherskému Hradišti. Okolní vesnice Březolupy i Bohuslavice u Zlína mají svůj kostel a kapli. Dokonce v Bohuslavicích u Zlína v roce 1995 zahájili stavbu nové kaple podle návrhu Ing. arch. Jany Puškáčové. Vysvěcena byla v roce 2003. Celá stavba je provedena z monolitického betonu metodou posuvného bednění. Náklady hrubé stavby hradila z větší části obec Bohuslavice a zčásti farnost Březnice a místní občané. Především na dokončovací práce a interiér kaple přispívali a stále přispívají místní věřící a návštěvníci kaple z okolních obcí.

iniciovaném *Jinoukrajinou* vzniklo příjemné řešení pro toto místo, které navrhuje zúžení vozovky v místě a vytvoření zeleného koridoru až k říčce Dřevnici. Místo by tak mohlo ožít a ne jen působit jako zapomenutý kout.

OBRÁZEK 47 POHLED NA KAPLIČKU U CESTY LISTOPAD 2013 (FOTO JAN AMBRŮZ)

OBRÁZEK 48 POHLED NA KAPLIČKU ČERVENEC 2013, (FOTO JAN AMBRŮZ)

OBRÁZEK 49 POHLED NA KAPLIČKU ČERVENEC 2009 (FOTO JAN AMBRŮZ)

OBRÁZEK 50 NAVRHOVANÁ ÚPRAVA MÍSTA - VÝSLEDEK WORKSHOPU STUDENTŮ FA A FAVU NA
PODZIM 2011

OBECNÍ ÚŘAD ŠAROVY

Nastala potřeba výstavby Obecního úřadu, který byl navržen v roce 1996 *Svatoplukem Sládečkem, Luděkem del Maschio, Dušanem Mikuláškem a Alicí Šimečkovou* z projektové kanceláře *New work*. Realizace probíhala v zimním období 1996–1997. Z důvodu nedostatku času a finančních prostředků byla zvolena dřevostavba, o které se uvažovalo jako o stavbě dočasné. Zajímavostí je, že byla zvolena pultová střecha. Mnozí lidé ji mají spojenou spíše se zemědělskými stavbami. Adekvátnější, myšleno tedy klasičtější, je v těchto zeměpisných končinách střecha sedlová. Autoři byli velmi mladí a bez zkušeností. Okresní úřad vydal v tehdejší době pouze dočasné povolení s tím, že stavba má být nahrazena vhodnější a trvalejší zděnou stavbou. Toto rovněž odráží myšlení místních. Následně pak tato stavba získala ocenění *Grand Prix* Obce architektů z roku 1998. Místní tuto stavbu však nepřijali.

Tato stavba vznikala v období, kdy celodřevěné stavby nebyly v našich zeměpisných podmínkách zvykem. Až dnes docenujeme vlastnosti dřevostaveb, které začínají být častější.

OBRÁZEK 51 POHLED NA OBECNÍ ÚŘAD, ZÁBĚRY Z POŘADU KNIHOVNIČKA 2012, PROSTRANSTVÍ PŘED OBECNÍM ÚŘADEM, NA KTERÉ BYLO ZBUDOVÁNO UNIFIKOVANÉ DĚTSKÉ HŘIŠTĚ. HISTORICKÁ FOTOGRAFIE UKAZUJE TOTÉŽ MÍSTO S PŮVODNÍM DĚTSKÝM HŘIŠTĚM.

OBRÁZEK 52 POHLED NA OBEČNÍ ÚŘAD, NECITLIVÉ UMÍSTĚNÍ NÁSTĚNKY, NEDOŘEŠENÁ POZICE PLAKÁTOVACÍCH PLOCH, TELEFONNÍ BUDKY. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ 2014)

Před obecním úřadem byla v roce 2012 zrealizována socha „Memento“ od *Lubomíra Jarcovjaka*, sochaře, který v Šarovech také bydlí. Socha je dřevěná s betonovým prvkem. Dřevo bylo použito ze staletého Hynkova dubu, který se vyvrátil při vichřici. List tohoto dubu je i ve znaku vesnice.

Kladem této sochy je to, že je realizována místním autorem. Zároveň však mohlo dojít k jinému propojení kmenu starého stromu, který byl povalen před úřadem, s prvky dětského hřiště, které se jeví jako značně problematické především využitím prefabrikovaných prvků. Mohlo se využít kmene v podobě „*průlezky*“ a dále jej nedotvářet umělým zásekem čtverce s dírou. Neskýtá hlubší smysl, snad jen symbol úderu bleskem, ale to popouštíme uzdu fantazie. Úpravy tohoto prostranství - dětské hřiště a socha – probíhaly současně, mohlo tedy logicky dojít k propojení.

Nutnost mít ve vesnici hřiště s touto podobou odráží touhu rodičů po městském komfortu ohraničených dětských hřišť a zapomenutí na podstatu vesnických možností s využitím pro děti. Tou je přirozené prostředí, bezpečnost, možnost hry v sadech, využívání jedinečných

lokálních míst k hraní na vesnici – humna, sady, stodoly. Je to ono typické z dřívějších dob „lítání po venku“.

„Po dlouhých letech mají děti v Šarovech nové hřiště. Vyrostlo za obecním úřadem a vypadá tak, jak si samy děti přály a jak ho předtím nakreslily. Vyrobila ho firma Bonita Group, která nabídla ty nejlepší podmínky. Hřiště stálo 269 tis. korun a i díky pomoci dětí se na něj podařilo získat účelovou investiční dotaci ve výši 188 239 korun z programu Obnova a rozvoj venkova Děti teď mají v ohraničeném prostoru k dispozici velkou sestavu i další samostatné prvky. A jak je vidět, jsou maximálně spokojení. Barunce se líbí, že jsou tam dvě houpačky, Terezce a Ondráškovi lezecká stěna s lanem, Verunce skluzavka, žebřík, houpačky a kamínky a Martinovi, že se tam schází všichni kamarádi.“ ŠAROVEC, čtvrtletník obce 2, 3/2012

OBRÁZEK 53 SOCHA MEMENTO PŘED OBECNÍM ÚŘADEM. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ 2014)

OBRÁZEK 54 HYNKŮV DUB. Z NĚJ VZNIKLA SOCHA PŘED OBECNÍM ÚŘADEM. (FOTO VP, 2010)

2.5. SOUČASNÁ VESNICE ŠAROVY - SOUVISLOSTI A POZADÍ

V této kapitole se snažím ukázat aktuální situaci Šarov. Hledám její vnitřní děje a podstatné momenty, které utvářejí tuto vesnici a mentalitu lidí. Pro objektivní zobrazení porovnávám vnější (kterým jsme věnovali pozornost v kapitole 2.4.1. Cenné objekty a soubory v lokalitě Šarovy) a vnitřní pozorování.

Pro poznání vnitřních dějů se stalo podstatné rozmlouvání s místními obyvateli. Na základě dotazníků jsem zjistila hlavní informace o tradicích, místech, které považují Šarované za důležité. Zároveň vyplynuly na povrch i negativní jevy, které by stálo za to zlepšit.²⁷ Podařilo se zachytit názory určité sociologické skupiny v souvislosti s minulostí, přítomností a budoucností. Potvrzuje se názor o propojení různých vrstev české krajiny, kdy vrstva kulturní měla historicky velký vliv na podobu krajiny a odtud i na její chápání. Tento přístup, propojující biologické a společenské vědy, dnes ve světě prožívá období velkého vzestupu a očekávání.

Následující kapitola se právě snaží zachytit a hledat odpovědi na otázky spojené s vesnicí, hledání správné cesty. Kdy možnou cestou se právě jeví transformace lidských hodnot směrem k humanismu, toleranci, solidaritě, uvědomělé skromnosti a úctě k životu ve všech jeho podobách a obnovení harmonických vztahů mezi člověkem a přírodou. I Vavroušek potvrzuje, že zde leží klíč k řešení všech uvedených globálních problémů, není-li ovšem již pozdě.

Snahou pátrání po minulosti je také aktivní nalezení ducha a vědomí, které se ztratilo během let komunismu. Doba, která popírala duševní složitosti společenských jevů a cíleně zapírala jakoukoli duchovní oblast. V současnosti však aktivita ducha a vědomí je chápána jako reálný sociální jev, který je schopen samostatné existence a projevů bez ohledu na stav materiálních podmínek. (LAPKA, 2008).

Je důležité si specifikovat, v jakém kontextu budeme pojem vědomí užívat. Vědomí vesnice, vesničanů představuje určitý systém, síť propojených obsahů, které jsou nezávislé a schopné vlastní existence. Neplatí zde přímý vztah mezi reálnými podmínkami a systémem vědomí. Pohybujeme se tedy na teritoriu vnější a vnitřní skutečnosti, které je

---

²⁷ Dotazování probíhalo v rámci workshopu na podzim 2011

i není spojeno. Vědomí je subjektivní. I v dotaznících se dozvídáme subjektivní názory obyvatel na život a vesnici Šarovy. Důležité je, že jejich pomocí víme více o primárních hmotných skutečnostech, jež ve svém spojení vytvářejí holický obraz blížící se skutečnosti.

Známe pojem *rudální sociologie* (LAPKA, 2008), který je velmi podstatný. Je to zájem o venkovskou komunitu, v tomto případě o okruh kolem vesnice Šarovy.

Toto pozadí má následně velký vliv na výtvarné vstupy, které v této oblasti vznikají, a reakce na ně. Bez hlubšího poznání místa, myšleno v plné šíři, není možné kvalitně vstupovat s výtvarnými počiny.

2.5.1. DOTAZNÍK

Během workshopu (podzim 2011), kterého se účastnili studenti dvou fakult VUT v Brně - Fakulty výtvarných umění a Fakulty architektury – probíhalo mezi obyvateli Šarov dotazování. Cílem bylo zjistit, jakých míst ve své obci si cení, co mají obyvatelé na své vesnici rádi, jaké věci chtějí pozměnit.

Bylo kladeno pět volných otázek. Nebyly předdefinovány žádné možné odpovědi. Důležité u odpovědí bylo, co dotazované samotné napadne. Lidé vzpomínali na klady a zápory vesnice, ve které žijí, na osobní pouta k různým místům obce a navrhovali možná řešení pro situaci ve vesnici.

Položeny byly tyto otázky:

Co byste ukázali návštěvníkům Šarov? (zaměřeno na klady)

Co byste raději neukazovali návštěvníkům Šarov? (zaměřeno na zápory)

Jaké úpravy veřejného prostranství byste uvítali?

Ke kterým místům v Šarovech máte vztah?

Co Vám v Šarovech chybí?

Dotazováno bylo celkem 38 osob, což je 15% všech obyvatel Šarov.

Odpovědi u první otázky se při vyhodnocování rozdělily do několika okruhů. Jednalo se o okruhy PŘÍRODA, HASIČSTVO, POMÍSTNÍ ÚSEKY A DOMY a TRADICE. Ukázalo se, že lidé si váží

přírody a okolí Šarov, velmi hrdí jsou na zaniklé trosky zříceniny Šarovec. Podstatnou váhu pro dotazované mají tradice, které se ve vesnici dodržují. Ať už historicky pramenící z křesťanství, jako jsou *hrkače* (na Velký pátek) anebo Maškary (Fašank). Také hasičské závody o *Melůnův pohár a pálení čarodějnic* by rádi ukázali návštěvníkům. Překvapivým se stala i četnost odpovědí *Křížová cesta* – nově realizovaná soustava jednotlivých křížových zastavení na *drahovickém úvoze* – tedy jedna z realizací *Jiné krajiny*.

Při vyhodnocování mínusů, jejichž odpovědi jsme členili do okruhů LIDSKÉ VZTAHY, SOUKROMÉ PLOCHY A OBJEKTY, VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ A OBJEKTY, ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ se ukázalo, že již tradičně si lidé stěžují na špatné lidské vztahy. Zároveň lidé bědují nad stavem některých soukromých a veřejných prostor, zejména nad prostory šaten a kluziště. Reklamní poutače a billboardy, černé skládky, neudržované sady a v zimních měsících kouřící komíny trápí vesnici.

Především okolí kapličky a šaten by místní viděli kultivované.

Když se zaměříme na návrhy občanů, co by ve své vesnici rádi měli – velmi polemickou se jeví odpověď - dětské hřiště, které se v dotazníku vyskytovalo mnohokrát v různých obměnách.²⁸

Zároveň se objevovaly odpovědi škola, školka, zdravotní středisko. Což jsou vzhledem k počtu obyvatel nereálné požadavky.

Překvapivé zjištění bylo, že když se dotazovaní zamýšleli, ke kterým místům mají vztah, z odpovědí vyplynula místa, která nesouvisí s centrální vesnicí kolem komunikace. Oblíbená místa jsou právě ta, která označujeme za takzvaná *humna* - cesty okolo polí a sadů. Vzpomínalo se na kouzelné výhledy z *Kopanin, Drahovice a Vrchovice*. Oblíbené byly i dětské hry ve *vápence*. Dokonce si někteří vytvořili vztah ke *Křížové cestě*, která je v Šarovech od roku 2008. Byly vzpomenu ty třešňové sady a staří hospodáři, kteří se již ve vesnici prakticky nevyskytují.

---

²⁸ Tomuto problému se věnovala předchozí kapitola 2.4.1. oddíl Obecní úřad Šarovy - socha a dětské hřiště před obecním úřadem.

CO BYSTE UKÁZALI NÁVŠTĚVNÍKŮM ŠAROV ? - KLADY

ČETNOST ODPOVĚDÍ

PŘÍRODA

Lesy	2
Příroda a okolní krajina	6

HASIČSTVO

Historická stříkačka	4
Soutěž v požárním útoku	3
Vítězné poháry	3

POMÍSTNÍ ÚSEKY A DOMY

100 lip u domu č.46	2
Dům č. 24 a č.30	1
Dům Jana Ambrůze	2
Kamenný kříž	2
Kaplička s původním zvonek	1
Křížová cesta	9
Náš domeček	1
Obecní úřad	5
Prostor hradu, hrad Šarov, setkání na hradu	11

TRADICE

Fašank	6
Hrkače	4
Maškary	4
Pálení čarodějnic	1
Melúnův pohár	3
Zabijačka	1

CO BYSTE NEUKÁZALI NÁVŠTĚVNÍKŮM ŠAROV ? - MÍNUSY

ČETNOST ODPOVĚDÍ

LIDSKÉ VZTAHY

Někteří občané, mezilidské vztahy	9
-----------------------------------	---

SOUKROMÉ PLOCHY A OBJEKTY

Dvůr bývalého KOVO	6
Mlýn	2
Některé domy, dům vedle kapličky	1
Okolí domu č. 64	1

VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ A OBJEKTY

Bývalý obchod za potokem a jeho okolí	1
Hasičská zbrojnice	1
Kaplička	2
Okolí šaten	1
Prostor za hospodou	1
Stavební pozemek za hasičárnou	1
Studánka za Machovým	1
Vjezd do Šarov – Břeh od Hraniček k domu č. 12	1

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Černé skládky	5
Kouřící komíny	7
Neudržované bývalé sady	2
Reklamy	4

JAKÉ ÚPRAVY VEŘEJNÉHO PROSTRANSTVÍ BYSTE UVÍTALI?ČETNOST ODPOVĚDÍ

Okolí kapličky	7
Keře u pomníku padlých	1
Živý plot od zastávky, telefonní budky až po drátěný plot	3
Upravit okolí autobusových čekáren	2
Všechna veřejná prostranství (!)	1
Areál kluziště a šaten	13
Areál vyletiště s přilehlým kontejneryštěm	8
Prostor okolo hospody a OÚ	5
Můstky přes řeku	1

KE KTERÝM MÍSTŮM ŠAROV MÁTE VZTAH?

Kopaniny	Krásná příroda, vzpomínky, vyhlídky, malá políčka
Drahovice	Se vzpomínkami na staré stodoly
Vrchovice	Krásná příroda, vzpomínky, vyhlídky
Ulička za potokem	
K hradu	
Cesta na Lhotu	
Křížová cesta	
Cesta přes most do lesa	
Cesta k Vrchovici a procházky po ní	
Hrad Šarov	
Skala	
Růsinov	
Vápenka	Dětství a hry
Třešňové aleje	
Šarovští hospodáři	

CO VÁM V ŠAROVECH CHYBÍ?

Dětské hřiště
Náves
Lepší mezilidské vztahy
Zeleň - rozum - cit
Park
Hřiště
Hřiště, které bývalo před obecním úřadem
Šarovy 30
Škola, Školka, zdravotní středisko
Třešňová alej u Vrchovice
Řada stromů – ovocných a lip, co bývaly u každého domu, kolem cest
Větší klid (doprava)
Menší parčík, barevné keře
Třešňové aleje
Šarovští hospodáři

2.5.2. VESNICE – ZDE JSME DOMA

OBRÁZEK 55 VLÁČENÍ POLE. (ARCHIV JANA AMBRŮZE, 1977-1978)

Z krajiny vesnice Šarovy se vytratili tradiční *archetypální rolníci*, nenacházíme tu žádné zemědělce lídry²⁹ či „tažné koně“. Nenajdeme ani ty rezigované sedláky, se ztrátou perspektivy. Půdu obhospodařuje velké družstvo, které sídlí ve 32 km vzdálené Blatnici.

Oblíbené jsou zahrady u domu. Vytrácí se vědomí zemřelých předků. Zůstaly jen „zatvrzelé mozky“ lidí, kteří nevnímají místo, kde žijí. Co tedy vyhání venkovského člověka z krajiny? Lidé se neustále potýkají s problémy, jako jsou závist, zemědělská politika, ekonomické překážky, pohrdání, přírodní závislost, množství práce a neustálá nejistota.

ČLOVĚK MÁ POTŘEBU KONTAKTU. VEŘEJNÉ PROSTORY JSOU MÍSTEM SETKÁVÁNÍ.

Na vesnici se často setkáváme právě se slepým vyzdvihováním tradičních hodnot, vrozenou opatrností k novým „revolučním“ změnám a způsobům kontroly. Typizované domky nerespektující běžnou architekturu vesnice se staly součástí okrajů měst a vesnic. Jejich obyvatelé se od vesnice oddělují vysokými ploty neopadavých jehličnanů. Maximálním kontaktem s krajinou zůstává zahrada za domem. Ta stojí jako pomyslná bariéra, „ochranný val“ mezi člověkem a přírodou. Získáváme pohodlí na úkor jiných hodnot. Důležité je neztratit o nich povědomí. Zároveň si uvědomit potřeby vesnice samotné, hledat a vytvářet podmínky pro setkávání, udržet si zdravou sebedůvěru vesnice a nepřibližovat se slepě městu, vytvořit příjemný prostor pro život. Lidé ztratili vesnickou identitu a slepě touží po městském komfortu. Fenoménem se stalo **zelené vězení**.

---

²⁹ Sedláky orientující se v ekologickém zemědělství, vlastníci moderní technologie, mající vědomí předků a rurální tradice.

Neschopnost vnímat potřeby krajiny a zároveň touha být v ní vytváří suburbie - zástavbu sídlištního typu. Touha po přírodě vede k její devastaci zelenému vězení (zelené vdovy).

ZÁLEŽÍ NA NÁS, JAK BUDE VENKOV A VENKOVSKÁ KRAJINA VYPADAT. ZÁLEŽÍ DOKONCE PŘEDEVŠÍM NA NÁS, CO OD VENKOVSKÉ KRAJINY OČEKÁVÁME. (1991, M. BARTOŠ)

Vesnice není jen soubor hmotných staveb, ale má své nehmotné bohatství v podobě dodržování tradice fašanků, pořádání hasičských soutěží a tradičních zábav. Tyto jedinečné projevy, jejichž potřeba vzniká „ze spodu“ z potřeb obyvatel, nám dokonale ilustrují nálady a potřeby obyvatel. Je to sociologická sonda do nitra vesnice. Proto se nyní následující text zaměří na vzpomínky pamětníků, kroniky obce a jedinečné společenské akce a spolky, které tyto nejruznější oslavy iniciují.

OBRÁZEK 56 ŠAROVY, DŮM Č. 99, 2006 A 2014. STAVĚNÍ HRADEB MEZI DOMEM A VESNICÍ. (FOTO ARCHIV OBCE, PAVLA KAČÍRKOVÁ)

VZPOMÍNKY NA TRADICE

OBRÁZEK 57 FRANTIŠEK ONDRÁŠ Č. 46 - ROK 1960. (PŘEVZATO ZE ŠAROVCE 1/ 2012)

Běžný život provází každodenní práce, zvláště náročná je pak v zemědělství. Ze vzpomínek a z kroniky se dozvídáme, jak se žilo. Jaké se tradovaly lidové pranostiky.

OBRÁZEK 58 POHLED NA KVETOUcí SADY. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

Langrová se ve svém vyprávění zmiňuje také o práci na poli: „*I když již jako děti jsme musely na poli pomáhat, ráda na to vzpomínám. Byli jsme sžiti s přírodou a zůstalo to v nás po celý život. .... Byli to prostí, skromní, upracovaní, ale moudří lidé. Učili se od přírody, děkovali a vážili si všeho, co jim příroda dávala. Své zkušenosti a rady předávali*

svým potomkům. Byli to opravdoví Šarovjané. Jim patří díky za všechno, co nám v naší obci zanechali. Je jen třeba litovat, že jsme si v mnohém z nich příklad nevzali.“

Z kroniky obce Šarovy: „Tam, kde končily Dolinky, začínaly Přídanky až k Vrchové cestě. Políčka byla oddělena úzkými mezemi, které tetičky vysékaly kosáky. A jak poctivě, byly jako zastříhnuté! Opatrně obsékaly mraveniště, kterých bylo na mezích až dost. Nasečenou trávu svázaly do nošek, odnesly k cestě na káru nebo tragač, některé je na zádech odnesly až domů. Kolem cesty vysazovali hospodáři ovocné stromy, většinou třešně a švestky. Jabloně a hrušky rostly v zahradách a humnech kolem domů. Později se sázely i do polí. Od jara do podzimu vyjížděli hospodáři po Dražové cestě obdělávat svá políčka a jak jinak, než s kravičkami. Než vyjeli až k Vrchovici, několikrát zastavili, aby si kravičky odpočinuly. Sloužily k tomu zejména odvodňovací stružky napříč cesty. Když hospodáři dojeli na cestu Vrchovou, jejich cesty se rozdělovaly – doleva k Boří, doprava ke Lhotě, podle toho, kde měli svá políčka.“

Pomístní pranostika o předpovídání počasí: *„Na kopanicách je bílo, za 14 dní je zima u nás.“*

Při slavnostních příležitostech se používal šarovský kroj. Obec Šarovy je poslední slováckou vsí, kde Moravské Slovácko přechází na Valašsko. Šarovský kroj patří ke skupině *slováckých doláckých* či *dolských* krojů. Fotografie zachycují historickou i současnou podobu kroje. Jeho užití je ojedinělé, jen u zvláštních příležitostí, jako bylo např. setkání rodáků.

OBRÁZEK 59 ŠAROVSKÝ KROJ 1947 A 2012. (PŘEVZATO ZE ŠAROVCE 1/ 2013)

HASIČI, STOLNÍ TENISTÉ A JINÉ SOUTĚŽE

Jednotky SBORU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ zřizuje obec. Šarovy mají své hasiče od roku 1927. Kromě funkce *ochranné* - sbor dobrovolných hasičů je jedním z článků plošného krytí požárů a jiných mimořádných událostí – plní také funkci *sociální*. Je to jedno z pojítek mezi obyvateli. Mají svou dlouholetou nepřerušovanou tradici. Společně se účastní soutěží. Vytváří lidovou zábavu na vesnici. Velmi oblíbená je místními hasiči pořádaná soutěž o *Melúnův pohár*, kdy vítěz získá meloun. Kromě těchto zábavních aktivit se účastní při odklizení škod při povodních či splavech půdy z místních polí do vesnice.

Hasiči tradičně patří k vesnici. Mohou být iniciátory mnoha akcí a z velké části tak ovlivňují společenský život obce.

Jednou z jejich tradičních akcí je také pořádání koštu slivovice v sálu místního pohostinství, kde probíhají společenské akce obce.

Další skupinou, působící ve vesnici Šarovy se sportovním nábojem, jsou PINPONGÁŘI. Ti využívají k tréninkům sál místního pohostinství. Je to úzký okruh osob, které spojuje právě sport – stolní tenis.

Starostou pak bývá vyhlášena soutěž o letní výzdobu oken.

OBRÁZEK 60 PRVNÍ SETKÁNÍ RODÁKŮ ŠAROV, HASIČI V HISTORICKÉM POVOZU. (FOTO - PŘEVZATO ZE ŠAROVCE 2/3/ 2012)

OBRÁZEK 61 VÝROČNÍ SCHŮZE HASIČŮ 2012 (FOTO - PŘEVZATO ZE ŠAROVCE 2/3/ 2012)

OBRÁZEK 62 KOŠT SLIVOVICE 2012 (FOTO - PŘEVZATO ZE ŠAROVCE 2/3/ 2012)

OBRÁZEK 63 VÝSTAVA VÍTĚZNÝCH HASIČSKÝCH POHÁRŮ V MÍSTNÍ HOSPODĚ (FOTO - PŘEVZATO ZE SPECIÁL/ 2012)

OBRÁZEK 64 STOLNÍ TENISTÉ ŠAROV 2011. (FOTO ARCHIV OBCE)

SOUTĚŽE

OBRÁZEK 65 LETNÍ VÝZDOBA OKEN - SOUTĚŽ POŘÁDANÁ STAROSTOU 2010. (FOTO - PŘEVZATO ZE ŠAROVCE 3/ 2010)

FAŠANK

Fašank neboli masopust je slavnostní období mezi *Vánoce*mi a *postní dobou*. Jeho začátek má pevně stanovené datum a to po svátku *Tří králů* – 6. ledna, konec Fašanku je odvislý od data Velikonoc a končí tak v rozmezí od poloviny února do počátku března. Je to tradiční římskokatolický svátek, který měl návaznost na pohanská vegetační božstva uctívající plodnost jara.

Během masopustu probíhají tradičně taneční zábavy a zabijačky. Vrcholí *postním čtvrtkem* – *Tučný čtvrtek*. Poslední tři dny – neděle až úterý – probíhají *ostatky* či *fašank*, kdy se konají nejružnější rituální úkony, mezi které patří průvod masek nebo scénické výstupy ukončené taneční zábavou. *Fašank* v Šarovech organizuje místní Sbor dobrovolných hasičů.

ŠAROVY VÝJIMEČNÉ „*Celá republika slavila fašank, tedy konec zábav a začátek půstu, před Popeleční středou, tedy 22. února. Jen naše obec k této akci přistoupila o týden později 25. února. Ať byly důvody tohoto posunu jakékoliv, svou úlohu důstojně fašank odehrál. Průvod s více než dvěma desítkami masek prošel obcí, pozval obyvatele na taneční zábavu a pobavil nejen samotné účastníky. I večerní zábava se vydařila, poslední účastníci odcházeli až kolem třetí hodiny nad ránem.*“ Šarovec čtvrtletník 2012/1

Pozoruhodné je, že lidovou, přesně termínově danou událost, si místní přizpůsobili svým časovým možnostem. Vytrácí se absolutní pojetí o významu tohoto svátku i vzhledem k církevnímu kalendáři. Zůstává pouze stále omílaná zábava bez obsahu. Připomíná to okřídlené heslo římských císařů - dejte jim „*chléb a hry*“ a budou spokojeni.

Na velikonoční tradici navazuje také každoroční *pochod klepačů* místně nazývaný „*kaprálové a kapitáni*“, na Velký pátek. Chlapci procházejí vesnicí a řehtačkami a klepači zastupují hlasy zvonů.

OBRÁZEK 66 HASIČI ORGANIZUJÍ V OBCI FAŠANK (FOTO - PŘEVZATO ZE ŠAROVCE 1/ 2011)

OBRÁZEK 67 KLEPAČI NAHRADILI ZVONY, VELIKONOČNÍ TRADICE. (FOTO - PŘEVZATO ZE ŠAROVCE 2/ 2011)

V Šarovech působí občanské sdružení *Šarovské hejtmanství*. Jeho aktivity se pohybují především kolem místa, kde stávala tvrz Šarov. Organizují v obci také několik kulturních akcí spjatých s pohanskou mytologií. Na konci dubna je to *pálení čarodějnic* za místním pohostinstvím, přes letní období jsou to nejrůznější akce na rozvaleninách *Šarova* směřované především dětem. Na podzim akce *pouštění lampionů* u Fejtů za potokem.

„Posledního dubna se konala zásluhou o.s. Šarovské hejtmanství a obecního zastupitelstva v obci velká akce – pálení čarodějnic. Odnese to tentokrát hranice dřeva a na ní vztyčená postava populární pohádkové bytosti. Ačkoliv moderních čarodějnic se objevilo na tanečním kole víc než dvacet, v širokém věkovém rozmezí snad od dvou let do pětapadesáti, nepodařilo se žádnou z nich k upálení odsoudit. Je možné dodat, že se akce zúčastnilo na osm desítek spoluobčanů, kterým se akce opravdu líbila. Ti nejvytrvalejší

vydrželi do dvou hodin v noci. Je třeba poděkovat organizátorům i paní hospodské za jejich práci.“³⁰

OBRÁZEK 68 SLET ČARODĚJNIC V PROSTORU ZA HOSPODOU. (FOTO ARCHIV OBCE, 2011)

OBRÁZEK 69 LAMPIONOVÝ PRŮVOD. (FOTO ARCHIV OBCE, 2011)

---

³⁰ Fusek M. *Obnova tradice. Šárovec*. 2010/2. Str. 5.

2.5.3. ZA HUMNY

Tento oddíl je věnovaný akcím, které jsou pořádány za humny vesnice. Snaží se zmapovat společenské aktivity, které se odehrávají v tomto specifickém pásu okolí vesnice. Z dotazníků vyplynulo, že dříve bylo naprosto běžné trávit čas právě v extravilánu, především prací či procházkami po práci. V Šarovech jsou dva spolky, které se věnují tomuto území. Je to v předchozí kapitole již zmíněné Šarovské hejtmanství a Jinákrajina.

HUMNA – FENOMÉN VESNICE

OBRÁZEK 70 DRAKIÁDA A LAMPIONOVÝ PRŮVOD. (FOTO M. FUSEK, 2011)

Šarovské hejtmanství organizuje na kopci nad vesnicí drakiádu. Je oblíbená především rodiči s dětmi. Je to tradiční vesnická aktivita, které předchází společné vyrábění draků. Je to příjemná nenáročná aktivita stmelující generace na vesnici. V současnosti jsou drakiády velmi populární i na okrajích měst.³¹ Dříve se však chodilo na pole na kopci pěšky, dnes s veškerým komfortem autem.

HLEDÁNÍ RYTÍŘSKÉ MINULOSTI – ŠAROVEC

Hlavní výsadou Šarovského hejtmanství je pořádání Putování za historií hradu Šarova. Na tuto akci se z okolí sjíždějí především rodiny s dětmi. Je charakteristická používáním kostýmů, odkazováním na rytířskou minulost. Pro ilustraci vylíčení atmosféry vybírám úryvky ze čtvrtletníku Šarovec.

³¹ Pouštění draků se v českých zemích rozmohlo více až v 19. století. Tradice je vyrábět draka z papíru a ten byl nedostatkovým zbožím. Proto se pouštění draků stalo především výsadou šlechty. Až poté, co se zavedla strojová výroba papíru v továrnách, se dostali draci i k obyčejným lidem. Na podzim, až byla veškerá úroda sklizená, se děti mohly vyřádit při této činnosti, protože byly již od raného dětství zapojovány do pracovních povinností.

OBRÁZEK 71 HRAD ŠAROV BYL OPĚT DOBYT 2011. (FOTO M. FUSEK, 2011)

„Akce se konala především díky tomu, že při organizaci všichni táhnuli za jeden provaz. Nejen lidé ze Šarovského hejtmanství, ale také šarovští hasiči, členové klubu aktivních vojenských záloh z naší malé obce, školáci vypomáhající se soutěžemi...

... V dětech prohlubujeme vztah k našim předkům.

Když se Šarovy nacházejí na hranici bývalých okresů Uherského Hradiště a Zlína, dáváme o našem regionu jihozápadního cípu Vizovické vrchoviny vědět i do širokého okolí. Díky jednotě a sounáležitosti mezi lidmi navíc v našich dětech prohlubujeme vztah k historii, našim předkům a tedy i k nám samotným. Akci oživil šerm, soutěže a přednáška.“³²

Otázkou je, jaký význam mají obdobné akce. Snaží se nenásilnou hravou formou přispět k rozšíření povědomí o historii. Podstatné je si uvědomit, že je to pouze naše současná představa o minulosti, která se nezakládá na reáliích. Pozitivum ovšem vnímám v přilákání místních do lesa do přírody, v prohloubení sociálních vztahů napříč generacemi. Nevytváří se zde však nové hodnoty, jedná se o určité naplňování potřeb konzumní společnosti formou lidové zábavy.

³² Fuka A. V dětech prohlubujeme vztah k našim předkům. Šarovec 2010/3 str. 9.

SKLÁDKY

Lidé nejen tohoto regionu si zvykli využívat extravilán obcí jako nekončící smetištní plochy. Je to problém, který je spojen se vzděláním, úrovní inteligence a sociálního citění. Především kolem celé cesty zvaná *Vrchovice* se černé skládky vyskytují. Vyváží se sem suť, pneumatiky i smíšený odpad. Je podstatné bojovat proti důsledkům, tedy uklízet po spoluobčanech znovu a znovu navezený odpad. To však celou situaci neřeší. Je nutná změna nálady ve společnosti, změna myšlení, kdy „mé“ území nekončí plotem před domem. Aktivní v této oblasti je soustavně sdružení *Jinákrajina* a *Šarovské hejtmanství*, které úklidovou akci uskutečnilo v roce 2010.

OBRÁZEK 72 SKLÁDKA U VRCHOVÉ CESTY NAD KŘÍŽOVOU CESTOU. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

3. JINÁKRAJINA

Poznali jsme místo a okolí Šarov. Dozvěděli jsme se o historii a nynější situaci ve vesnici. Tento postup vychází z přesvědčení, že je podstatné – ne-li nezbytné – důkladně poznat místo, do kterého umělecky vstupujeme. Bez poznání širších souvislostí se jakákoli činnost jeví přinejmenším ochuzená a zaslepená. Nyní se můžeme zaměřit na hlavní téma a to je *Jinákrajina a sochařské objekty v kulturní krajině*. Nebudeme se omezovat na objekty samotné, ale stále se snažíme vidět zkoumané v co nejširších souvislostech. Některé pasáže odkazují také na korespondenci, kterou vedla Jinákrajina s různými lidmi a úřady. Má dotvářet ucelený pohled na práci sdružení a zároveň v obecnější rovině můžeme vnímat klady a zápory jednání dnešní vesnice.

3.1. OBČANSKÉ SDRUŽENÍ JINÁKRAJINA

Občanské sdružení *Jinákrajina* vzniklo oficiálně v roce 2010. Místa jeho působnosti a snahy o rozvoj zdravé občanské společnosti se nachází na již výše zmíněném území, a to především vesnice Šarovy a dále Lhota u Zlína, Salaš u Zlína a Bohuslavice u Zlína. Iniciátorem vzniku tohoto sdružení je Jan Ambrůz. V místě již byla instalovaná má křížová cesta, byl to tentýž rok 2010, kdy se zrealizovala Kaple I jako můj závěrečný magisterský projekt. Podle českých zákonů (čárka nebude) musí občanské sdružení založit minimálně tři osoby, a tak jsem se stala zakládajícím členem spolu s Janem Ambrůzem a jeho synem Kryštofem. Další osoby do tohoto sdružení nepřibýly.

Jinákrajina dlouhodobě prosazuje projekt „KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ“ také za pomoci studentů ateliéru Socha II Fakulty výtvarných umění VUT v Brně. Do části projektu se také zapojili studenti Fakulty architektury VUT Brno.

Aktivita *Jinákrajiny* se rozvíjely již několik let před založením. V roce 2007 byly vypracovány první koncepce a ideje sdružení. Základními cíli sdružení jsou zejména ochrana životního prostředí, přírody a kulturní krajiny, realizace sochařsko-architektonických objektů v krajině, obnova cest a chodníků, ochrana zdravých životních podmínek a s ní související pokus o REVITALIZACI DUŠE KRAJINY, výsadba a ochrana zeleně v zastavěných územích obcí i mimo obce, ochrana zemědělského půdního fondu před

bezohledností uživatelů a apatií vlastníků, prosazování nutnosti pozemkových úprav jako jediného státem garantovaného koncepčního nástroje pro revitalizaci krajiny.

Jedinečnost vnímáme ve vidění místa jako celku, hledání jeho potřeb a aktivní tvorbě pro danou lokalitu. Realizace a ochrana sochařsko-architektonických objektů překračují rozměr regionu.

Zároveň je Jan Ambrůz iniciátorem petičních akcí, veřejných sbírek, informačních kampaní a veřejných dobrovolných akcí. Snahou občanského sdružení je spolupráce s regionálními a lokálními partnery a samosprávnými celky.

Je patrné úsilí vnímat místo jako celek a zároveň nevylučovat její obyvatele a číst příběh samotné vesnice.

3.1.1. HLEDÁNÍ VÝCHODISEK, HLEDÁNÍ PARALEL V ČR

Od pravěku nacházíme pozůstatky touhy lidí určovat v krajině směry, vztyčovat kameny na posvátných místech. *Megality* jsou první sochařské objekty pocházející z období *neolitu*, *eneolitu*, které měly především funkci kultovní, a sloužily k rituálním obřadům. Na našem území nacházíme nejznámější Kamenné Kounovské řady na Lounsku.

Od dob raně křesťanského umění se pak na území vyskytují *kamenné kříže* a *smírčí kříže* v polích. V gotice se začínají objevovat první *boží muka* v krajině – sloupy z pískovce či žuly, které měly také kromě náboženského významu i význam orientační.

Na těchto doložených prvotních krajinných artefaktech vidíme, že člověk chce v krajině zanechávat svůj otisk. A ona stopa je tím více patrná, čím více se odlišuje od obrazu běžné krajiny, od její struktury a vizuální rozmanitosti.

ČESKÁ BAROKNÍ KRAJINA

Snahy pojímat krajinu jako celek, vnímat ji v širších souvislostech, určovat další významy nacházíme na českém území již kolem 13. století. Rozsáhlé krajinné kompozice vázané na architekturu nacházíme v 15. století - např. rybníkářskou strukturu na *Hlubocku* a v 16. stol. na *rožumberském Třeboňsku*, *pernštejnském Pardubicku*, *Tovačovsku*,

schwanzenberském Hlubocku, Orlicku, Čimelicku, buquoyském Novohradsku a Libějovicko-Lomenicku, czernickém Chudenicku.

Hlavním těžištěm a velkým pojmem je však BAROKNÍ KOMPONOVANÁ KRAJINA od 1. čtvrtiny 17. stol. do konce 18. stol. (např. střední Čechy – Slánsko, Kutnohorsko, Nymbursko, jižní Čechy – Hlubocko, Třeboňsko, Orlicko, Novohradsko)

Baroko ovládlo s citem pro možnosti jednotlivých míst většinu významuplných uzlů v krajině, případně znovuobjevilo či vytvořilo nové. Podobně *Norberg-Schulz* píše, že základním počinem architektury je *pochopení poslání místa* (NORBERG-SCHULZ 1994, s. 23). Baroko posilovalo dominantní vnímání vrchů, vyvýšených míst s kostely, kaplemi nebo jen drobné sakrální architektury. Lidé uměli v krajině číst i složitá duchovní poselství, která do ní byla vkomponována.

Intenzivní projevy barokní komponované krajiny vnímáme především při zámcích, kolem kterých vznikají rozsáhlé kompozice zahrad a parků, obor, honiteb, bažantnic. Kompozičně jsou rovněž řešeny rybníky, v lesích lovecké zámečky a myslivny. Veškeré tyto prvky jsou pak následně propojené záměrně komponovanými vazbami. Pro strukturu krajinné stavebnosti a vizuální kvality jsou vnímané tyto vazby za velmi cenné.

Velký význam se kladl na geometrii a principy geometrické soustavy. Ta napomáhala k samotné organizaci místa, ale měla především hluboké symbolické významy a duchovní cíle. Tyto cíle a tvůrčí principy se krajinnou tvorbou prolínaly až do 19. a 20. století.

V krajině nacházíme dvojí podobu prostorových os. A to osy fyzické, tím jsou myšleny trasy cest, okrasné či ovocné aleje vytvářející základ kompozice – osnovu. Členění tak prostor a spolu s dalšími drobnými krajinnými prvky utvářejí skladbu, šablonovitost a rytimizaci krajinného členění struktury.

Vizuální osy byly určovány průhledy a ukazovaly důležité směry vnímání prostoru. Ty mohou být podpořeny a usměrněny fyzickými osami alejí. Paprsky vizuálních os nabízejí možnost vnímání krajinné kompozice a potvrzují orientaci v prostoru.

Symbolické osy - nehmotné spojnice významných bodů krajiny – vyjadřují skryté symbolické souvislosti a stejně jako další osy upevňují pocit soudržnosti a kontinuity krajiny. Geometrické obrazce, tvořené prostorovými liniemi a osami, představují

zakotvení kompozice do prostoru. Skrytá (nebo očividná) logika geometrické konstrukce dává jistotu, spojitost mezi prvky krajiny a prvky umělými – do krajiny vloženými. Některé geometrické osnovy vynikají uzavřeností, povětšinou však využívají dalekých průhledů a tudíž dlouhých vizuálních os na krajinné dominanty, ležící daleko mimo vlastní komponovanou krajinu.

Pokud hledáme v barokní krajině rozsáhlé sochařské dílo, musíme zmínit KUKS a sochy MATYÁŠE BERNARDA BRAUNA V NOVÉM LESE – BETLÉM. V baroku je to poprvé, co se setkáváme v krajině s volnými sochami. Svými náměty jsou to výhradně duchovní katolická témata. Během manýrismu se především umělec odkazuje k antice.

LIDOVÍ TVŮRCI PŘELOMU 18. A 19. STOL.

Nacionální smýšlení rezonuje ve společnosti, stává se tématem umělců. Lidé touží po zasněném, vzdáleném ideálu, který spatřují v historických příbězích, v hrdé rytířské minulosti (*Liechtensteni – Valtice a Lednice (18. a 19. stol)*). Dochází k rozvoji parkových úprav – francouzská a anglická zahrada. Vliv na toto pojetí umělé krajiny mělo poznání umění Číny a také filozofie Rousseaua.

Česká krajina zároveň skrývá sochy neškolených lidových tvůrců, kteří v druhé polovině 18. století a na počátku 19. stol. svým projevem vytvářeli přímo do pískovcových skal neopakovatelné skulptury.

V 19. století se sochařská témata ubírají cestou především vlasteneckou. Jedná se o VÁCLAVA LEVÉHO, který tvořil do pískovcových skal v okolí *Liběchova* a *Želíze*. Ve 20. stol. to byl VOJTĚCH KOPIC a STANISLAV ROLINEK, kteří zpracovali témata insitní, nechávali se inspirovat skálou samotnou. Místo samotné, často ukryté v lesích, vystupuje až tajemně ze skal. Tyto projevy jsou výborným příkladem znalosti místa. Využití potenciálu místního zdroje – v tomto případě skal. Hledání podoby díla z „nitra země“.

20. STOL. A SOUČASNOST

V současné době je nemyslitelné, že by docházelo k tak zásadním reorganizacím krajiny iniciovaného soukromým vlastníkem, jako bylo v baroku. K větším projektům v krajině řadíme spíše stavby praktického rázu, jako jsou nové dálniční trasy, které zásadním způsobem mění charakter krajiny, nebo výstavbu rozsáhlých industriálních zón za městy.

Je to způsobeno velkým množstvím vlastníků a také hledání praktičnosti a zjednodušení. V dnešní době postrádáme komponování krajinných struktur ve spojitosti s duchovnem – hledání širších geometrických vztahů.

Dochází k úplně jinému chápání krásna a nároků na umění a tím i vizuálních vstupů do krajiny.

Zároveň v současnosti vnímáme touhu po těsném navázání mezi *přírodovědci, krajináři, ekology, sociology a umělci pracujícími s krajinou*. Krajina se stává důležitým tématem současnosti.

V knize Současná umělecká díla v krajině (2014) *Schmelzová* spatřuje industriální krajinu, a to především lomy a staré lomy, jako „následovníky“ velkorysého měnění krajiny v období baroka, kdy se přetvářely rozsáhlé kilometry čtvereční půdy. Odkazuje se na Václava Cílka a Jindřicha Hladila, kteří prosazují, aby v závěrečné fázi těžby byla jednotlivá patra lomů formována tak, aby matrice krajiny byla v harmonii s okolní krajinou.

Existuje několik principů, které se objevují v krajině. Mnohdy nacházíme snahu o propojení jednotlivých principů, ale kvality se často nedostává. Jedná se o princip EKOLOGICKÝ – ochrana krajiny, obnovování starých cest, budování nových naučných stezek, vzdělávání veřejnosti. Vznik naučných a kulturních stezek, jejichž prosazení a realizace na úrovni místních obyvatel, je pro konec prvního desetiletí jednadvacátého století typické. Objevujeme cesty, které působí zanedbaným a zapomenutým dojmem.

Na stezky, kromě potenciálu vzdělávacího a motivačního, bychom měli na ně nahlížet i jako na linie v krajině, které jsou krajinotvorné, mají svůj jedinečný vizuální charakter. Jako příklad stezek uvádím projekt Moravské a slezské ovocné stezky, který navázal na osvědčený koncept aktivit projektu OVOCE K LIDEM, LIDÉ DO SADŮ realizovaného v regionech *Opavska, Krnovska a Osoblažska*. Moravské a slezské ovocné stezky si daly za cíl na území místních akčních skupin *Nízký Jeseník, Rýmařovsko, Regionu Poodří, Rozvojové partnerství regionu Hranicko, Partnerství Moštěnka, Bojkovska a Horňácko a Ostrožsko* všestranně rozvíjet tradici ovocnářství a zvýšit povědomí o významu ovocných stromů. V okolí Tvarožné Lhoty obnovili tradici oskeruší a vznikl projekt *oskerušové stezky*.

Blíže uměleckým aktivitám je objevování humen v projektu ZÁHUMENNÍ CESTY, které zrealizoval Jan Trejbal spolu s Idou Čapounovou v roce 2010 v Měchově. Zabývali se interpretací původních záhumenních cest v současném vesnickém prostředí.

Odkrývání humen znovuobjevenými starými stezkami najdeme v jedinečném projektu obce Němčičky na Hustopečsku, který vznikl z nápadu obce o zvýšení turistického ruchu.

Druhým principem práce s místem jsou JEDNORÁZOVÉ AKCE, trvající určitý daný časový úsek, které se opakují v daném intervalu. Mohou to být akce nejrůznějšího druhu, vycházející z tradic či nově vytvořené unikátní iniciativy. Často mají důležitý SOCIOLOGICKÝ ASPEKT setkávání. Tento sociologický moment se u aktivit jeví jako klíčový. Důležitým prvkem při práci s krajinou jsou lidé, kteří v ní žijí. Ti mohou napomáhat nebo naopak iniciativy nepřijímat. Příkladem, jak umělecká intervence může vrůst do srdcí místních obyvatel, je iniciativa Katky Závodové a Pavla Smělíka v Kostelanech nad Moravou. Na tamní most, který byl vyhlášen kulturní památkou obce, shromáždili ve večerních hodinách na Boží hod vánoční 25. 12. 1997 velké množství svíček v lahvích, zažehnutých z betlémské pochodně. Svíčky zavěsili v obrazcích na most a ty se odrážely v hladině řeky. Obyvatelé byli tímto počinem nadšeni a ve vesnici se již tradičně tato akce každoročně opakuje. Je to nenápadný, jednoduchý čin, který stmeluje vesnici. Autoři se již stali nepodstatní a akce zlidověla.

Jako třetí princip práce s krajinou jsou UMĚLECKÉ INTERVENCE. Ty reagují na dané místo či širší souvislosti uměleckým vyjádřením autora.

Polemizující může být také další tvrzení Schmelzové (2014) když tvrdí, že pokud se někdo přeci jen zabývá přírodou v umění, bývá postoj k němu a jeho dílu ze strany teoretiků umění spíše rezervovaný i v případě, že dotyčný umělec volí konceptuální přístupy. Toto tvrzení například vyvrací právě období druhé poloviny dvacátého století.

Důležitým obdobím hledání alternativy moderního umění se stala 60. léta 20. stol. Jak ve světě, tak útlak svobodné tvorby oficiálním socialistickým uměním, přeneslo neoficiální tvorbu umělecké komunity do jiných míst, než byly galerie. LAND ART, který vznikl jako reakce na minimalismus a zároveň s konceptuálním uměním, začal nově uvažovat o místu. Rezignuje na jakékoli vytváření tradičního artefaktu a pouští se do drobných, ale také

rozsáhlých intervencí v krajině. Umělec se znovu pouští do objevování fyzikálních dějů přírody. Nechává své dílo podlehnout jejím silám. Především v Americe a Anglii nalezneme svým měřítkem rozsáhlá umělecká díla zemního umění. Často jsou to díla spojená s lokálními místy historického významu. U britských umělců lze vysledovat vliv tradice krajinářství, u Američanů tradici *Divokého západu*. Na zemní umění lze nahlížet také jako na pokračování minimalismu, jehož tvůrci začali realizovat své objekty v krajině. Na konci šedesátých let se zvýšil zájem o ekologii. Citace z časopisu *Art in America* z roku 1969 přibližuje *land art* jako „*manifestaci touhy utéci z města, které nás za živa požírá a možná je to poslední sbohem volnému prostoru a zemi, dokud tu ještě nějaké zbyly*“. K významným tvůrcům této éry patří *Sol LeWitt, Robert Morris, Carl Andre, Christo a Jeane Claude, Walter De Maria, Nancy Holtová, Robert Smithson, Denis Oppenheim, Richard Serra, Mary Missová, James Turrell, Michael Heizer, Alice Aycocková*. V Evropě to byl *Richard Long, Hamish Fulton a Andy Goldsworthy*.

Lokality, ve kterých vznikala umělecká díla a instalace, byly často velmi vzdálené lidským obydlím. Často sám tvůrce strávil dlouhé dny putováním a hledáním nedotčené krajiny. Pro instalace využívali kupy různých levných materiálů nebo přírodniny samotné – kupy dřeva, kamení. Inspirací se např. pro *Heizera* staly starobylé civilizace – *Egypt, Peru, Bolívie a Mexiko*, jak dokázali pracovat s obrovskými hmotami materiálů. Vznikl tak jeho *Dvojitý negativ* – půlkilometrová brázda v Nevadě. Jelikož přesouval ohromné hory sutě a materiálu, jeho práce na některých *land artových* vstupech trvala i desetiletí. – to by možná bylo ještě lepší.

Pokud bychom srovnávali tyto projevy se současností, umělec dnes chce být konfrontován s přítomností lidí. Vyhledává místa, kam je možné dojít, navštívit je. Hledá v nich sociologický a mnohdy i ekologický rozměr.

Jemné vstupy v krajině nalezneme od *Goldsworthyho*, kdy např. citlivě kamennými zídkami vstupuje do britského venkova. Velmi citlivá niterní záležitost je jeho akce, kdy si vytváří kuličky z různě barevné hlíny a rozemletých kamenů a ty hází do potoka. Pracuje tak s poezií daného okamžiku. Barevný prach zabarvuje potok a klesá ke dnu. V českém prostředí se s obdobným kouzlem okamžiku setkáváme v práci *Huga Demartiniho*, jenž vyhazoval do vzduchu špalíky a tyčky. Ty v letu měnily svou polohu. Zároveň jeho vlastní

pohyb a jedinečnost okamžiku vtiskávaly prožitkům, které zachycoval ve fotografiích, jedinečnost.

Výraznými českými umělci pracujícími v krajině v 50. a 60. letech byli *Stanislav Kolíbal*, *Dalibor Chatrný*, *Olga Karlíková*. Tvorba v krajině se zároveň prolíná s akčním uměním let sedmdesátých. Umělci využívali krajinu a její dějové vlastnosti jako jeviště pro své prožitky a jejich záznamy. Jsou to často osobní soukromé prožitky případně akce připravované ve stylu slavností pro úzký okruh lidí (*Karel Miller*, *Jan Mlčoch*). Akce a instalace organizované *Petrem Štemberou*, *Janem Steklíkem*, *Milanem Kozelkou*, *Zorkou Ságlovou* se dochovaly především ve fotografiích či textech. Dostává se do popředí práce s náhodou, návrat k mytologickým prožitkům s krajinou. Jsou to často jedinečné časově omezené vizuální vstupy pro konkrétní místo. Velkou roli zde hraje prostor, čas a pohyb.

Zorka Ságlová vytvářela akce v přírodě – Házení míčků do průhonického rybníčka, kladení plen u Sudoměře.

Krajina a prostor se staly podstatným inspiračním zdrojem a místem neoficiální české tvorby ať už to byl také *happening*, *environment*, *instalace*. Pokud budeme pátrat po konkrétních místech spjatých s touto tvorbou, pak to budou právě MUTĚJOVICE, MALECHOV, či MALOSTRANSKÉ DVORKY. Další autoři zasazující svou tvorbu do krajiny byli *Kurt Gebauer*, *Jiří Beránek*, *Ivan Kafka*, *Magdalena Jetelová*, *Miloš Šejn*, *Tomáš Ruller*, *Miloslav Sonny Halas*.

Devadesátá léta jsou charakterizována především obrovským uvolněním, změnou režimu. Do popředí se dostávají objekt a instalace. Pozoruhodné je znovu reflektování baroka a jeho vztahů ke krajině. Nastává nové hledání paměti krajiny.

O klasickém modelu soch v krajině však nelze hovořit. Vznikají často až náhodné intervence.

SYMPOZIA

Fenomémem současnosti jsou nejrůznější sochařská sympozia, jejichž pořadatelé si kladou za cíl co nejlevněji v krátkém čase získat artefakt, který bude umístěn po delší čas v krajině či městě. Z těchto nahodilých - bez výběrových krátkodobých symposií - vznikají sochy

nevalné kvality, které neberou ohled na místo, kde budou umístěny. Toto vnímáme jako odstrašující možnost, jak reflektovat veřejný prostor obecně.

Opakem však jsou kvalitně připravené akce, jako tomu bylo například v opuštěném *lomu Sv. Josefa* na kraji Hořic, kde *Ivan Jilemnický* od šedesátých let pořádal mezinárodní sochařské sympozium, které vedlo následně k založení venkovní galerie na vrchu Sv. Gotharda. Sympozium vyústilo v dlouholetou tradici, i když došlo k jeho rozštěpení.

V letech 1967 a 1969 probíhalo v Ostravě *Mezinárodní sympozium prostorových forem*, které si kladlo za cíl monumentální sochařskou tvorbou reagovat na konkrétní místa. Obdobným sympoziem byla i akce nazvaná *Socha a město Liberec* (1969).

Důležitým sympoziem bylo *Mutějovické* u Rakovníka, kterého se účastnili *Magdalena Jetelová, Kurt Gebauer, Josef Hampl, Čestmír Kafka, Ivan Kafka*.

3.1.2. JEDINEČNOST OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ JINÁKRAJINA

V předchozí kapitole rozčleňuji práci s krajinou na tři odlišné principy práce a vstupy v krajině – EKOLOGICKÝ, JEDNORÁZOVÉ AKCE SE SOCIOLOGICKÝM PODTEXTEM a UMĚLECKÉ INTERVENCE. Cílem je však tyto principy sladit a propojit.

Místa, kde se pracuje s krajinou jako celkem ve větším měřítku, jsou v českých podmínkách ojedinělá. Hledám takové lokality, kde se podařilo prosazovat myšlenky *environmentální, sociologické a umělecké*.

Toto spojení se do velké míry podařilo ve vesnici *Hostětín* v Bílých Karpatech. Je to atypický příklad práce s vesnicí, především osvíceným vedením starosty, který se dokázal napojit na mezinárodní financování z mnohých grantů. Vesnice se stala modelovou ekologickou samostatnou jednotkou, kde se od roku 1995 podařilo zrealizovat množství projektů, založených na využívání místních zdrojů a technologií šetrných k životnímu prostředí, a zapojení místních. Součástí širšího okolí je i umístění sochařských objektů, které byly bohužel vytvořeny během dřevařského sympozia především studenty uměleckých škol. Některé se podařilo alespoň citlivě umístit do krajiny. Zde se ukazuje, jak podstatné je velké zapojení místních autorit, zapojení se do mezinárodních projektů, které mohou přinést finance pro obdobná řešení. Změny ve vesnici probíhají téměř

dvacet let, je na ní patrné, jaké klady a zápory může přinést šetrná péče a využívání lokálních zdrojů. V takovém měřítku je to nezopakovatelné pro jiné vesnice. Především v oblasti zapojení kvalitních výtvarných intervencí přímo pro daná místa má tato vesnice rezervy.

Za nejaktuálnější knihu věnovanou uměleckým projevům v souvislosti s krajinou považuji právě zmiňovaný *Průvodce – Současná umělecká díla v krajině*. Zde se zájem soustředí především na jednotlivé objekty a ne na širší souvislosti práce s krajinou. Přesto je tato publikace vnímána jako první ucelená příručka současných intervencí.

Svou tištěnou podobu má i průběžně aktualizována *RUR ART MAP*³³, kterou ročně vydává občanské sdružení Yo-yo. V mapě najdeme netříděné množství míst a především galerií či venkovských prostorů, které se věnují rurální problematice. Yo-yo je občanské sdružení založené v březnu 2009 skupinou umělců, kurátorů a organizátorů (*Michal Kindernay, Magdalena Kobzová, Lenka Dolanová, Givan Belá*). Od roku 2012 má dvě propojené pobočky – Yo-yo urbánní a Yo-yo rurální – které sídlí v Praze a v *Hranicích u Malče*. Uplatňují především volnou hru s myšlenkami a kódy. Organizují společné projekty, které narušují hranice mezi disciplínami. Citlivě k prostředí reflektují proměnlivé situace okolo. Iniciují experimenty na pomezí umění, ekologie a médií v rurálním kontextu. Na statku pod Železnými horami na Vysočině poskytují rezidenční pobyty v prostoru KRA (Kravín Rural Arts).

Jedinečnost projektu *Jiné krajiny* spatřuji v tom, že formou hlubokého poznání konkrétního místa rozvíjí historickou individuálnost vesnice – obnovuje zaniklé cesty, v logických návaznostech propojuje místa stromořadím a alejemi, používá stromy jako linie. Zároveň se snaží zapojovat obyvatele vesnice a okolní dotčená místa. Bohužel zatím ne s velkým ohlasem místních. A citlivě reaguje na potřeby krajiny i uměleckými intervencemi, které jsou dlouhodobě plánované, rozmyšlené. Hledají nejlepší řešení vizuálního souznění, uměleckého vyjádření i v sobě nesou onen ekologický potenciál.

---

³³ Odkaz na internetovou stránku: <http://yo-yo-yo.org/rurart/>

3.2. LIDÉ JINÉKRAJINY

V občanském sdružení jsou oficiálně zapsáni tři zakládající členové – *Jan Ambrůz*, *Kryštof Ambrůz* a já *Pavla Kačírková*. Nicméně duší celého projektu je Jan Ambrůz, který lokalitu zná nejlépe a orientuje se v prostředí, je iniciátorem výsadby stromů, realizuje zde své poslední objekty do krajiny. Podstatnou roli zde hraje i jeho žena Renata, která se zapojuje také do chodu vesnice, vnímá vnitřní vztahy obce.

Zároveň Jan Ambrůz pravidelně zve své studenty Fakulty výtvarných umění ateliéru Socha II případně studenty Fakulty architektury. Také já jsem se sem poprvé dostala díky tomuto pozvání. A v roce 2008 se podařilo nainstalovat křížovou cestu. Další studenti ateliéru, jako jsou *Oldřich Moris* nebo *Ladislav Plíhal*, zde mají svá díla.

3.2.1. JAN AMBRŮZ

JAN AMBRŮZ je především známý jako autor soch a instalací do konkrétních prostor. Patří k těm autorům, kteří se více prosadili v zahraničí než u nás. Po revoluci v roce 1990 získal čestné ocenění *Jindřicha Chalupického*, jako zvláštní ocenění poroty, a především získal grant *Pollock-Krasner Foundatin, New York*. Následovalo stipendium v Duisburgu – *Wilhema Lehnbrucka* (1991-1993) a grant *Sorosova centra současného umění v Praze* (1996).

OBRÁZEK 73 VLADIMÍR AMBRŮZ NA KOLE.(ARCHIV JAN AMBRŮZ, ZAČÁTEK 40. LET)

Narodil se 2. 6. 1956 ve Zlíně. Jeho rodina pochází ze Šarov, kde taky vyrůstal. Střední umělecko-průmyslovou školu vystudoval v nedalekém Uherském Hradišti. Mezi lety 1978 – 1984 studoval v ateliéru designu ve Zlíně Vysokou školu umělecko-průmyslovou. Revoluce umožnila využití zahraničních příležitostí mezinárodních stipendií, po kterých se od roku 1998 dostává do pozice pedagoga nefigurálního sochařství na Fakultě výtvarných umění VUT v Brně.³⁴

OBRÁZEK 74 JAN AMBRŮZ PŘED DOMEM S FENKOU HERMÍNOU. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2013)

Pavel Netopil o něm v jednom článku pro časopis Prostor Zlín (3/2011 str. 22) uvedl: „Ambrůz ve svém rozsáhlém díle často zviditelňuje jevový přesah věcí; s obdobnými tématy pracuje v různých materiálech (sklo, kov, přírodniny i dřevo a kámen). Morfologicky i mentálně navazoval na redukční umělecké směry 60. a 70 let 20. století (land art a minimalismus), jejichž odkazy po svém rozvíjel a přetvářel do svého jazyka, pramenícího z přirozenosti jeho naturelu.“

V portfoliu *Jana Ambrůze* nenalezneme každoroční samostatné výstavy³⁵. Je pro něj charakteristické, že četnost nahrazuje důsledným poznáním a hledáním jednoznačných

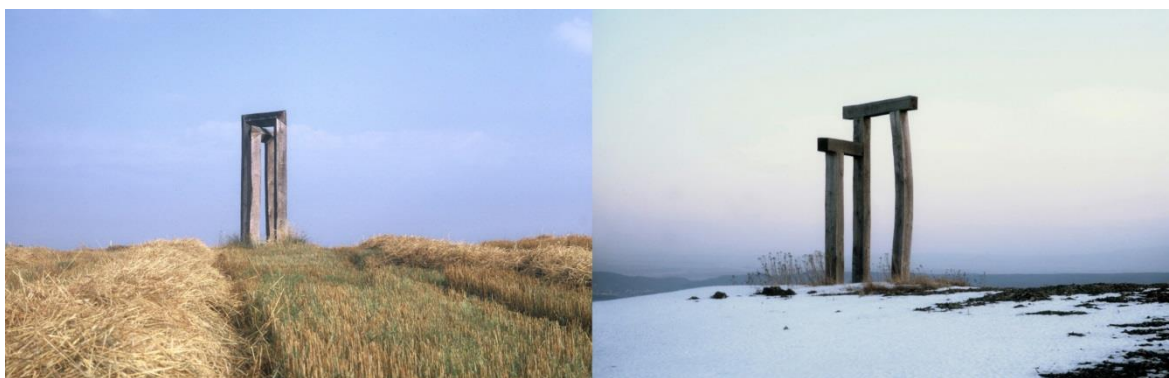
³⁴ V roce 2001 habilituje na VŠUP v Praze. O sedm let později roku 2008 získává profesuru na VŠUP v Praze a o rok později je jmenován profesorem.

³⁵ 1988 - Galerie pod podloubím, Olomouc, 1989 - Galerie mladých, Brno, 1991 - Sochy na náměstí, Hranice, 1992 - Park Vreud en Rust, Voorburg, NL, 1995 - Sokolská 26, Ostrava, Mezi černou a bílou, Galerie Via art, Praha, Objekty, dokumentace, Městská knihovna, Rožnov pod Radhoštěm Radhoštěm, 1996 - Kresby, Dům umění, Brno, Fotodokumentace, Knihkupectví Archa, Zlín, Galerie Panacea, Valašské Meziříčí, 1997 - O lehkosti a tíži, Galerie Sýpka, Vlkov, Kostel Povýšení sv. Kříže, Moravský Beroun, 1998 - Galerie Behémot,

forem s dávkou křehkosti. Podstatný tvůrčím prvkem je pro něj sklo, jehož vlastnosti zkoumá a využívá až do krajností ve svých instalacích.

Jedinečné zavěšené instalace, z kterých vybírám, vznikly v Sýpce v Plasech – *Kukátko* 1994, z tabulového skla a provázku, v Trnavě – *Jiná rovina* v synagoze, *Hraloly V* z roku 1997 v Galerii Sýpka ve Vlkově. V Lochemu v Holandsku v roce 1999 *Lávka* opět z tabulového skla a haluzí.

Několik let žil se svou ženou Renatou v Hranicích na Moravě, kde také vznikly prvotní dřevěné instalace v krajině kol. roku 1988-89.

OBRÁZEK 75 PRVNÍ REALIZACE V KRAJINĚ, UHŘÍNOV U HRANIC, NEDOCHOVANÉ. (FOTO JAN AMBRŮZ 1989)

V roce 2004 dostavěl dům na pozemcích na okraji rodných Šarov, kam se také následně s celou rodinou přestěhovali.

Tomuto místu začal věnovat velkou pozornost a znovuobjevoval místa, která znal z dětství. Velké dřevěné krajinné instalace vytváří právě v okolí Šarov. Toto místo se stalo katalyzátorem a hlavním těžištěm současné polohy *Ambrůzovy* tvorby. Na pomezí výtvarných a environmentálních aktivit se jeví i výsadba dlouhých alejí stromů, obnova vytváření cest a průchodů krajinou.

Je svébytnou osobností vesnice a chovatelem stáda ovcí.

Praha, Rožnovské sochařské léto 98, MK Galerie, Rožnov pod Radhoštěm, 1999 - Kov, sklo, kámen, prostor, Galerie výtvarného umění, Ostrava, Jan Ambrůz - instalace, Galerie Langův dům, Frýdek-Místek, 2001 - Čtvero ročních období, Kostel sv. Václava, Dům umění, Opava, 2003 - Sklo, Galerie Šternberk, Šternberk, Opaque, Galerie ARS, Brno, 2013 Galerie Kabinet T, Zlín

ARCHITEKTURA

Na pozemku na okraji Šarov se rozhodl postavit nový dům podle svého návrhu, kde akcentuje vliv krajiny a prostředí. Po náročném vyčištění svažitého stinného pozemku od náletů dřevin mezi lety 2000 – 2005 dokončil dřevostavbu jednopodlažního podlouhlého jednolitého bloku o rozměrech 600 x 600 x 2200 cm. Dřevostavba se subtilními stěnami a mírně svažitou střechou směřuje hlavním vstupem proti svahu. Jedna třetina domu je scelena do místnosti ateliéru přesahující přes první patro. Obytnou část *Ambrůz* rytmitizuje podlouhlými jednoduchými okny. Detaily budovy jsou řešeny střídmě, nenápadně. Blokovitá vstupní terasa vystupuje z bloku stavby. Balkon pak tvoří zastřešení nad vstupem. Autor domu počítá s neustálým kontaktem s okolní krajinou. Kouzelné odlesky pasoucích se ovcí pozorujeme ve sklech oken, procházíme-li se interiérem. Ten je strohý. Využívá praktické užité stavební materiály. Středem spodní hlavní místnosti, která slouží jako kuchyň a obývací pokoj, vede dřevěné schodiště bez zábradlí. V horní části se pak nachází tři místnosti sloužící jako ložnice a pracovny. Koupelny pak můžeme najít v přízemí i v prvním patře.

Mezi obývací částí a ateliérem nalezneme technické místnosti. Dům je vytápěn krbem. Samotný plášť domu obložil *Ambrůz* neošetřeným řezaným dřevem.

OBRÁZEK 76 POHLED NA POZEK JANA AMBRŮZE OD VSTUPU. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2012)

OBRÁZEK 77 POHLED NA DŮM JANA AMBRŮZE Z PŘÍCHOZÍ STRANY. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2006)

OBRÁZEK 78 DETAILS DOMU. OKNO DO ATELIERU, ZÁBRADLÍ TERASY NAD VSTUPEM. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2006)

OBRÁZEK 79 NOČNÍ POHLED NA DŮM. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2006)

OBRÁZEK 80 SLEPICE NA ZÁPRAŽÍ DOMU. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2013)

Hned při vstupu na rozlehlý pozemek uvidíme půlkruhovitou budovu z vlnitého plechu a dřevěného obkladu. Drobná patrová stavba slouží jako *ovčín* ve své spodní části, v horním prostoru se ukládá seno. Dřevěný obklad budovy je oplášťován nepřiřezávanými dřevěnými deskami. Dnes jsou na dřevěné stěně umístěny také budky pro ptáky a funkční nářadí.

OBRÁZEK 81 SENÍK, JAN AMBRŮZ. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2012)

OBRÁZEK 82 SENÍK – OVČÍN. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2006)

OBRÁZEK 83 ZADNÍ STRANA OVČÍNU. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2014)

OBRÁZEK 84 SUCHÝ ZÁCHOD. (FOTO JAN AMBRŮZ 2006)

OBRAZEK 85 SKLENÍK. CELEK A DETAIL UCHYCENÍ SKEL NA DŘEVĚNOU KONSTRUKCI. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2007)

OBRAZEK 86 SKLENÍK. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2014)

OBRAZEK 87 POHLED NA PASTVINU ZA DOMEM JAN AMBRŮZE. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRÁZEK 88 POHLED NA RYBNÍKY A VÝLOV KAPRA. (FOTO JAN AMBRŮZ 2013)

O několik metrů dál stojí od roku 2007 skleník ve tvaru položeného čtvrt válce. Je zde využito vrstvení tabulového skla na dřevěnou konstrukci o rozměru 300 x 600 x 300 cm.

Za domem se pak nachází drobná stavba suchého záchodu, který není využíván.

Pozemek je oplocen dřevěným nízkým hrazením. V bezprostředním okolí domu se nachází tři malé rybníčky, které jsou napájeny z přilehlého potůčku.

3.2.2. STUDENTI A DALŠÍ AUTOŘI

Vždy jsem velmi oceňovala *Ambrůzovu* otevřenost zvát si své studenty k sobě domů. Vnímala jsem to jako otcovskou starostlivost a obrovskou toleranci. Velmi si vážím i přijetí jeho manželky Renaty, která se o nás vždycky starala, napekla koláče, uvařila guláš z ovce.

To však není to podstatné. Pro studentku a troufám si říct, že to tak vnímali i ostatní, bylo vidět, s jakou odhodlaností a sveřepostí pedagog pracuje. Jaké hluboké zanícení pro věc a pro tvorbu má. S jakou neústupností čelí kritice místních. Zároveň jsem velmi vděčná za to, že mi pomohl zrealizovat tak velké projekty, jako byla *Křížová cesta* a *Kaple*, které přesahovaly rámec studia.

Oldřich Morys zde našel útočiště. V sadech nad vesnicí vytvořil ze suché trnky deskovitou subtilní sochu. Zbudoval studánku, která po něm byla pojmenována.

Na pozemku *Jana Ambrůze* nalezneme také betonový domek – vodárnu – kterou zrealizoval *Ladislav Plíhal* v rámci ateliérové výstavy *Beton* v roce 2006. Na pasekách, kde se pasou ovce, nalezneme instalované *Hvězdy* v hloží.

Studenti ateliéru Jana Ambrůze byli často nápomocni při vysazování stromů, hrabání sena. Vnesli nový pohled na vesnici drobnými akcemi, jako byla například akce na jednom z billboardů u cesty *Jany Rynchenbacherové a Matěje Řízka*.

V současné době se studenti ateliéru zabývají *Napajedly*, která by měla vzniknout v údolí na betonových patkách – pozůstatcích původního socialistického zemědělství.

4. REALIZACE V KRAJINĚ

Tato kapitola do detailů popisuje veškeré aktivity *Jiné krajiny*. Chronologicky seřazené jsou zde jednotlivé kroky od návrhů po instalaci jednotlivých objektů, soch, vysazení stromů. Zachycuje rovněž odkazy na korespondenci, která je přiložena na konci textu. Tato forma byla zvolena vzhledem k touze o zachycení děje – příběhu, který prostupuje místem. Může tak dobře ilustrovat nejen umělecký zápas, ale také proces, který následuje. Zdlouhavé domlouvání se s vlastníkem a uživatelem pozemku. Vyřizování potřebných povolení. Korespondence zachycuje myšlení úředníků i obyčejných lidí, kteří jsou do našeho příběhu zapojeni a jsou s *Jinou krajinou* konfrontováni.

4.1. Bod, linie, plocha, akce

Přemýšlíme-li nad objektem v kulturní krajině, je naprosto nezbytné dodržovat odstup, udržet si nadhled a vnímat širší vztahy. Dokonalé poznání místa – historie, lidí, zvyků, přírodních poměrů – může vést k dobrému výsledku. Nejen sochařské objekty by měly být navrhovány pro konkrétní místo, případně velmi citlivě umísťovány.

BODY jsou v tomto případě jednotlivá místa, která jsme si vybrali pro sochu, instalaci, nebo také jednotlivý strom. Jsou to pevné body v krajině, které poutají pozornost a obvykle k nim směřují cesty. Umístěním uměleckého díla povyšujeme dané místo minimálně mírou zájmu, ale má často specifický význam, funkci. Tyto body se stávají mnohaletou součástí zvoleného prostoru. O to citlivěji a nadčasově by mělo vést naše uvažování. Body v krajině jsou nesmírně důležité. Jsou orientačními body, rytmezují krajinu, zvyšují její jedinečnost.

K bodům v krajině vedou cesty. Cesty propojují jednotlivá místa. Jsou to spojovací užité **LINIE** krajiny. Tyto linie v sobě nesou příběh lidí, kteří po ní chodí v průběhu času. Krása těchto čar je také v tom, že vznikají a zanikají se svou potřebou. Tyto spojnice vznikají přirozeně v místech, kde to terénní plošky umožňují. Berou v potaz přírodní zákonitosti a návaznosti. V současné době se snažíme o znovuoživení cest v lokalitě Šarovy. V dnešní době se neobjevují pohnutky praktické a pracovní, ale spíše rekreačního charakteru. To vyplývá z rytmu současného života a potřeb obyvatel, které se za posledních padesát let velmi proměnily. Linie mohou být pouhými stezkami ve volném prostoru udržovány chůzí. Nebo naopak mohou být podpořeny linií stromů či stromořadím. Již naši předci spatřovali nesporné výhody takové výsadby, která určuje a v krajině fixuje cestu, stromy, poskytuje stín v parném počasí. Druhá skladba listnatých stromů je volena s ohledem na užitek svých plodů či květů.

Body a linie protkávají krajinu svébytnou sítí struktur a plošek, které vytvářejí nezaměnitelný charakter území. Vytváří jedinečné **PLOCHY**, jejichž krásu objevíme často až z vyvýšeného místa, kdy začneme jednotlivé části chápat v souvislostech.

Jedinečný život místům dodává přítomnost člověka, který má moc přetvářet i větší celky prostoru, a tím ho ovlivňovat. Jednotlivé lidské počínání nejrůznějšího charakteru od užitého, jako je zemědělství, po rekreační, lidové a duchovní či umělecké projevy, vnímám jako **AKCE**. Je to děj, který ovlivňuje dané území.

Mapa projektu *Jiné krajiny* KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ ukazuje komplexní uvažování nad danou lokalitou. Jsou na ní zaznamenány jednotlivé dobře patrné body – místa, linie stezek a chodníků – které jako celek vytváří jedinečnou plochu – matici krajiny – kterou strukturují.

Jednotlivé vstupy do krajiny, tedy i výsadba stromů, nepopíratelně mění a znovudefinuje podobu místa. Tyto cílené výsadby vnímám také jako projev umělecký. Vnímám kvalitu, rozsah uvažování, které vede k pochopení prostoru a jeho naplňování.

Jan Ambrůz ke krajině Šarov (2013): „...Kulturní krajina je poněkud složitější struktura. Utvářeli ji lidé, kteří hledali její optimální využití s velkým respektem ve vzájemném souladu.

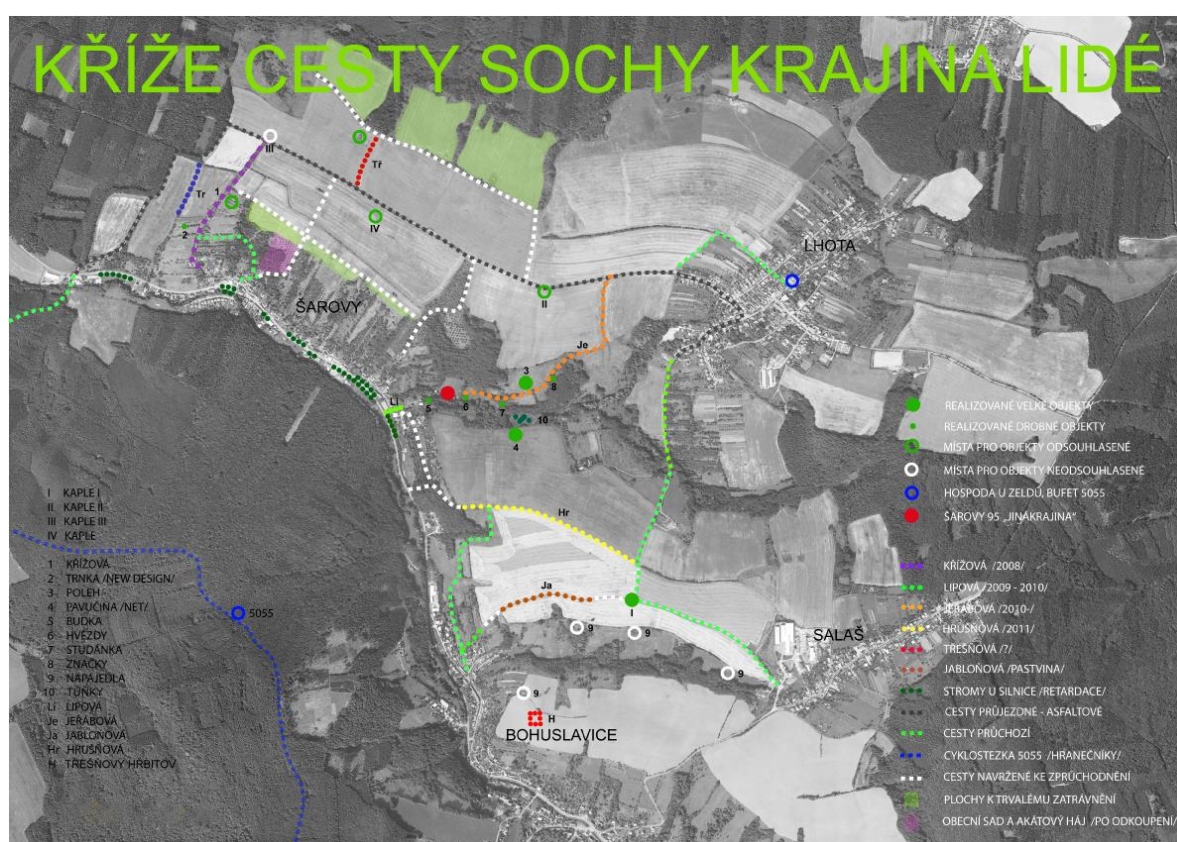

Jaký soulad je nyní?

Žádný!

Krajina se parcelizovala na výrobní plochy a opuštěný prostor, divočinu /možná i perspektivní novou divočinu/, která je záměrně zneprístupňována.

V této situaci je velmi pofiderní vydávat v takto jednostranně parcelizované krajině její údržbu za kulturní, kdy samotná "údržba" se omezuje na ony efektivní výrobní plochy bez jakékoliv kulturnosti, kdy historická struktura kulturní krajiny a její lidé přestali komunikovat."

OBRÁZEK 89 MAPA CELÉHO PROJEKTU KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ

**OBRÁZEK 90 HRABÁNÍ SENA V SADECH STUDENTKAMI FAKULTY ARCHITEKTURY VUT V BRNĚ.
(FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)**

OBRÁZEK 91 SUŠENÍ SENA, DOKONALÉ POZNÁNÍ MÍSTA. (ARCHIV JINÁKRAJINA 2012)

4.2. KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ – PROJEKT JINÉKRAJINY

Jak už sám název projektu *Jiné krajiny* napovídá, týká se *křížů, cest, soch, krajiny a lidí*.

Pod slovem KŘÍŽE, které je voleno právě v množném čísle, se skrývají nejen ty kříže křížové cesty, ale především historické ukotvení, minulost, kterou si s sebou každé místo nese. Příběhy, které se v Šarovech odehrály. Samotný symbol kříže má mnohé významy. Je to mystický symbol, kterému naše euroamerická kultura rozumí v nejrůznějších spojeních³⁶. „Kříže krajiny“ by zde mohly být také obrazně popsány jako jho, které si sebou vláčí paměť.

Jednotlivé CESTY, které jsou obnoveny, nacházejí ztracené poznání místa. Cílem pro konkrétní místa a vytipované body v krajině je vytvářet současné výtvarné intervence, například v podobě SOCH. KRAJINU vnímat jako jedinečnou ucelenou matici s nejrůznějšími nároky svých obyvatel, tu pak kultivovat co nejcitlivějším způsobem.

Pochopit a vytvářet příběh lidí, kteří zde žijí. Jak nás tvorů samotných, tak místních a návštěvníků.

Snaha je o hlubší rozměr intervence než jen vytváření popisnosti. Forma sdělení musí následovat obsah. Umění by nemělo hledět na rozhled a znalosti svých diváků, má mířit vždy víš, protože právě tím obohacuje. Umělecké vstupy mají reflektovat dobu, ve které vznikají, mají být současné. Zároveň se ve svém vyznění nesmějí podbízet a jít naproti znalostem diváka. Jan Ambrůz, jeho studenti, tedy i já, se vyjadřujeme v minimálních formách. Minimální poloha umění se přibližuje právě nehmatatelnosti a křehkosti myšlenek. Nedává návod a zároveň umožňuje vyniknout okolní organické kráse krajiny. Dává prostor k zamyšlení, nikoho nenutí. Kvalita uměleckého vstupu, i když divák ji třeba nemusí vidět, dává další rozměr životu. Vypovídá o dnešní době a společnosti.

---

³⁶ římská číslovka, čínským znakem pro 10 je 十, u jmen osob se používá jako znak pro úmrtí (†), v jízdním řádu se používá jako znak pro neděli (+) - resp. pro den pracovního klidu, v matematice se užívá jako symbol pro sčítání (+) a násobení (x), velké přeškrtnutí textu ve tvaru kříže označuje, že má být text smazán nebo je chybně, znak kříže či dvojitého kříže má dopravní značka označující železniční přejezd a křižovatku, znak kříže může také znamenat nějaký obecný „zákaz“, křížky na plánech či na mapách pak označují jednotlivé kóty či geodetické body, slovo křížek také v hovorové mluvě někdy označuje desetiletí věku osoby.

4.2.1. ROK 2007

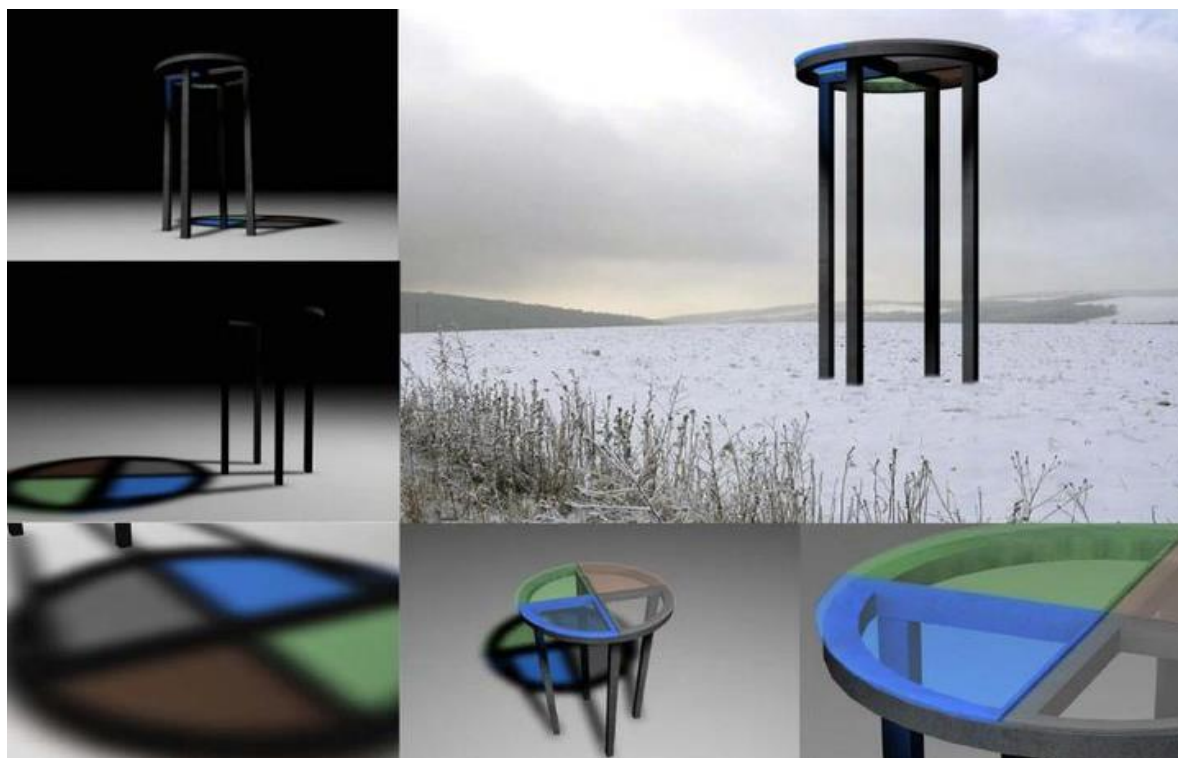
VYPRACOVÁNÍ KONCEPCE PROJEKTU, HLEDÁNÍ MÍST PRO PRVNÍ KRAJINNÉ OBJEKTY - KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ

V době po dokončení domu a přestěhování se do Šarov natrvalo navazuje Jan Ambrůz v návrzích na své dřívější realizace v krajině. Zpočátku jsou to vizualizace možných řešení objektů z kovu a skel. Hledá však pevnější ukotvení ve vztahu k místní krajině a nachází ji v definování a utvoření občanského sdružení *Jinákrajina* se svým projektem KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ. V textech zakládajících stanov přesně definuje své snahy a možnosti vstupů do krajiny. Hledá vhodné pozemky pro sochařské realizace. Domnívá se, že nejsnadnější a logickou cestou je spolupráce s obcí. Nicméně se ukazuje, že přístupní jsou spíše soukromí vlastníci než státní aparát.

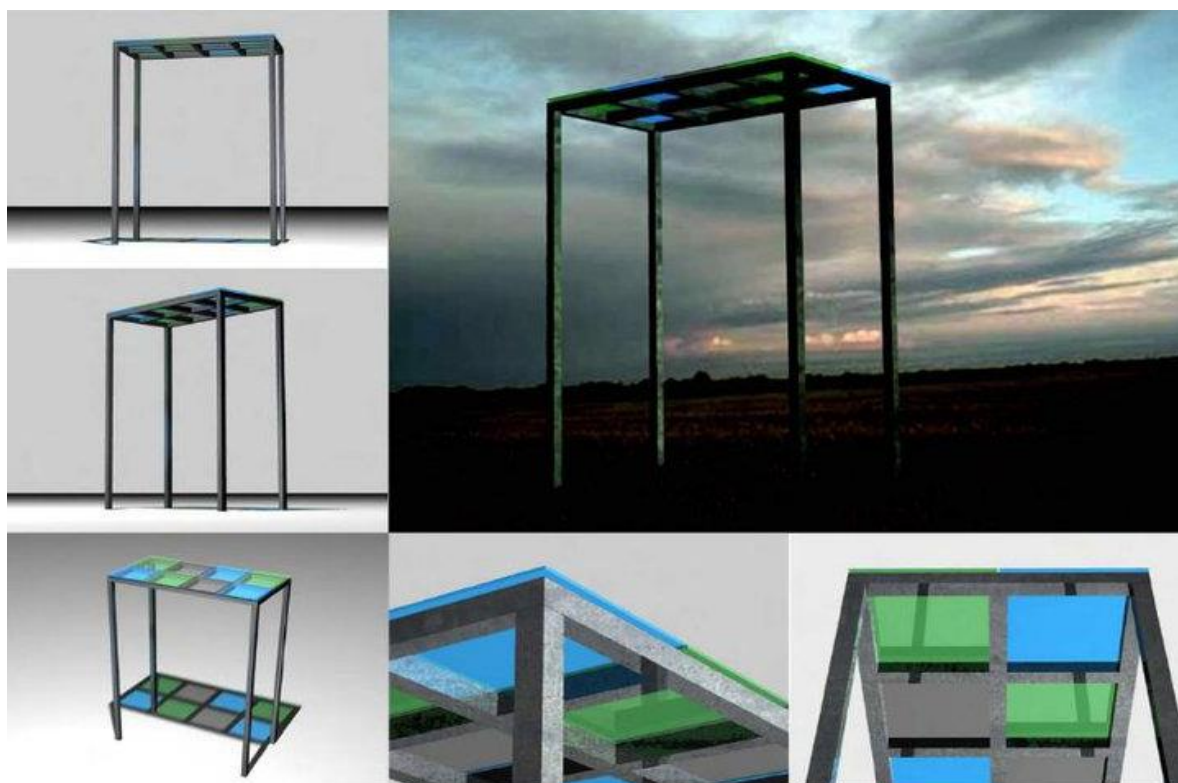

OBRÁZEK 92 PRVNÍ NÁVRHY KAPLE JAN AMBRŮZ (2007).

Vznikají návrhy **KAPLÍ** v krajině, které svým rozměrem reflektují rozměry současné zemědělské krajiny s velkými lány, mají být věnované jeho rodičům. Sochy jsou navrženy z kovu a barevných skel, přes které dopadá barevné světlo na zem. Mají až mystický charakter. Nevedou k nim cesty, v návrhu stojí uprostřed polí. Člověk do nich může vstoupit a sklem v úzkém průzoru vzhlednout k nebi. Podstatný může být odraz člověka ve skle, ale i pohled na oblohu. Dodnes nejsou z administrativních důvodů zhotoveny. V návrhu vidíme podobu s celistvými pláty, tyčemi a kulatou horní deskou.

OBRÁZEK 93 PRVNÍ NÁVRHY KAPLE – ČTYŘI ROČNÍ OBDOBÍ. JAN AMBRŮZ (2007).

OBRÁZEK 94 PRVNÍ NÁVRHY KAPLE JAN AMBRŮZ (2007).

4.2.2. ROK 2008

Rok 2008 byl pro *Jinoukrajinou* významným z mnoha důvodů. Především se v létě dokončila KŘÍŽOVÁ CESTA. Tato událost přímo souvisí s následujícími vleklými tahanicemi ve vesnici, které vyvrcholily BILLBOARDEM a zničením výsadby lip – LIPOVÁ v roce 2009.

KŘÍŽOVÁ CESTA

Autor: Pavla Kačírková

Materiál: Beton, kov

KŘÍŽOVÁ CESTA popisuje události ve formě čtrnácti zastavení podle starokřesťanské tradice spojené s cestou Ježíše Krista od soudního stolce Pilátova až na horu Kalvárii, kde byl popraven. Výrazové prostředky se zde omezily pouze na specifický tvar kříže, který přejímá obrys lidského těla. Betonová skořepina obepíná tělo tak, že je možné do kříže vstoupit a jím také projít. Jednotlivé zastavení jsou od sebe odlišeny pouze kovovou deskou umístěnou na dolní desce kříže. Křížová zastavení jsou v krajině Šarov rozmístěna na úvozové cestě *Drahovici*, která vede k hřebenové cestě *Vrchovici*. Tato cesta se v minulosti, kdy se obdělávala lokální terasovitá políčka a sady, hojně využívala. Byla páteřním úvozem, který spojoval vesnici a hospodářsky obdělávaný extravilán nad obcí.

Velkou snahou bylo umístit kříže na starém úvoze natolik citlivě, aby se neponičily staleté třešně, které kolem úvozu rostou. Aby nebylo okolí poničeno terénními pracemi a samotná instalace působila co nejpřirozeněji, byly kříže umístěny na betonové sokly ve výšce 1 m. Kolem se proto nemusí kosit tráva, nezarůstají a jsou bezúdržbové.

OBRÁZEK 95 VÝROBA BETONOVÝCH KŘÍŽŮ V BETONÁRCE PREFA KUŘIM. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2006)

Je podstatné si uvědomit, že pokud instalujeme sochu v krajině, potřebuje souhlas majitele pozemku, což nebylo vždy jednoduché. Při jednáních s majiteli a uživateli pozemků jsme se setkávali s přijetím a také odmítnutím. Tuto agendu si vzal na starosti Jan Ambrůz. Z dopisu Jana Ambrůze jedné z majitelek pozemku paní Březinové se dozvídáme o těžkostech při realizaci.^a Na přiloženém obrázku katastrální mapy je patrné, kolik majitelů bylo nutné oslovit. Nakonec se podařilo citlivě se dohodnout na přesném rozmístění a v letních měsících roku 2008 došlo k instalaci, při které pomáhali také studenti ateliéru Socha II.

Na začátku Křížové cesty je umístěna deska s věnováním místním obyvatelům, kteří obhospodařovali tento úsek země. Závěr Křížové cesty, i vzhledem k funkčním nárokům na křížovou cestu, by měl být ukončen kaplí. Zatím zůstává toto prostranství pouze v návrhu, vzhledem k neochotě místních úřadů poskytnout povolení. Zde příkládám dopis starostovi Šarov, kterému předcházelo osobní jednání, o poskytnutí pozemku, na kterém by podle návrhu měla stát KAPLE III.^b Dodnes nevyslyšeno.

KAPLE III by se tak stala součástí souboru Kaplí, které jsou v dané lokalitě Šarovy Lhota Salaš naplánovány k realizaci, z nichž stojí pouze jedna a to KAPLE I (z roku 2010).

Dlouhou dobu trvalo, než tuto Křížovou cestu místní přijali. Velkou radost nám udělalo pak první opravdové využití Křížové cesty k liturgickým úkonům. První Křížovou cestu iniciovali obyvatelé sousední obce až o čtyři roky později. Od té doby ji využívají v období postní doby před Velikonocemi.³⁷

---

³⁷ V této oblasti se nachází ještě jedna novodobá Křížová cesta a to v Bukovanech u Kyjova. Autorem této křížové cesty je *Lubomír Jarcovjak*. Iniciátorem byl tehdejší starosta Zdeněk Slováček, *kteřý nakonec podpořil realizaci pozemku jako soukromá osoba na vlastním* pozemku naproti kapličky zasvěcené svaté Anně. Křížová cesta má lapidární podobu geometrických těles v různých vztazích naznačující příběh Křížové cesty. Svým umístěním však nevychází příliš vhodně. Jednotlivá zastavení jsou umístěna na betonových soklech, které mohly být úplně vynechány. Zároveň jako celek působí pohled na kopec spíše jako pohled na lyžařský vleč.

Jako zdařilý příklad současné křížové cesty uvádím novodobou křížovou cestu v píseckých horách pojmenovanou Bolesti moderního člověka tvořenou čtrnácti menhiry. Základem projektu jsou především příběhy lidí, kteří si prošli některou

OBRÁZEK 96 INSTALACE KŘÍŽOVÉ CESTY PODÉL ÚVOZU (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2008)

OBRÁZEK 97 KŘÍŽOVÁ CESTA, PAVLA KAČÍRKOVÁ (FOTO JAN AMBRŮZ, 2008)

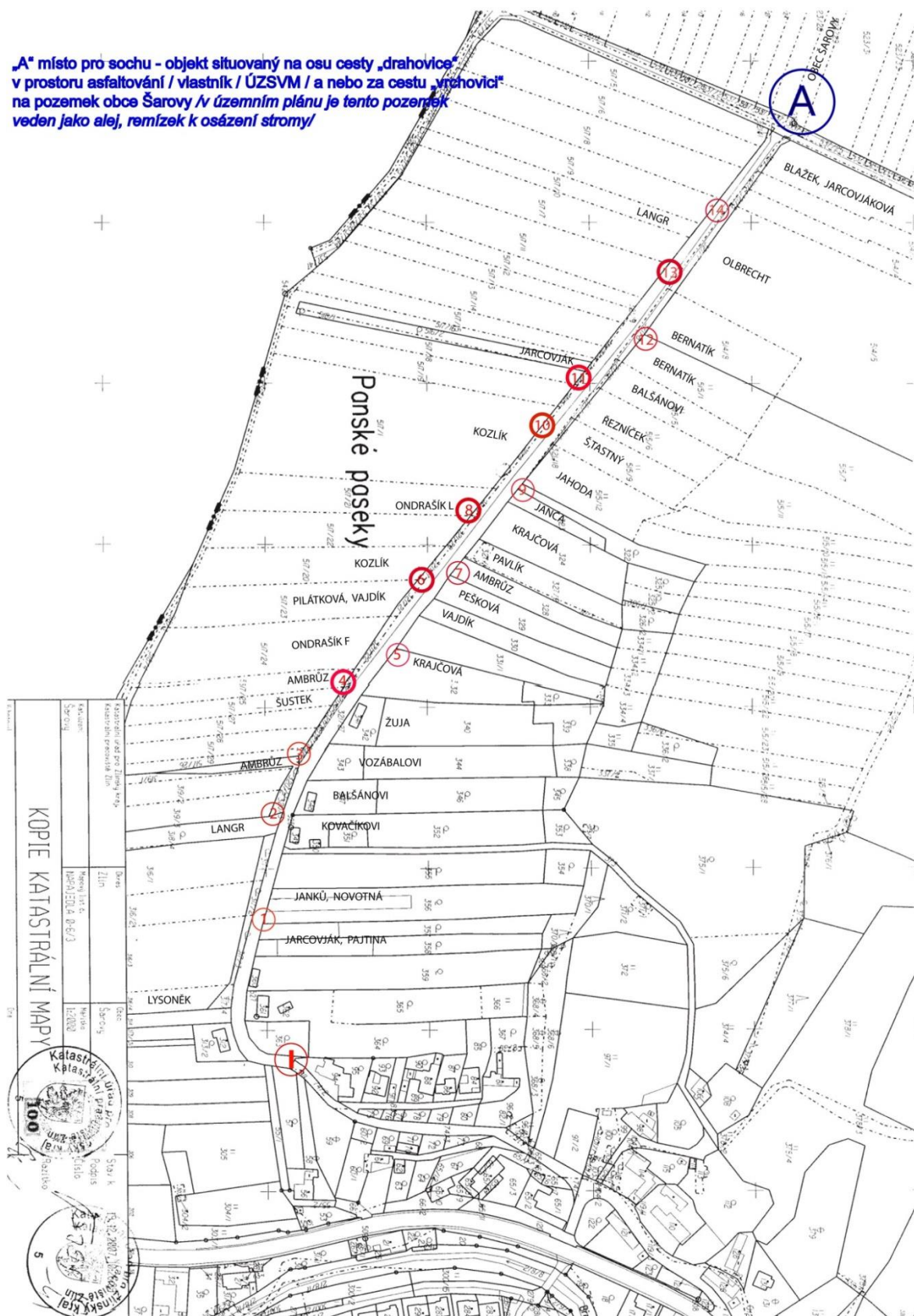
OBRÁZEK 98 KŘÍŽOVÁ CESTA, PAVLA KAČÍRKOVÁ. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2008)

---

ze 14 bolestí současného člověka a překonali ji. Jejím iniciátorem jsou studenti Obchodní akademie v Písku, jsou uváděni jako autoři.

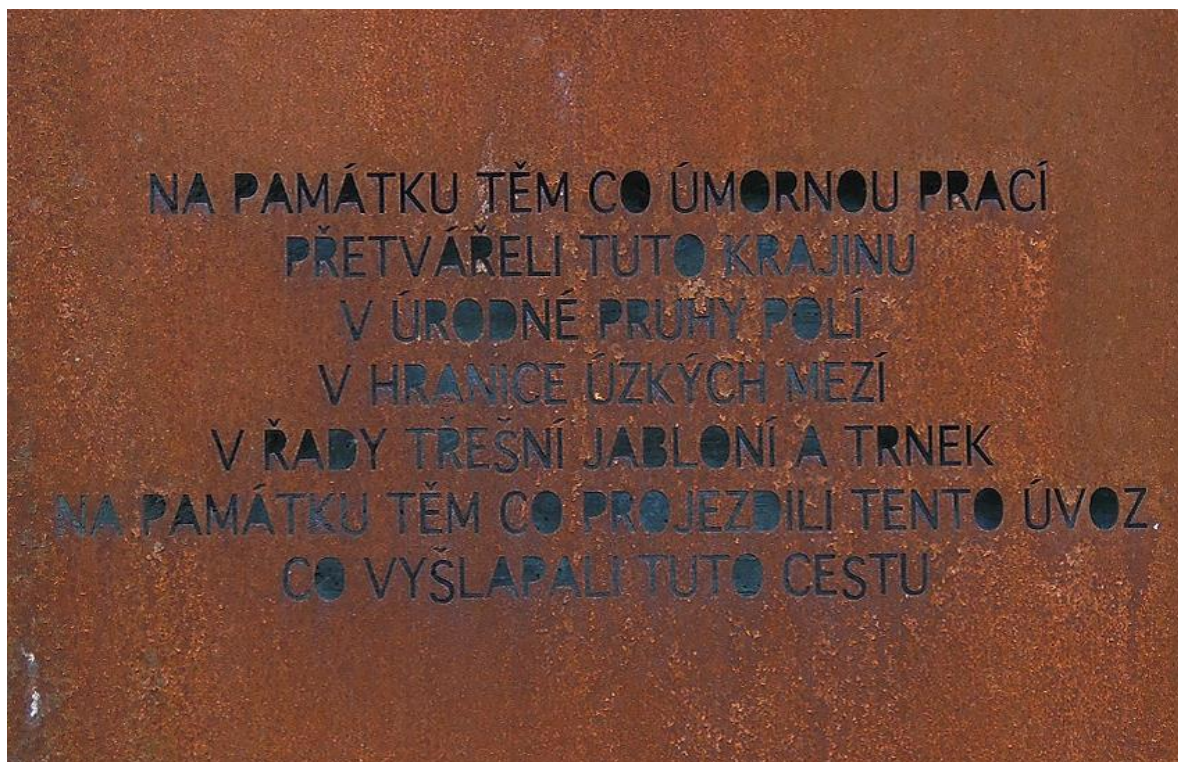

A* místo pro sochu - objekt situovaný na osu cesty „drahovice“ v prostoru asfaltování / vlastník / ÚZSVM / a nebo za cestu „vřehovici“ na pozemek obce Šarovy /v územním plánu je tento pozemek veden jako alej, remízek k osázení stromy/

OBRÁZEK 99 BYLO NUTNÉ DOMLUVIT SE S MNOHA VLASTNÍKY POZEMKŮ.

OBRAZEK 100 ÚVODNÍ DESKA PŘED VSTUPEM NA KŘÍŽOVOU CESTU. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2011)

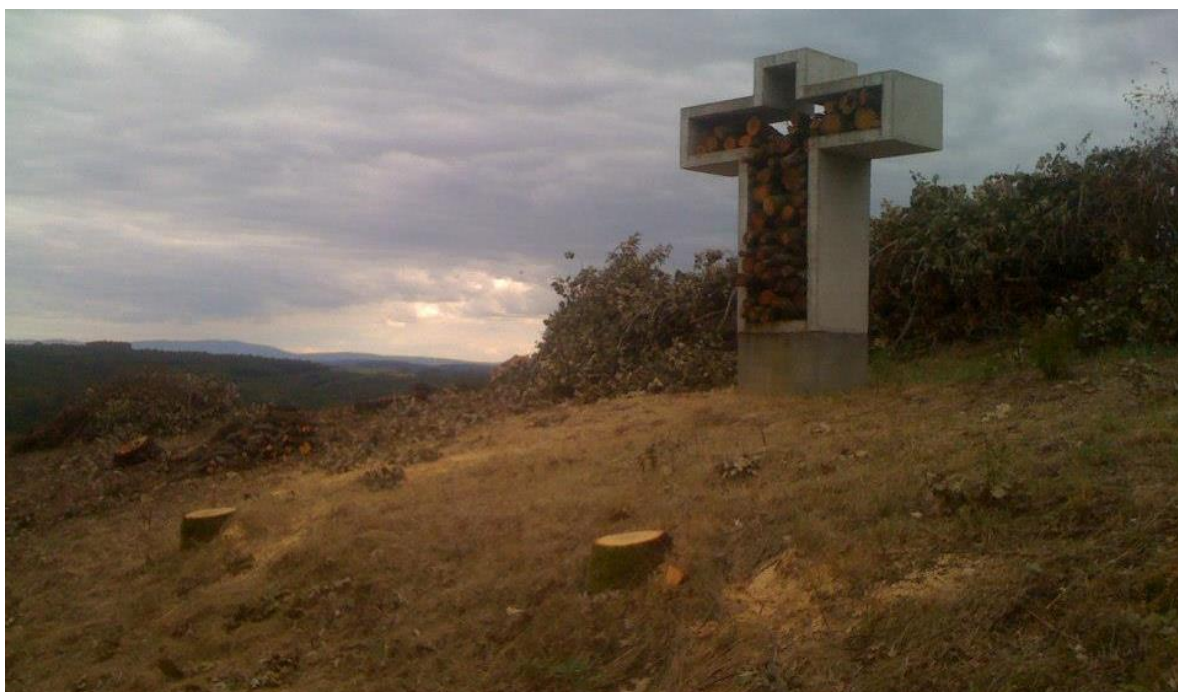

OBRAZEK 101 POHLED NA ÚVOZOVOU CESTU. (FOTO JAN AMBRŮZ, LEDEN 2009)

OBRÁZEK 102 BRUCE CHAO, PROFESSOR RHODE ISLAND SCHOOL OF DESIGN, USA. (FOTO VERONIKA PŘIKRYLOVÁ, 2011)

OBRÁZEK 103 ÚPRAVA OKOLÍ KŘÍŽE JE TAKÉ NA JEDNOTLIVÝCH MAJITELÍCH POZEMKU. ZDE DOŠLO K VYKÁCENÍ DUBŮ U JEDNOHO ZE ZASTAVENÍ. (FOTO JAN AMBRŮZ, ZÁŘÍ 2012)

NEW DESIGN

Autor: Oldřich Morys

Matriál: Suchá trnka

Během roku 2008 probíhalo kolem cesty *Drahovice* velké čištění starých ovocných sadů zarostlých náletovými bylinami. Tehdejší student *Oldřich Morys* při čištění těchto sadů také pomáhal. Některé ovocné stromy byly suché. Sad se prořezával a kultivoval. Zde se zrodil nápad *Moryse* na přetvoření mrtvého stromu.

Využíval při něm princip řezání dřeva na desky. Tento úkon však neprováděl motorovou pilou na pokáceném stromě, ale na stále zakořeněném. Vznikla tak proměnlivá kresba linek z haluzí a kmene. Vytvořil se jedinečný kontrast mezi subtilní křehkou kresbou ovocného stromu, který již neplodí, ale přináší údiv nad dokonalou pevností díky jedinečné struktuře růstu dřeva, a starými stromy obtěžkány plody. Pozoruhodné je, že dodnes stojí na svém místě a přečkala několik zim bez úhony.

OBRAZEK 104 NEW DESIGN POD SNĚHEM. (FOTO JAN AMBRŮZ, LEDEN 2009)

OBRÁZEK 105 NEW DESIGN, OLDŘICH PŘI PRÁCI. (FOTO JAN AMBRŮZ)

BILLBOARD

Iniciativa Jana Ambrůze

Reakce na zmanipulovanou anketu obecního úřadu o oblibě Křížové cesty.

Závěr roku byl v Šarovech stále ve znamení dohadů okolo KŘÍŽOVÉ CESTY. Starosta obce Josef Gajdůšek ke snaze Jana Ambrůze o podporu Jiné krajiny a tím i Křížové cesty v rovině formálního přijetí a umožnění realizace širšího projektu pro obec pro Slováký deník uvedl: „Pan Ambrůz za námi přišel na obecní úřad s tím, že by tu chtěl udělat křížovou cestu. Dokonce si donesl náčrtek, kde přesně by měly kříže stát. Vyjádření k jeho žádosti jsme mu nedali hned, pozvali jsme ho na veřejnou schůzi, kde se obyvatelé mohli svobodně vyjádřit, jestli zde jeho díla chtějí. Výsledek hlasování prý ukázal, že téměř devadesát procent lidí bylo proti. Na základě toho pak úřad odmítl jeho práci zaštitit.“³⁸

Bylo to setkání s výhradním nepřijetím a nepochopením projektu „KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ“ na katastrech obcí Šarovy, Lhota, Salaš a Bohuslavice u Zlína.

Pozorovali jsme absolutní nezájem o projekt a případné bližší vysvětlení. Kříže svým netypickým materiálem odrazovaly místní účastníky schůze natolik, že nedokázali přijmout současné moderní pojetí Křížové cesty a došli k nepochopitelnému závěru.

Starosta dal o záměru hlasovat a ze všech zúčastněných hlasovalo 90% proti. Toto hlasování bylo překrouceno ve vyjádření starosty na relevantní anketu, která zahrnovala 100% obyvatel Šarov, kteří schvalují dílo jen v 10%.

---

38 Obyvatelé Šarov nechtějí křížovou cestu, Slováký deník, 22. 11. 2008, str. 3

Obyvatelé Šarov nechtějí křížovou cestu

I přes zjevný nezáměr místních lidí se šarovský umělec Jan Ambrůz nevzdává a bojuje za dokončení svého projektu

HANA MINÁŘIKOVÁ

Šarovy/ Zasažení betonových křížů a plánované umístění kovových soch se skleněnými prvky v Šarově na Zlínsku narazily. Stavba křížové cesty, která je dílem sochaře Jana Ambrůze a jeho studentky Pavly Kačírkové, se totiž neshodla s pochopením většiny obyvatel vesnice.

Umělec se před časem rozhodl rozšířit do okolí vesnice několik monumentálních děl. S žádostí o pomoc při realizaci svého rozsáhlého projektu se obrátil na místní obecní úřad. Reakce zastupi-

telstva však byla odmítavá. „Pan Ambrůz za námi přišel na obecní úřad s tím, že by tu chtěl udělat křížovou cestu. Dokonce si donesl náčrtek, kde přesně by měly kříže stát,“ uvedl starosta obce Josef Gajdůšek.

„Vyjádření k jeho žádosti jsme mu nedali hned, pozvali jsme ho na veřejnou schůzi, kde se obyvatelé mohli svobodně vyjádřit, jestli zde jeho díla chtějí,“ upřesnil starosta.

Výsledek hlasování přý ukázal, že téměř devadesát procent lidí bylo proti. Na základě toho pak úřad odmítl jeho práci zaštitit.

Umělec tvrdí, že lidé se ani bližší nezajímali, o co se vlastně jedná a projekt zamítli. „Viděli pouze moderní sochy z neobvyklého materiálu a aniž by se zamysleli nad ideou projektu, došli k nepochopitelnému závěru,“ povzdechl si Ambrůz.

I přes poměrně moderní materiály, které s přírodou zdánlivě nesouvisely, přý bylo hlavní vizi jeho díla přivést lidi zpět ke kořenům a k přírodě. „Původně jsem chtěl do místní krajiny zapracovat jen čtyři sochy. Když však skončila výstava na brněnském Špilberku a moje studentka Pavla řešila, kam umístit svých čtrnáct křížů, rozhodl jsem se je přidat ke svému projektu.“

„Měl jsem takovou představu, že křížová cesta, kterou

bych z nich vytvořil, bude zakončena právě těmito objekty. Ani to však názor lidí nezměnilo,“ popisoval Jan Ambrůz.

„Lidé se ani bližší nezajímali, o co se vlastně jedná.“

Jan Ambrůz, autor díla

Důvodem, proč se křížová cesta lidem nezamlouvala, byl podle starosty kromě jejího monstrózního vzhledu také fakt, že míří odnikud nikam. „Místní obyvatelé nedovedli pochopit, proč vede tato cesta nějakou polní pěšinou, když zde máme kapličku, na kterou by klidně mohla navazovat,“ objasnil Gajdůšek.

Umělec se hájí tím, že touto cestou nechtěl symbolizovat víru jako náboženství, ale víru člověka v život, přírodu a minulost.

Když byl místním zastupitelstvem už po několikáté odmítnut, rozhodl se projekt uskutečnit na vlastní pěst. „Obešel jsem vlastníky pozemků, na kterých jsem chtěl kříže vztýčit. Někteří souhlasili, jiní ne. Byl to běh na dlouhou trať,“ povzdechl si Ambrůz.

Kříže však nakonec stojí. Nyní ještě sochař vyřizuje stavební povolení a současně už hledá způsob, jak umístit šest a půl metru vysoké železné objekty, které by měly být zakončením křížové cesty.

„Jsou to spíše stavby, člověk do nich bude moci vstoupit a sklem v úzkém průzoru může

vzhlednout k nebi. Podstatný může být odraz člověka ve skle, ale i pohled na oblohu,“ vysvětlil umělec.

S instalací však čeká další problémy. „Umístění objektu bude nejobtížnější, protože místo pro jeho osazení je na obecním pozemku. I přes opakovanou žádost mi nebylo vyhověno,“ postěžoval si sochař.

Starosta na to reagoval tím, že pouze tlumočí názory lidí.

Mnoho z oslovených obyvatel Šarov potvrdilo, že se jim kontroverzní díla nelíbí. Nikdo se však k tomuto názoru nechtěl veřejně zmínit.

Naopak například Oldřich Rochovanský se za umělce postavil. „Byl jsem pro, pokud tento projekt finančně nezatíží obec a to se nestalo,“ konstatoval.

OBRAZEK 106 SLOVÁCKÝ DENÍK - SOBOTA 22.11.2008 - OBYVATELÉ ŠAROV NECHTĚJÍ KŘÍŽOVOU CESTU, STR.3.

Smyšlené výroky o anketě vyvolaly ze strany *Jiné krajiny* odezvu ve formě BILLBOARDU, který nechal Ambrůz umístit na plakátovací plochu na začátku vesnice ve směru jízdy od Zlína. Billboard měl z jedné strany vyfocený kříž s nápisem: „10% obyvatel Šarov Vás vítá“. Druhá strana byla polepena starou fotografií místního sedláka při vláčení pole koňmi.

Billboard byl u cesty umístěn během vánočních svátků. Vyvolal pochopitelně ostrou reakci. Hned na druhý den muži ze Sboru dobrovolných hasičů připsali na uvítací billboard 0. Starosta však byl natolik pobouřen, že přinutil firmu poskytující plakátovací plochu pro tento billboard, aby byl přelepen a odstraněn s pohrůžkou, že by firmě byly veškeré plakátovací plochy v obci zakázány. Billboard byl odstraněn.

OBRAZEK 107 BILBOARD UMÍSTĚNÝ PŘI PŘÍJEZDU DO ŠAROV. (FOTO JAN AMBRŮZ 25. 12. 2008)

Při této akci šlo především o to upozornit místní obyvatele na špatné rozhodování místního úřadu. Na vytváření lživých anket a podsouvání svého názoru druhým. Zároveň se podařilo vyprovokovat debatu o reklamních poutacích, které lemují cestu obce v hojném počtu. Přesto je zarážející, že tento nenásilný obsah byl shledán závadným natolik, že byl odstraněn. Naopak všichni známe, jak agresivní a pobuřující jsou jiné komerčně zaměřené reklamy. Ty jsou naopak radnicí povoleny.

OBRAZEK 108 DRUHÁ STRANA BILLBOARDU. (FOTO JAN AMBRŮZ, 25. 12. 2008)

4.2.3. Rok 2009

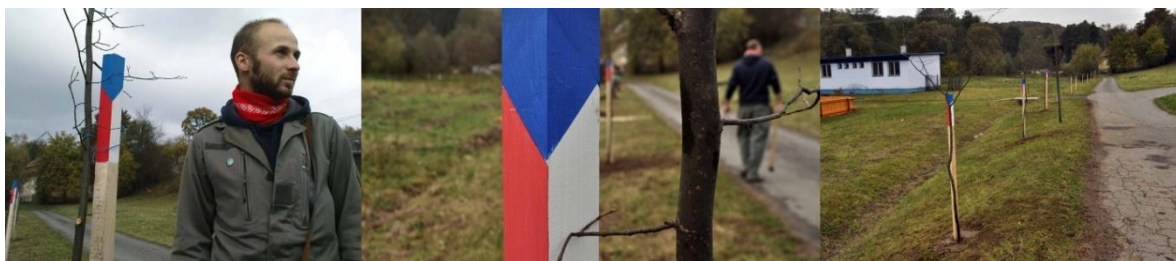
Rok 2009 nezačal příliš radostně. V prvních lednových dnech došlo k odstranění nevíтанého BILLBOARDU. Definitivně se přerušilo stavební řízení pro povolení krajinných Kaplí Jana Ambrůze. Trochu optimismu do počínání vnesla až podzimní VÝSADBA LIP podél pomístní komunikace. Tato iniciativa však byla kvůli udání místní obyvatelky orgány správního řízení zmařena a následně muselo dojít k násilnému odstranění lip.

PŘERUŠENÍ STAVEBNÍHO ŘÍZENÍ PRO SESKUPENÍ KAPLÍ

Jako pokračování vyvolaného konfliktu s místními autoritami se jeví pak náhlé přerušení stavebního řízení na SESKUPENÍ KAPLÍ, které byly navrženy pro území Šarovy. Jsou to právě ony železo- skleněné konstrukce v polích, o kterých je zmínka v kapitole 4.2.1 Rok 2007. To znamená dlouhodobé zmaření.

LIPOVÁ - 20 LIP /27.10.2009/ „LIPOVÁ“

/zničeno 28.4.2010/

OBRÁZEK 109 SÁZENÍ LIP - 27. 10. 2008. (ARCHIV JINÁKRAJINA, 2008)

Problémem nedostatku stromů v obci se *Jinákrajina* zabývá dlouhodobě. Jan Ambrůz obci navrhuje místa, která se s minimálními náklady k osázení nabízí. Jedno z takovýchto vytipovaných míst se nacházelo kolem pomístní komunikace směřující k rodinným domkům. Již v březnu byl podán návrh na tuto výsadbu.^c Bohužel celou dobu na tuto žádost nikdo neodpověděl. Výsledkem této komunikace mělo být povolení a následné vysazení dvaceti lip k dvaceti letům od sametové revoluce na výročí státního svátku vzniku republiky. Stromy se získaly přesazením z místního lesa jako náletové dřeviny a ošetřeny tak, aby mohly být vysázeny jako samostatné stromy. Za pomoci studentů ateliéru

Socha II došlo v předvečer státního svátku k jejich zasazení. Každá lípa se opatřila kulem, na jehož konci byla namalována státní vlajka. Dvacet lip vysazených v dostatečné vzdálenosti od komunikace vytvořilo linii – stromořadí s názvem Lípy svobody. Během výsadby místní obyvatelka jela tuto činnost udat starostovi, který se hned dostavil a označil tuto výsadbu za vandalský čin. Samotné zastupitelstvo se pak k případu Lípy vyjádřilo 8. 1. 2010.^d Jako argumenty proti výsadbě stromů uvádí pochybná vyjádření o špatné vzdálenosti vysázených stromů, jako velmi špatná se jeví také vlastnost listnatých stromů, a tou je opadávání listů, alergičtí lidé mohou mít problémy v pylovém období a také zpochybňuje vysazené lípy za symboly české státnosti s odvoláním se na rodovou příslušnost těchto stromů k líně americké. Veškeré tyto důvody se nestrannému pozorovateli jeví až jako směšné, uměle vytvářené. Můžeme polemizovat s přesnými vzdálenostmi, ale je podstatné dívat se na místní poměry a podle toho volit četnost výsadby. Nicméně se tento zákaz jeví jako účelový a navazující na předchozí rozpory s Křížovou cestou.

Ze správního řízení následně vyplynul příkaz k odstranění zasazených stromků.

Jan Ambrůz se k tomuto rozhodnutí dvakrát vyjádřil v časopise, který vydává samonákladem pro vesnici.(9. 3. 2010e, a 13. 3. 2010^f)

Následně byl vydán oznam ze zasedání zastupitelstva, který měl v titulu text Lípy vyřešeny.

„Lípy vyřešeny

Obecní zastupitelé uložili Janu Ambrůzovi přemístit bez povolení vysazené lípy do 15. dubna. Protože toto rozhodnutí nerespektoval, provedla najatá firma 11. 5. akci sama, lípy vykopala ze země a vrátila je panu Ambrůzovi.“

O vyostřené situaci svědčí také článek v místním Šarovci.^g Na to Jan Ambrůz v novinách, které roznesl po obci, reaguje na výtky zastupitelů.^h

ZAPOČATA OBNOVA CHODNÍKU MEZI OBCEMI ŠAROVY – LHOTA

Jan Ambrůz pokračuje s pročišťováním pozemků za svým domem a začíná také s obnovou chodníku na Lhotu. Ten byl v minulosti často využíván. Šarované tudy chodili na Lhotu na autobus, který je vozil do práce do nedalekých Otrokovic a Zlína. Především jsou to práce s prosekáváním náletových stromů, srovnávání terénu, který v průběhu let ztratil podobu chodníku. Celé práce jsou pak dokončeny až v roce 2013, kdy je chodník slavnostně otevřen.

OBRÁZEK 110 OBNOVA CHODNÍKU NA LHOTU. (FOTO ARCHIV JINÁKRAJINA, 2009)

4.2.4. ROK 2010

V tomto roce se podařilo v jarních měsících zrealizovat mou KAPLI I, jako závěrečnou magisterskou práci. Pokračovalo se ve výsadbě dřevin a úpravě chodníku na Lhotu.

KAPLE I

Autor: Pavla Kačírková

Materiál: Kov

KAPLE I je první ze tří zamýšlených soch nazvaných Kaple, navrhovaných na vrcholcích šarovských kopců. Při koncepci tří kaplí se počítá mezi údolním dialogem instalovaných soch. Zároveň poslední kaple se má stát i zakončením KŘÍŽOVÉ CESTY dokončené v roce 2008. Z jedné Kaple má být vidět na druhou. Zároveň objekty o velikosti 6m x 2m x 0,018 cm se stávají orientačními body v krajině. Svým měřítkem se mohou rovnat zdejší zemědělstvím využívané krajině s velkými lány zaseté plodiny. Je to spojnice mezi nebem

a zemí a svým protínáním horizontu se vyjevuje jako kříž. Monolitickým tvarem se připodobňuje až k megalitickému tvarosloví se svým mytickým významem.

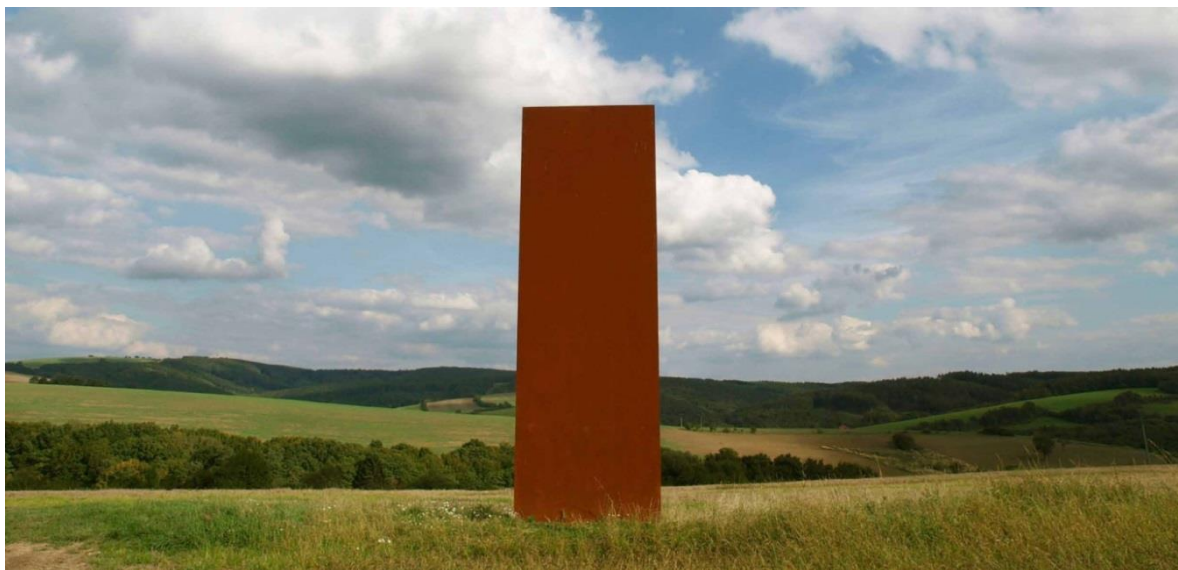

OBRÁZEK 111 VÝKOPOVÉ PRÁCE ZÁKLADŮ. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ)

KAPLE I byla zrealizována jako magisterská závěrečná práce u Salaše u Zlína. Realizačním pracím předcházela odkup pozemku, na kterém Kaple stojí, což obstaral Jan Ambrůz. Následné výkopové a betonářské práce se podařilo obstarat sponzorsky od lokálních firem. Plech byl dovezen z přerovské firmy Montáže a osazen na předem připravené betonové základy. Podařilo se dobře využít vlastnosti materiálu, kdy se tenký list kovu stává až neviditelný, pokud k němu přicházíte cestou od Salaše. Jakmile pak máte možnost obejít si sochu, začne se v celé šíři otevírat. Vnímáte chvění, kývání, které vzniká tím, že se do kaple opírá vítr. Zároveň je materiál dostatečně pevný, aby odolal výkyvům počasí. I svým pohybem ve větru Kaple nenásilně poddává přírodním vlivům. Kaple zároveň ukotvuje bod, který je průsečíkem cest mezi lány. Podařilo se tak upevnit v krajině cesty, které dříve byly využívány a zanikly s hospodařením uživatele pozemku. Od roku 2013 bylo pole kolem Kaple přeměněno v louku, která by měla být následně využívána jako pastvina pro ovce.

OBRÁZEK 112 POHLEDY NA KAPLI I. (FOTO A. BAJÁK, 2010)

OBRÁZEK 113 KAPLE I. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2010)

OBRÁZEK 114 LADISLAV PLÍHAL ŠPLHÁ NA KAPLI. (ARCHIV PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2011)

OBRÁZEK 115 KAPLE I Z PROTĚJŠÍHO KOPCE. (ARCHIV JINÁKRAJINA, 2011)

OBRÁZEK 116 KAPLE I—DETAIL. (FOTO IDA ČAPOUNOVÁ, 2012)

OBRÁZEK 117 KAPLE I, 15. KVĚTEN 2013, NOVĚ ZASETÁ TRÁVA NA PŮVODNÍCH ORNÝCH LÁNECH. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2013)

OBRÁZEK 118 KAPLE I - DRAVCI SI NAVYKLI VYUŽÍVAT SOCHU JAKO BERLIČKU - POZOROVACÍ BOD V KRAJINĚ. (FOTO TAKA TUKA, 2014)

JEŘÁBOVÁ

Výsadba původních jeřábových druhů podél cesty na Lhotu

OBRÁZEK 119 VÝSADBA JASANŮ A JEŘABIN. (ARCHIV JINÁKRAJINA 2010)

Okruh původního růstu jeřábu (či *hruškojeřábu*) byl velmi častý a vytvářel souvislý pás po celé severní polokouli od chladného severu až po subtropy. Donedávna však byl neznalostí považován za neužitečnou dřevinu a jeho výsadba v lese i mimo něj nebyla podporována. Při pohledu do minulosti však zjišťujeme, že některé druhy jeřábů byly považovány za cenné ovocné dřeviny. Dnes mu právem připisujeme podstatnou roli, kterou přispívá k ekologické lesní rovnováze. Je potravou pro ptactvo i divokou zvěř. Je hojně využíván také díky svým mrazuvzdorným vlastnostem a celkové nenáročnosti v půdě po rekultivaci.

Jinákrajina tuto dřevinu využívá k upevnění trasování cesty na Lhotu ze Šarov.

OBRÁZEK 120 POHLED NA JEŘABINOVOU, ZASNĚŽENÁ. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRÁZEK 121 JEŘÁBOVÁ STAV PO ROCE OD NASAZENÍ. (FOTO JAN AMBRŮZ 20. 2. 2012)

OBRÁZEK 122 JEŘÁBOVÁ DVA ROKY PO VÝSADBĚ. (FOTO JAN AMBRŮZ, 10. 6. 2012)

4.2.5. Rok 2011

S úpravami cesty na Lhotu se pokračuje i v tomto roce. Nad vysazenou linií jeřábů, *Jan Ambrůz* staví KUK. Výsadba dřevin pokračuje i na protilehlém kopci pod KAPLÍ a to akcí MY VÁM – VY NÁM, kdy se vysadilo na STO HRUŠNÍ různých druhů. Zároveň je to rok, kdy se podařilo uskutečnit WORKSHOP se studenty architektury VUT v Brně a studenty ateliéru

Socha II FaVU v Brně. Jan Ambrůz vytvořil nenápadné ZNAČENÍ CESTY na Lhotu a Oldřich Morys STUDÁNKU v kopci nad potokem.

POLEH

Autor: Jan Ambrůz

Materiál: Dřevo

OBRÁZEK 123 PRVNÍ VIZUALIZACE, JAN AMBRŮZ, 2011.

OBRÁZEK 124 KONSTRUKCE POLEH, 31. 8. 2011. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2011)

Nad cestou na Lhotu, ve svahu, vznikl krajinný objekt s názvem POLEH. Jedná se o celodřevěný objekt ve tvaru dlouhého kvádrovitého tubusu ze dvou stran neuzavřeného. Vytváří tak úzký koridor tvořený deskami, které umožňují škvírami pohled ven a zároveň vpouští specificky stíněné světlo dovnitř objektu. Tento objekt s dávkou humoru odkazuje na pozorovatelný – posedy – které jsou hojně zastoupeny v této krajině. Vodorovná stěžejní hmota je orientována svým výhledem na protější kopec, KAPLI I a hruškové stromořadí. Opět je zde snaha o citlivé propojování jednotlivých bodů v krajině. Fotografie z počátku realizace ukazuje na technické řešení a konstrukci drobné stavby, která je následně oplášťována smrkovými fošami.

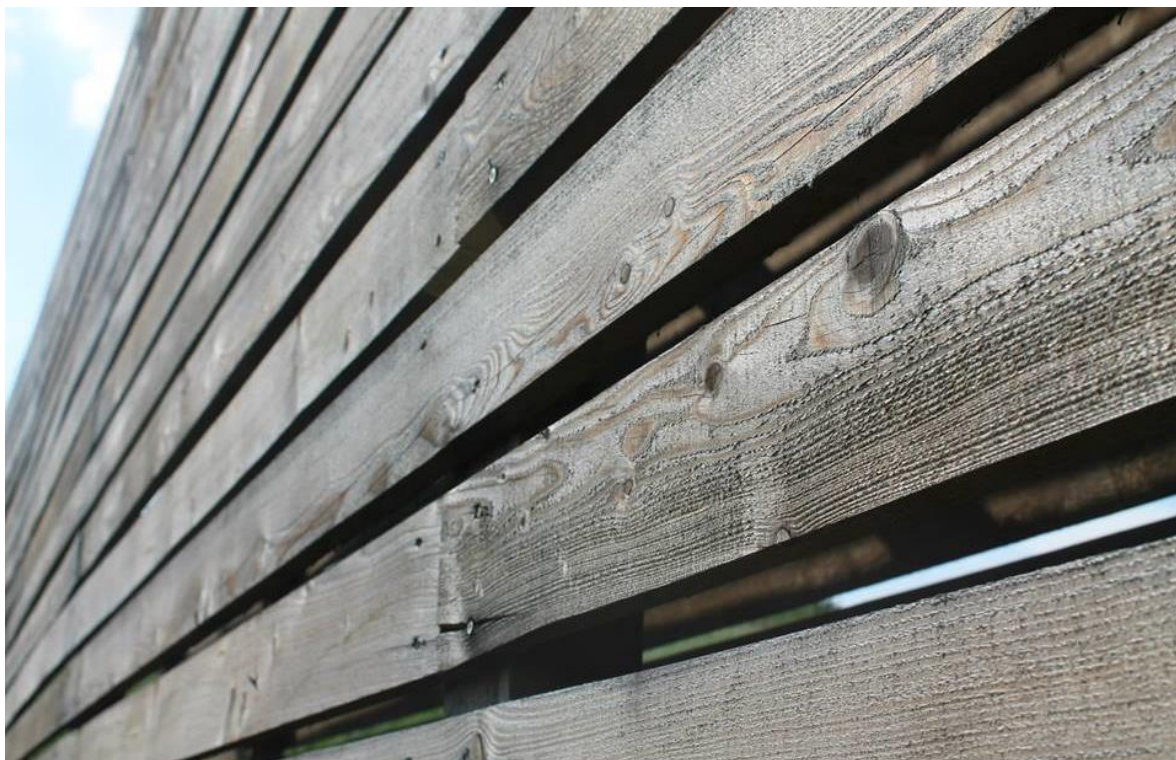

OBRÁZEK 125 POHLED NA POLEH Z PROTĚJŠÍHO SVAHU OD HRUŠNOVÉHO STROMOŘADÍ, 10. 6. 2012. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

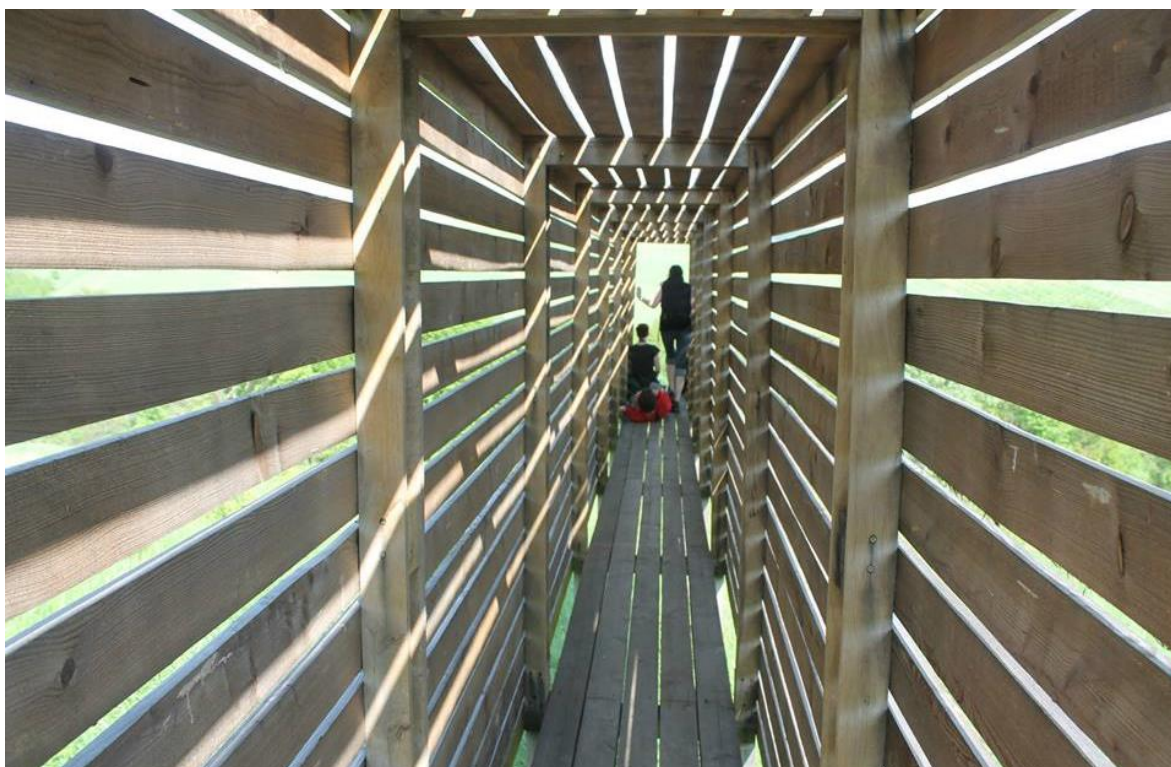

OBRÁZEK 126 POHLED NA POLEH ZE STRÁNĚ ZE SADŮ. (FOTO JAN AMBRŮZ, LISTOPAD 2012)

OBRAZEK 127 DETAIL POVRCHU. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2013)

OBRAZEK 128 UVNITŘ POLEHU. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ 2013)

OBRAZEK 129 POLEH, JAN AMBRŮZ. (FOTO JAN AMBRŮZ, ŘÍJEN 2013)

OBRAZEK 130 NÁVŠTĚVNÍCI POLEHU. (FOTO JAN AMBRŮZ 2014)

WORKSHOP „VESNICE U SILNICE – POLE BEZ CEST“

Workshop: 13. - 16. 10. 2011, Jinákrajina ve spolupráci s FA a FaVU VUT Brno, OÚ Šarovy

„...Začátkem října proběhla dlouho očekávaná akce, které zpočátku většina obyvatelstva nedůvěřovala, ale myslím, že předčila mnohá očekávání. Občanské sdružení Jinákrajina připravilo setkání mladých budoucích architektů a jejich učitelů s občany - tzv. „workshop“. Myslím, že přínos této události je pro obec nedocenitelný, neboť postřehy, nápady a následné studie těchto mladých lidí nutí k zamyšlení nejenom zastupitele, ale i celou širokou veřejnost.“³⁹

OBRÁZEK 131 WORKSHOP BESEDA S OBČANY. (ARCHIV JINÁKRAJINA, 2011)

Největší akcí, do které se měla možnost zapojit i veřejnost, tedy místní obyvatelé, byl čtyřdenní workshop organizovaný *Jinoukrajinou* ve spolupráci s Fakultou architektury a studentů Fakulty výtvarných umění VUT v Brně ateliéru Socha II Jana Ambrůze a Obecního úřadu Šarovy. Důležitými osobami zde byli za fakultu architektury Milan Šuška a Jan Horký, kterým se podařilo zapojit do workshopu na desítku studentů a připravit program workshopu.

---

³⁹ LANGR, František. 2011. Vážení spoluobčané. *Šarovec - čtvrtletník obce Šarovy*. 2011, Sv. 4, 2011.

Významným jmenovatelem této akce byla snaha o „*rovnocenný dialog*“. Po mnohých vzájemných nepochopeních mezi Janem Ambrůzem a obecním úřadem, která vrcholila například odstraněním lip, se workshop měl stát důležitým spojovatelem.

I ze zprávy, kterou o celém workshopu následně vypracoval Milan Šuška, vyplývá, že před zahájením workshopu bylo nutné zajistit mapy a výkresové podklady obce. Zároveň proběhlo také dotazování obyvatel, jaký mají vztah ke své vesnici. Jaké vnímají klady a zápory a která místa by si vyžadovala v obci změnu. Obec v zastoupení starosty poskytla společenskou místnost a zázemí v místním pohostinství. Rodina Ambrůzova a rodina architekta Del Maschio finančně podpořily stravování a poskytly ubytovací prostory ve vlastních domech.

Studenti se zevrubně seznámili se situací v Šarovech a absolvovali prohlídku obce, prostor a objektů k řešení. Ve večerních hodinách následovaly v sále přednášky odborníků a studentů pro místní. Prvním tématem přednášky Ing. Jana Skaloše, PhD. z ČZU v přednášce nazvané „Paměť země“ bylo objasnit topologické souvislosti a důsledky proměny krajiny v okolí. Na závěr večera studenti promítli fotografie z obce, kterými se snažili popsat a definovat kvalitu místa a také negativa obce. Snahou bylo, aby byli obyvatelé konfrontováni s místy, která dobře znají, ale která už pro rutinnost a každodennost přestali vnímat.

Následující den probíhal ve znamení práce ve skupinách na jednotlivých určených místech. Večer byl opět zakončen přednáškou pro nejširší veřejnost, a to etnografem Mgr. Janem Kačerem, který v roce 2010 realizoval v Šarovech výzkum.⁴⁰

V neděli byl jako přednášející pozván Doc. PhDr. Jaroslav Sedlář CSc. se svým tématem „Země jako hledání domova“. Svou přednášku věnoval světovému *land artu*.

Poměrně náročná referát o minimalismu sochařství měla osvětlit místním, kteří se během povídání osvěžovali doušky piva, východiska práce *Jiné krajiny*, potažmo Jana Ambrůze. Následně proběhla prezentace studentských projektů pro Šarovy.

---

⁴⁰ Pozván byl i architekt P. Hurník, aby ukázal povedená veřejná prostranství ve venkovském prostředí, ale z účasti se omluvil.

Workshop byl z mnoha pohledů úspěšný. Podařilo se místní zapojit do jeho průběhu. Vznikla vize do budoucna i konkrétní řešení obce. Studenti si vyzkoušeli práci ve venkovském prostředí a spolupráci mezi obory. Snahou také bylo ukázat obecnímu úřadu názory a nápady objektivních studentů a poukázat tak na obec v novém světle. Veškeré návrhy byly předány starostovi k využití i s příslušnými odkazy na možné žádání peněz na financování. Zároveň je v tištěné podobě uveřejnil Jan Ambrůz v novinách, které roznesl po obci, spolu s výsledky a nákresey z workshopu.ⁱ

S odstupem času se ukázalo, že obec nevyužila potenciál těchto návrhů v žádném smyslu. Při opravě hlavního průtahu vesnicí nebyl investorům Zlínského kraje předložen starostou Šarov jediný návrh či připomínka.

JEDNOTLIVÉ PROJEKTY:

ZEMĚ - Ing. Julie Horká, Bc. Jan Korčák, Bc. Nina Ličková (FA)

Tato skupina studentů mapovala na vypůjčených kolech širší okolí Šarov. Snažili se najít kladné hodnoty i negativa místa. Dostali se i k jámě s pěti kameny, kde stávala tvrz Šarovy. Studenti přirovnali krajinu Šarov k románu, který přestal dávat smysl poté, co se z něj vymazaly některé věty. Věty v románu zde mají být metaforou pro aleje, výhledy, místa s význačnou hodnotou nebo dělená políčka. Kolektivizace přinesla drastické změny, které završuje současný nezájem a nezájem o krajinu. Vycházeli z historických i katastrálních map, aby vytvořili logickou síť bodů a linií. Zabývali se prostupností krajiny, kterou se v návrzích snažili zajistit linií cest podpořených alejemi stromů. Divokou skládku na vyústění Křížové cesty zase posbírat a místo vymezit a zhodnotit - zobytnit lavičkou, stromem nebo sochou. Navrhli obnovu ovocných alejí a jejich doplnění, což by mohlo nastartovat zapomenutou sušárnu v obci.

VESNICE – CESTA Ing. arch. Milan Šuška, Bc. Petra Hůlová, Pavel Hude (FA), Veronika Přikrylová (FaVU)

Tato skupina se zabývala nejpalčivějším problémem Šarov, a to cestou. V minulosti se cesta rozšířila a narovнала. Současně se zvyšující se motorizací stále více degraduje obyvatelnost a bezpečnost v obci. Když v roce 2011 žádali o zřízení přechodů pro chodce, dopravní policie toto nedoporučila. Obec se tak stala obětí cesty II. třídy. Cesta byla

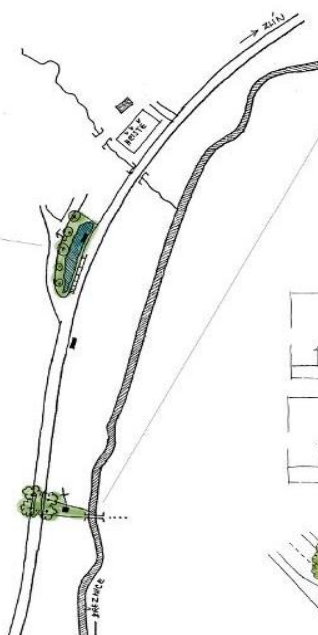
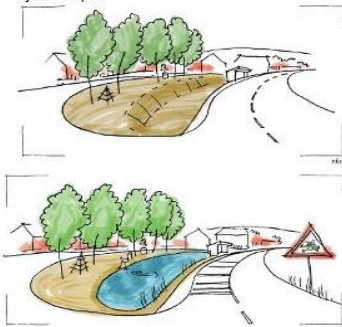
popsána a zhodnocena jako největší problém. Obec proto, v dobrém slova smyslu, navrhuje „retardovat“. Technickými i psychologickými retardéry v místech vstupu do obce, u kapličky, v blízkosti společenského centra a starého mlýna, ke kterému navrhli vrácení božích muk. Poskytli tak odpověď na čtyři nejasné prostory obce s návrhem zastávek či kaple.

VESNICE - CESTA KONCEPT

Obec Šarovy je vesnice lineárního typu navázaná na jednu cestu. V minulosti byla tato cesta klikatá, nebylo tolik aut, v minulé éře ji ale dopravní inženýři narovnali a rozšířili. Dnes je cesta největším problémem obce. Proto bychom ji chtěli zretardovat.

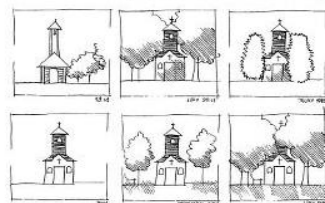
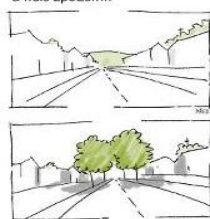
"LALOK"

První retardér: Jako začátek obce, kde se objevuje i chodec, pokládáme místo křižení staré cesty s novou. Použili jsme zde zpomalovací pruhy. Prostor je velmi idylický. V podstatě nic nepotřebuje, jen, že by se zatopil.

KAPLIČKA

Druhý retardér je psychologický. Cestu jsme zúžili z 8,7 m na 6,5 m a vysadili na ní čtyři lípy. Při průjezdu obcí se pod lipami změnila atmosféra a řidič zpozorní.

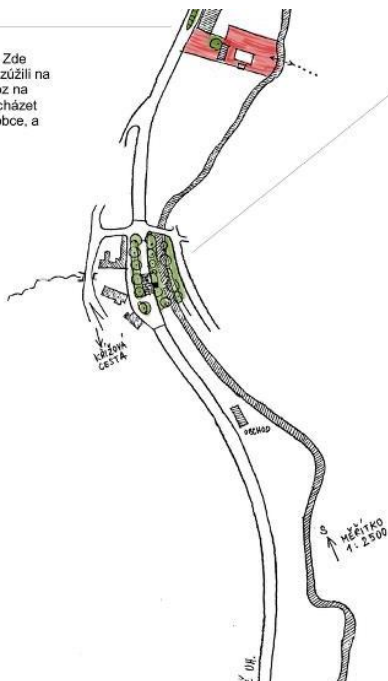

Lípy jsou slovanským symbolem a ochraňují kapličku. Chodec si ji lépe všimne, protože se mu odhalí prostor před ní.

OBRÁZEK 132 PANEL S NÁVRHY ÚPRAV CESTY.

CENTRUM

Třetí retardér je na zastávce před hospodou. Zde jsme umístili zelený ostrůvek a jízdní pruhy zúžili na 3,5 m. Autobusy tak 23x denně zastaví provoz na jednu minutu a chodci budou bezpečněji přecházet cestu přes ostrůvek. Zastávka je bránou do obce, a proto by zde mohly být vysazeny květiny.

KŘÍŽ U POTOKA

Čtvrtý retardér. Jedná se o místo křižení cest a pokládáme jej za další začátek obce. Je to jediné místo, kde se potok přiklání k cestě. Zde pomyslně vrátíme kříž dcery k otcově mlýnu. Cestu zúžujeme na 6,5 m a dvůr uzavíráme alejí stromů. Před křížem bude cesta vydlážděna.

OBRÁZEK 133 PANEL S NÁVRHY ÚPRAV CESTY.

OBRÁZEK 134 NÁVRHY ÚPRAVY MÍSTA PŘED OBECNÍM ÚŘADEM.

Za centrum dění v obci můžeme považovat místní hospodu – pohostinství se společenským sálem. Obec nemá náves a všechny kulturně - společenské aktivity jsou spojovány právě s těmito prostory. Autoři návrhu představili sérii vylepšení, které by se daly postupně realizovat. Často postačí jen vhodné zasazení dubu u Obecního úřadu, vyčištění prostoru před úřadem, změna vývěsních tabulí, posunutí telefonní budky a zastřešení zastávky tak, aby bylo vidět tuto moderní stavbu Obecního úřadu od architekta Sládečka. Veřejný prostor doplnili o atraktivní herní prvky pro mladé i staré, posezení, pódium, bunkr, komunitní ovocný sad a brod přes potok, kterým lze vyšlapat k oblíbeným pozůstatkům zříceniny hradu Šarov. Zážitek z piva v návrhu vylepšuje terasa u hospody, kde za pěkného počasí chodí místní popíjet. To vše podporuje koncept propojení vesnice s krajinou. Projekt vyvolal největší zájem.

ŠATNY - Jitka Vančurová, Martina Goluchová, Tamara Dumková (FA), Petr Urválek (FaVU)

Při vjezdu do Šarov od obce Bohuslavice je při kluzišti nevyužitá budova šaten. Velká část práce byla zaměřena na hledání žádoucí náplně nepoužívaného objektu. Realitou v mnoha vesnicích je pokles zájmu o společenské vyžití. To je způsobeno vysokou mobilitou, technologickými výtobky domácností a demografickým vývojem. Snahou autorů proto nebylo vytvořit další centrum obce, ale místo pro rekreaci, což reflektuje poptávku obyvatel.

Navrhli víceúčelové zařízení otevřené nejen pro sportovce, ale pro všechny obyvatele. Kromě sauny, šatny, klubovny a veřejného WC vymysleli úpravu hřiště a okolí. Nenáročnými úpravami vytvořili z monofunkční budovy postavené v "akci Z" moderní architekturu s potenciálem zlepšit komunitní vztahy v obci.

OBRÁZEK 135 NÁVRH ZMĚN BUDOVY ŠATEN.

MEDIALIZACE MgA. Pavla Kačírková, Pavlína Komoňová, Matěj Řízek, Jana Rinchenbachová (FaVU), Jan Ambrůz

Za akcí Medializace se skrývá natočení videa „night shopping“. Cílem nočního nahatého rozhovoru, či jen pohupování nohou dvou postav zachycených na jednom ze šarovských billboardů, lákajícího na noční zlínské nakupování, bylo upozornit na reklamní tabule hyzdící obec. Ve světle projíždějících automobilů se zjevovali nezřetelné postavy na ohromné reklamní ploše.

HRUŠŇOVÁ – VÝSADBA STARÝCH HRUŠŇOVÝCH ODRŮD

Výsadba rozmanitých druhů hrušní podél zanikající cesty Šarovy – Salaš

Akce s názvem My Vám - Vy Nám, 28. 10. 2010

OBRÁZEK 136 DRUHY HRUŠNÍ, KTERÉ BYLY VYSÁZENY.

Dva roky po výsadbě LIPOVÉ ALEJE, která skončila následným zničením, se Jan Ambrůz rozhodl pro další výsadbovou akci, tentokrát se zapojením místních obyvatel. Tato akce v sobě skrývala několik rovin. Důležitou rovinou bylo obnovení pěšího spojení mezi Šarovy – potažmo Bohuslavicemi u Zlína – a Salaší. Scelování lánů téměř vymazalo cestu mezi poli vedoucí po úbočí kopce. Taktéž další sociální polohou bylo zapojení místních, kdy mohl kdokoli přijít a zasadit podél polní cesty ze Šarov na Salaš připravenou hrušeň, a tu si pojmenovat.

Vzniká tak estetická linie v krajině s užitnou funkcí podporující *ekotony* v krajině. Druhovou pestrost, ustálení cesty v krajině a za nějaký čas také radost z plodů. Již teď po třech letech růstu mladých stromů pozorujeme, jak se změnilo okolí cesty, jak se proměnila druhová skladbnost rostlin a tím i na toto území navázané fauny.

Jan Ambrůz o svém záměru výsadby hrušní informoval dopisem starostku Bohuslavic u Zlína⁴¹. Byly zvoleny různé druhy hrušní⁴¹, často i takové druhy, které se v současnosti tolik nepěstují, ale měly tradici v historii. Každá hrušeň byla uchycena ke kůlu s ochranným plastem. Ten zajišťoval několikaletou ochranu před zvěří a povětrnostními podmínkami.

Akce byla velmi vydařená. Zúčastnilo se jí několik obyvatel Šarov. V současné době se o dosadbu stará Jan Ambrůz. Bohužel nešetrnou změnou lánů plodiny na louky v roce 2013 a následným oplocením, dochází k neprůchodnosti krajiny a úhynu některých hrušní.

OBRÁZEK 137 KNIHA STARÝCH HRUŠŇOVÝCH ODRŮD A FOTO ÚČASTI MÍSTNÍCH NA SÁZENÍ HRUŠNÍ, KAŽDÁ MÁ SVÉ JMÉNO, OCHRANNOU TYČ. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2011)

⁴¹ Druhy vysazených hrušní: Solanka, Ječmenatka, Lectierova, Williamssova, Boscova hlavica, Konference, Amaliňská, Charneuská, Sterkmanova, Krvavka, Lectierova, Salisburyho, President mas, Hardyho.

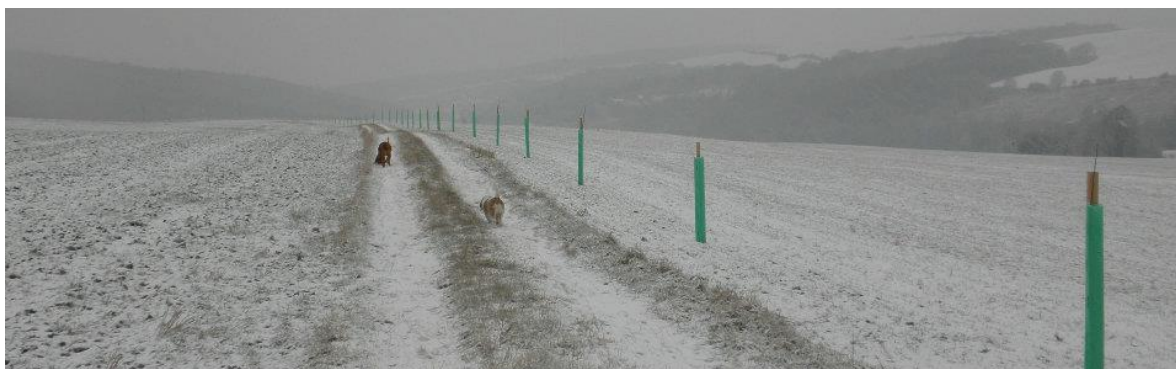

OBRÁZEK 138 SÁZENÍ HRUŠNÍ. (ARCHIV JAN AMBRŮZ 2011)

OBRÁZEK 139 STAV PO VYSÁZENÍ HRUŠNÍ. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ 2011)

OBRÁZEK 140 ZASNĚŽENÁ HRUŠŇOVÁ, PRVNÍ ZIMA. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRÁZEK 141 HRUŠŇOVÉ STROMOŘADÍ ROK PO VÝSADBĚ. (FOTO JAN AMBRŮZ, 10.6. 2012)

OBRÁZEK 142 HRUŠŇOVÁ PO DVOU LETECH. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2013)

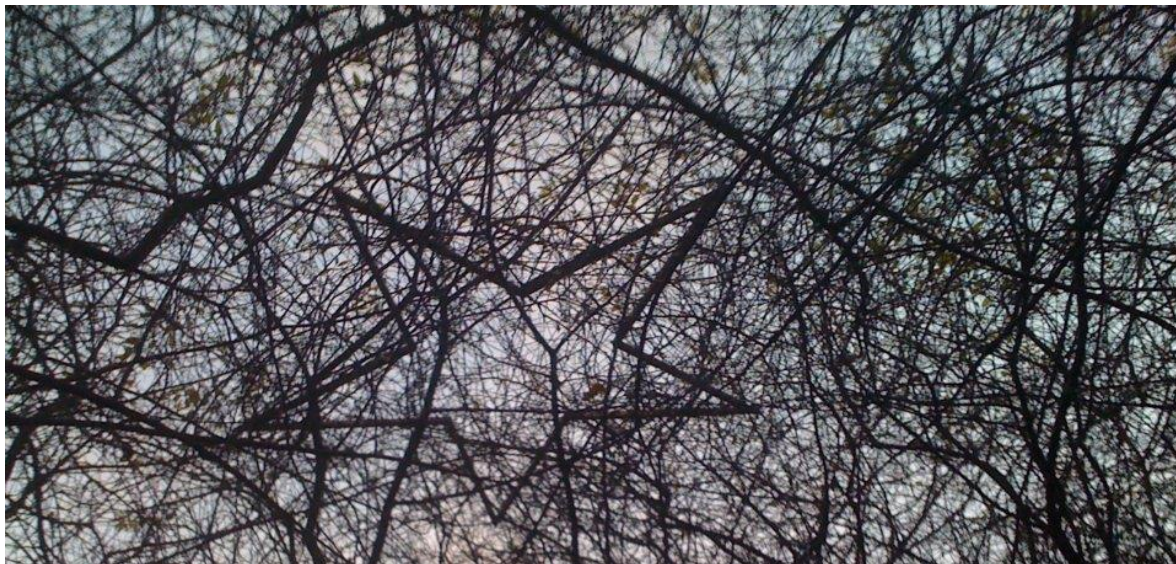
OBRÁZEK 143 HRUŠKOVÁ ALEJ ČERVEN 2014, ZATRAVNĚNÍ. (FOTO JAN AMBRŮZ 2014)

HVĚZDY NAD HLAVOU

Autor: Ladislav Plíhal (Instaloval Jan Ambrůz)

Materiál: Kov

OBRÁZEK 144 HVĚZDY, LADISLAV PLÍHAL - INSTALOVAL JAN AMBRŮZ. (FOTO JAN AMBRŮZ 2011)

OBRÁZEK 145 HVĚZDY, DVA ROKY PO TÉ. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2013)

Ladislav Plíhal pro ateliérovou výstavu vytvořil HVĚZDU o velikosti 150 cm, kterou z Prahy převezl do Brna a následně se pak dostala až do Šarov na trnkové keře.

Na křivolakých, pichlavých větvích planých trnek a hlohu se vznáší pravidelná geometrie pěticípé hvězdy. Jde o téměř neznatelnou a v období vegetace nedohledatelnou instalaci, která připodobňuje hvězdné nebe.

JEŘÁBOVÁ

Vysázení padesáti jeřabin

K vymezení linií v krajině, obohacení původními druhy rostlin, přispěla další akce vysazování padesáti jeřabin, které se účastnili studenti ateliéru Socha II FaVU VUT v Brně. Navázala na vysazování jeřábových druhů stromů v roce 2010.

OBRÁZEK 146 31.3. 2011 SÁZENÍ PADESÁTI JAŘABIN. (ARCHIV ATELIÉRU SOCHA II, 2011)

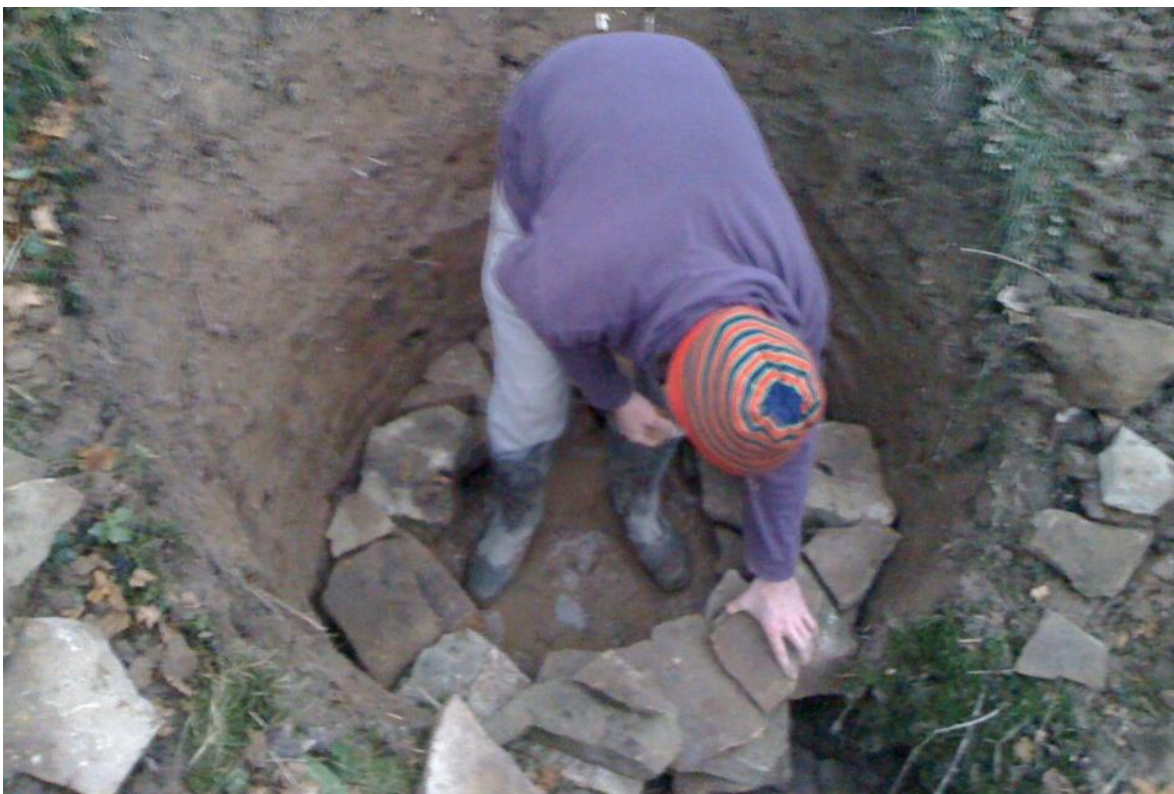
OLINKOVA STUDÁNKA

Kamenem vyložené prameniště

Pod chodníkem ze Šarov na Lhotu, v místě, které je stále vlhké a je prameništěm, vytvořil prohloubením jámy a vyložením místním kamenem *Oldřich Morys* STUDÁNKU, která teď nese jeho jméno. Je to místo ukryté ve svahu, které využívala přirozeně jen zvěř. Nevede sem chodníček, není zastřešena.

OBRÁZEK 147 OLINKOVA STUDÁNKA (FOTO JAN AMBRŮZ, 2011)

OBRÁZEK 148 OLDŘICH MORYS BUDUJE STUDÁNKU. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2011)

ZNAČKY

Autor: Jan Ambrůz

Materiál: zrcadlo

Značení stezek po obnovených chodníčcích kolem Šarov

Obnova cesty na Lhotu přinesla touhu po vyznačení této cesty pro návštěvníky. Ta možná vycházela ze staleté tradice turistického značení, ale především přináší praktické využití. Hledání vhodné formy značení vyústilo ve skloubení umělecké drobné intervence v krajině s užitností v podobě zasazování zrcátek do kůry stromů či uřezaných ran po větvích.

Skryté ZNAČKY odrážejí světlo a okolní krajinu a nenápadně provázejí turisty podél cesty na Lhotu. Očekává se, že zrcátka budou postupně vrůstat do stromů, a obrůstající kůra je pohltí.

Využívá se zde několika variant – celoplošné zrcátko vložené na místo rány po odřezané větvi, které osobně považuji za přesvědčivější intervenci, nebo jen výsek kružnice do kůry stromů. Zároveň značkami mohou být také nalezené lahve napíchané na větve smrčí.

Zajisté bude velmi napínavé sledovat toto značení v průběhu let, jak se bude měnit a ztrácet pod odrostky kůry.

OBRÁZEK 149 ZNAČKA, DETAIL. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2011)

OBRÁZEK 150 ZNAČKA V DUBU. (FOTO JAN AMBRŮZ 2011)

OBRÁZEK 151 JAN AMBRŮZ: " NA SUKY, PLOCHY PO OŘEZANÝCH VĚTVÍCH VKLÁDÁM ZRCÁTKA, KTERÁ OBRŮSTAJÍ AŽ ZAROSTOU. TYTO ZNAČKY NALEZNETE U CHODNÍKU NA LHOTY." (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRÁZEK 152 ZNAČENÍ CESTY NA LHOTU. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRÁZEK 153 ZNAČENÍ ZRCÁTKY. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ 2013)

4.2.6. ROK 2012

Optimistické nadšení z přijetí workshopu studentů na konci roku 2011 přetrval i v roce následujícím. Zrealizoval se další dřevěný objekt PAVUČINA, tentokrát v mokřadech. Letní měsíce se byly věnovány přípravě VÝSTAVY V MĚSTSKÉM DIVADLE ZLÍN. I nadále probíhala výsadba stromů.

Jan Ambrůz podniká vzdálenější vycházky do krajiny. Objevuje starý krmelec na cyklotrase 5055, ve které zorganizuje jednodenní akci pro projíždějící cyklisty BUFET 5055.

Celoroční monitorování extravilánu vesnice vyvrcholilo v zimě předáváním cen NEJKRÁSNEJŠÍ HUMNA, které se stalo společenskou událostí Šarov.

Zároveň Jan Ambrůz informuje v dopise hejtmana Zlínského kraje o aktivitách *Jiné krajiny*^k. Během roku se Jan Ambrůz stále obrací na místní úředníky s žádostí o podporu aktivit *Jiné krajiny*.^l

PAVUČINA

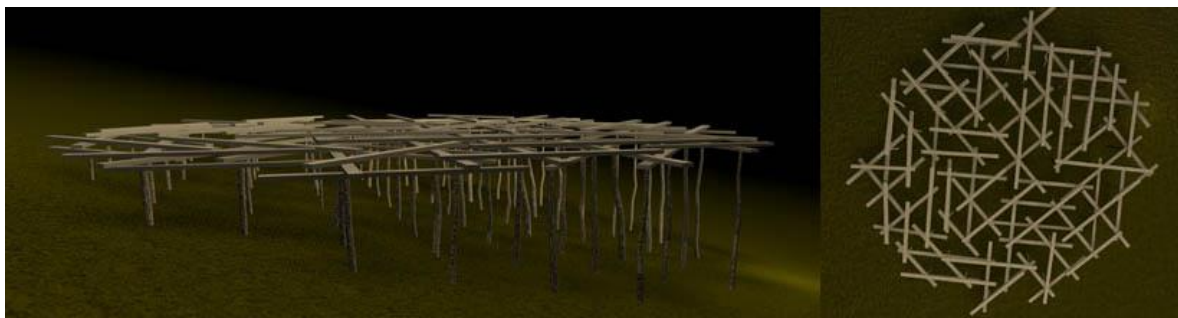
Autor: Jan Ambrůz

Materiál: dřevo

Pro tento objekt bylo zvoleno místo v údolí, ve vlhké podmáčené půdě na pokraji lesa a pole. Půda, nevhodná k zemědělskému obdělávání, kde veškerá snaha zemědělského družstva o výnos logicky selhává. Mokřina, která se stává útočištěm divokých prasat.

Dubové kůly zde byly zatlučeny hluboko do podmáčené půdy a vytvořily tak základnu pro vodorovnou síť – rytimizovanou pavučinu o průměru až 12 metrů – nad mokřadními rostlinami. Horní modřínové fošny se překrývají přes kůly tak, aby držely pevnost, dalo se po nich chodit a udržely člověka. Fotografie s lidmi ukazují na velikost a poměrně velkou výšku nad terénem, v některé části víc než 2 metry. Uvědomujeme si zde také rozměry flory kolem, kdy byliny zaplavují mokřad do výšky i dvou metrů.

OBRÁZEK 154 NÁVRH - VIZUALIZACE PRAMEN II - PŮVODNÍ NÁZEV / KŮLY /ASI 60 - 70 KUSŮ / Z DUBOVÝCH VĚTVÍ ZATLUČENÝCH DO MOKŘINY V POLÍCH A NA NICH MODŘÍNOVÉ FOŠNY. PŘEKLÁDÁNÍM A SEŠROBOVÁNÍM SE VZÁJEMNĚ PROVÁŽOU PAVUČINU O PRŮMĚRU 10 - 12M.

Prvotní návrhy vznikaly na přelomu roku 2011 a 2012. S umisťováním kůlů pomáhali studenti FaVU VUT ateliéru Socha II. Následně k nim byly přibity modřínové desky, které možná mohly být i subtilnější. Tím by byl objekt křehčí, ale také nestabilnější.

K Pavučině nevede cesta. Je skryta v krajinné vráse, kterou díky své vlhkosti využívají jen zvířata. Člověk se tak tiše může přiblížit k objektu, na kterém možná bude sedět i bažant. Vyhoupnout se na konstrukci a pozorovat dění pod sebou.

Pavučina pod vlivem počasí a vlhkosti nakonec ztratí svou pevnost a podlehne, projde tlením, ztratí se.

OBRÁZEK 155 BUDOVÁNÍ ZÁKLADŮ PAVUČINY - 19. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2011)

OBRÁZEK 156 NEDOKONČENÁ PAVUČINA. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2011)

OBRÁZEK 157 PAVUČINA - JAN AMBRŮZ, DŘEVO. (FOTO JAN AMBRŮZ 2012)

OBRÁZEK 158 PAVUČINA STAV PO ROCE. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2013)

OBRÁZEK 159 PAVUČINA POD SNĚHEM. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2013)

VÝSTAVA

Výstava Jiné krajiny v Městském divadle Zlín 2.9. - 22. 9. 2012

Autoři: Jan Ambrůz, Kryštof Ambrůz, Pavla Kačírková

Výstava v Městském divadle Zlín byla chápána především jako možnost seznámit obyvatele Zlínského kraje, kteří navštěvují divadlo, tedy nejširší veřejnost, s aktivitami *Jiné krajiny*.

Stěžejními částmi výstavy byly pásy informačních panelů, chronologicky seřazených, s fotografiemi, texty a s mapami tak, aby logicky vyjevovaly celý příběh místa. Zároveň také sloužily jako pozvánka k návštěvě.

Jan Ambrůz pro tuto výstavu vytvořil soubor soch ze dřev, které ze dřev, která byla pořezána během čistění stezek na Lhotu a úvozu s Křížovou cestou. Sešroubované postavy a palmy vyplnily střední část foyé.

Pro mne nejzajímavější část výstavy tvořila Prasata. Byly to vykopané zetlelé ze Šarovského lesa, instalované v šiku za sebou. Až nechtěné doplnění vytvářela socha *Vznášející se múza* od Luboše Moravce, před městským divadlem instalovaná na tenkém soklu tak, že ji lze spatřit právě z prvního patra divadla, kde probíhala výstava.

Ode mne v postranní části byla instalována videa s rurální tematikou – Broušení a Pastvina. Kryštof zde měl vystavenou kresbu na tmavém skle a tu následně podsvícenou.

OBRÁZEK 160 PŘÍPRAVA VÝSTAVY, NA FOTOGRAFII JAN AMBRŮZ, RENATA AMBRŮZOVÁ, PSI HERMÍNA A BEN. (ARCHIV JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRÁZEK 161 PŘÍPRAVNÉ PRÁCE NA VÝSTAVU. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRÁZEK 162 POHLED DO PROSTORU VÝSTAVY ZLÍNSKÉHO DIVADLA. (FOTO PETR JURČA, 2012)

OBRÁZEK 163 PRASATA, JAN AMBRŮZ, VYSTAVENO VE MĚSTSKÉM DIVADLE ZLÍN. (ARCHIV JINÁKRAJINA, 2012)

CENA ČESKÉ KRAJINY

Obeslání soutěže

Snaha o rozšíření všeobecného povědomí o *Jiné krajině* a zároveň uznání a získání podpory ze stran úřadů vedly k obeslání soutěže druhého ročníku soutěže *Cena české krajiny* v roce 2012 s projektem KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ. Soutěž je vyhlašována Ministerstvem životního prostředí ČR, které je hlavním vyhlašovatelem a garantem soutěže. Dalšími vyhlašovatelé jsou Ministerstvo kultury ČR, Ministerstvo zemědělství ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Jejím cílem je povzbudit orgány veřejné správy, místních a regionálních samospráv, ale také uživatele krajiny, formulovat a přijmout politiky a uskutečňovat opatření na místní, regionální a národní státní úrovni k ochraně, správě a plánování krajiny.

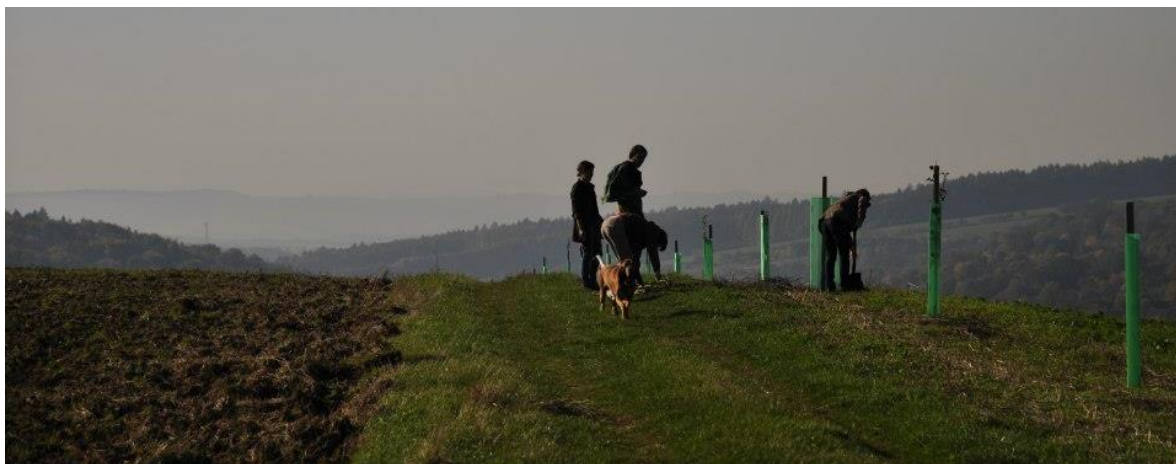
Za obeslání této soutěže jsme získali účastnický list.

HRUŠŇOVÁ A JEŘÁBOVÁ

Doplňková výsadba dřeviny studenty FaVU, 20. 10. 2012

Rok po vysázení hrušňové aleje opět ve spolupráci se studenty ateliéru Socha II došlo ke kontrole a úpravě pomocných sloupků hrušní a dosadbě za uschlé stromky. Dosadilo se několik hrušní podél chodníku směrem na Bohuslavice. Příjemným překvapením bylo, že jen nepatrná část hrušní se neujala, lidé hrušně neukradli a také neničili.

OBRÁZEK 164 DOSAZOVÁNÍ HRUŠNÍ STUDENTY FAVU VUT BRNO. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRÁZEK 165 STUDENTKY ATELIERU JANA AMBRŮZE UVAZUJÍ HRUŠNÍ. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

BUFET 5055

Jednodenní akce u krmelce na cyklotrase 5055 - 28. října 2012 od 12:00 do 16:00

OBRÁZEK 166 MÍSTNÍ OBYVATELÉ, KOLEMJDOUNÍ SI POCHUTNÁVAJÍ NA OBČERSTVENÍ PŘIPRAVENÉM RENATOU AMBRÚZOVOU. (ARCHIV JAN AMBRÚZ, 2012)

Jednou z mnoha akcí, kterou pořádá *Jinákrajina* pro veřejnost se stalo jednodenní otevření krmelce pro občany, turisty, cyklisty. Krmelec se tak na jeden den proměňuje na krmelec pro člověka. KULTURNÍ KRMELEC se stává občerstvovací stanicí pro kolemjdoucí a milovníky podzimního lesa a uměleckých zážitků z procházení pod vysokými smrky, prodírající se vysokou trávou a hustou smrčinou. Je to setkání nad domácími koláči, chleby, nad dobrým jablečným moštem, koláčky, zelenou, čajem, dušeným skopovým masem se zeleninou, opékanými buřty, ale také zde debatovalo o krajině, vystoupit měla i akrobatka *Anna Tomanová*, pohybující se mezi nebem a zemí (která pro nevlídné počasí nevystoupila). Konala se prohlídka barokních hranečníků stojících i povalených na hranici katastrů. První ročník byl zaskočen prvním sněhem v tomto roce. Vše pokryl bílý poprašek, a proto také cyklistů nepřišlo mnoho.

OBRÁZEK 167 KRMELEC PŘI CYKLOTRASE 5055. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRÁZEK 168 AKCE BUFET 5055, KTERÝ PROBÍHALA V KRMELCI. (ARCHIV JAN AMBRŮZ, 2012)

OBRÁZEK 169 AKCE BUFET 5055 SE ÚSPĚŠNĚ ZOPAKOVALA I V ROCE 2013. (ARCHIV JINÁKRAJINA, 2013)

LÍPY

Žádost o novou výsadbu lip

Kauza LÍPY je občanským sdružením protkána téměř každý rok. Jan Ambrůz tyto značné rozepře nevzdal a zjistil, že pozemky, na kterých navrhuje opětovnou výsadbu lip, náleží sousední obci Lhota.⁴² Proto seznámil starostku Lhoty^m se svým záměrem o výsadbu stromů a zároveň požádal o podporu v tomto směru. Jan Ambrůz se na starostku v tomto roce obracel již několikrátⁿ. Vždy se jednalo o obeznámení se stavem vysázených stromů či dalším záměrem o jejich výsadbu.

⁴² Obec Šarovy nepožádala o navrácení pozemků kolem této cesty do svého vlastnictví, tedy propadly ve prospěch obce Lhota.

Z uvedených úředních dopisů týkajících se výsadby lipového stromořadí^o je patrné, že 21.8. vydala obec souhlasné stanovisko. A z toho, jak se zdálo, měla *Jinákrajina* zadostiučnění. Bohužel nejspíše nějakými zákulisními rozhovory byla starostka následně informována o dřívějších sporech o toto území a výsadbu lip, a proto 24. 10. vynesla rozhodnutí o neposkytnutí podpory tomuto záměru.

Tento případ znovu svědčí o mentalitě a tvrdohlavosti místních autorit, které tak dokazují postranní zájmy, které nejsou ku prospěchu vesnice.

V tomto roce se řešila další místa k výsadbě stromů. Starostka Bohuslavic u Zlína byla v mailové korespondenci na podzim obeznámena se záměrem dosadby třešňové aleje.^p

OBRÁZEK 170 MÍSTO PRO SÁZENÍ LIP.

NEJKRÁSNĚJŠÍ HUMNA

Cena za Nejkrásnější Humna: slavnostní vyhodnocení v sále hostince v Šarovech za přítomnosti spisovatele Antonína Bajaj, architektky Idy Čapounové, místostarostky Seninky Kateřiny Zukalové – 24. 11. 2012

Snaha o dokonalé poznání místa vzbudila v Janu Ambrůzovi touhu po obcházení vesnice z neobvyklé strany, ze strany políček, sadů, dvorů domů Šarov. Celý rok chodil starými nevyužívanými chodníky, fotil a mapoval zapomenutá místa. Zároveň pozoroval, kde se o zahrady starají. Vznikl tak jedinečný soubor fotografií zachycujících daná místa během celého roku. Citlivé hospodářské aktivity chtěl podpořit, a proto se zrodila myšlenka uspořádat celovesnickou soutěž o NEJKRÁSNĚJŠÍ HUMNA. Na podzim pak došlo k vyhlášení vítězů při společenské akci s přednáškami, které se zúčastnili obyvatelé vesnice.

Cílem této soutěže bylo zvýšit povědomí o humnech v obci jako takových, zvýšit zájem o tuto lokalitu a podpořit lidi, kteří se o tyto pozemky starají.

OBRAZEK 171 JAN AMBRŮZ PŘEDÁVÁ OCENĚNÍ ZA NEJKRÁSNĚJŠÍ HUMNA. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2012)

Jan Ambrůz: *Od letošní zimy procházím a fotografuji humenný svah nad vesnicí, ten naproti lesa, který pozvolna zrcadlí tu kdysi existenční plochu orientovanou slunci. Začal jsem na vrcholu, a to již dřív, protože jsem hledal ideální bod, místo pro jednu z mých čtyř soch navržených do polí, pro tuto krajinu. Teprve letos jsem políčko s tím ideálním místem získal a snad příští rok sochu osadím na mém poli, protože jinak to nešlo.*

Do polí jsem chodil již dřív. Potuloval jsem se humny v zimě, kdy jsme hledali ty nejzavátější úvozy, koncem jara na první třešně, v létě jsme zdolávali hory slámy a na podzim opékali brambory, vařili na polní píce lízačku ze švestek, pouštěli draky. Dalo se projít každou cestou od domu až na vrchovou cestu, protože vše mělo svůj řád a skoro každý měl důvod tento řád respektovat. Kráva, koza, prase, králíci a někde i ten kůň měli svůj chlév, svoji maštal, a proto hnůj měl své místo na poli, brambory, řepa a obilí zase své místo ve sklepích a komorách tak jako seno a sláma na půdě a ve stodolách.

Prostě řád vesnice, řád světa...

OBRÁZEK 172 KVETOUcí JABLONĚ. (FOTO JAN AMBRŮZ, 15. 5. 2012)

Nad vesnicí jsou ty drobné plochy polí, to záhumení rozbrázděno v lány. Tam, kde zůstala asfaltová polní cesta, se kraj polí s ní srovnal. Dole k vesnici pak lány kopírují nepřírozeně vrstevnice až tam, kde se je podařilo pluhem rozorat, kde je vlastník toho pole hájící svou půdu pustil anebo zbytek selského rozumu jim nedovolil. A že rozumu bylo málo, je právě vidět na vsakové rýze nad nepřírozeným a velmi nevzhledným novomezním rozdělením lánu nad všemi těmi humny. A tam kde se již hospodařit nemělo, zasadili ovocné stromy, a to ne tak pro jejich ovoce, ale pro případ navrácení starých upachtěných časů.

Postupným prodíráním se tímto záhumením jsem se dostal až k humnům a trochu přidržel téměř až na dvory. Obtížně jsem hledal onen předěl. Odkrývala se mi však postupně pozoruhodná místa v této divočině. V paměti se mi vybavovala ta, která jsem kdysi spatřil, ta která jsem jen tak procházel, kde byly dobré třešně, jablka skoré, ryngle zelené, máslovky, hniličky, mišpule, jahody, bobule kyselého vína...

Čert na brambory, kterému se uvolnila kola tak, že se nedala již zastavit a dalo se jen dívat... Kolo z pásáků mělo svou setrvačnost, svůj gravitační příběh, tak jako přezrálé kameny na větvích bezu...

OBRÁZEK 173 NEVYUŽÍVANÉ SADY. (FOTO JAN AMBRŮZ 9. 9. 2012)

Nacházel jsem však i nová místa, která jsem tehdy neviděl a vyjevila se až nyní. Pesimismus horních pater vystřídal mírný optimismus z náznaků středního pásma, které pomalu ožívá lidskou přítomností:

Pavel Šustek je často ve svém sadu u včel. Vozábalovi jednou za čas pokosí své pole. Milan Bernatík vytvořil z trnkové houštiny pozoruhodný sad. Franta Ondrašík tahá dřevo svým traktorem a zprůchodnil tak obecní cestu. David Fejt si taky pořídil své pole. Mladí Bernatíkovi staví dům a ovce jim vypásají humno tak jako Zdenkovi Vyoralovi. Hubáčkovi prořezali sad a suší seno pro ovce podobně Bernatíkovi. Petr Janča svůj sad prořezal již dříve a humno kosí v celé šíři. Olbrecht na to sere, ale Pešula zapěstovává les. Dupalovi se taky trochu snaží. Josef Svoboda opečovává, co se dá. Soused Petr Mach líčí trnky na bílo. Miroslav Šustek vyčistil své humno, ten velký vysokokmenný sad za chalupou... kus práce, na které se podílí milovnice rostlin a přírody Věrka s Boženou.

Výčet lidí a výběr obrázků na plakátu nepostihuje všechny aktivity místních obyvatel a celé spektrum činností na tomto katastru. Na plakát jsou vybrána jen ta místa, která mě zaujala, a to nejen příkladnou starostlivostí jejich majitelů, ale i ta místa, která mají své kouzlo právě proto, že jsou taková, jaká jsou.“

OBRÁZEK 174 PŘEDNÁŠKA ANTONÍNA BAJAJI O KRAJINĚ. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ)

4.2.7. ROK 2013

Tento rok se po dlouholetých žádostech podařilo získat grant Ministerstva kultury. Janu Ambrůzovi bylo uděleno tvůrčí stipendium na realizaci SOCH - KAPLÍ V POLÍCH. Zároveň Evras Vítkovice Steel podpořili realizaci KAPLE II materiálním darem – dvou kusů plechů 7000 x 2005 x 25 mm a tyče na KAPLI III.

OBRÁZEK 175 ZÍSKÁNÍ MATERIÁLU NA KAPLI III. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2013)

Vše nabíralo optimistickou notu, ale bohužel stále nepřicházela podpora z úřadů. Nebylo přiděleno povolení na realizaci KAPLE II a KAPLE III. V polovině roku se podařilo dokončit chodník Šarovy – Lhota.

Věřící Březolup iniciovali první MODLITBU KŘÍŽOVÉ CESTY v šarovkém úvozu KŘÍŽOVÉ CESTY, z čehož jsme měli velkou radost. Místo začalo fungovat.

Probíhalo MAPOVÁNÍ HRANEČNÍKŮ na pomezí katastrů při cestě 5055. Na konci roku se uskutečnil už druhý ročník KULTURNÍHO KRMELCE.

VÝSTAVA

Samostatná výstava Jana Ambrůze v Galerii Kabinet T ve Zlíně, 18. 1. – 24. 2. 2013
Součástí výstavy byla také přednáška na téma JINÁKRAJINA Jana Ambrůze, Pavly Kačírkové a čtení Martina Beníčka.

OBRAZEK 176 POHLED DO VÝSTAVNÍCH PROSTOR. (ARCHIV JAN AMBRŮZ, 2013)

Jan Ambrůz zde vystavil větve stromů ze Šarov, které v místě řezu ukončil přesně upraveným zrcátkem. Vznikla tak prapodivná zkroucená zvířátka, která se kroutila a procházela po výstavních prostorech galerie. Autor je také nazýval srnkami.

K výstavě proběhla také přednáška, která si kladla za cíl představit aktivity *Jiné krajiny* v co nejširším měřítku.

OBRAZEK 177 PŘEDNÁŠKA JINÉ KRAJINY V GALERII T. (ARCHIV PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2013)

MODLITBA

Modlitba křížové cesty iniciovaná farníky z Březolup.

Velkým potěšením pro *Jinoukrajinu* byla prosba březolupských farníků o aktivní MODLITBU v krajině v úvozu KŘÍŽOVÉ CESTY. Bylo to od její realizace poprvé, kdy tudy prošlo procesí věřících s modlitbou. Zaznamenali jsme velký ohlas od zástupu katolíků, kteří se této akci zúčastnili. První modlitba farníků z Březolup u křížů proběhla 17. 3. 2013. Druhá modlitba křížové cesty farníků z Březolup 15. 9. 2013. Tato MODLITBA se opakovala i v postní době v roce 2014. Snad se z této iniciativy stane tradice a toto místo se začne využívat.

OBRÁZEK 178 PRVNÍ MODLITBA KŘÍŽOVÉ CESTY NA POPUD FARNÍKŮ Z BŘEZOLUP. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2013)

5 TŘEŠNÍ

vyklizení skládky a výsadba třešní na vrcholu křížové cesty /zničeno/

Místo na konci KŘÍŽOVÉ CESTY, na vrcholku hřebenové cesty *Vrchovice*, stále čeká na dokončení. V návrhu je vyřešeno vysázení TŘEŠNÍ A ZÁVĚREČNÉ KAPLE III. Tento prostor byl

zbaven černé skládky odpadu, který zde obyvatelé okolních obcí vyváželi. Zasadilo se zde pět třešní jako pokračování třešňového stromořadí lemující úvoz s Křížovou cestou. Tato iniciativa však byla zmařena vandalem, který o několik měsíců po výsadbě stromky polámal.

Místo je rovněž zvoleno pro KAPLI III. Stále se nedaří získat souhlas uživatele pozemku – místní zemědělské družstvo – s umístěním sochy, která by byla logickým zakončením Křížové cesty.

Jan Ambrůz: „Začátkem roku (2013) jsme vyčistili a upravili místo křížení cest /Drahovice – Vrchovice/, které je již samo o sobě výrazným místem, k němuž směřují instalované kříže, které tak vymezují a zároveň umocňují jeho symboličnost.

Vysázením třešní jsme se pokusili upozornit na toto místo, ve snaze o změnu ve vnímání tohoto důležitého prostoru, který bude jasně definován připravovanou instalací posledního objektu - VERTIKÁLY - na vrcholu v ose KŘÍŽOVÉ CESTY. Snažíme se tak již delší čas obohatit vnímání krajiny o tu kulturnost, která se ze současné kulturní krajiny vytratila tak jako její lidé.“

OBRÁZEK 179 UKLIZENA SKLÁDKA PŘI CESTĚ VRCHOVÁ - KONEC KŘÍŽOVÉ CESTY, PŘIPRAVENO NA VÝSADBU TŘEŠNÍ. (FOTO JAN AMBRŮZ - BŘEZEN 2013)

OBRAZEK 180 VYSÁZENÉ TŘEŠNĚ 30. 3. 2013. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2013)

OBRAZEK 181 11.8. 2013 - ZLÁMANÉ TŘEŠNĚ NA KONCI KŘÍŽOVÉ CESTY. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2013)

PLENÉR – ČERVENÁ

Za pomoci studentů ateliéru Socha II se započalo s obnovou zanedbaného jabloňového sadu. Ořezy stromů byly očištěny a ošetřeny červenou barvou.

Staré sady po mnoha letech nezájmu potřebují šetrnou péči, prořezání větví, vyčištění místa od náletových bylin. Tato nenápadná intervence v krajině může být příkladem, jak lze skloubit práce v sadu s výtvarným vstupem.

OBRÁZEK 182 PROČIŠTĚNÍ SADU - PLENÉR ČERVENÁ.

497

Úprava silnice II/497: Šarovy – Bohuslavice, hledání nejvhodnější řešení pro realizaci silnice, připomínkování.

Hlavním tahem přes vesnici Šarovy se *Jinákrajina* zabývá dlouhodobě. Věnovala se mu velká část workshopu s mladými architekty v roce 2011, z kterého vyplynula problémová

místa silnice, místa, kterým je třeba věnovat pozornost, a také návod, jakým způsobem je možné toto místo upravit. Veškeré podklady k této iniciativě byly předány jak starostovi Šarov, tak přeposlány hejtmanovi Zlínského kraje.⁴³

V úseku před Šarovy směrem na Uherské Hradiště vznikla přeložka silnice z přirozeného tvaru klikatícího se podél lesa do středu pole. Došlo k narovnání a navedení náspu do údolí tak, že se porušila přirozená prostupnost místa a horní část pole začala působit jako vodní nádrž. Řešení tohoto úseku silnice shledáváme velmi nešťastným. Necitlivě se zde přistoupilo k místu, preferovalo se zrychlení dopravy na úkor přirozeného proudění místa. *(Obrázek 188 Zamyšlení se nad místem přeložky silnice - Jan Ambrůz 2013)*

Hledala se možná náprava místa, které je již do původního stavu nevratné. Jako velmi vhodné se nakonec jeví nechat pole ladem, minimálně v horní promáčené části, nechat místo rozmáčet a vytvořit mokřad, který by se stal umělým domovem pro vodní živočichy. Podrobné řešení popisuje nákres *Jana Ambrůze*.

Druhým velkým problémem se stává řešení silnice přímo ve vesnici.⁴³ Předmětem stavby je rekonstrukce části silnice II/497 v k. ú. Šarovy a Bohuslavice u Zlína. Řešený úsek sil. II/497 je situován do uzlového úseku č. 8 – Šarovy, uzl. stan. km 0,547 – 2,220. Celková délka řešeného úseku je 1 673 m.

Začátek řešeného úseku je na začátku levostranné kamenné opěrné zdi u hostince v obci Šarovy. Konec úseku je cca 77 m před svislou dopravní značkou „začátek obce Bohuslavice“.

Předmětem stavby je stavební úprava silnice v průjezdním úseku obce Šarovy a v extravilánovém úseku mezi obcemi Šarovy a Bohuslavice spočívající v obnově obrusné vrstvy vč. případných lokálních sanací dalších živičných vrstev. Stávající směrové uspořádání silnice zůstane zachováno. V průjezdním úseku obce Šarovy bude šířka silnice sjednocena (zúžena) na 7,0 m mezi obrubami v místech zastávkových pruhů, ve zbylém úseku se zúží vyznačením vodících čar. V prostoru mezi nově umístěnými obrubami

---

⁴³ Bližší informace o veřejné zakázce Silnice II/497 na portálu o veřejných zakázkách: <https://www.vhodne-uverejneni.cz/zakazka/silnice-ii-497-sarovy-bohuslavice>

a stávajícím chodníkem bude zřízen zelený pás. Úpravy se také dočkají zastávkové pruhy osobní linkové dopravy dle platných ČSN.

OBRÁZEK 183 POHLED NA CESTU 497, ÚSTŘEDNÍ TEPNA VESNICE. (FOTO JAN AMBRŮZ)

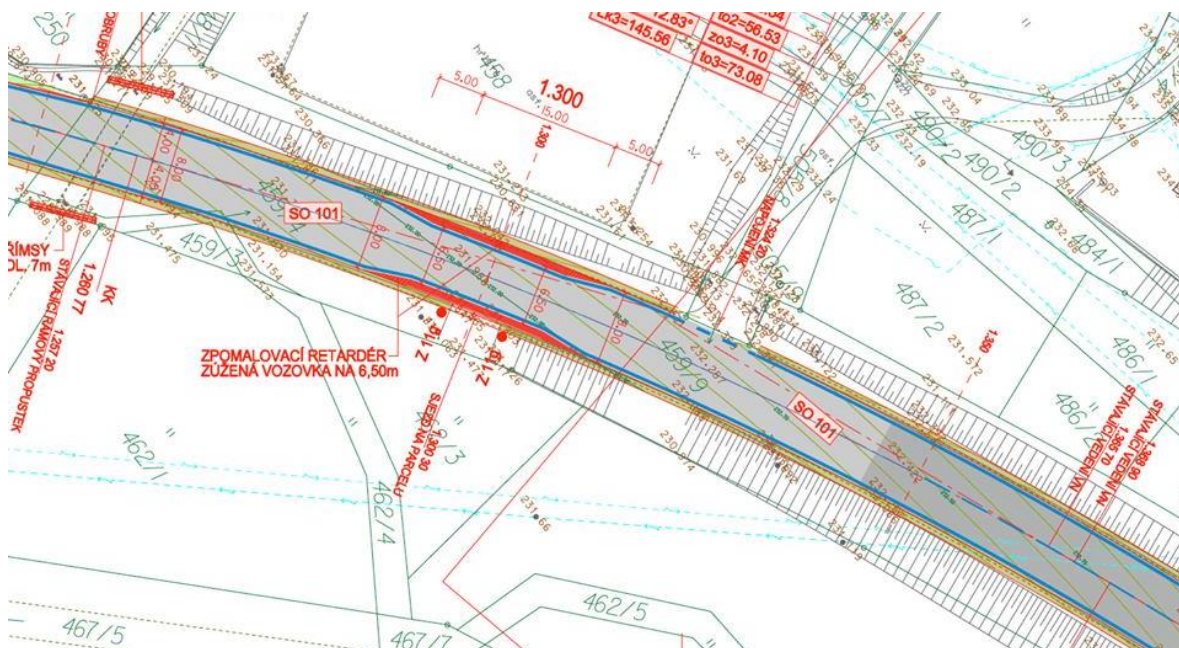
Při vjezdu do obce Šarovy ve směru od Bohuslavic bude vybudován zpomalovací prvek z důvodu snížení rychlosti vozidel. V rámci stavby bude provedena kompletní přestavba stávajícího propustku v uzl. stan. km 1,909 (cca 312 m před koncem úpravy), nezbytné stavební úpravy zbylých propustků, a kompletně řešeno odvodnění silnice.

Ukázalo se, že zadavateli nebyly známy výsledky práce mladých architektů pro obec. Starosta nepředal tyto informace, tudíž nemohly být do celé koncepce zapracovány. Je nesmírná škoda, že návrh, podle kterého dochází k opravě, nerespektuje požadavky místních na nároky a chod vesnice. Investice za desítku milionů na mnoho let přitom mohla zásadním způsobem zkultivovat celou vesnici. Takto je realizována rekonstrukce podle běžných postupů, bez bližšího poznání poměrů vesnice. Předpokládaný termín realizace je 03 – 08/2014.

OBRÁZEK 184 IDEOVÉ OSÁZENÍ V OBCI - DETAIL - NÁVRH JAN AMBRŮZ (2010).

Jan Ambrůz se proto korespondencí a texty snažil celou situaci ještě ovlivnit.[†] K celé věci se vyjádřil také Jan Horký, jeden z iniciátorů šarovského architektonického workshopu[‡]. Zároveň byl Jan Ambrůz dopisem zpraven o současném stavu a možném řešení.[†] Celá situace se jeví jako velmi bezvýchodná a je jasné, že připomínky nebudou brány v potaz. Diskuse se zdá být vyhrocená také v internetové debatě, která by snad mohla upoutat pozornost občanů.[‡] Je to obrovská výtku starostovi a zastupitelům, kteří měli v dostatečné době před začátkem realizace nové cesty iniciovat setkání investora s občany Šarov, seznámit je s projektem rekonstrukce silnice a ponechat dostatečný prostor k případným připomínkám. To se zde ale nestalo.

OBRÁZEK 185 PLÁN NA ÚPRAVU SILNICE. NEBERE V ÚVAHU VÝSLEDKY ARCHITEKTONICKÉHO WORKSHOPU.

OBRÁZEK 186 NEVHODNÉ ŘEŠENÍ DETAILŮ SILNICE. NEDOSTATEČNÝ PROSTOR PRO VÝSADBU STROMŮ. NECITLIVÉ DLOUHODOBÉ ŘEŠENÍ, NEVHODNÉ MATERIÁLY. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2014)

OBRÁZEK 187 NOVÝ POVRCH VOZOVKY. NEPROMYŠLENÁ NAPOJOVÁNÍ. (FOTO PAVLA KAČÍRKOVÁ, 2014)

Silnice splňuje nároky kladené motoristou, který chce rychle místem projet. Nicméně tím vzniká nepříjemné prostředí pro samotné obyvatele. Zásadním doporučením je zde zúžení vozovky, vytvoření přechodů pro chodce a širších chodníkových pásů. Vysázením stromů, použitím retardačních prvků by vznikla přijatelná podoba vozovky, která by respektovala především život.

497 - MOKŘAD - LAPAČ

Letecký snímek z roku 1950 dokumentuje stav louky /pole/ a silnice, která kopíruje starou cestu. Silnice je logicky vedena po kraji louky, na úpatí zalesněného svahu. V severní části jsou patrné kupky sena. Silnice je lemována ovocnými stromy /jabloněmi/. Ovocné stromy byly i u cesty vedoucí k potoku.

Současný snímek s vyznačenou původní parcelací.

Nový úsek silnice 497 nekompromisně rozdělil, necitlivě protal louku. Navýšeným a zhutněným náspem bylo narušeno vsakování a odvod vody, která je v rámci projektu odváděna odvodňovacími rýhami mezi polem a náspem. Propustí pod silnicí je voda svedena do jímací šachty a kanalizací do potoka. Červeně je vyznačeno zamokřené místo, které může získat po mírných úpravách jiné environmentální, ekologické a estetické parametry.

Porovnání záboru půdy.

OBRÁZEK 188 ZAMYŠLENÍ SE NAD MÍSTEM PŘELOŽKY SILNICE - JAN AMBRŮZ 2013.

BUFET 5055 A HRANEČNÍKY

druhé setkání v krmelci na cyklotrase 5055, osazení dvou hraničních kamenů, 28. 9. 2013

Jan Ambrůz během roku na svých procházkách nacházel zapomenuté HRANIČNÍ KAMENY. Postupně je fotil a obnovoval. Nejstarší HRANEČNÍK je datován do roku 1699. Nachází se v lese od Zlámance až k pasekám nad Březnicí. Kameny vymezovaly uherskobrodské panství, které patřilo rodu *Kauniců*.

Při starém krmelci proběhl druhý ročník KULTURNÍHO KRMELCE – BUFET 5055. Byla sezvána nejširší veřejnost i náhodní kolemjdoucí. Během tohoto dne se také podařilo vztyčit dva vyvrácené hranečníky. Vznikla tak příjemná společenská atmosféra prohlubující vztahy mezi obyvateli a posilující vztah k místu, kde žijí.

OBRÁZEK 189 SÁZENÍ HRANEČNÍKŮ, 28. 9. 2013. (ARCHIV JINÁKRAJINA, 2013)

OBRÁZEK 190 HRANIČNÍ KÁMEN V LESÍCH NAD ŠAROVY, DATOVÁN 1699, V OKOLÍ SE NACHÁZÍ DALŠÍ TYTO KAMENY. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2014)

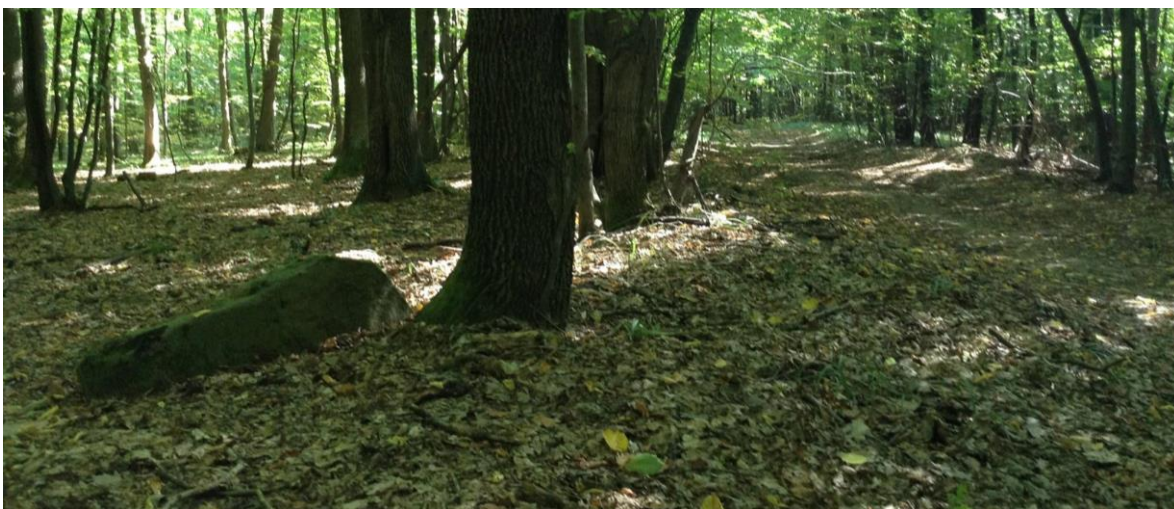

OBRÁZEK 191 HRANEČNÍK. (ARCHIV JINÁKRAJINA, 2013)

OBRÁZEK 192 HRANEČNÍK (FOTO JAN AMBRŮZ, 2013)

OBRÁZEK 193 POVALENÝ HRANEČNÍK U CESTY Č. 5055 (ARCHIV JINÁKRAJINA, 2013)

ZPRŮCHODNĚNÍ

Obnova chodníku Šarovy – Lhota, dokončení celého záměru a slavnostní přestřižení pásky – 28. 10. 2013

Od roku 2009 se *Jan Ambrůz* snaží ZPRŮCHODNIT dlouho nevyužívaný chodník na Lhotu. Jak už bylo v textu zmíněno, jedná se o dříve hojně využívanou cestu ze Šarov na autobusové spojení ve Lhotě. Původní stav před započatou obnovou chodníku ukazuje *Obrázek 110 Obnova chodníku na Lhotu. (Foto Archiv Jinákrajina, 2009)*. Obnově předcházelo hledání původního trasování, které se v průběhu let, v některých místech vlivem počasí a porostu, ztratilo. Systematická mnohaletá práce měla několik etap. K dokončení nejvýrazněji přispěla rychlá akce BAGR, kdy se podařilo sjednotit terénní nerovnosti natolik, že se vytvořila jednotná průchozí cesta, která je citlivě vmodelovaná do terénu. Jednotlivé úseky chodníku byly v místě upevněny podélnou výsadbou dřevin, převážně jeřábů. Celá trasa je provázena ZNAČKAMI ze zrcátek.

SLAVNOSTNÍ OTEVŘENÍ cesty na Lhotu se odehrálo 28. 10. za přítomnosti Ambrůzovy rodiny, místních obyvatel a návštěvníků. Sváteční den a atmosféra chvíle byla umocněna přestřihnutím stuhy – trikolory – a následné dekorování přítomných státními barvami – malou stužkou na špendlíku. Nechybělo výborné občerstvení, koláčky paní Renaty a domácí slivovička. Po přestřižení pásky a slavnostní řeči se lidé vydali směrem na Lhotu do místní kultovní putyky u *Zindulky*. I přes nízkou účast návštěvníků měla akce úspěch. Opět stmelila místní obyvatele a ukázala, že lidé, pokud si jdou za svým cílem, mohou udělat mnohé pro místo, kde žijí.

OBRÁZEK 194 POHLED NA MÍSTO PŘED ÚPRAVAMI V ROCE 2011 (FOTO JAN AMBRŮZ 2011)

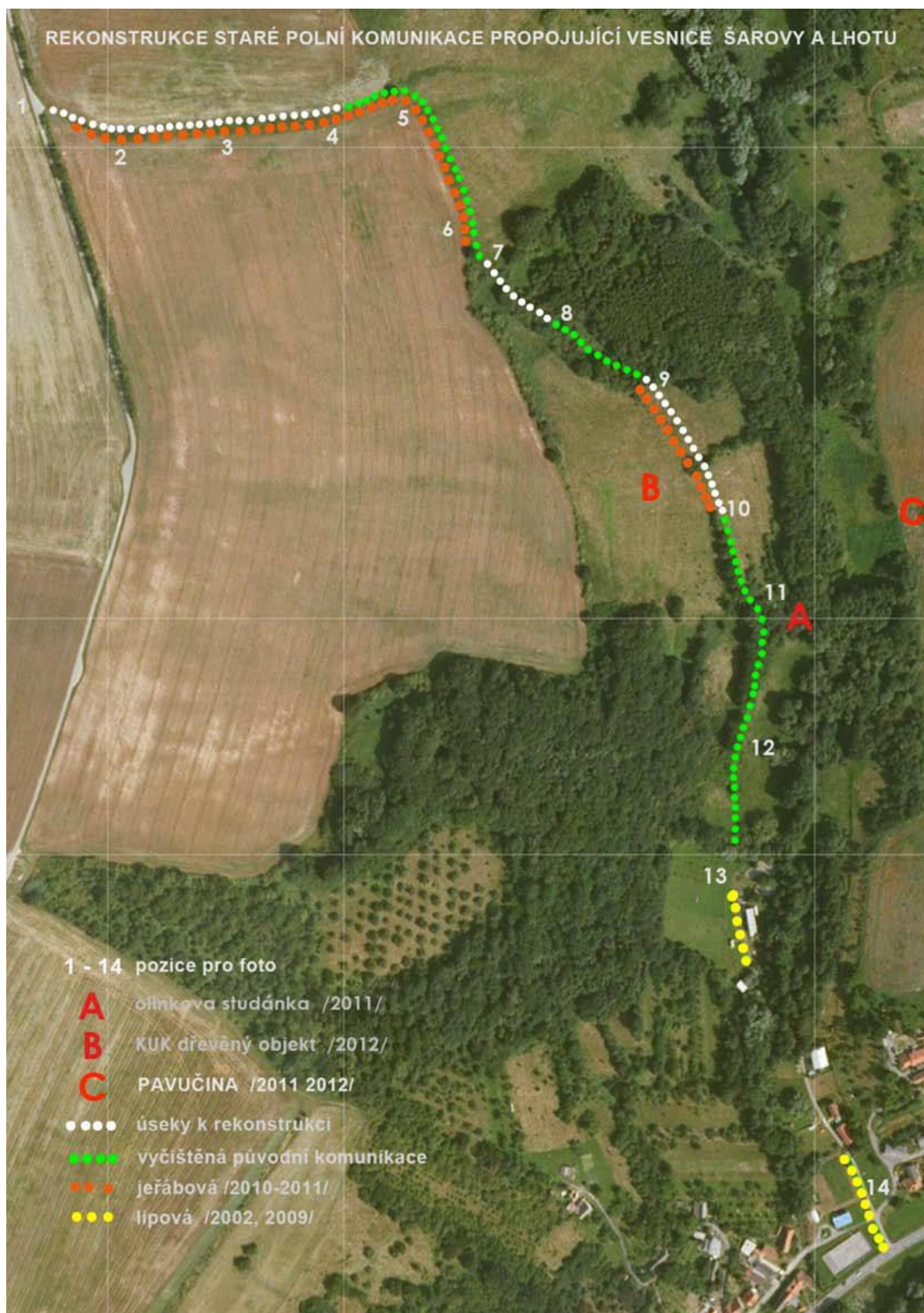

OBRÁZEK 195 TERÉNNÍ ÚPRAVY CHODNÍKU NA LHOTU (ARCHIV JINÁKRAJINA, 2013)

OBRÁZEK 196 SLAVNOSTNÍ PŘESTŘIHÁVÁNÍ STUHY. (ARCHIV JINÁKRAJINA, 2013)

OBRÁZEK 197 ZAKRESLENÍ OBNOVY CESTY NA LHOTU JAN AMBRŮZ, 2012.

JEŘÁBOVÁ

Dosazování jeřabin se studenty FaVU Brno podél cesty Šarovy – Lhota

I v podzimních měsících se konalo dosazování jeřábů na části úseku chodníku na Lhotu. Vysazování proběhlo jako ateliérová akce studentů Sochy II spojená s návštěvou rodiny Jana Ambrůze a výletem po okolí. Studenti také navštívili malou místní výrobu kožené obuvi na Salaši.

OBRÁZEK 198 DOSAZOVÁNÍ JEŘÁBŮ STUDENTY FAVU. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2014)

Napajedla

Byla objevena čtyři místa s betonovými základy po napajedlech. V návrzích by z nich mohly být zbudovány nové objekty.

V 70. letech minulého století bylo údolí Javorníku ohrazeno JZD. Byla vybudována napajedla a následně nahnán dobytek – krávy. V současné době je zatravňováno pole – velké lány za ohradou – a dobytek bude všude kolem. Myslivci se snaží uhájit co největší plochu bývalé pastviny pro zvěř jako honitbu.

Jan Ambrůz: „Kde budou nové ohradníky zatím nevíme. Ale betonové základy napajedel zřejmě zůstanou tam, kde jsou. První jsem objevil na podzim a navrhl na tento betonový sokl dřevěný objekt. Nedávno jsem se procházel údolím a našel jsem ještě další zbytky tří

napajedel. Jsou tak vymezena čtyři místa s betonovými základy, na které by mohly být navrženy nové objekty. Například pozorovatelný, posedy, drobné stavby nebo sochy, a ty postupně realizovány.“

OBRÁZEK 199 PŘÍPRAVA PROJEKTU REVITALIZACE PASTEVNÍCH NAPAJEDEL V ÚDOLÍ JAVORNÍKY.

OBRÁZEK 200 AKTUÁLNÍ STAV MÍSTA. (FOTO KATEŘINA MICHÁLKOVÁ, 2013)

Pro první místo navrhl *Jan Ambrůz* NAPAJEDLO. Nyní se jednotlivými místy zabývají studenti ateliéru Socha II FaVU VUT v Brně. Modely pro tato místa byly prezentovány na výstavě *Fresh Design ve Wroclavi* v roce 2014.

OBRÁZEK 201 NÁVRH NAPAJEDLA - JAN AMBRŮZ 2013.

4.2.8. ROK 2014

Jinákrajina se zaměřila na několik míst, která monitoruje a snaží se je rekultivovat. Jedná se o místo pohřebiště – nazýváme jej HŘBITOV, kde navrhuje vysázení stromů a realizaci objektu. Dále studenti FaVU VUT v Brně ateliéru Socha II pokračují v návrzích na místa NAPAJEDEL. Pokračuje čištění sadů s názvem MODRÁ. V MOKŘADECH kolem lhotského potoka byl prohlouben terén a vytvořeny tři tůňky.

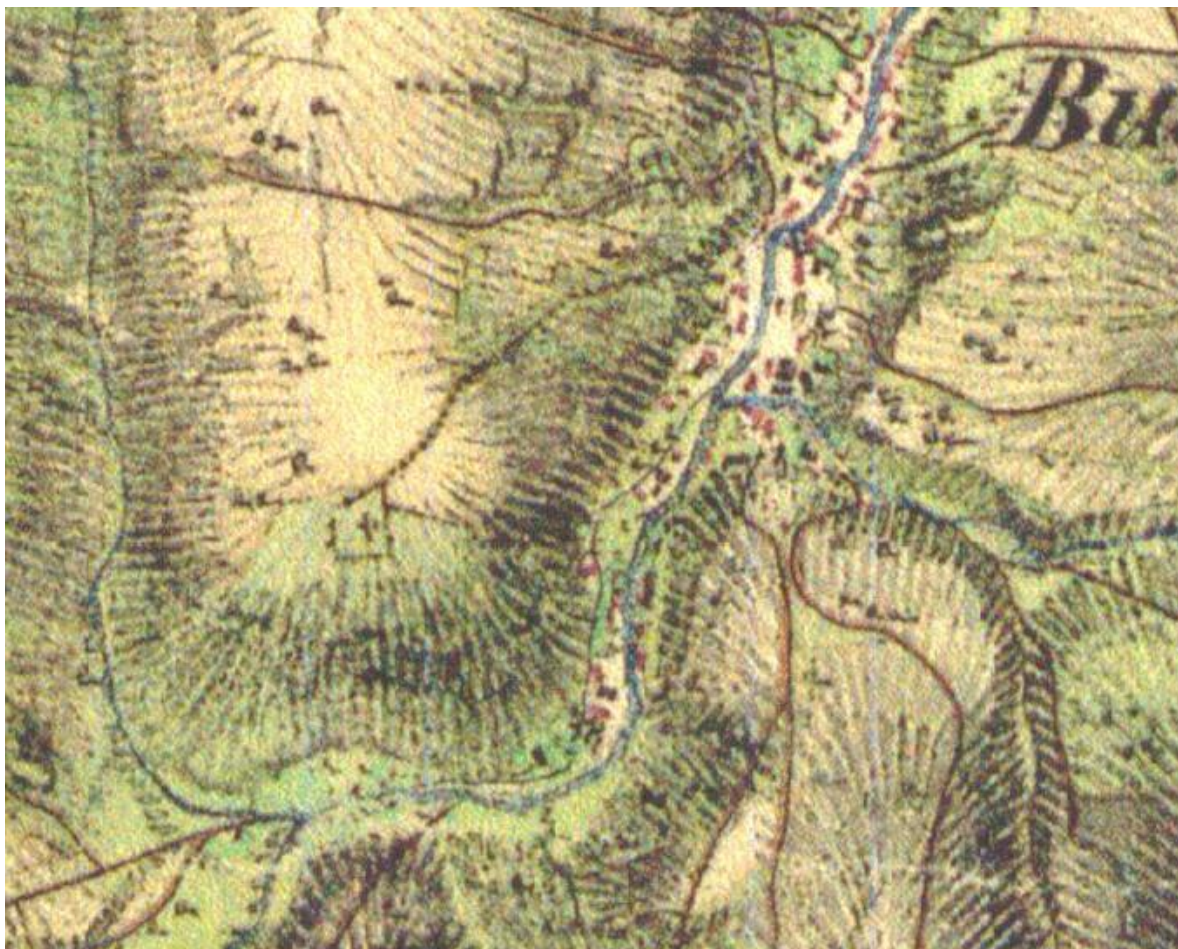
HŘBITOV

Pohřebiště nad Bohuslavicemi u Zlína, návrh osazení třešněmi a sochařským objektem.

Na mapě *Druhého vojenského mapování „Františkova“*, které probíhalo na území Čech a Moravy v letech 1836-1852, se poprvé setkáváme se zaznamenaným pohřebištěm nad Bohuslavicemi. Z tohoto můžeme usuzovat, že se jedná o pohřebiště, kde byli při poslední

morové epidemii v 18. století⁴⁴ pohřbeni zemřelí obyvatelé *Bohuslavic*. Místo bylo zapomenuto, až v současné době se návrhů *Jiné krajiny* ujalo místní sdružení myslivců a na vlastní náklady vysázelo na desítku třešní okolo pohřebiště. Vysázením ovocných stromů okolo pohřebiště se upozorní na toto místo a zároveň se zvýší jeho ochrana. Zvlášť cenné je v tomto případě zapojení se Bohuslavanů, kteří se přičinili o kultivaci místa posledního odpočinku svých předků.

OBRÁZEK 202 MAPA II. VOJENSKÉ (FRANTIŠKOVO) MAPOVÁNÍ - MORAVA, MAPOVÝ LIST O_10_VII – S VYZNAČENÝM POHŘEBIŠTĚM U BOHUSLAVIC.

⁴⁴ 1713 – 1715 období poslední velké epidemie moru. Od roku 1716 se už mor na českém území neobjevil. (SVOBODA, Vesmír 74, 496, 1995/9)

OBRÁZEK 203 NÁVRH ŘEŠENÍ ÚPRAVY MOROVÉHO POHŘEBIŠTĚ.

OBRÁZEK 204 POHLED NA HŘBITOV A JAVORNÍKY. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2014)

OBRÁZEK 205 HŘBITOVNÍ - MOROVÉ POHŘEBIŠTĚ V BOHUSLAVICÍCH OHRANIČENO TŘEŠNĚMI.
(ARCHIV JINÁKRAJINA, 2014)

MOKŘAD

Vytvoření tůňek podél lhotského potoka

Když procházíte krajinou, všímáte si mnohých daností a zákonitostí, které jisté místo poskytuje, zvláště pak jsou tyto změny a koloběhy v přírodě dobře pozorovatelné, vracíte-li se na stejné místo opakovaně. V údolí při lhotském potoku se nachází velmi podmáčená půda, kde stává voda delší dobu. Mokřady⁴⁵ jsou biotopem se specifickým výskytem organismů, vyžadujících ke svému životu a prosperitě stálý účinek povrchové vody, přinejmenším velmi vysokou hladinu spodních vod. Tvoří přechod mezi suchozemským a vodním ekosystémem. Mokřady jsou bohatým domovem nejrůznější flory i drobné fauny. Jako podpoření tohoto místního ekosystému se proto Jan Ambrůz rozhodl prohloubit některé terénní prohlubně natolik, aby se v nich voda udržela celoročně a poskytla tak úkryt mnohým organismům. Malým bagrem jemně modeloval hlínu

⁴⁵ Termín mokřad pochází od Dr. Jana Květy z Jihočeské univerzity, který jej v této formě zavedl v 70. letech 20. století jako český ekvivalent k anglickému wetland. Samotný výraz je staršího původu, označoval mokré, nevysychající nebo jen dočasně vysychající místo.

a urovnával ji do pozvolných břehů. Okolní terén upravil. Předpokladem zde je to, že do jednoho roku se zeleň obnoví natolik, že terénní práce nebudou znatelné.

OBRÁZEK 206 NÁVRH MOKŘADNÍCH TŮŇEK U LHOTSKÉHO POTOKA.

OBRÁZEK 207 MOKŘAD. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2014)

OBRÁZEK 208 TERÉNNÍ ÚPRAVY. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2014)

OBRÁZEK 209 NAPUŠTĚNÍ VYTVOŘENÉHO JEZÍRKA. (ARCHIV JINÁKRAJINA, 2014)

MODLITBA

Třetí modlitba farníků u křížů - 16. 3. 2014

OBRÁZEK 210 MODLITBA KŘÍŽOVÉ CESTY FARNÍKŮ Z BOHUSLAVIC. (FOTO JAN AMBRŮZ 2014)

PŘEDNÁŠKA

projekce a přednášky

Jinákrajina se po celou dobu svého působení snaží rozšiřovat povědomí o své činnosti, osvětlovat své přístupy lidem, motivovat k aktivní účasti v krajině. Přednášky a projekce se tak stávají vítanou příležitostí pro setkání nad vykonanou prací a konfrontaci s návštěvníky. Dosud proběhlo devět přednášek s tématem *Jinákrajina*.

2014

11. 3. Fakulta architektury VUT v Brně

2013

24. 8. Festival Fryštácký malý svět

24. 5. Na konferenci Kultura, umění a výchova UP

18. 4. PechaKucha Night Brno, Dům umění

- 12. 4. Lázníčky, workshop studentů FA VUT
- 5. 4. Mendelova Univerzita, seminář Lidé a Krajina

2012

- 26. 9. PechaKucha Night Znojmo
- 11. 8. Bílé Břehy.cz

2010

- 23. 11. Moderní sochařské objekty, jako pocta krajině předků ve zlínské knihovně

OBRAZEK 211 PŘEDNÁŠKA JINÉKRAJINY NA SEMINÁŘI POŘÁDANÉM MENDELOVOU UNIVERZITOU, SKALNÍ MLÝN, BLANSKO, WWW.UMLUVAOKRAJINE.CZ. (FOTO OLA HOŘAVOVÁ, 2013)

JABLOŇOVÁ

výsadba jabloní podél polní cesty z Javorníku na Salaš, realizováno mysliveckým sdružením Bohuslavice

OBRAZEK 212 JABLOŇOVÁ. (FOTO JAN AMBRŮZ 2014)

PLENÉR – MODRÁ

Obnova jabloňového sadu, studenti ateliéru Socha II FaVU Brno

Pokračováním akce ČERVENÁ z roku 2013 se stala akce MODRÁ. Studenti vyčistili sad od podrostových náletů. Sad byl prořezán a místa po odřezaných větvích byla ošetřena modrou barvou.

OBRÁZEK 213 PRÁCE V SADU A ODPOČINEK. (ARCHIV ATELIÉRU SOCHA II, 2014)

OBRÁZEK 214 MODRÁ – PLENÉR. (FOTO JAN AMBRÚZ, 2014)

WROCLAV

Výstava studentských návrhů Napajedla ve Wroclavi.

V rámci mezinárodního studentského workshopu Fresh Design proběhla výstava objektů navržených do lokality Javorníky – projekt NAPAJEDLA. Studenti Kateřina Michálková a Samuel Šrom se účastnili také desetidenního mezinárodního workshopu studentů vysokých výtvarných škol ve Wroclavi. Vrcholem setkání pak byla výstava, které se účastnili dále Zuzana Bartošová a Standa Cibulka. Výstava byla zároveň prezentací občanského sdružení *Jiné krajina* v zahraničí a ukázkou možností práce s krajinou, nacházení vhodných a citlivých intervencí.

OBRÁZEK 215 POHLED DO VÝSTAVNÍCH PROSTOR VÝSTAVY FRESH DESIGN S MODELY PRO NAPAJEDLA. (FOTO KATEŘINA MICHÁLKOVÁ, 2014)

RÁZ KRAJINY

Instalace Jana Ambrůze na Zlínském salónu - prezentace fotografií a map Jiné krajiny.

Jan Ambrůz chtěl při příležitosti skupinové výběrové výstavy Nový Zlínský Salón upozornit na aktivity *Jiné krajiny* a zároveň na nepřijetí místních autorit ze strany starosty, ale také Zlínského kraje. Prezentovány zde byly fotografie z místa, pohledy na sochy a stezky vzniklé díky *Jiné krajiny*, vše bylo zakresleno v mapě. K výstavě vychází také katalog, pro který si Jan Ambrůz zvolil pouze otištění dopisu se zamítnutím odboru životního prostředí.⁴⁶

---

⁴⁶ Oddíl Korespondence Z

OBRÁZEK 216 POHLED NA VÝSTAVNÍ PROSTOR S INSTALACÍ JANA AMBRŮZE. (FOTO JAN AMBRŮZ, 2014)

4.2.9. BUDOUCNOST

DRAMA, HLEDÁNÍ SPRÁVNÉ CESTY, NACHÁZENÍ IDENTITY

Z předchozího výčtu aktivit a realizací je patrné, že mnohé ještě nebylo dokončeno, realizováno. Hlavní příčinou zdržení některých projektů je především nezájem a nepodpora ze stran úřadů a místních obyvatel. Přesto je stále v plánu dokončit KAPLI II a KAPLI III jako zakončení série Kaplí a ukončení *Křížové cesty*. Základy pro KRAJINNÉ KAPLE *Jana Ambrůze* již byly zhotoveny. Pracuje se dále na NAPAJEDLÍCH. V plánu jsou i další výsadby dřevin, vytvoření informačních letáků a tabulí.

Neustále se více a více dostáváme k podstatě místa. Samotným životem a přítomností, uvažováním o svých kořenech, předcích.

Jan Ambrůz: „Naše kulturní krajina byla zcizována člověku tak dlouho, až se jí člověk sám odcizil. Základní vztah člověka vesnice ke krajině nepřírozeným způsobem téměř zanikl. Duše se vytratila. Na polích tak téměř nespátříte živou bytost. Nevkročí tam ani noha, snad jen noha na pedálu a nějaký ten myslivec s flintou. Jak tedy navrátit krajinu člověku? Jak navrátit člověka krajině? Romantika je ta tam. Byla přirozeně spojena s nutností, s konkrétní dobou, způsobem života a práce. Pokroku se nedalo zabránit. Nyní je třeba mnohé přehodnotit, vnímat tu naši krajinu normálně a tyto zažité praktiky tržního pokroku dále neakceptovat. VRÁTIT SE K PŘIROZENÉ LOGICE KRAJINY, RESPEKTOVAT JEJÍ ODVĚKÉ ZÁKONITOSTI OBYČEJNÝM „SELSKÝM“ ROZUMEM. Zbavme se neustále vnucované a možná i pohodlné apatie a pokusme se něco udělat pro naši vesnici, naši krajinu a tak i pro nás! Pokusme se prošlapat pár chodníků, zasadit pár stromů. Učme se procházet krajinou s otevřenýma očima. Nemysleme jen na sebe. Hledejme duši krajiny v nás.“

KRAJINNÁ KAPLE

Autor: Jan Ambrůz

Materiál: Kov a sklo

V roce 2013 byly provedeny výkopové práce pro tuto sochu v polích KRAJINNÁ KAPLE. Jedná se o základy Kaple z vizualizace: *Obrázek 93 První návrhy Kaple – čtyři roční období.* Jan Ambrůz (2007). Na tuto realizaci bylo uděleno i stipendium Ministerstva kultury. Krajinná Kaple by měla být dokončena v roce 2014.

OBRÁZEK 217 KRYCÍ NÁZEV HROBY- VÝKOP ZÁKLADŮ PRO KAPLI - JAN AMBRŮZ. (FOTO JAN AMBRŮZ, LISTOPAD 2013)

KAPLE II

Autor: Pavla Kačírková

Materiál: Kov

Místo pro KAPLI II bylo intuitivně zvoleno při procházení a hledání nejvhodnějšího, nejpřirozenějšího bodu při *Vrchové cestě*. Studium starých map se následně ukázalo, že místo, které bylo zvoleno pro KAPLI II, již v minulosti neslo křesťanské poselství v podobě božích muk u cesty. Místo bylo zakoupeno. Pro samotnou sochu není nutné stavební povolení, ale pro její základy ano. O historii a plánech s místem bylo informováno Životní prostředí Zlínského kraje s žádostí o podporu realizace KAPLE II na tomto místě. Úředníky však vedla tato informace k úvaze, že nejlepší cestou by bylo znovuoobnovení zmizelého kříže v původním historickém vyznění.

OBRÁZEK 218 III. VOJENSKÉ MAPOVÁNÍ - 1 : 25 000, MAPOVÝ LIST 4359_2 - - 1876-1878 -
- MÍSTO PRO KAPLI II JE V MÍSTĚ TEHDEJŠÍCH BOŽÍCH MUK.

Opět se tak ukazuje strach umisťovat do současné české krajiny se svými typickými znaky rozoraných mezí a scelených lánů imitace rádobý dobových krajinných prvků. Kulturní

přehled a vzdělanost lidí, kteří rozhodují, znemožňují soudobé intervence, které by vznikaly pro současnou dobu od současného umělce. I to svědčí o dnešním stavu společnosti.

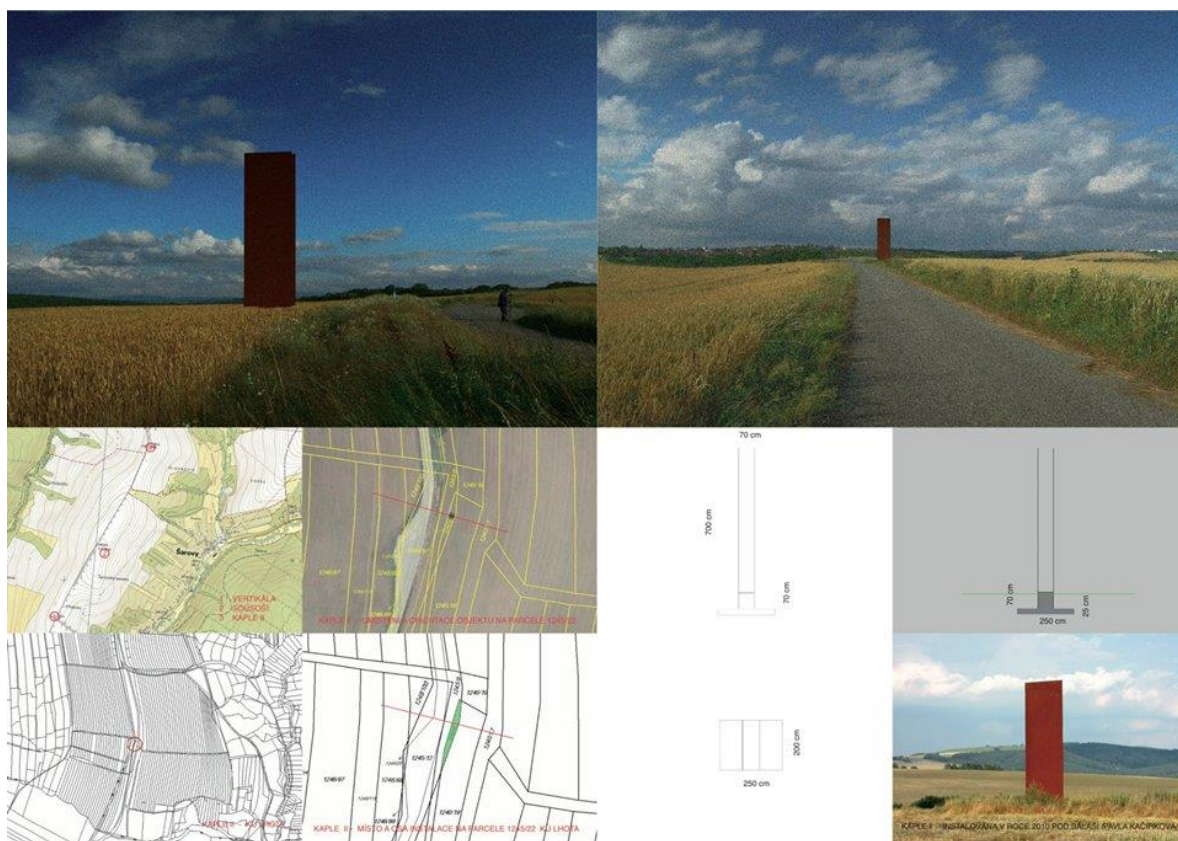
KAPLE II je přirozenou součástí KAPLÍ na vrcholcích kopců v *trojúhelníku Šarovy – Křížová cesta, Lhota a Salaš*. KAPLE II má stát přes údolí na druhém kopci s KAPLÍ I, opticky se tyto dva body budou propojovat. KAPLE II je tvořena dvěma plechy o rozměrech 600cm x 200cm x 2,5cm, které budou od sebe vzdáleny tak, že bude možné mezi ně vstoupit. Vznikne ojedinělý architektonický projekt vycházející ve filozofické rovině ze sakrálního umění. Materiál na tuto sochu byl získán sponzorským darem od *Evrasy Vítkovice Steel*. V současné době se čeká na stavební povolení pro tuto realizaci, které se neustále protahuje. Vše se zkomplikovalo vstupem odboru Životního prostředí Zlínského kraje, který vydal zamítavé stanovisko s odůvodněním o narušení krajinného rázu míst. Posudek vypracovala kancelář *LÖW & spol. s r.o.* Třetí žádost na stavebním úřadě je tentokrát v chodu.

OBRÁZEK 219 VIZUALIZACE KAPLE II, PAVLA KAČÍRKOVÁ.

OBRÁZEK 220 VIZUALIZACE KAPLE II, PAVLA KAČÍRKOVÁ.

OBRÁZEK 221 NÁVRH KAPLE II, PAVLA KAČÍRKOVÁ.

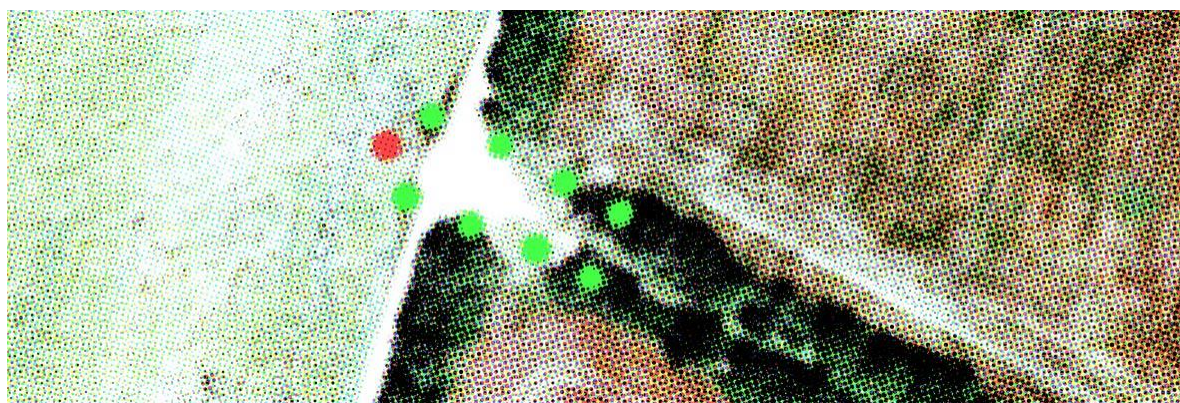
KAPLE III

Návrh: Pavla Kačírková a Jan Ambrůz

Kmateriál: Kov

Můj prvotní návrh na toto místo vznikl už v roce 2010, kdy se realizovala první z kaplí KAPLE I. Bylo jasné, že toto místo na konci Křížové cesty je nutné zakončit Kaplí. Je to nezbytné i vzhledem k funkčnosti celé křížové cesty.

Finální podoba KAPLE III je tvořena tyčí. Taje navržena do míst, kde se setkává cesta s *kříži* - *Drahovice s Vrchovicí* na pozemek, který je ve vlastnictví obce Šarovy. Již 7 let usilujeme o souhlas starosty potažmo zastupitelů o povolení instalace na kousku tohoto obecního pozemku... Podoba KAPLE III však budí mnoho rozruchu.^w Jednak zastupitelstvo nepodporuje místo, kde by měla Kaple III stát, a jednak cítíme nevoli k jakékoli intervenci ze strany *Jiné krajiny*. Zastupitelé by raději uvítali ukončení Křížové cesty stromem. Což je holý nesmysl, vzhledem k tradičnímu uspořádání a vedení katolické modlitby Křížové cesty, která má své vyvrcholení právě u Kaple. Proti odmítnutí vydání stavebního řízení bylo podáno odvolání.^x Bylo postoupeno místním orgánům.^y Obdrželi jsme zamítavou odpověď.^z

OBRÁZEK 222 MOŽNÉ ŘEŠENÍ MÍSTA – UKONČENÍ KŘÍŽOVÉ CESTY.

OBRÁZEK 223 JINÝ NÁVRH JANA AMBRŮZE PRO TOTO MÍSTO, NAKONEC DÁL NEROZVÍJENÝ.

Jan Ambrůz: „Několikrát jsme nabádali zastupitele obce k zamyšlení nad tímto prostorem /nad celou krajinou včetně obce samotné/, který je již definován KŘÍŽI, a který chceme ukončit objektem souznícím s křížem, cestou a celkovou koncepcí projektu KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ. Tak jako krajinu z úvozu rámuje jednotlivé kříže, tak samotná cesta, keře a stromy po stranách vymezují průhled na vrcholu. Na osu cesty navrhujeme umístit maximálně oproštěnou vertikálu, která bude protnuta horizontálou protějšího lesa. Po vyklizení smetiště chceme na jaře vysázet po krajích vysokokmenné ovocné stromy /třešně/, které tak mohou navázat na původní třešňovou alej. Tato výsadba může být přenesena i na protější stranu na kraj Vrchovice. Dojde tak k vymezení a zároveň i zvýraznění tohoto místa a prostoru pro instalaci navrženého objektu. Podle nás je to jediný způsob, jak dát veřejnosti najevo, že zde není smetiště, že nechceme, aby tady bylo smetiště, že nás toto místo zajímá, že nám není lhostejné tak, jak nám není lhostejná kulturní krajina náležející Šarovům. Součástí těchto úprav může být také instalace informačního panelu s mapou celého projektu.“

OBRÁZEK 224 PRVNÍ ROZKRESLENÍ NÁVRHU - LEDEN 2013, JAN AMBRŮZ.

OBRÁZEK 225 VIZUALIZACE ZAKONČENÍ KŘÍŽOVÉ CESTY.

5. HLEDÁNÍ SOUČASNÉ VESNICE A KRAJINY - PROPOJENÍ KULTUROLOGICKÝCH A EKOLOGICKÝCH PARADIGMAT MYŠLENÍ

Jaká je tedy současná vesnice, jaký je náš přístup ke krajině? Stanovujeme si svůj osobní etický vztah ke krajině. Zároveň se v nás mísí povšechné poznatky o trvale udržitelném rozvoji a environmentální výchově. Dnes již hovoříme o *sociologii krajiny*.⁴⁷ Ta v sobě nemá jen ústřední myšlenku paradigmatu trvale udržitelného rozvoje, ale nese s sebou morální rozměr. Dochází k posunu od geografického a přírodního evolucionistického pojetí, kdy prostředí a krajina určuje společnost a její kulturu. Sociologie krajiny nepreferuje nadvládu sociálního nad ekologickým, ale je nastolen rovnocenný dialog mezi krajinou a člověkem. Nastává tak posun k aktivní roli lidské společnosti.

---

⁴⁷ Landscape sociologie

Přes veškeré nadnárodní snahy se stále nedaří naplňovat a prosazovat jednotlivé body Evropské úmluvy o krajině, platné pro Českou republiku do roku 2004. Častou chybou, která vychází také z neznalosti a touhy po nedosažitelných cílech, je *ignorování lokálních zásad, krajiny, neporozumění* místním zvykům a tradicím, které se stávají povrchními. Na vesnici je zřejmá všeobecná touha po městském komfortu, která pramení z mnohaleté masáže komunistického hospodaření. Velmi pozvolna a obtížně se český venkov z této situace vzpamatovává.

Pobídky a nadnárodní investice do venkova, které nejsou s největší citlivostí přerozdělovány a investovány do kvalitních projektů, nemohou bez přímého poznání místa a moudře uvažujících lidí vést ke zlepšení. Nejrůznější granty nutí k směřování a trefování se do zvoleného zadání, jehož cílem téměř nikdy nebývají záměry, které by byly potřebné pro danou lokalitu. Pokud chcete uspět a získat finanční podporu, jste nuceni k překrucování skutečnosti, přičemž k tomuto by nemuselo docházet, by se hodnotily jednotlivé situace a projekty individuálně, a bylo možné se seznámit s konkrétními potřebami.

Lokální autority, které mají rozhodovací možnosti, ignorují a nedbají na doporučení odborné veřejnosti. Velkou roli zde hrají sociální vazby, touha po projevení moci, ale také silné komerční vlivy.

K velkému znetvoření krajiny došlo díky scelování lánů užitkové půdy. Ignorují se drobné krajinotvorné prvky v krajině, nevytváří se dostatečné množství přirozených *ekotonů*, což má za následek „*poušť monokultur*“ a chudou krajinu.

Dnes dobře víme, že pro vzhled krajiny jsou podstatné sociální a hmotné vazby. Zároveň je jasné, že pro změnu poměrů v krajině potažmo na vesnici je třeba informovat, vzdělávat a tím měnit i povrchní vztah místních a prohlubovat citové vazby k místu. Osobnostní vyzrálост, vzdělanost a sociální cit určuje postoj jednotlivce ke krajině.

Měli bychom si jako společnost silně uvědomovat, že podoba soukromých pozemků je veřejným zájmem. A citlivou formou vést ke kultivovanému zacházení s pozemky.

Jsme zodpovědní sami za sebe i za území – nejen za to, které vlastníme, ale i za takové, v němž se pohybujeme.

Krajina by měla zůstat prostupnou. Mnohé pomístní cesty byly zapomenuty a jsou nevyužívány. Vede k tomu změna životních priorit, způsob obživy, rytmus života obyvatel. Nicméně v těchto místech se skrývá veliký potenciál, který může být využit k jiným funkcím spojeným s rekreací.

Česká krajina od baroka byla protkána drobnými sakrálními stavbami, sochami. Každá doba si hledala své cesty, jak uchopit krajinu. Současné umělecké intervence v krajině jsou spojovatelem mezi ekologickým a sociálním přístupem. Stávají se vítaným cílem či průvodcem krajinou. Naplňují ji duchovnem. Sami ekologové volají po takových bodech – sochách, drobných stavbách v krajině – které by se stávaly cílovými body, a ukotvovaly by tak chodníčky či cesty v krajině. Tím by se rozšiřovala také síť *ekotonů*, rozmanitost fauny a flory v místě.

Důležitou roli u uměleckých projevů v krajině hraje poznání místa, kde se artefakt nachází. Bez něj je kvalitní umělecká intervence téměř nemožná. K pochopení uměleckého záměru je důležité poznat místo vzniku. Proto se dokumentace díla fotografiemi zdá neúplná. Pro získání celistvého zážitku je nutné místo osobně navštívit.

6. ZÁVĚR

Jednou ze stěžejních myšlenek a předpokladů této disertační práce, věnované sochařským objektům v kulturní krajině Šarov, je zobecněné tvrzení, že pokud chceme vstupovat uměleckou či jinou aktivitou do konkrétního místa, musíme místo jako také co nejvíce poznat. O to více to platí u dlouhodobých trvalých instalací v krajině. Samotná poznaná místa nás pak navádí ke konkrétním řešením. Výsledkem se stává konkrétní sochařský objekt, vytyčení linií či os v krajině. Za výtvarné řešení ale také považuji výsadbu stromořadí upevňující cesty v krajině, což mimo jiné vede také k obohacování environmentálních soustav krajiny. Podstatou však je vnímat krajinu jako celek a také tak přemýšlet o jednotlivých úkonech a tvorbě.

Proto také úvodní část disertace má za cíl provést čtenáře konkrétním místem. Do hloubky seznámit s lokalitou, její historií a současnou podobou vesnice. Samostatný oddíl je věnován obyvatelům Šarov, kdy anketa zkoumá jejich vztah k vesnici, předkům, tradicím. Pozornost se také věnuje akcím a spolkům činným na vesnici.

Po tomto seznámení pak vnímáme následně popisované aktivity občanského sdružení *Jinákrajina* v celistvém kontextu. Hlavním iniciátorem a zároveň obyvatelem vesnice Šarovy je, v mezinárodním povědomí uznávaný sochař, *Jan Ambrůz*. V místě začal prosazovat projekt s názvem KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ. Kapitola hledání východisek a paralel seznamuje s úplnými počátky práce člověka s krajinou a sochařskými vstupy na českém území až po současnost. Osvětluje různé principy a postupy, které se po staletí objevovaly.

Pro vykreslení celistvého příběhu *Jinákrajiny* a jejich realizací jsem zvolila chronologické řazení, které vytváří holický obraz místní komunity obyvatel. Jednotlivé události jsou také v příloze doplněny o dopisy a dokumenty, které zaznamenávají složitost jednání s úřady, svérázné myšlení obyvatel. S odstupem se tato práce může stát inspirací a příkladem pro mnohé další iniciativy na českém venkově. Snažím se zachytit důležité momenty utváření rurálního prostředí, jeho klady a zápory. Upozornit na podstatné propojení ekologického, sociologického a uměleckého aspektu práce s krajinou. Kdy tvrdím, že jediné správné východisko je právě propojování mezioborových zkušeností a zapojení místních obyvatel.

Aby všechno mohlo správně fungovat, je potřeba citlivý a erudovaný přístup nejen tvůrců samotných, ale v zásadě také iniciátorů a možných podporovatelů. Současná krajina by měla vypovídat současnými výtvarnými intervencemi. Nemusí se jen tvrdošijně obnovovat a napodobovat historické vzory. Jako vítané právě naopak vnímám odvážné a zároveň citlivé zásahy do extravilánu. Bez otevřeného přístupu dosazených zvolených autorit do úřadů, se zdravým selským rozumem, nejsou trvalé instalace v krajině, pro komplikovanost legislativy s nutností nejrůznějších povolení, možné.

Zároveň pokud pracujeme s krajinou, je to dlouhodobá záležitost. Výsledky budování a obnovování cest s liniemi stromů ponesou své ovoce, a to také i doslova, až za mnoho let. Možná právě ona systematická mnohaletá práce, dá se říci celoživotní, odrazuje osoby toužící po rychlém momentálním zisku z práce.

Velmi se těším na dobu, kdy zasazené stromy budou vzrostlé. Kdy bude možné se procházet ve stínu linie hrušní, ochutnávat v létě rozličné plody a porovnávat jednotlivé chutě. Kdy se člověk zase bude vracet zpět do krajiny, která bude díky síti cest prostupná.

Jen takto promyšlené zásahy mohou naši krajinu obohacovat a vytvářet nové hodnoty pro další generace. Ne jen využívat, ale také dávat.

BIBLIOGRAFIE

Aktuální otázky ochrany krajinného rázu: sborník konference, Praha ... **2008.** Praha : Centrum pro krajinu, 2008. ISBN 978-80-903206-0-4.

CAPRA, Fritjof. 2002. *Bod obratu: věda, společnost a nová kultura.* Praha : DharmaGaia a Maťa, 2002. str. 514. ISBN 80-85905-42-6.

ČÍLEK, Václav. 2004. *Vstoupit do krajiny: o přírodě a paměti středních Čech.* Praha : Dokořán, 2004. str. 110. ISBN 80-86569-58-6.

ČÍLEK, Václav. ŠEJN, Miloš. RYSOVÁ, Hana. 2005. *Krajiny vnitřní a vnější : texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu.* Praha : Dokořán, 2005. str. 269. ISBN 80-7363-042-7.

ČAPOUNOVÁ, Ida. 2010. *Měchnov, Český venkov.* Praha : Diplomová práce, 2010. str. 103.

ČIŽMÁŘ, Ivan. 2010. Archeologické nálezy mezi obcemi Šarovy a Březolupy. *Ředitelství silnic Zlínského kraje.* [Online] 30. 7. 2010. [Citace: 28.. 3. 2014.] <http://www.rszk.cz/aktual10/tz1031.htm>.

DIVILKOVÁ, Světlana. 2012. Pravek u Malenovic: pozemský ráj pro Kelty i rituální kanibaly. *E15.* [Online] 4. 4. 2012. [Citace: 29. 3 2014.] <http://magazin.e15.cz/regiony/pravek-u-malenovic-pozemsky-raj-pro-kelty-i-ritualni-kanibaly-835705>.

FEIT, David. 2010/1. Ku prospěchu a kráse obce? *Šarovec.* 2010, 2010/1, Sv. 1, 2010.

FLEKATOVÁ, Markéta. 2008. *Humna - Přejít sídla do krajiny : sborník příspěvků ze semináře konaného 11. září 2008 na MZLU v Brně.* Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2008. str. 77. ISBN 978-80-7375-210-1.

GEOINFORMATIKY, LABORATOŘ. Prezentace starých mapových děl z území Čech, Moravy a Slezska. [Online] Georeferencování a kartografická analýza historických mapování Čech, Moravy a Slezska a GA ČR 205/07/0385 - Kartometrická a semiotická analýza a vizualizace starých map českých zemí z období 1518 – 1720 . [Citace: 1.. 2. 2013.] <http://oldmaps.geolab.cz/>.

GILPIN, Daniel. 2010. *Formování krajiny.* Praha : Reader's DigestVýběr, 2010. str. 160. ISBN 978-80-7406-135-6.

GOJDA, Martin. 2000. *Archeologie krajiny: vývoj archetypů kulturní krajiny.* Praha : Akademia, 2000. str. 238. ISBN 80-200-0780-6.

GOJDA, Martin. 1997. *Letecká archeologie v Čechách.* Praha : Archeologický ústav AV ČR, 1997. stránky 61, [56] s., [46] s. ISBN 80-901934-8-X.

GRANDE, John. 2004. *Art nature dialogues, interviews with enviromental artists.* místo neznámé: Albany, 2004. ISBN 0-7914-6194-7.

HÁJEK, Pavel. 2002. *Krajina Zevnitř.* Praha: Malá Sklála, 2002. str. 117. ISBN 80-902777-8-0.

HENDL, Jan. 2012. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace.* Praha : Portál, 2012. str. 407. ISBN 978-80-262-0219-6.

Historický ústav Akademie věd České republiky. <http://www.hiu.cas.cz> - *Müllerova mapování.* [Online] Historický ústav AV ČR. [Citace: 1. 2 2013.]

JANČÁŘOVÁ, Ilona. 2002. *Účast veřejnosti při ochraně životního prostředí*. Brno : Masarykova univerzita, 2002. str. 153. ISBN 80-210-2947-1.

JINÁKRAJINA, o.s. 2013. JINÁKRAJINA - /Šarovy, Lhota, Salaš, Bohuslavice /. [Online] 2013. [Citace: 1. 2 2013.] <http://www.jinakrajina.eu/>.

KELLER, Jan. 1998. *Nedomyšlená společnost*. Brno : Doplněk, 1998. str. 125. ISBN 80-7239-091-0.

KILIANOVÁ, Helena. 2009. *Ekotony v současné krajině: analýza a modelování ekotonů v povodí Trkmanky*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. str. 167. ISBN 978-80-244-2473-6.

KIRCHNER, Karel a Józef WOJTANOWICZ. 2004. *Cultural landscapes*. Brno: Regiograph Brno, 2004. str. 122. ISBN 80-86377-11-3.

KLVAČ, Pavel a Hana BIELOVÁ. 2011. *Krajina za humny: Backyard landscapes*. Drnovice : Drnka, 2011. str. 71. ISBN 978-80-904591-3-7.

KODET, Vojtěch. MORAVEC, Jiří. 2006. *Politika krajiny, Evropská úmluva o krajině a ekonomické souvislosti: sborník příspěvků*. Praha : IREAS, Institut pro strukturální politiku, 2006. str. 116. ISBN 80-86684-45-8.

KOHOUTEK, Jiří. 1995. *Hrady jihovýchodní Moravy*. Zlín: Archa, 1995. str. 165. ISBN 80-9000-249-x.

KOLEJKA, Jaromír. 2011. *Krajina Česka a Slovenska v současném výzkumu*. Brno: Masarykova univerzita. Pedagogická fakulta, 2011. str. 342. ISBN 978-80-210-5420-2.

KOVÁŘ, Pavel. 2012. *Ekosystémová a krajinná ekologie*. Praha: Karolinum, 2012. str. 166. ISBN 978-80-246-2044-2.

KRAMER, Matthias, Maria URBANIEC a Ilona OBRŠÁLOVÁ. 2004. *Mezinárodní management životního prostředí. Svazek I, Interdisciplinární rámcové podmínky environmentálně orientovaného řízení podniku /*. Praha : C.H. Beck, 2004. str. 409. ISBN 80-7179-919-x.

KUPKA, Jiří. 2010. *Krajiny kulturní a historické: vliv hodnot kulturní a historické charakteristiky na krajinný ráz naší krajiny*. Praha : České vysoké učení technické v Praze, 2010. str. 179 . ISBN 978-80-01-04653-1.

Laboratoř geoinformatiky Univerzita J.E. Purkyně. 1st (2nd) Military Survey, Section No <http://www.geolab.cz>. [Online] Austrian State Archive/Military Archive. [Citace: 1.. 2. 2013.] <http://www.geolab.cz>.

LANGR, František. 2011. *Vážení spoluobčané. Šarovec - čtvrtletník obce Šarovy*. 2011, Sv. 4, 2011.

LAPKA, Miroslav. 2008. *Úvod do sociologie krajiny*. Praha : Karolinum, 2008. str. 86. ISBN 978-80-246-1595-0.

LAPKA, Miroslav. CUDLÍNOVÁ, Eva. 2008. *Úvod do krajinné ekologie pro rozvoj venkova*. České Budějovice : Jihočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7394-077-5.

LAPKA, Miroslav. GOTTLIEB, Miroslav. 2000. *Rolník a krajina, Kapitoly ze života soukromých rolníků*. Praha : Sociologické nakladatelství, 2000. str. 166. ISBN 80-85850-83-4.

LIBROVÁ, Hana. 1987. *Sociální potřeba a hodnota krajiny*. místo neznámé: Spisy Univerzity J.E. Purkyně v Brně. Filozofická fakulta ; č. 269, 1987. str. 134.

MĚKOTOVÁ, Jarmila. 2007. *Principy v obecné a aplikované krajinné ekologii*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. str. 190. ISBN 978-80-244-1839-1.

NĚMEC, Jan. 2002. *Krajina 2002 : od poznání k integraci: Ústí nad Labem 2002.* Praha : Ministerstvo životního prostředí, 2002. str. 118. ISBN 80-7212-225-8.

NORBERG-SCHULZ, Christian. 2010. *Genius loci : krajina, místo, architektura.* Praha: Dokořán, 2010. str. 219. ISBN 978-80-7363-303-5.

—. **1994.** *Genius loci: krajina, místo, architektura.* Praha : Odeon, 1994. ISBN 80-207-0241-5.

ORTOVÁ, Jitka. 1997. *Kulturní a sociální ekologie.* Praha: Karolinum, 1997. str. 93. 80-7184-224-9.

Pavla Kačírková - Galerie města Blanska. Valoch, Jiří. 2011. Blansko: Galerie města Blanska, 2011.

Podborský V., a kol. 1993. *Pravěké dějiny Moravy, Vlastivěda moravská – země a lid.* Brno: Muzejní vlastivědná společnost, 1993. str. 543. ISBN 80-85048-45-0.

Prostor Zlín, Křížová cesta Pavly Kačírkové. BENÍČEK, Martin. 2011. 3/2011, Zlín : Galerie výtvarného umění ve Zlíně, 2011, stránky 25-27 . ISSN 1212-1398.

SÁDLO, Jiří. 2008. *Krajina a revoluce: významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí.* Praha : Malá skála, 2008. str. 255. ISBN 978-80-86776-06-4.

SÁDLO, Jiří. STORCH, David. 2000. *Biologie krajiny: biotopy České republiky.* Praha : Vesmír, 2000. str. 94. ISBN 80-85977-31-1.

SAMOJSKÝ, Petr. 2011. *Krajina jako duchovní dědictví: úvodní rozhlédnutí.* Praha : Obec širšího společenství českých unitářů, 2011. str. 93. ISBN 978-80-904909-0-1.

SEMOTANOVÁ, Eva. 2002. *Müllerova mapa Čech z roku 1720 Z mapové sbírky Historického ústavu AV ČR.* [1 elektronický optický disk (CD ROM)] Praha : Historický ústav AV ČR, 2002. P 182203. P 182204. P 182205..

SCHAMA, Simon. 2007. *Krajina a paměť.* Praha: Argo: Dokořán, 2007. str. 702. ISBN 978-80-7203-803-9.

SCHMELZOVÁ, Radoslava, Dagmar ŠUBRTOVÁ a Radek MIKULÁŠ. 2014. *Současná umělecká díla v krajině.* Praha: Academia, 2014. str. 266. ISBN 978-80-200-2275-2.

SKLENIČKA, Petr. 2011. *Pronajatá krajina.* Praha: Centrum pro krajinu, 2011. str. 137. ISBN 978-80-87199-01-5.

SVOBODA, Jiří. Vesmír 74, 496, 1995/9. Vesmír. [Online] Vesmír 74, 496, 1995/9. [Citace: 1. 6. 2014.] <http://casopis.vesmir.cz/clanek/historie-morovych-epidemii>. ISSN 1214-4029.

SÝKORA, Jaroslav. 1998. *Venkovský prostor. Díl 2, Územní plánování vesnice a krajiny.* Praha : České vysoké učení technické, 1998. str. 156. ISBN 80-01-01810-5.

ŠARAPATKA, Bořivoj a Urs NIGGLI. 2012. *Agriculture and landscape: the way to mutual harmony.* Olomouc : Palacký University, 2012. str. 267. ISBN 978-80-244-2824-6.

ŠÍŠKA, Michal. 2011. *Malé věci v krajině.* Praha: Arbor vitae, 2011. ISBN: 978-80-87164-67-9.

ŠMAJS, Josef. 2011. *Ohrožená kultura: od evoluční ontologie k ekologické politice. 3.* Brno : Host, 2011. str. 269. ISBN 978-80-7294-458-3.

ŠTENCLOVÁ, Šárka. CUHROVÁ, Terezie. 2003. *Management krajiny a rozvoje venkovských obcí: sborník sylabů z přednášek.* Praha : Česká zemědělská univerzita, Lesnická a environmentální fakulta, 2003. str. 65. ISBN 80-213-1103-7.

TÁBOR, Ivo. 2003. *Metodické podklady pro navrhování a realizaci výsadbových opatření v rámci krajinotvorných programů: příloha č. 1 k pokynu č. 1/2003 ředitele odboru ekologie krajiny a lesa MŽP.* Průhonice : Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2003. str. 52. ISBN 80-85116-31-6.

VAVROUŠEK, Josef a Pavel NOVÁČEK. 1993. *Lidské hodnoty a trvale udržitelný způsob života: sborník přednášek.* Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1993. str. 179. ISBN 80-7067-309-5.

VOREL, Ivan a Jiří KUPKA. 2011. *Krajinný ráz v sídlech: sídla v rázu krajiny.* Praha : České vysoké učení technické v Praze, 2011. str. 124. ISBN 978-80-01-04908-2.

VOREL, Jan. 2006. *Ochrana krajinného rázu: třináct let zkušeností, úspěchů i omylů-- : sborník příspěvků z konference, Praha 2006.* Praha : Naděžda Skleničková, 2006. str. 189. ISBN 80-903206-7-8.

Výbor rady Evropy. 2000. *Evropská úmluva o krajině.* Francie: Výbor rady Evropy, 2000. Ratifikace 1. 10. 2004, 13/2005 Sb.m.s.. Vládní usnesení č. 1049/2002.

Zahrada-Park-Krajina Křížová cesta a kaple u Šarov, Pavla Kačírková. Babka, Václav. 2010. 04/2010, Praha : Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, 2010, stránky 20 - 23. ISSN 1211-1678.

ŽÁK, Ladislav. 1947. *Obytná Krajina.* Praha : S.V.U. Mánes - Svoboda, 1947.

SEZNAM PŘÍLOH

Mapa projektů Jiné krajiny.

Mapa – podrobná Šarovy - ZM 10 – barevná.

Mapa – Data katastrální složky SM 5.

TEXTY PRO JINOUKRAJINU

Ing. arch. Milan Šuška, 10. 12. 2011

Mňa v Šarovech zaujali isté paradoxy. Vďaka početným kontaktom s miestnymi som si vypočul a zažil pár smutných aj veselých príbehov. Ako asi všade, aj tu sa medzi sebou milujú a nenávidia. Dozvedel som sa, že Šarovy sú bezbožná dedina, „nikto tu nie je veriaci, a tak je zbytočné zvelebovať priestor pri kaplnke, krížu alebo krížovej ceste“. Socializmus si tu teda skutočne splnil svoju úlohu. V hospode sme zažili radostný historický okamžik a bujaré zapíjanie narodenia nového občana. Niektorý kritizujú zarastenú krížovú cestu, „o ktorú sa obec nemôže starať“, alebo nepochopili modernú kaplnku. Iný zase tieto miesta považujú za najcennejšie v obci.

Do rúk sa mi tiež dostala dvojstránková petícia občanov za odstránenie načierno vysadených stromov: „Pokud byly použité stromy z nejbližší školky, jde o lípu americkou (Tilia americana L.), která nemá s naší státností nic společné... tyto lípy mají mnohem větší pylová zrna, což pro včely představuje spíše zátěž než užitek... myslíme také na to, že v obci žijí alergici... až stromy dorostou, jejich koruny budou přesahovat na soukromé pozemky. Jak jim bude kompenzována zvýšená údržba? Kořeny budou ničit vozovku a listí padající na silnici bude klouzat a může tak dojít k zmaření lidských životů... představují zvýšené finanční výdaje na údržbu, stromy je potřebné ořezávat a listí zametat, kdo za to bude zodpovídat?...“

Dozvedel som sa, že: „to takto nejde, všetko musí mať jasné pravidlá, kto sa o to bude starať?“ Jednoducho už nejde len tak vytvoriť pre blaho obce, „čo si kto zaumieni“. O to nostalgicko-romantické bola nato nasledujúca konferencia doktorandov v obci

Pitín a Hostetín, kde som natrafil na starenku hrabkajúcu lístie z cesty pred svojim domom. Verím že takéto idyly je možné vidieť aj v Šarovech a obyvatelia sa nevzdali zodpovednosti za svoje okolie podľa toho čo práve nariaďuje zákon či predpisy a zdravý sedliacky rozum a cit pre krajinu zvíťazí. Možno je takéto predstava o vidieku naivná, ale práve to pokladám za skutočne vidiecke, a preto ma potešilo, že každý tím vo svojom návrhu pre Šarovy počítal s výsadbou nových listnatých stromov.

Mgr . Art . Peter Buš

Česká vol'ná krajina počas rokov trvania bývalého režimu utrpela nemalé rany, ktoré ešte stále krvácajú. Odchod ľudí z krajiny do miest a jej následné opustenie ľuďmi, ktorí už stratili svoju sebaidentifikáciu s miestom reflektuje súčasný stav všeobecnej skepsy nad prostredím, na ktorom už nie sme schopní sa d'alej zdržovať a rozvíjať ho. Vytratila sa pamäť miesta, ktorá vedie ku zmaru hodnôt v prostredí a ktorá vedie následne aj ku strate a degradácii sebaurčenia človeka s krajinou. Historicky bola česká krajina vždy miestom práce, pobývania, odpočinku , stretnutí a ciest na pútnické miesta, kde sa človek s prostredím krajiny vždy dokázal identifikovať. Významné artikulované miesta v krajine boli a mali by byť jasným znakom, ktorý krajinu približuje ľudskej mierke a zároveň je istým mementom už minulých udalostí a nepriamo môže odkazovať na už stratené hodnoty.

Navrhované dielčie intervencie v krajine autorov a členov združenie Iná krajina majú práve za cieľ tieto stratené a zmarené hodnoty sebaidentifikácie znova artikulovať a znovu vyvolať, hoci už súčasným výtvarným a symbolickým jazykom, ktorý reflektuje súčasné tendencie prístupu človeka k prostrediu, ale zároveň uctieva aj tradičné hodnoty miesta v krajine. Šírka hodnôt v krajine je mimoriadne veľká, ale symbolické a asociatívne pojednanie navrhnutých objektov nijako tieto hodnoty nepoškodzuje či nedegraduje .

„Objekt se stává symbolem (odkazuje mimo sebe) [Hauserová 2011], či na človeka emocionálne pôsobí. V krajine se jedná zejména

o miesta duchovného významu: miesta povesti, miesta historických událostí, poutní miesta, miesta spojená s významnými osobnosťami a uméleckými alebo literárnymi diely, kultovní miesta v krajine (Kupka 2010, s. 55-77), a to i v prípadoch událostí, či osobností fiktívnych alebo historicky nedoložených (...).“

Navrhnuté diela svojim vloženým významom budú signifikantným znakom pre definovanie a znovuobjavenie už návrhom re-interpretovanej mentálnej a sociálnej hodnoty krajiny pre jej obyvateľov, ktorí sa s týmito znakmi dokážu a môžu identifikovať. Z hľadiska priestorových vzťahov je idea objektu Vertikála a Kapinka II pokračovaním už realizovaného objektu Kapinka I a definuje jednoznačnú vizuálnu, mentálnu a priestorovú os a vkladá tak do krajiny istý urbanistický významový vzťah, ktorý zároveň symbolicky podčiarkuje svoj ontologický i duchovný zmysel. Ukončenie Krížovej cesty spomínaným objektom Vertikála (autorský názov je Kapinka III) tvoria spolu s Kapinkou I a Kapinkou II koherentný významový aj obsahový urbanistický celok, ktorý svojím stvárnením obsahovo aj formálne uzatvára duchovnú cestu vybraným územím v krajine.

Z hľadiska očakávanej sakrálnej povahy objekt Vertikála - Kapinka III (tiež podobne aj objekt Kapinka II) výrazovo pracuje s redukovanými výrazovými a nepopisnými prostriedkami, kde sakrálna povaha objektu je čitateľná v redukovanom objekte samotnom - vertikálny princíp odkazuje na vzťah zeme - neba, človeka - Boha, atď'.

Objekt Súsošie sa nachádza ako medzičlánok na významovej a priestorovej osi (Kapinka II a Vertikála), ktorý ju svojou povahou náležite dopĺňa a podčiarkuje. Svojim materiálovým riešením sa pohľadovo na horizonte krajiny síce uplatňuje, ale navrhnuté proporcie objektu nie sú nijako zvlášť rušivé. Vizuálny krajinný celok bude tak obohatený o elementárne kompozičné artikulované body.

KORESPONDENCE

Byla zvolena jednotná forma přepisu korespondence pro vytvoření ujednoceného textu, který se dá číst i samotně. Vypráví tak příběh *Jiné krajiny* autenticky, formou záznamů. Bez komentářů si tak každý může udělat svůj názor na dané téma. Veškerá korespondence je dohledatelná v archivu *Jiné krajiny*.

---

a

Dopis Jana Ambrůze Ludmile Březinové 14. 1. 2008

Vážená paní Březinová,

jsem velmi potěšen Vaší nabídkou, která mně umožní realizaci jednoho z prvních křížů ze zamýšlené Křížové cesty podél „Drahovice“.

Tímto projektem se zabývám již delší dobu a po snaze zapojit obec do této akce zjišťuji, že to bude asi jenom na mně. Některá místa mám již byla přislíbena a na některá vyjádření budu muset čekat, eventuálně oslovovat jiné vlastníky.

Na Váš pozemek chci umístit kříž jako první, což jak doufám, mně pomůže názorně demonstrovat podobu křížů, jejich velikost, která je uzpůsobena velikosti člověka a poté snad půjde všechno lépe.

Doufám, že se podaří většinu křížů osadit v letních měsících.

Návrh smlouvy, který Vám posílám, zpracovala JUDr. Stanislava Hoferková z Březolup a určitě je vše v pořádku.

Vy si jen připravte doklad o nabytí, který musí být ke smlouvě přiložen. Pokud to bude výpis z katastru nemovitostí, tak aktuální nechám vyhotovit já.

Na termínu pro ověření podpisů na matrice ve Zlíně se dohodneme tak, aby nám to všem vyhovovalo.

Děkuji Vám za velkou vstřícnost.

Se srdečným pozdravem

Jan Ambrůz

b

Dopis starostovi ohledně umístění objektů - 30. 11. 2008

Vážený pane starosto,

---

obracím se na Vás s žádostí o revokaci usnesení ze dne 23.6.2008, kterým jste zamítli mou žádost o využití části pozemku p.č. 523/29 k umístění sochařsko-architektonického objektu, který je v mém návrhu ukončením „Křížové cesty“. Toto místo jsem volil zcela logicky:

- 1. je na vrcholu v přímé ose cesty s kříží*
- 2. je to obecní pozemek*
- 3. v územním plánu je určen k výsadbě zeleně /remízek/*
- 4. obec se tak může stát zcela zdarma participantem na projektu*

Projekt podpořilo Ministerstvo kultury ČR, Zlínský kraj a několik firem sponzorským darem a nezatížil obecní kasu ani korunou.

V současné době řeším stavební povolení pro umístění dvou objektů v k.ú. Šarovy

Má žádost je projednávána Odborem životního prostředí, který jsem požádal o vyjádření i k umístění objektu na parcele 523/29. Rád bych tato povolení vyřídil co nejdříve tak, abych mohl příští rok i přes mé pracovní vytížení objekty realizovat.

Věřím, že vaše rozhodnutí přehodnotíte a umožníte mně tak dokončit započaté dílo, které se nedá hodnotit tak jednoduše slovy:

líbí – nelíbí.

Děkuji za pochopení

S pozdravem

Jan Ambrůz

Šarovy 95, 76351 Bohuslavice u Zlína

c

Žádost Jana Ambrůze o výsadbu lip – 13. 3. 2009

Vážený pane starosto,

Obracím se na Vás s žádostí o povolení výsadby stromů. Uvažuji o výsadbě deseti lip nebo javorů na obecním pozemku podél obecní cesty u šaten, a to v úseku od billboardu po Řihákovo. Na ukázkou přikládám vizualizaci mého záměru.

S pozdravem

Prof. Ak. Soch Jan Ambrůz

---

d

Vážené obecní zastupitelstvo obce Šarovy k problémům lip – 8. 1. 2010

Ke dni 28.10.2009 vysadil p. Jan Ambrůz se svými studenty tzv. lipovou alej, kolem místní komunikace na horním konci Šarov. Několik těchto stromů vysadil i u horní zastávky.

Tyto stromy jsou nasazeny v nedostačující vzdálenosti, jak od sebe, tak os komunikace. Tudíž je jisté, že větve a kořeny vzrostlých stromů budou zasahovat do vozovky a omezovat provoz. Listí ze stromů bude padat na vozovku, což jí na bezpečnosti nepřidá. Toto listí bude mít za úkol uklízet obec ze zákona o údržbě chodníků, neboť lípy jsou na obecních pozemcích. Kdo ale uklidí listí z těchto stromů na pozemcích rodiny Mullerové, rodiny Jančové, rodiny Rudinské, pana Dupakla a kluziště?

Lípy jsou nasazeny i u cesty od kluziště směrem k Muchovému na úzkém pozemku, kde vede vodovod k šatnám a k soukromému domu, díle pak plynové potrubí a je plánován i státní vodovod pro tři rodinné domky. Problém nastane s příjezdem k těmto domkům, jak stromy dosáhnou na komunikaci. Auta pak jezdí po pozemku rodiny Mullerové, s čím nesouhlasí. Stromy se budou muset ořezávat, což bude pro obec nákladné a stromy se tím poškodí. Tyto lípy zastíní také solární panely na rodinném domku., k čemuž pak majiteli budou, jakou budou mít návratnost?

Mezi našimi spoluobčany žijí alergici a astmatici. Proč jim stěžovat jejich zdravotní problémy? Jelikož pan Ambrůz zřejmě vysadil lípy ze školky, je důvod domnívat se, že jsou to stromky určené do městských aglomerací. Tyto stromy jsou odolnější, vzrůstnější a mají větší pylová zrna. Jejich květ je pro farmaceutické účely bezcenný a ani pro včelaře nemají velký význam. Včely spíše brzdí v práci. Na stromech se shromažďují mšice a puklice a jiný savý hmyz, který ničí ovocné stromy.

Jedná se o lípu stříbřitou a lípu zelenou, které dorůstají 40m výšky a až 20m průměru koruby. Jsou to americké druhy, tudíž je nemůžeme brát ani jako symbol státnosti.

Na rozdíl do evropských druhů, které dorůstají polovičních rozměrů a věku – lípy srdčité a velkolisté zvané slovanské.

Při výkopových pracích na vodofikaci obce by mohlo dojít ke zničení celkem pěkných stromů, což by bylo škoda.

e

Jan Ambrůz k lipám Šarovy 9. 3. 2010

Zasadili jsme stromy...

Na podzim 27. a 28. října u příležitosti 20. výročí 17. listopadu jsem se rozhodl zasadit na obecním pozemku dvacet lip. Půl roku před tím jsem písemně požádal starostu obce o vyjádření. Nevím proč, ale odpovědi jsem se nedočkal.

Vznikl tak zárodek lipové aleje podél místní komunikace shodou okolností vedoucí k nám. Demonstroval jsem tak možnost výsadby dřevin ve vesnici, ve které žiji. Je to jeden z programů mnoha obcí, který je dotovaný

---

a podporovaný z evropských fondů. Vesnice jej využívají a často získávají za tento počin body v regionálních či krajských soutěžích o vesnici roku. Ideový návrh výsadby ve vesnici jsem zpracoval formou zákresu do fotografií a očekával jsem, že zastupitelé tento návrh přijmou, podpoří nebo alespoň nabídnou ke společné diskuzi s občany. Nastoupil však jiný mechanismus. Dvě majitelky sousedních pozemků shledaly, že touto výsadbou mohou být znehodnoceny jejich pozemky, které hodlají prodat jako stavební parcely. Nakonec se přidal elektrikář obávající se zastínění jeho elektrárny. Vznikla tak jakási podivná petice dvou, možná tří osob (pod peticí schází podpis autorů), kterou podepsalo snad padesát občanů a na základě tohoto nesmyslu jsem byl předvolán k projednání na obecní úřad. Zastupitelé měli argument a rozhodli o odstranění lip...

Vesnice Šarovy je typickou vesnicí lineárně průjezdovou, situovanou v úzkém údolí.

Z jedné strany svah lesa, z druhé svah kdysi s humny. Dole v tom údolí potok, cesta a kde to bylo možné, domky. Dříve možná romantická, protože v proporcích držená vesnice. V šedesátých letech budovatelského diktátu bez odporu s vidinou lepších zítřků zde byla napasována nesmyslně předimenzovaná silnice s chodníky, přebagovaná značná část potoka. Zbouráno několik domů a na zeleň již nezbylo.

Předtím, ještě v rané budovatelské fázi zahrnut náhon se stromy a odstaven mlýn, ze kterého se stalo centrum JZD. Euforické a pochopitelné ovšem méně již rozorání polí na kopcích nad vesnicí. Z malorolníků se stali dělníci a ze zemědělců úderníci.

Tržní svět uchopil tuto realitu po svém a hospodaření spojeno s údržbou krajiny se stalo docela obstojným byznysem. Tento cynismus, který postupně lidi přerouboval z trnek na jabka, protože třešní není třeba a řepka je perspektivní tak jako kukuřice ...

Pole nikoho nezajímá, málokdo ví, kde ho vlastně má a stačí, když dostane ten nepatrný podíl z hektarové dotace a ze stromů padá listí.

Navrhl jsem sochy do polí, aby někdo přišel a rozhlédl se.

Realizoval jsem se studenty Křížovou cestu podél jediného úvozu místo popadaných stodol, kterou se marně snažím završit sochou – vertikálou. Čistím louky a obnovuji chodníky, udržuji tři hektary, které nejsou v lánu. Zamýšlím se nad vesnicí a chci ji pomáhat. Přírodě se dá pomoci, lidem ochromeným tupostí jen málo.

Jan Ambrůz

f

Jan Ambrůz k odstranění lip 13.3.2010

Stromy, domy, cesta z města do města

Velkým problémem je samotná cesta. I když je v názvu uvedena jako třetí v pořadí, svým významem (necitlivostí norem) přebíjí vše a je hlavním defektem, který se nedá jen tak odstranit. Cesta se stala jízvou, brutálním zatěžením do údolí bývalými mocipány a budovateli plnicími plány socializace, poměšštění vesnice, rozbití všeho... Toto téma jsem nastínil

---

v předešlých textech, ve kterých zmiňuji tento problém s důrazem na celý extravilán, jehož zplundrování postupně rozmázlo vše a zcela úspěšně otupilo vnímání obyvatel šarovského údolí. Komu vlastně prospěla tato autostráda? Po čtyřiceti letech užívání bez údržby je v troskách a nikdo ji asi jen tak neopraví. Svou destrukčně normalizační silou strhla široké okolí a poznamenala myšlení a estetické cítění obyvatel. Význam stromu je neoddiskutovatelný. Máme jich zde mnoho a určitě plní svou funkci, a to jak v lese, tak na protilehlých zarůstajících humnech. O to víc se však zužuje průklest údolím, kterému dominuje zcela bezohledně asfaltový had – obluda, rozpadající se chodníky, podivné předzahrádky a zaprášené fasády domů. Pak už nevnímáme v tom koridoru hrůzy nic. Stromy, které navrhuji vysázet podél cest (výsadba stromů by měla posupně probíhat i v polích), mají vytvořit přirozenou bariéru, jakýsi zelený tunel, který nás jednoduše opticky odfiltruje od komunikace. Nastolí zcela jiné psychické a estetické parametry, a to jak provozu po komunikaci, tak i za ní. Vhodná volba dřevin (stromů) rozčeří a zastře tu šedivou linii, zpomalí provoz na obou stranách, protože není kam se hnát. Krajský úřad určitě rád podpoří tuto ideu. Hejtman je nám nakloněn, protože podpořil již realizaci Křížové cesty a mých objektů navržených do krajiny, které jsou její součástí tak jako zamýšlená výsadba alejí stromů v polích podél cest. V rozpočtech krajů je dostatek peněz z fondů EÚ vyčleněných na obnovu venkova. Je třeba sepsat žádost, vyplnit ve správný čas správné formuláře a odeslat je. (PF02–09 Program na podporu venkova)

Proč tomu obecní zastupitelstvo brání?

Snad proto, že jsou důležitější věci...

Proč tomu tak je, na to by nám měli jasně odpovědět nebo již odpověděli?

Prošel jsem celou vesnicí a do fotografií zakreslil stromy. Tuto ideu předkládám k zamyšlení. Výsledná podoba je věcí širší dohody a především představitelů obce, kteří budou ochotni přijmout tento projekt za své a budou jej aktivně prosazovat.

Stromy rostou dlouho!

Jan Ambrůz

g

Článek otištěný v místních novinách Šarovci (Feit, 2010/1) str.5.

Ku prospěchu a kráse obce?

Pod listinou kritizující akci pana Jana Ambrůze a jeho studentů při výsadbě lipové aleje na horním konci obce se shromáždilo na sedm desítek podpisů obyvatel Šarov. Jaké mají výhrady k této akci? Lze je shrnout do několika bodů:

- 1. Výsadba stromků nebyla povolena a schválena obecním zastupitelstvem.*
- 2. Stromy jsou vysazené blízko u sebe a v těsné blízkosti vozovky, takže jejich kořeny ji budou narušovat a větve omezovat průjezd.*

---

3. Jedná se o nepůvodní druhy lip, jež jsou vysoce vzrůstné se širokou korunou.

4. Jsou vysazeny v trase výstavby vodovodu, což znamená nutnost jejich přemístění.

5. Byly narušeny soukromé pozemky bez souhlasu majitelů.

Obecní zastupitelstvo se tímto problémem zabývalo a rozhodlo se svolat jednání a nalézt řešení. Dne 8. 3. 2010 proběhlo jednání za přítomnosti dotčených subjektů. Na schůzce za účasti všech zastupitelů, manželů Ambrůzových a iniciátorů petice se zastupitelstvo rozhodlo z výše uvedených důvodů takto; stromky bude nutno přesadit v termínu nejpozději do 15. 4. 2010 (obecní úřad nabídl některé lokality). Podrobný zápis z jednání byl zaslán prof. Ambrůzovi, který ani nevyčkal na konečný verdikt a uprostřed jednání opustil.

Fašank

13. února se opět obcí prohnalo hejno jedenadvaceti masek, které navštívilo všechny domy a zvalo spoluobčany na fašankovou zábavu. Občané je vítali tekutým i jiným pohoštěním a cítili jejich návštěvu jako čest. Výjimkou byla jen paní Renata Ambrůzová, která všechny účastníky průvodu vyhnala ze svého pozemku.

(ŠAROVEC – 2010/1, str.5.)

h

Reakce Jana Ambrůze na jednání obce a článek otisknutý v Šarovci – 1. 4. 2010

Komu vlastně lípy vadí?

Nevěřím, že by lípy ohrožovaly tolik obyvatel Šarov, jak je uvedeno v posledním čísle Šarovce. 70 podpisů je asi necelých 30% všech občanů. Nesympatizantů s kříží bylo víc. 90% a možná i pár psů v kotcích u boudy. Psí volnomyšlenkáři určitě početnost sloupků uvítají a je jen na jejich pánech a paničkách, aby jim tu správnou cestu ukázali. V Každém případě se tímto rádobý demokratickým způsobem, bez kterého starosta obce není schopen hnout brvou, vyjevilo, v čem je problém.

Dvě majitelky sousedních pozemků, paní Mullerová, po jejíž parcele vede „obecní cesta“, kterou však obec ještě nezobecnila, a paní Jančová, jejíž parcely jsou obehnané obecními pozemky, se rozhodly formou sesbírání podpisů zabránit znehodnocení „lukrativních“ stavebních ploch. Panu Rudínskému už třímetrová lípa zastíní elektrárnu a co potom.

K bodům v článku s otazníkem.

1. Na jaře loňského roku jsem se obrátil na obecní úřad s dopisem, o kterém všichni zastupitelé krom Martina Fuska tvrdí, že jej nikdy neviděli, že jej ani nemohli vidět, protože nebyl poslán doporučeně ... a schránka na obecním úřadě je určena pro anonymy.

-
2. Lípy jsou vysázeny s ohledem na jejich snášenlivost řezu, zmlazování, tvarování koruny a nakonec je to strom ve znaku obce.
  3. Lípy jsem odkopal v lese za Lapačem.
  4. 4. Průtlakový způsob pokládky potrubí lípy neohrozí a obráceně.
  5. Obec si od roku 1990 nebyla schopna dát do pořádku nemovitosti a vytvořit koncepci rozvoje obce v návaznosti na územní plán.

Je třeba přísazovat!

Přísazování stromů ve vesnici vítám a měli by tak konat občané, kterým není lhostejný stav obce. Ten není vůbec lichotivý, a to nejen z pohledu estetického, ale i etického (morálního), za což nesou nemalou odpovědnost její současní představitelé, kteří nepochopili svoji roli.

Zápis z jednání na obecním úřadě, o kterém se píše ve zpravodaji, jsem neobdržel. Písemně mně bylo doručeno jen rozhodnutí zastupitelstva obce o odstranění lip. Nevím o žádných lokalitách vhodných k přesadbě. Neznám tedy obsah onoho podrobného zápisu z jednání o lípách, o svobodě, o morálce, o pokrytectví, o manipulaci, o zatuchlé moci a o psech. Jsem zvědav, zda onen zmíněný zápis spatří vůbec světlo světa, který sepisovatel jej napíše. Bude to ten anonymní kdosi, který se dosud nepodepsal ani pod jeden článek o nás v Šarovci? Bude to ta anonymní většina starostovy demokracie?

Co změni volby?

Blíží se volby a je k zamyšlení, jakou cestou se obec vydá. Zda to bude stávající cesta ješitné malosti s hloupostí anebo cesta větší prozíravosti a kreativity. Údolí má svoje danosti, které v mnohém určují charakter obce a jejich občanů. Pro nepřezíravý nadhled nestačí pohled z hájovny anebo z jiných zabydlených pater obce. Možná však stačí vyjít na kopec.

Mnohým však nepomůže už ani to...

Jan Ambrůz

i

Uveřejni Jan Ambrůz v novinách, které roznesl po ukončení workshopu po vesnici. 4. 4. 2012

ZAMYŠLENÍ

Co vlastně nabízí údolí obce Šarovy? Proč se zde usídlili před staletími naši předci? Co je sem táhlo a lákalo?... snad malebnost, snad potůček Březnice, snad svažité louky ...

... každý by si zde i dnes našel svoje místo. A třeba i prostor pro postavení domu, zasazení stromu, založení rodiny. Zbyl zde odkaz minulých generací. Ten je třeba ctít, uznávat, respektovat a udržovat. Přece jen nám naši předci zanechali mnoho, ať už tím myslíme tvrz z 13. století nebo staré ovocné sady. Na člověka zde dýchá atmosféra a klid venkova. Zároveň jej ohlušuje provoz a rychlost, kterou s sebou přinesla nová doba. Původní zemědělské obyvatelstvo zmizelo a s ním i hospodaření s krajinnými elementy.

Šarovy jsou místem pro život. Záleží jen na nás, zda jejich krajinu budeme obývat a kultivovat, nebo ji necháme s rukama za zády trouchnivět.

Ing. Julie Horká

Jabloňový sad

Akátový háj

HRA NA STAROSTU

Hru téměř divadelní, prázdnou anebo snad absurdní rozehrál místní ochotnický spolek. Staronové zastupitelstvo, které dvě volební období nejevilo známku jakéhokoliv koncepčního myšlení, těsně před volbami proklamovalo změnu. Vše bylo doposud špatně, po volbách bude vše jinak!? Rok a půl jsme čekali na zásadní rozhodnutí, na to, jak to vlastně myslí, co se bude dít v tomto údolí. Na podzim před Vánocemi již mnohé naznačil emotivně až pateticky recitovaný text starosty. Zveřejnění rozpočtu vše rozklíčovalo!

Budeme si hrát!!!

Populisticky spravedlivé rozdělení peněz na všechny ty hrátky zajistí starostovi pohodové nic nedělání možná až do důchodu. Takový je výsledek urputného hledání náplně činnosti zastupitelů, starosty a nakonec i občanů, kteří byli vyzýváni k předkládání podnětů ... Toto tragikomické vyústění hraničící s hloupostí bylo umocněno doplněním rozpočtu na rok 2012 nemalou částkou (297 000,- Kč) z rezerv či úspor. Šarovy tak nemají vyrovnaný rozpočet, jsou v deficitu. Peníze, které každé rozumné vedení obce promyšleně investuje, se na Šarovech jen tak rozfrkají. Myslíme si, že toto je zásadní nezodpovědnost (sprostota), kterou si tato nekonceptně arogantní parta dovolila vůči občanům. Finanční rezervy, kterými obec disponuje, mají generovat další peníze. Starosta se má starat o zajištění peněz, které vykompenzují to, co odčerpá jeho plat. Na Šarovech je ovšem nastolena zcela jiná morálka: vyčuranost a buranství peněz. Mysleli jsme, že by se mohlo začít s retardací silnice, výsadbou stromů u mlýna a kapličky, s přesunutím kříže podle studie architekta Milana Šušky, s rekonstrukcí rozpadajících se šaten ... Že by se mohly začít realizovat naučné stezky inspirované zahradní architektkou Julií Horkou, a to třeba zprůchodněním cesty kolem Strojilového přes čerták podél Bernatíkovy oskeruše v dolinkách, k Bařiňákově kotovicové stodole u Drahovice. Nebo na druhou stranu ke skale nahorů podél Peškovy louky (sadu), kde by mohl být obecní jabloňový sad a vedle třeba obecní akátový les, pokud by paní Eva Pešková tyto pozemky obci prodala ... Mysleli jsme, že workshop byl především názornou ukázkou koncepčního myšlení, které je již delší čas názorně dokládáno činností občanského sdružení Jinákrajina. Že vesnice nejsou jen domky u silnice, dětské hřiště u hospody, hrad bez hradu, tradice bez kořenů, kořeny bez půdy ... Podivně poměštěná neinvenční pakultura naplňuje místní údolí, hlavy zastupitelů, starosty a přeneseně dál zatemňuje mysl místních obyvatel. A ještě mě napadá.

Co je uvnitř pinponkového míčku?

j

Dopis starostce Bohuslavic u Zlína o možnosti výsadby hrušní – 4. 2. 2011

Vážená paní Puškáčová,

Posílám Vám dopis, který je adresován paní Kadlečíkové s kterou jsem konzultoval obnovení chodníku a výsadbu stromů. V dolní části dopisu je zmíněna i cesta, která je na hranici viz. mapa...

...po nedávné konzultaci možnosti obnovení chodníku mezi obcemi Šarovy – Lhota

a výsadbou dřevin podél polních cest, Vám posílám upřesňující informace.

Tento projekt realizuji i přes nepochopení většiny od roku 2007. Jeho součástí je „intervence“ do okolní krajiny, a to prostřednictvím soch-objektů, které jsou navrženy tak, aby vytvářely viditelné body v krajině. Ty mají být propojovány cestami a chodníky a mnohé z nich zviditelňovány stromy. Vycházím z logiky krajiny, v níž jsou stopy po chodnících, cestách a stromech ještě patrné.

Jednou z cest-chodníku, který jsem začal na podzim obnovovat, je právě ta historická spojnice mezi Lhotou a Šarovy. Tato cesta je v majetku obce Lhota. Proto se na Vás obracím s prosbou o souhlas s obnovou a tím i podporu tohoto záměru.

Chodník je zhruba vyčištěn, v dolní části je osázen jeřabinami. Dotace, o kterou chci požádat, by pomohla umožnit realizaci terénních úprav v místech narušení rozoráním a sesuvem půdy tak, aby byla chůze příjemná, čemuž přispěje i stín vysázených stromů /jeřabin/.

Rovněž uvažuji o výsadbě dřevin podél polní, hraniční cesty vedoucí od Ráje k Salaši. Současná cesta je vedena po soukromých pozemcích a je registrována jako komunikace. Rád bych zde vysázel třešně, eventuálně hrušně, a to na úseku dlouhém necelých 900 m. Vaším vstřícným krokem, zveřejněním tohoto záměru a tak i jeho zaštitěním bude pro mne velkou oporou při vyjednávání se současným uživatelem. Činnost tohoto subjektu je dle jeho současných postupů dost bezohledná a ve své podstatě i v rozporu z funkcí krajiny, která nás obklopuje.

Nejde mi o romantický návrat krajiny do podoby našich dědů. Chci jenom

to, co je součástí našich vesnic a bylo i přirozenou součástí obyvatel, a to nejen v obecném slova smyslu. Chci, aby se okolní krajina stala přirozenou součástí životního prostředí, kterého si pak budeme více vážit a chránit je.

S pozdravem

Prof.ak.soch. Jan Ambrůz

---

k

Jan Ambrůz hejtmanovi Zlínského kraje, 19.1.2012

MVDr. Stanislav Mišák

třída Tomáše Bati 21

761 90 Zlín

Vážený pane hejtmane,

obracím se na Vás již druhý rok s prosbou o podporu projektu "KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ". Tento rozsáhlý projekt realizují od roku 2007 převážně se studenty Ateliéru sochařství II, Fakulty výtvarných umění VUT Brno. Počáteční idea byla zaměřena na monumentální sochu-objekt trvale instalovanou v kulturní krajině. Zatím jsme i přes určitý odpor realizovali "KŘÍŽOVOU CESTU", pro kterou jsme částečně pročistili jednu z mála zachovalých polních cest v Šarovech. V loňském roce se nám podařilo instalovat "KAPLI I". Zakoupili jsme pozemek pro instalaci "KAPLE II", pro jejíž realizaci hledáme sponzory. V projektové fázi jsou další objekty.

Vstupujeme tak do krajiny dosti zplundrované, do krajiny, která je velmi necitlivě obhospodařovaná /udržovaná/. Tento způsob údržby je zrcadlem doby, je zrcadlem myšlení, je zrcadlem obyvatel, majitelů půdy, kteří bezduše přijímají toto počínání snad i s povděkem. Duše krajiny se dávno vytratila, úspěšně ji vytlačil a neustále válkuje duch peněz...

Naše sochařské objekty jsou výraznými body k propojování, procházení krajinou, prošlapávání chodníků a zapomenutých cest, sázení stromů podél těchto komunikačních linií pro jejich zvýraznění, pro jejich uchování. Podobně uvažuji i o vesnicích, které na tom nejsou o moc lépe.

Šarovy, vesnice u cesty, předimenzované silnice z konce 60. let minulého století jaksi v předstihu nastínila vývoj, jak to všechno bude vypadat.

Necitlivost, tupost až hloupost jsou ovocem, které nyní sklízíme a je s podivem, co vše je ještě možné. Tak vitální to byl čas.

Rádi bychom vysázeli stromy podél cesty, kterou jsme na podzim pročistili. Rádi bychom tu cestu srovnali, protože ji stihli rozorat. Rádi bychom vysázeli

stromy podél cesty ve vesnici, ale jak jsme se dozvěděli, padá z nich listí. Proto bylo i těch DVACET LIP, co jsme vysadili na podzim 2009, odstraněno.

Kříže jsou ve vesnici bez kostela k ničemu a sochy v polích znehodnocují "naše širé rodné lány", které jsou tak dobře obhospodařovány.

Hledáme oporu v laskavých lidech. Podporu v osvědčených mecenáších. Rádi bychom ji našli i na krajském úřadě, protože vzniká něco mimořádného,

---

co není v rozporu s přírodou, krajinou, která si zaslouží více pozornosti a péče.

S pozdravem Prof.ak.soch. Jan Ambrůz

www.jinakrajina.eu

PS: dopis je stejný jako v loňském roce. Nové jsou jen jeřáby a hrušně, které jsme vysadili,

návrhy úprav vesnice, které mladí architekti zdarma pro Šarovy vytvořili a jeden polní objekt, který jsem pro radost vystavěl, tak jako Olinek studánku.

Šarovy 17.1. 2012 /12.1.2011/

I

Jan Ambrůz píše o podporu paní Kovaříkové 22.7. 2012

Vážená paní Kovaříková,

obracím se na Vás s prosbou o podporu projektu "KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ". Tento rozsáhlý projekt realizuji od roku 2007 převážně se studenty Ateliéru sochařství II, Fakulty výtvarných umění VUT Brno. Počáteční idea byla zaměřena na monumentální sochu-objekt trvale instalovanou v kulturní krajině. Zatím jsme i přes určitý odpor realizovali "KŘÍŽOVOU CESTU", pro kterou jsme částečně pročistili jednu z mála zachovalých polních cest v Šarovech. V loňském roce se nám podařilo instalovat "KAPLI I". Zakoupil jsem pozemek pro instalaci "KAPLE II", pro jejíž realizaci hledáme sponzory. V projektové fázi jsou další objekty. Vstupujeme tak do krajiny dosti zplundrované, do krajiny která je velmi necitlivě obhospodařovaná /udržovaná/. Tento způsob údržby je zrcadlem doby, je zrcadlem myšlení, je zrcadlem obyvatel, majitelů půdy, kteří bezduše přijímají toto počínání snad i s povděkem. Duše krajiny se dávno vytratila, úspěšně ji vytlačil a neustále válčuje duch peněz... Naše sochařské objekty jsou výraznými body k propojování, procházení krajinou, prošlapávání chodníků a zapomenutých cest, sázení stromů podél těchto komunikačních linií pro jejich zvýraznění, pro jejich uchování. Podobně uvažuji i o vesnicích, které na tom nejsou o moc lépe. Šarovy, vesnice u cesty, předimenzované silnice z konce 60. Let minulého století jaksí v předstihu nastínila vývoj, jak to všechno bude vypadat. Necitlivost, tupost až hloupost jsou ovocem, které nyní sklízíme a je s podivem, co vše je ještě možné. Tak vítální to byl čas. Rád bych vysázel stromy podél cesty, kterou jsme na podzim pročistili. Rád bych tu cestu srovnal, protože ji stihli rozorat. Rád bych vysázel stromy podél cesty ve vesnici, ale jak jsem se dozvěděl, padá z nich listí. Proto bylo i těch DVACET LIP, co jsme vysadili na podzim 2009, odstraněno.

Kříže jsou ve vesnici bez kostela k ničemu a sochy v polích znehodnocují "naše širé rodné lány", které jsou tak dobře obhospodařovány. Hledám oporu v laskavých lidech. Podporu v osvědčených mecenáších.

Rád bych ji našel i na krajském úřadě, protože vzniká něco mimořádného, co není v rozporu s přírodou, krajinou, která si zaslouží více pozornosti.

S pozdravem

Prof.ak.soch. Jan Ambrůz

m

Jan Ambrůz píše paní starostce Lhoty – 7. 8. 2012

Vážená paní Kadlečíková,

obracím se na Vás v trochu kuriozní záležitosti. V roce 2009 jsme nasadili se studenty symbolicky 20LIP. Starosta Gajdušek je pak nechal v květnu 2010 na mé náklady odbornou firmou odstranit / -5000,-/. Nějak jsem si pořádně neprohlédl katastrální mapu a myslel jsem, že je tento pozemek ve vlastnictví obce Šarovy... Až záhy jsem zjistil, že tato komunikace

je ve vlastnictví obce Lhota, a že je již mimo současnou zpevněnou plochu.

Chci zde znovu vysázet na podzim lípy nebo jiné vhodné vysokokmenné dřeviny, které byly nesmírně působivé a krásně zvýrazňovaly začátek budované spojnice mezi Šarovami a Lhotou. Vysázeným jeřabinám se daří. Podařilo

se nám ochránit je před srnci a snad se mně podaří i bez dotací něco srovnat.

Chci Vás touto formou požádat o spolupráci na projektu, o souhlasné stanovisko k našemu záměru – výsadbu stromků dle přílohy. Veškeré náklady, péči a údržbu spojenou s výsadbou stromků bere na sebe o.s.Jinákrajina.

V příloze posílám mapku s vyznačením míst pro stromky a rovněž přikládám

Celkovou mapku obnovované polní komunikace.

Děkuji za podporu

S pozdravem

Prof.Jan Ambrůz

n

Mail Jana Ambrůze starostce ovce Lhota, 23. 6. 2012

Paní starostko, někdo systematicky zalamuje jeřabiny, které vysazujeme podél chodníku na Lhotu. Pokuste se šířit osvětu a nabádejte spoluobčany

---

k ochraně krajiny, kterou se snaží občanské sdružení JINÁKRAJINA mírně, v mezích možností kultivovat a vzbuzovat tak zájem nejen citlivějších občanů o širší okolí našich vesnic.

O

Mail Jinékraině o schválení výsadby lip a následné zamítnutí starostkou Lhoty, 27. 8. 2012:

Zastupitelstvo obce Lhota schvaluje

záměr výsadby stromků o.s. JINÁKRAJINA, Šarovy 95, 76 351 Bohuslavice Zlína, na parcele 502/2 patřící Obci Lhota v katastru Šarovy za podmínek, že veškeré náklady, péči a údržbu spojenou s výsadbou stromků, včetně následné údržby vysazených dřevin v dalších letech bere na sebe JINÁKRAJINA o.s.

Při plánované výsadbě musí být dodrženo ochranné pásmo 20 m od elektrického zařízení, čímž je „výrobna elektrické energie“ na střeše sousedního domku. Viz Ochranná pásma elektrických zařízení dle zákona č. 458/2000 Sb., také spon výsadby s dostatečnou vzdáleností od hranic pozemků. Akce výsadby musí být provedena na základě všech platných norem týkajících se výsadby aleje!!! Zdraví Kadlečiková

Mgr. Jana Kadlečiková, starostka obce Lhota

mail z 30. 8. 2012:

Komu: o.s. JINÁKRAJINA, Šarovy 95, 76 351 Bohuslavice u Zlína

Výpis ze zápisu 18. zasedání ZO LHOTA: Záměr převodu pozemků mezi obcí Lhota a Šarovy

Starosta Obce Šarovy předal žádost o převod parcely 505/2 v katastru Šarovy, ale ve vlastnictví Obce Lhota. Bude řešen převod do vlastnictví Obce Šarovy. Zastupitelstvo pověřilo starostku vyvěsit záměr převodu pozemku na úřední desku, jeví se jako opodstatněný. Rozhodnutí bude vydáno až na dalším zasedání.

Výsadba stromků na našem obecním pozemku v Šarovech

Na základě žádosti starosty Obce Šarovy o převod výše zmíněné parcely 505/2 do vlastnictví Obce Šarovy byla naše obec požádána o zneplatnění usnesení č. 04/Z17/2012, neboť Obec Šarovy by s výsadbou na převedené parcele nesouhlasila, protože výsadba stromů by omezila průjezd aut TS při svozu odpadů a kořeny stromů by mohly narušit obecní kanalizační řad. Nesouhlasné stanovisko podali i občané Šarov.

Zastupitelstvo hlasovalo o zrušení usnesení č. 04/Z17/2012 - záměr výsadby stromků na parcele 502/2 patřící Obci Lhota v katastru Šarovy za podmínky, že veškeré náklady, péči a údržbu spojenou s výsadbou stromků, včetně následné údržby vysazených dřevin v dalších letech bere na sebe JINÁKRAJINA o.s., Šarovy 95, 76 351 Bohuslavice u Zlína.

ZO předpokládá, že převodu pozemku mezi obcemi nic nebrání a bude realizován, proto jednohlasně schvaluje zneplatnění usnesení č. 04/Z17/2012

Usnesení 04/Z18/2012 bylo schváleno.

Obec Šarovy byla vaším úsilím vyburcována k jednání. V tomto případě jsou zájmy obce Šarovy nadřazenější aktivitě o.s. JINÁKRAJINA. Právě proto obec Lhota vydala usnesení, kterým zneplatňuje, ruší usnesení č. 04/Z17/2012 , protože bylo zahájeno jednání o převodu parcely 505/2 do vlastnictví obce Šarovy. S pozdravem. Kadlečíková

Mgr. Jana Kadlečíková

starostka obce Lhota

p

Jan Ambrůz starostce Bohuslavic u Zlína 6. 9. 2012

Paní starostko, při procházkách krajinou jsem objevil nad dolním koncem Bohuslavic velice pěkný úvoz, s pěknými rostlinami, planými jabloněmi atd. Je to ještě v celku zachovalý výrazný krajinný prvek přirozeně vycházející z vesnice do polí. Není příliš zarostlý a pouze v části přecházející do pole je rozorán. Toto místo by se dalo snadno upravit pro údržbu a příjemnou chůzi podél patrné meze, která vede pod Salaš, kde se napojuje u KAPLE I na stávající polní komunikace. Tato mez by mohla být osázena na podzim tohoto roku vysokokmennými ovocnými dřevinami a tím by byla tato linie trvale zafixována. V loňském roce jsme tak realizovali výsadbu hrušní a průběžně realizuji i výsadbu jeřabin na protějším svahu podél jedné z cest - chodníku vedoucím na Lhotu. Postupně kultivujeme krajinu a snažíme se tak vtáhnout lidi do polí a vzbuzovat v nich zájem o své okolí. Navrhuji vám tento projekt k zamyšlení a zvážení možnosti podpory a to třeba nákupem dřevin a potřebného ochranného materiálu. Myslím, že tato idea určitě zaujme mnohé obyvatele, kteří si určitě přijdou i s dětmi rádi zasadit svůj strom.

S pozdravem Jan Ambrůz

---

q

Jan Ambrůz hejtmanovi Zlínského kraje, 19. 5. 2013

Pane hejtmane,

na příští rok se připravuje rekonstrukce silnice 497 v úseku od konce obce Bohuslavice u Zlína po střed obce Šarovy. O této stavební úpravě jsme se dozvěděli náhodně ve fázi, kdy bylo údajně pozdě cokoli na projektu zpracovanému pro dotační řízení měnit. Tuto možnost měl starosta obce v připomínkovém řízení, ale to, že by předložil projektantům některé podněty, které navrhli v roce 2011 studenti fakulty architektury VUT v Brně, jej ku škodě obce ani nenapadlo. Na problém této silnice a její negativní až devastující vliv na vesnici bylo založeno již koncem 60. let minulého století, kdy byla tato stavba bezohledně realizována. Ráz krajiny, ráz vesnice byl z ideologických důvodů zcela ignorován. Současné postupy jsou, jak se zdá, motivovány poněkud jinou ideologií. Silnice je nadřazována vesnici a jejím obyvatelům. Projekt bez jakéhokoliv architektonického vkladu kopíruje veškerou dobovou bezohlednost. Silnice je pro typ údolních vesnic, jakými jsou Šarovy ale i Bohuslavice, zásadním komunikačním prvkem, který by neměl být realizován jednostranně a formálně. Měl by nastavit vyšší funkční ale i estetickou kvalitu, adekvátní měřítko, které je nyní naprosto disproporční. Takto náročná rekonstrukce by měla být pro obyvatele vesnic a ne jen pro auta přínosem. Podobně jako rekonstrukce úseku 497 v Mařaticích, která má jak se zdá jiné estetické parametry a jiná měřítko, o kterých si myslím, že by mohla být aplikována i na rekonstrukci silnice v Šarovech.

Dotace EU by neměly být jen o možnostech peněz a jejich formálním čerpání. Měly by přinášet i jakousi přidanou hodnotu, která se může stát přirozeným a pozitivním integrujícím prvkem.

Jan Ambrůz

www.jinakrajina.eu

Přiložený projekt je ideovým zamyšlením skupiny studentů, kteří hned na počátku workshopu /2011/ vyhodnotili současný stav silnice jako nejpálčivější problém vesnice.

r

Jan Ambrůz k situaci s cestou 497 4. 7. 2013

Současná podoba 497 je žalostná až tragická. Celá tragédie začala v 60. letech, kdy se přistoupilo k její výstavbě. Odehrálo se to velmi bezhlavě, v dobově budovatelské euforii. Totální zničení vesnice jednou blbou silnicí. Jen tak, jedním rozhodnutím se převálcovalo to, co si tak dlouho sedalo, co

---

vytvářelo jedinečnost vesnice, co tvořilo *genius loci* této mikrokrajiny. Daleko větší tragédií je ovšem to co vidět není, a to přijetí této záludné ideologie, té vyprázdněné necitlivosti, která se rozprostřela v tomto údolí a přes kopce dál... Silnice se dá opravit a přizná se tak vlastně chyba, která se stala ale nikdo se neomluví. Právě proto se zajímám o rekonstrukci vozovky, protože omluvou by mohla být právě "úprava silnice" a její citlivé napojení na detaily vesnice, a to už jenom proto, že Šarovy nemají náves. Proto jsme se studenty architektury v roce 2011 strukturovali základní problémy obce a v rámci úvahy o silnici navrhli zvýraznění několika míst v obci, která nahrazují chybějící náves. Vzniklo tak několik retardačních míst, jejichž výrazným motivem je zeleň, která by měla sehrát výraznou roli v celkové úpravě - revitalizaci vesnice. Připravovaná oprava silnice může být pro budoucí vývoj vesnice velmi důležitá, může být již zmíněným začátkem obnovy vnější podoby ale zrovna tak i jejího nitra, její duše.

Je to nedávno, co jsem si pročetl poslední číslo zpravodaje Okno do kraje. Sebechvalný to a proto tak trochu podivný plátek - noviny Zlínského kraje, kde vyjevuje se všechno krásně usazeno v tom rámu přes to sklo, ale hlavně pak pohled z druhé strany se stává obrazárnou.

Dočetl jsem se krom jiného, jak se hejtmanovi líbí silnice, a proto tu novou za 120 miliónů /necelé dva kilometry/ mezi obcemi Šarovy a Březolupy posvětil svým oceněním v soutěži stavba roku. Moc se mu líbí ten násep, který rozťal úrodný lán v tom od pravěku obývaném údolí uprostřed křižovatkou s neplánovanou mokřinou, ale jinak dořešenou vozovkou do posledního detailu, protože stavbyvedoucí byl pod tlakem projektanta dbalého všech norem a hlavně majitele tohoto v náhradní restituci nabytého lánů vědomého si úrodnosti této půdy... Původní logicky vedenou silnici pod lesem na kraji pole z úcty k celistvosti této žírné údolní nivy naši krajští radní v rámci zlepšení propojenosti měst napřímili podobně jako úsek Bílovice - Březolupy, který unikl jejich hodnotitelské pozornosti. Úspěšně tak navázali na podobné činy z šedesátých let, kdy bezohledně v mezích pokroku byla příměna vesnice Bohuslavice a následně Šarovy. Průjezdové vsi se staly ještě průjezdnější díky dobové ideologii a normotvorné kreativitě a možná i jiným normám tehdejších dob. Z odstupem času se jeví tyto stavby, které nerespektovaly ani za mák ráz vesnic a ráz krajiny, který do té doby ještě jaksi přirozeně respektovali a opečovávali jejich obyvatelé. Promyšleně ohlupující ideologie těmito pokrokovými činy předznamenala další vývoj. Narovnání vesnic silnicemi a regulací toků napřímilo a vyžehlilo jak myšlení tak i pole v lánů na svazích pro větší úrodu podunajských nížin.

Nevím, zda hejtman přehlížel kraj z okna mrakodrapu anebo slavnostně stříhl stuhu na tomto úseku silnice, který tak mocně na něj zapůsobil snad tím lesem nebo tím asfaltovým smradem anebo bůh ví čím, a proto se mu asi tak moc zalíbil! Silnice o které si myslím, že ji snad nakonec stavěli pro krásné oči majitelky toho lánů ... Nevím, zda si prohlédl ty zprzněné detaily, to odfláklé napojení na okolní terén, a vůbec tu stuhu podivně navlněnou do kraje ... Zda je vůbec schopen prohlédnout tu necitlivost a ideovou

---

prázdnotu, kterou zahaluje oněch 120 miliónů bezpříkladné arogance zaštitěné mimořádnou schopností úředníků porozumět všem dotačním výzvám Bruselu. Okno do kraje se stalo již dávno zrcadlem na zdi, milí spoluobčané.

Jan Ambrůz

(* nedávno jsem se obrátil na uživatele a částečně i majitele polí s dotazem, zda by nám umožnili vysázet třešně podél již téměř rozorané polní komunikace, jediné ještě znatelné cesty vedoucí z vrcholu nad Šarovama do údolí Hlubockého potoka. Ve snaze zachovat tu spojnici jako připomínku těch lidských stop, kravských a koňských kopyt a otisků kol a časů minulých... nebyl jsem vyslyšen!

S

Mail Jana Horkého Janu Ambrůzovi k situaci s cestou 497 - 4. 7. 2013

Dobrý den,

děkuji za zprávu. Je opravdu trestuhodné, že o této investici starosta občany HNED, JAK SE O NÍ DOZVĚDĚL, neinformoval. Je mi také líto, že projektant nepoužil žádný z prvků, které jsme navrhovali pro zpomalení cesty a jsou v souladu normami. Zřejmě jim to nikdo nedal k dispozici.

Zběžně jsem výkres i text prošel a je potěšující, že se cesta zúží na 7m, přesto bych byl ještě odvážnější a šel až na 6,5m, případně 6m - nejsem si ale jistý, že bude vůle toto učinit. Dále. Na začátku obce od Bohuslavic je zužující prvek z 8m na 6,5m, ale pak se to zase rozšiřuje na 7m. Raději bych tam viděl ale něco jako v příloze (strana 111 z normy ČSN 73 6110) se zpomalujícím ostrůvkem uprostřed.

Podobně u autobusové zastávky bych navrhl dělicí ostrůvek, tak, aby se stojící autobus nedal předjet a zpomalil dopravu aspoň v jednom směru. A nakonec bych zvýšil niveletu v křižovatce u našeho "laloku" do jedné výšky.

Za pokus určitě stojí tyto podněty předat zpracovateli dokumentace. Pak bych asi doporučil zeptat se starosty, nebo obecního úřadu, od kdy už ví, že se projektuje rekonstrukce silnice v Šarovech, a kolik jednání k tomuto tématu absolvoval. Dále bych požádal RSZK o zaslání kopie zápisů z těchto jednání, ať tušíte, jak moc se pan starosta za Šarovy rval - bude se hodit v předvolebním boji Doporučuji podat si žádost o informace podle zákona 106/1999 Sb., jednoduše třeba přes aplikaci:<http://www.infoprovsechny.cz/>

Hodně štěstí a zdravím do Šarov!

Honza Horký

---

t

Dopis Mojmíra Borkovce Janu Ambrůzovi k situaci s cestou 497 - 8. 7. 2013

Stavební úpravy komunikace začínají na začátku levostranné kamenné opěrné zdi u hostince v obci Šarovy (uzl. stan. km 0,547 uzl. úseku č. 8 „Šarovy“). Konec úseku je cca 77 m před svislou dopravní značkou „začátek obce Bohuslavice“ (uzl. stan. km 2,220 uzl. úseku č. 8 „Šarovy“).

Předmětem PD je stavební úprava silnice v průjezdním úseku obce Šarovy a v extravilánovém úseku mezi obcemi Šarovy a Bohuslavice spočívající v obnově obrusné vrstvy vč. případných lokálních sanací dalších živičných vrstev. V průjezdním úseku obce Šarovy bude na silnici včetně zastávkových pruhů osobní linkové dopravy odfrézována obrusná vrstva tl. 50 mm a zpětně položena obrusná vrstva tl. 50 mm (tzn., bude zachována nivelety vozovky, nedojde k navýšení). V mimoprůjezdním úseku bude odfrézována obrusná vrstva tl. 50 mm a zpětně položeny dvě živičné vrstvy o celkové tl. 100 mm. Stávající směrové uspořádání silnice bude zachováno. V průjezdním úseku obce Šarovy (v úsecích s návazností na zastávky linkové osobní dopravy) bude šířka silnice sjednocena (zúžena) na 7,0 m mezi obrubami s úpravou šířkových parametrů zastávkových pruhů na šířku 3,00 m.

V návaznosti na úpravu zastávek bude nezbytné přistoupit i ke stavebním úpravách chodníků, což je zapříčiněno normovým navýšením nástupištních chodníků 200 mm nad povrchem vozovky v zastávce.

Stávající směrové a šířkové uspořádání silnice bude zachováno. Součástí stavby bude úprava krajnic (očištění, dosypání z vyfrézovaného materiálu), osazení směrových sloupků, obnovení silničních příkopů, stavební úpravy propustků v trase (obnova funkčnosti a sanace čel propustků), úprava napojení místních a účelových komunikací a úprava nájezdů a sjezdů k přilehlým nemovitostem vč. zajištění odvodnění mimo silnici. PD současně řeší i vodorovné a svislé DZ a další související stavební úpravy nutné k realizaci dané části silnice.

Ke zklidnění dopravy na příjezdu do obce ve směru od Bohuslavic přispěje výstavba zpomalovacího retardéru – zúžení vozovky v živičné úpravě na 6,5 m se zvýšenými krajnicemi z žulových kostek. (v prostoru vedle hřiště)

S pozdravem

Mojmír Borkovec.

Přepis facebookové diskuse ze dne 16. 7. 2013 - 497

Jan Horký: *Rád bych okomentoval svůj příspěvek výše - jedná se o soukromý e-mail vystavený bez mého souhlasu, nikoli o veřejné prohlášení. Po seznámení s časovou posloupností vzniku projektu musím konstatovat, že starosta občany informoval pravděpodobně v dobu, kdy mohl. Žel dnešní setkání s občany v okamžik, kdy je podána žádost o dotace a stavební povolení bylo již bez možnosti na projektu cokoli změnit. Po analýze tedy leží problém na kraji, resp. správě jeho silnic: ta běžně nedělá setkání s občany obcí, kde projektuje silnice před tím, než s projektem vůbec začne. A jsou to pochopitelně občané, pro které stát či kraj mají sloužit - a za jejich peníze, jakkoli přetavené přes různé přihrádky...*

Renata Ambrůzová: *Od 4. června, kdy se starosta obce o připravované rekonstrukci silnice na Šarovech dozvěděl, do 28. června, kdy byl podle zástupce investora projekt předán k dalšímu řízení, uběhlo 23 dní kalendářních, 17 dní pracovních. Předpokládám, že pan starosta měl ze zákona 10 -14 dní prostor k připomínkám k plánované rekonstrukci. Je škoda, že starostu obce nenapadlo v této době projekt občanům obce představit a vyslechnout jejich názory a připomínky /třeba na mimořádné veřejné schůzi/. Je škoda, že pana starostu ani nenapadlo v připomínkovém řízení použít studii architektů, která vznikla v obci v roce 2011 a která nabízela možnosti zpomalení a zklidnění provozu v obci. Za pokus to určitě stálo! 15. července už bylo na jakékoliv připomínky a případné změny opravdu pozdě. Cítuji z prvního veřejného projevu pana starosty po volbách v roce 2010 /zveřejněno ve zpravodaji Šarovec 4/2010/: Chtěli bychom, aby život v obci se dále rozvíjel nejenom po stránce kulturní a sportovní, ale i společenské a morální. Jistě všichni vnímáme, že je v obci neustále co zlepšovat. Bude však záležet i na vás, všech občanech obce, kteří za námi přijdou s novými myšlenkami a nápady. My, obecní zastupitelé, to přivítáme s radostí. Chci jenom všechny ubezpečit, že úřad je pro občany a nikoliv opačně. Jsem přesvědčen, že nejen já osobně, ale i každý zastupitel bude sloužit obci a našim občanům ze všech svých sil. Konec citace. A tak se ptám: Je naše vesnice pro lidi nebo pro auta? Chceme mít vesnici, ve které se nám bude lépe žít a nebudou se nám třást hrnky v kredenci nebo chceme vesnici, kterou snadno a rychle profrčíme?*

Jan Ambrůz: *starosta a možná i zastupitelé věděli o připravované rekonstrukci v dostatečném předstihu! Jeho specifické charakterové vlastnosti, a to nejen v tomto pro vesnici zásadním rozhodnutí, opět triumfovaly.*

Posouzení objektů Vertikála, Sousoší a Kaple II do krajiny v okolí Šarov, o které se opírá Životní prostředí Zlínského kraje.

Zpracoval LÖW & spol., s.r.o.

... Opatření:

Ad 1. Principiálně je možné nové umělecké objekty umisťovat do běžné venkovské krajiny, kde není zvýšený zájem na ochranu krajinného rázu historických krajinných struktur. Ovšem vždy by měly nést nějaký čitelný, obecně chápaný a přijímaný význam.

Ad 2. Samotným cílem záměru je v území vytvořit nové krajinné singularity – póly, tj. změnit vnímání krajinné kompozice. Je tedy bezúčelné se zabývat minimalizací pohledového uplatnění objektů. Vzhledem k četnosti novodobých uměleckých objektů v zájmovém území (dva realizované – kaple I, Poleh; další tři plánované - vertikála, sousoší a kaple II), které se v krajinné kompozici uplatňují jako singularity – póly, doporučujeme zatím realizovat pouze jeden ze zamýšlených tří objektů. Pro umístění se jako nejvhodnější jeví lokalita na konci křížové cesty, kde je dokonce žádoucí umístit nějaký objekt sakrálního typu, který by ji kompoziční i významově zakončil.

Ad 3. K uvedeným rozporům:

- Umístění objektu v zakončení křížové cesty je vhodné a žádoucí, jeho význam by však měl být náboženského charakteru, jako logické vyvrcholení křížové cesty. Takové poselství navrhovaný objekt vertikála buď nemá anebo je velmi špatně čitelný. Jestli se jedná o solitérní umělecký objekt, pak je jeho situování na konci křížové cesty nevhodné.*
- Vzhledem k tomu, že v nedávné době bylo v řešeném území instalováno hned několik nových uměleckých objektů, z nichž alespoň dva se pohledově uplatňují jako krajinné póly, mělo by se po nějakou dobu (5-10 let) ověřovat, zda a jak v krajině fungují a do jaké míry se staly její součástí či nikoli. Z tohoto důvodu doporučujeme realizaci zbylých dvou objektů (kaple II, sousoší) odložit. Protože se jedná o osobitá umělecká díla, která nemají v krajině připomínat tradičně uznávané hodnoty, bylo by vhodné, kdyby před realizací proběhla na úrovni místní samosprávy diskuze a jejich instalace by měla mít alespoň částečnou podporu u místních obyvatel. Jinak se objekty stanou pouze individuálním záměrem tvůrce, a tak budou i místní komunitou vnímány. Proto doporučujeme doplnit objekty tak, aby byly funkční (měly smysl), a buď přesvědčily komunitu, že nová forma naplnění smyslu je přesvědčivá a správná, anebo použily starou, obecně známou formu. Výsledkem by v každém případě měla být jejich větší srozumitelnost pro místní komunitu.*

Cíl celého projektu KŘÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ je utváření obrazu venkovské krajiny, což je bezesporu žádoucí a prospěšné. Jestliže je však koncept řešen bez účasti místních obyvatel a samosprávy, může se stát

---

nebezpečným precedents pro realizaci daleko méně citlivých záměrů jednotlivých osob. Pak však obraz venkovské krajiny nebude založen na všeobecném konsensu, ale stává se prostorem pro realizaci osobních představ a zájmů - v duchu chápání, že krajina patří všem, tedy každému kdo si v ní, bez ohledu na přání ostatních, cokoli a kdekoli postaví.

Závěrečné stanovisko

Z uvedeného posouzení vyplývá:

- *Realizací záměru by došlo k ovlivnění krajinných charakteristik území, konkrétně k vytvoření nových krajinných pólů, které by nebyly nositeli pro venkovskou krajinu běžných hodnot, neboť se jedná o osobitá umělecká díla, vyjadřující postoj tvůrce a jeho chápání krajiny.*
- *Vzhledem k tomu, že se v krajině řešeného území nevyskytují krajinné hodnoty, které by z hlediska nadmístních zájmů ochrany krajinného rázu bylo patřičné chránit, je principiálně možné podobné záměry, jejichž cílem je ovlivnění obrazu krajiny, uskutečňovat. Ovšem vždy by měly být na základě veřejné diskuse výsledkem společenského konsensu a nikoli pouze individuální prosazovaných představ jedince.*
- *Z uvedených důvodů proto doporučujeme zatím realizovat pouze jeden objekt-sochu v místě zakončení křížové cesty, který by však měl mít srozumitelný náboženský význam, odpovídající svému umístění. Realizaci zbývajících dvou objektů - soch nejlépe odložit a pro jejich případnou instalaci získat alespoň částečnou podporu místních obyvatel. Rozhodně musí být náležitě informováni o samotném záměru.*
- *Z důvodů srozumitelnosti doporučujeme doplnit objekty tak, aby byly pro krajinu funkční (nesly čitelný význam), a buď přesvědčily komunitu, že nová forma naplnění smyslu je přesvědčivá a správná, nebo použily starou, obecně známou formu. Výsledkem by mělo být řešení, kterému místní komunita porozumí a přijme ho – ve smyslu rozhodování o krajině, ve které žije.*

Záměr umístění objektů vertikála, sousoší a kaple II do krajiny v okolí Šarov sice není z hlediska ochrany krajinného rázu principiálně zcela vyloučený, ovšem je evidentní, že pozmění obraz dotčené krajiny - zásah do míst krajinného rázu a s největší pravděpodobností i oblastí krajinného rázu, čímž by došlo k ovlivnění krajinných hodnot, ve smyslu zákona č. 114/92 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Takovéto zásahy do krajiny je nutné řešit ve smyslu Evropské úmluvy o krajině za účasti místních obyvatel a není možné zcela bez ohledu na veřejné mínění prosazovat jednostranný pohled.

W

Přepis facebookové diskuse ze dne 30. 1. 2013 - TYČ

Aleš Fuksa: Měl jsem za to, že variantou bylo osazení dalšího plechu, který by volně navazoval na dříve postavenou Kapli I. Proč ta změna? Tento stožár mi spíše připomíná návrat do dob nedávno minulých. Ještě zavěsit vlajku, vytesat partyzána a podme zpívat hymnu. A některé mladší ročníky z řad "odvedenců" najdou v této tyči možná i zalíbení. Třeba na ní začnou všet májku nebo si začnou dokazovat svoji dospělost tím, že si při lezení na vrchol na zadek zavěsí pneumatiku a budou postupně vytvářet lidové umění... Kdoví, kolik pneumatik by pak mohlo obepínat tuto tyč... Ale jinak třešňová alej je hezký nápad. Kvituji a rád pomůžu s výsadbou.

Jan Ambrůz: Pane Fuksa, čekají na vás pouze úklidové práce.

Aleš Fuksa: Na formě pomoci nezáleží. Ale o úklidu, mám pocit, jsme se bavili již v jednom z dřívějších příspěvků. Mohl bych znát, prosím odpověď na otázku, proč tak výrazná změna v podobě Kaple III? A prosím, můžu vědět, kdo se se mnou v tom předešlém příspěvku Jiné krajiny baví... Díky moc a bez předsudků...

Jan Ambrůz: Prostor kolem vertikály tyče bude vyštětován kamením z polí. Touto úpravou, která může na nahradit kruhový plech dojde ke zvýraznění symboliky tohoto místa, k propojení s krajinou.

X

Úřední popis Jany Nedvědové k přezkumu

Vážený pane profesore,

obrátil jste se na ústředního ředitele SPŮ s žádostí o umístění objektu s pracovním názvem „vertikála“ — železná tyč o rozměrech 1200x15x15 cm. Tento objekt navrhujete umístit na státní pozemek, s nímž je v současné době příslušný hospodařit Státní pozemkový úřad (dále jen „SPŮ“). Jak ve své žádosti uvádíte, v rámci projektu „kříže cesty sochy krajina lidé“ jste obdrželi v letošním roce stipendium Ministerstva kultury ČR, které umožňuje v následujícím roce realizaci zbývajících soch — „objektů“ navržených do krajiny mezi obcemi Lhota Šarovy.

„Vertikála“ je navržena na pozemku parc. č. KN 321/27 v katastrálním území Šarovy (okres Zlín), v katastru nemovitostí vedeného jako ostatní plocha, ostatní komunikace. Z postoupeného situačního nákresu vyplývá, že „vertikála“ bude umístěna uprostřed této komunikace s tím, že kotvící betonový segment nebude převyšovat povrch komunikace a bude zatravněn. Železná tyč může být pro dočasnost volně vložena do otvoru a obsypána štěrkem.

Vážený pane profesore, s ohledem na výše uvedené se domnívám, že umístění železné tyče doprostřed stávající pozemní komunikace (polní cesty užívané zemědělskou technikou) není příliš vhodné. Nicméně uvedená problematika je plně v kompetenci místně příslušného krajského pozemkového úřadu. Z tohoto důvodu jsem postoupila předmětnou žádost paní Ing. Augustinové, ředitelce Krajského pozemkového úřadu pro Zlínský kraj (Zárámí 88, 760 41 Zlín, tel. č. 577 653 410, e-mail: m.augustinová@spucr.cz) a požádala o prověření majetkoprávních vztahů u pozemku dotčeného případnou stavbou tohoto objektu a provedení místního šetření. Na základě posouzení všech zjištěných skutečností Vám Krajský pozemkový úřad pro Zlínský kraj vydá stanovisko k umístění citovaného objektu s pracovním názvem „vertikála“ na tomto pozemku.

S pozdravem Ing. Veronika Nedvědová

*1. náměstkyně ústředního ředitele
Státního pozemkového úřadu*

y

Úřední dopis - Státní pozemkový úřad, 13.1. 2014

Žádost o udělení souhlasu.

Vážený pane profesore.

Dne 31. 12. 2013 jsme obdrželi Vaši žádost v souvislosti s umístěním železné tyče o rozměrech 1200x15x15 cm jako „vertikály“ na pozemku p.č. 321/27 v k.ú. Šarovy. Uvedený pozemek je ve vlastnictví České republiky a v příslušnosti hospodaření pro Státní pozemkový úřad. Žádáte nás o souhlas s umístěním železné tyče. Součástí žádosti je situace, na které je umístění stavby znázorněno.

Stanovisko Krajského pozemkového úřadu pro Zlínský kraj:

Požadovaný pozemek p.č. 321/27 v k.ú. Šarovy je dle evidence katastrálního úřadu veden jako ostatní plocha, ostatní komunikace. Pracoviště Krajského pozemkového úřadu pro Zlínský kraj provedlo místní šetření s tím, že na uvedeném pozemku se ve skutečnosti nachází polní cesta. Uvedená polní cesta je situována mezi registrovanými půdními bloky obhospodařovanými různými zemědělskými subjekty. Z toho důvodu jsme toho názoru, že není žádoucí, abychom zemědělským subjektům Vámi uvažovaným záměrem zkomplikovali, případně zamezili přístup na obhospodařované pozemky i přesto, že ve své žádosti uvádíte, že tato cesta je neprůjezdná a v současné době užívána spíše jako chodník. Na

---

základě místního šetření se domníváme, že je stále průjezdná, a to i pro zemědělskou techniku. Umístění železné tyče jako vertikály dle Vašeho záměru by v případě potřeby značně ztížilo průjezdnost této komunikace (nutnost objíždění) či dokonce průjezdnost zcela znemožnilo. Předmětné místo může navíc sloužit např. pro otáčení či krátkodobé odstavení těžké zemědělské techniky během sezonních prací na přilehlých polích.

Vážený pane profesore, s ohledem na výše uvedené skutečnosti jsme tedy toho názoru, že umístění, železné tyče jako vertikály na pozemku p.č. 321/27 v k.ú. Šarovy není vhodné, a pravděpodobně by mělo spíše nepříznivý dopad.

Pro úplné podání informace ve věci vydání souhlasu v obecné rovině doplňujeme, že případný souhlas s umístěním jakéhokoli objektu, i dočasný, je podmíněn uzavřením nájemní smlouvy na dotčenou část pozemku. Jelikož je však pozemek veden jako ostatní plocha, ostatní komunikace, v souladu se zákonem č.13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, Státní pozemkový úřad neuzavírá nájemní smlouvy u takto vedených pozemků.

Krajský pozemkový úřad pro Zlínský kraj tedy nevydává souhlas s umístěním železné tyče jako vertikály na pozemku p.č. 321/27 v k.ú. Šarovy.

S pozdravem

Za správnost: Ing. Vlastimil Pacík

Z

Úřední dopis. Odbor životního prostředí a zemědělství – krajský úřad Zlínského kraje 31.1. 2014

Sdělení k podnětu na přezkum koordinovaného závazného stanoviska Magistrátu mě-sta Zlína, odboru životního prostředí a zemědělství Č. J. IWILIZL 92835/2013, ze dne 4. 12. 2013

Krajský úřad Zlínského kraje odbor životního prostředí a zemědělství (dále jen Krajský úřad) obdržel dne 23. 12. 2013 písemné podání Prof. Ak. soch Jana Ambrůze označené jako „Žádost o přezkum koordinovaného závazného stanoviska k realizaci sochařských objektů navržených do krajiny k. ú. Šarovy a k. ú. Lhota u Zlína vydaného Magistrátem města Zlína, odborem životního prostředí a zemědělství dne 4. 12. 2013 IMMZL 92835,2013P Podle obsahu písemnosti se jedná o podnět k provedení přezky n-mého řízení nesouhlasného koordinovaného závazného stanoviska č.j. MIMZI 92835/2013. ze dne 4. 12. 2013. Krajský úřad jako správní orgán příslušný podle § 149 odst. 5 zák. Č. 500/2004. Sb., správní rád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen správní rád k přezkumu tohoto koordinovaného závazného stanoviska si vyžádal od Magistrátu města Zlína, odboru životního prostředí a zemědělství spisy sp. Zn. MIVIZL

90714t2008 OŽPaZ-2 a MMZL 9283512013, které mu byly postoupeny dne 14. 1. 2014.

Prof. ak soch Jan Ambrůz v podnětu k přezkumu koordinovaného závazného stanoviska Magistrátu města Zlína C j. MMZL 92835/2013, ze dne 4 12 2013 uvedl, že na svou žádost ze dne 18 7. 2013 o koordinovaně závazná stanoviska obdržel téměř po pěti měsících negativní vyjádření, které se opírá převážně o posudek specializované kanceláře LOW a spol. zabývající se rázem krajiny, působením navržených objektů na krajinný ráz Posudek Je zpracovaný standardně dle metodiky zhotovené pro Ministerstvo životního prostředí samotným posuzovatelem. Správné vymezuje prostor možného působení navržených objektů v pohledových směrech a poukazuje na nové singularity v dotčené oblasti Ta je determinována na východě a západě hřebeny lesů, na severu vesnickou strukturou Karlovic, Lhoty, Salaši a Částečné kopcem nad Březnicí. Jižním směrem pak vesnicí Kelníky. Svárovskými obcemi a zalesněnou částí Boří. Je tak vymezen prostor nad obcí Šarovy táhnoucí se ke Lhotě. Zde jsou podle návrhu situovány i tři posuzované objekty Jak je patrné, jedná se pohledově o vcelku uzavřenou a nevýraznou lokalitu. Podle studie Krajinný ráz Zlínského kraje /Psotková, Salašová, 2005) se v zájmovém území jedná sice o harmonickou, ale běžnou zemědělskou krajinu uzavřené krajinné scény. Celkový stav krajiny je označován za zhoršující se nebo stagnující a nevýrazná. Prof ak soch. Jan Ambrůz dále uvádí, že krajinu v této lokalitě dobře zná, prožil zde dětství a po dvaceti letech se sem vrátil Dobře si pamatuje jak krajina vypadala, takou mála tehdy ještě malebnost. kterou postupně od 18. století vytvářeli obyvatelé vesnic každodenní prací, to čemu říkáme kulturní krajina a budovali tak povědomí i kulturně historické. Současná podoba krajiny dobou nedávno minulou ale i současnou zrušila a neustále ruší téměř veškeré stopy dřívější kulturnosti, která vycházela z přirozených potřeb uživatelů a logiky krajiny.

Projekt „KRÍŽE CESTY SOCHY KRAJINA LIDÉ“ reaguje na danou, ne příliš lichotivou současnou situaci. Snažíme se ukazovat určitá řešení a možnosti v přístupu ke krajině ale vesnici celistvě v rámci pohledové vymezeného prostoru s určitým přesahem. Bod - linie – plocha, to jsou základní principy, a to nejen výtvarné, které se snažíme v tomto projektu rozvíjet. Navržené objekty jsou situovány na vybraná místa - body tak, aby působily i určitou optickou přirozeností, aby vedly lidi krajinou a nabízely jim orientační body při procházení krajinou a vracely je zpět do krajiny. Linie kopírující dosud ještě zachovalé polní cesty zvýrazňujeme vysazováním převážně ovocných stromů. Snažíme se tak v mezích možnosti udržet nebo zjemnit hrubou mozaiku krajiny. Jednotlivé objekty, u kterých hodnotitel postrádá jasnou vizuální znakovost, popisnost, jsou dotvářeny okolím, krajinou. „Kříže“ Jsou rámy pro krajinu. ale i křížovou cestou pro věřící. „Vertikála“ ukončující cestu s kříží je navržena k umístění v ose zarůstající cesty. Na vrcholu ji kříží horizontální linie protějščího lesa, kde zapadá slunce a kde nad údolím v tom meziprostoru plyne neuchopitelné - čas „Sousoší“ jsou třeba koně v obilí, lavice či stoly se skleněnou deskou, barevným sklíčkem u okna, skrz které se díváme na nebe ale i do zrcadla, do sebe „Kaple II“ je kaplí bez jakékoliv pochybnosti.

Svým umístěním a orientací vymezuje osu rovnodennosti východ a západ slunce. Ve větru pak závětrím vzdorovitě zesiluje zážitek z tohoto přírodního živlu. V bezvětří pak tiší k rozjímání. Bohužel. to všechno ke škodě věci krajinář, architekt opomněl. Zůstal jen u jednostranného konzervativního popisu.

Stanovisko starosty obce Šarovy je podle názoru Prof. Ak. soch Jana Ambrůze spíše v poloze osobní. proto jej ponechává bez komentáře. Závěrem Prof ak soch Jan Ambrůz zmínil, že obec nepřevvedla kdysi obecní cesty zpět do svého vlastnictví Ty mohly při troše úsilí a koncepčního myšlení znovu spoluvytvářet tu základní strukturu vesnice a krajiny, nyní dva separovaně světy na krajinu bez lidí a lidi bez krajiny .

K podnětu na přezkum koordinovaného závazného stanoviska Prof. Ak. soch Jan Ambrůz připojil odborné vyjádření Mgr. Art. Petra Buše, který umístění navrhovaných objektů do krajiny podpořil. Dále Prof. ak. soch Jan Ambrůz předložil závazné stanovisko Magistrátu města Zlína, odboru životního prostředí a zemědělství C J MMZL 28342/2009, ze dne 2. 4. 2009 vydané podle § 12 odst. 2 zák. Č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů Uvedeným závazným stanoviskem byl udělen souhlas s umístěním stavby krajinného sochařského objektu na pozemcích part. Č. 514/24 a 523/29 v k. ú. Šarovy. Mělo se jednat o čtyři, dle projektu navržené objekty kovově konstrukce, ve tvaru kvádrů o výšce 6,5 m, ukončené horním rámem vyplněným barevným sklem, s půdorysnou roztečí nosných sloupů konstrukce 4,4 m Tyto sochařské objekty měly navazovat na již realizovanou stavbu křížové cesty a měly plnit funkci pokračující cesty krajinou. Po prostudování předloženého spisu založeného Magistrátem města Zlína k závaznému stanovisku Č. J MMZL 28342/2009 ze dne 2 4 2009 Krajský úřad zjistil, že ve spise není založen projekt, na který je ve výroku závazného stanoviska odkazováno je zde pouze grafické znázornění objektu. Zelená - Modrá" a objektu „Zrcadlo" s písemným vysvětlením Prof. Ak. soch Jana Ambrůze na kterých pozemcích by měly být tyto dva objekty umístěny Závazné stanovisko C. j MMZL 28342/2009. ze dne 2 4 2009 bylo však vydáno na 4 ks objektů a podle sdělení Magistrátu města Zlína na závazné stanovisko nenavazovalo žádné další řízení (územní nebo stavební) a nebylo tedy pro účely realizace záměru využito.

Nově podaná žádost Prof. Ak. soch Jana Ambrůze ze dne 18 7 2013 o koordinované závazné stanovisko (dále KZS) se týká umístění tři objektů „Vertikála", „Sousoší" a „Kaple 11' na pozemky parc C 523/29, 537/34 a 514/13 v k. ú. Šarovy a par č 1245/22 v k. ú. Lhota u Zlína Jeden z těchto objektů nazvaný „Sousoší" dle vizualizace koresponduje s objektem „Zelená - Modrá", pro který bylo vydáno závazné stanovisko t j MMZL 28342/2009, ze dne 2. 4. 2009, ovšem tento objekt měl být původně umístěn na pozemku parc. č.514124 v k. ú. Šarovy a podle nové žádosti o KZS má být umístěn na pozemek parc. č 514/13 v tomtéž katastrálním území Krajský úřad ve shodě s Magistrátem města Zlína proto považuje žádost z 18. 7. 2013 o vydání KZS za žádost novou co do předmětu posouzení, tedy odlišnou od záměru posuzovaného v závazném stanovisku Č. j MMZL 28342/2009, ze dne 2 4 2009. Krajský úřad je oprávněn ve

---

smyslu ust § 149 odst. 4 zák. Č. 500/2004 Sb , správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen správní řád) přezkoumat vydané závazné stanovisko resp. koordinované závazné stanovisko jen z hlediska jeho souladu s platnou pravili úpravou obsaženou v obecně závazných právních předpisech a může jej zrušit nebo změnit pouze z důvodu jeho nezákonnosti Skutečnost, že si Magistrát města Zlína, odbor životního prostředí a zemědělství nechal jako podklad pro vydání závazného stanoviska podle § 12 odst. 1 a 2 zák. Č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zpracovat od společnosti LOW 8, spol. s r o . se sídlem Brno - Husovice Vranovská 767/102. PSČ 614 00, odborný posudek „Posouzení umístění objektů vertikála sousoší a kaple II do krajiny v okolí Šarov, nelze úřadu vytknout jako nezákonný postup ačkoliv lhůta pro vydání KZS se tak o několik měsíců prodloužila Prof. Ak. soch Jan Ambrůz v podnětu k přezkumu KZS obsah posudku považuje za standardní s výhradou, že při jeho zpracování nebylo zohledněno moderní umělecké pojetí záměru ve vztahu k dotváření krajiny. V závěrečném stanovisku zpracovatel posudku zmiňuje, že se jedná o osobitá umělecká díla, vyjadřující postoj autora a jeho chápání krajiny. Realizaci záměru by došlo k ovlivnění krajinných charakteristik území Principiálně zpracovatel posudku záměr neodmítá, ovlivnění obrazu krajiny by však mělo být výsledkem společenského konsenzu vzešlého z veřejné diskuze a nikoliv pouze individuálně prosazovaných představ jedince Ze závěru zpracovatele posudku dále vyplývá, že instalace objektů v krajině by měla mít alespoň částečnou podporu místních obyvatel Objekty doporučuje z důvodů srozumitelnosti doplnit tak, aby nesly čitelný význam Záměr umístění objektů „Vertikála' „Sousoší“ a „Kaple II“ podle závěru posudku pozmění obraz dotčené krajiny, ovlivní krajinné hodnoty ve smyslu zak. C. 114/1992 Sb., a takové zásahy do krajiny je nutné řešit ve smyslu Evropské úmluvy o krajině za účasti místních obyvatel a není možné zcela bez ohledu na veřejné mínění prosazovat jednostranný pohled. Podrobně vyhodnocení krajinného rázu a míry či Způsobu jeho ovlivnění umístěním navrhovaných objektů „Vertikála". „Sousoší“ a „Kaple II' do krajiny je v intencích zpracovaného posudku popsáno v odůvodnění nesouhlasného závazného stanoviska orgánu ochrany přírody vydaného podle § 12 odst. 1 a 2 zák. Č. 114/1992 Sb o ochraně přírody a krajiny. ve znění pozdějších předpisů jež je součástí KZS Po posouzení obsahu koordinovaného závazného stanoviska Magistrátu města Zlína, odboru životního prostředí a zemědělství Č. j. MMZL 92835/2013, ze dne 4. 12. 2013 z hlediska jeho zákonnosti Krajský úřad Zlínského kraje, odbor životního prostředí a zemědělství ve smyslu ust. § 149 odst. 4 správního řádu toto koordinované závazné stanovisko potvrzuje, neboť neshledal, že by bylo vydáno v rozporu s platnými právními předpisy.

RNDr. Alan Urc, vedoucí odboru.